

BIBLIOTHECA
SEMINARII
NORMALENSIS

43944

Handwritten signature or initials in the lower-left quadrant.

Handwritten signature or initials in the lower-right quadrant.

JUSTINI FEBRONII Jcti
DE
STATU ECCLESIAE
ET
LEGITIMA POTESTATE
ROMANI PONTIFICIS
LIBER SINGULARIS,
AD
REUNIENDOS DISSIDENTES
IN RELIGIONE CHRISTIANOS
COMPOSITUS.

TOMUS QUARTUS
ULTERIORES OPERIS VINDICIAS CONTINENS.
PARS PRIMA. / 1

FRANCOFURTI ET LIPSIÆ.
ANNO MDCCLXXIII.

43 544/41

JUSTINI FERONII JOSEPHI
DE
STATU ECCLESIAE
ET
LEGITIMA POTESTATE
ROMANI PONTIFICIS
LIBER SINGULARIS

Isaia Cap. XXX. V. 1.

*Qui spernis, nonne & ipse sperneris? Cum fatigatus fueris
contemnere, contemneris.*

FRANCISCA ET FRISIA
ANNO MDCCXXIII

NOVA DEFENSIO
JUSTINI FEBRONII Jcti
ADVERSUS
FRANCISCI ANTONII ZACCARIA S. J.
ANTIFEBBRONIUM VINDICATUM,
ET ALIA RECENTIORUM OPERA.

LECTORI.

Dum renovatæ pro Romanis prætensionibus Patris Zaccaria instantiæ, & aliorum Scriptorum novæ adversus Febronium lucubrationes, nos pro defensione Libertatis Ecclesiasticæ ad pugnam revocant, audio nonnullos dicentes: Ut quid tanto æstu de præminencia Pontificis & Conciliorum disputatur, quandoquidem nemo ignorat, utrique reverentiam deberi & obedientiam. Atamen plurimum refert hanc quæstionem à genuinis principiis deduci, & ex solidis fundamentis definiri; siquidem à justa ejus resolutione omnes reliquæ ad Regimen Ecclesiæ pertinentes dependeant. Etenim si Papa ponatur supra Concilium, datur ei illimitata potestas; constituitur Ecclesiæ absolutus Dominus & Monarcha; evertitur necessitas & auctoritas Conciliorum, illorum decisiones & harum vigor à voluntate

tate & ab imperio Pontificis penitus dependebunt; eas ille poterit pro arbitrio abrogare aut mutare; privabuntur Episcopi nativo suo jure, eis divinitus attributo, & ferè reducentur ad qualitatem simplicium Consiliariorum & Officialium Papæ. Hæ sunt sequelæ, quas ex illo suo principio ipsimet Romanæ Curia Theologi deducunt, omnem Ecclesiasticam potestatem in manu Pontificis ponentes, omnem libertatem Ecclesiæ abrogantes, & formam Ecclesiastici regiminis à Christo & ab Apostolis institutam evertentes. Inde omnia illa mala in Ecclesiam delapsa, de quibus optimi Scriptores, serie non interruptâ, amarè queruntur.

In gravi hac causa & præjudiciali quæstione stant ab una parte Theologi Romani: stant adversus illos Galli, innixi majorum suorum constanti doctrinæ, tandem firmatæ solemnî Nationis Decreto, & multi cum eis ex insignioribus Theologis & JCTis Germaniæ, Hispaniæ, Lusitaniæ &c. Nostrum non est, in hac adversus Jesuitam Romanum, ex mandato Curia scribentem, iteratâ Defensione omnia Gallorum, & eorum qui cum eis sunt, argumenta excitare, sed exstantiora saltem ex eis refutando attingere, quæ ille ad prætensam Gallicanarum sententiarum simul & Febronianarum assertionum enervationem in medium profert, præsertim nova; si tamen nova sunt, quæ ille nobis sub nova veste præsentat. Illud inter

cætera per decursum operæ ostendendum fuit, & suis respectivè locis monstratum opinor, Jesuitam adversarium haud rarò in bonam fidem peccare, & circumductioni Lectorum majore studio incumbere, quàm enucleandæ veritati. Hac fallendi arte, in qua exercitatissimus est, potissimum utitur, quando ea, quæ laudatissimi quique non solum è Gallia, sed etiam ex Hispania & Germania Episcopi ac Theologi scripserunt, perinde infectatur ac carpit, quasi à nobis non fuerint aliunde desumpta, quàm è libris Hæreticorum.

Sic, dum Febronius cum Alphonso Tostato Abulensi Episcopo, cum Abbate Panormitano, Andrea Escobar, Dominico Soto, Alphonso Guerrero, cum sacra Facultate Parisiensi docet, Clavium potestatem Universitati Ecclesiæ propriè transcriptam esse, per suos Ministros exercendam; placuit Zaccariæ Tomo I. sui Antifebronii italicici pag. 43. reponere, *Febronium, nisi cum pudor retinisset, potuisse in hanc suam sententiam quoque laudare Richerium, Quesnelum, Lutherum, & Calvinum.*

Si nos, duce S. Cypriano, cum Lud. Thomafino, Petro de Marca, & tantum non innumeris primæ notæ Catholicis Scriptoribus, Episcopatum pluribus *in solidum* communem statuimus; ille sui Antifebronii vindicati Tom. I. pag. 451. ait, *Febronium in eo Marcum Antonium de Dominis, Sarpium,*

Bing-

Binghamum, Fellum, aliòsque hujus furfuris homines
fædè imitari. In universali autem illo Episcopatu
(quem Dominicus Soto, Petrus Guerrerus Grana-
tensis Archiep. bina Concilii Tridentini lumina, &
tot alii Catholici Doctores sustinent) *excitata*, inquit,
video Hæreticorum dogmata, Magdeburgensium in-
quam, M. A. de Dominis, Danielis Tileni, Salma-
sii, Felli, Binghamii, Deilingii.

Quando nos cum laudato Soto, Francisco de
Victoria & Bellarmino docemus, omnes Episcopos,
quoad jurisdictionem & administrationem, ex primæ-
va institutione esse æquales: ille pag. 444. hæc *ex cœ-*
nosis Hæreticorum fontibus hausta fuisse comminiscitur;
& pag. 448. illa eò *spectare, ut Episcopalis potestas*
Pontificiæ exæquetur.

Febronius cum Card. Cusano, Dom. Soto, Lud.
Thomassino, Præsule de Marca & aliis auctoritatem
Episcoporum in sua institutione absolutam & illimita-
tam asserens, ab adversario suo Zaccaria cit. Tom. I.
pag. 461. audire debet, *hoc commentum absurdissimum*
esse ac planè detestabile, quod schismati viam parare
queat; inde consequens fieri, ut Episcopi nullum de-
beant superiorem agnoscere; nulla proinde in Episco-
pos auctoritas Summo Pontifici competat.

Ille cum Gersone, Fleurio, Realio &c. tradit,
Ecclesias olim alios non habuisse Rectores, præter
Episcopos, qui nemini nisi Deo suæ administrationis
ratio-

rationem redderent. Zaccaria suos lectores hac doctrinâ territurus, pag. 495. ait, *hoc ex Cypriano colligere Calvinii sectatores, & plures de Lutheranorum grege; addens: En præclaros duces, quos Febronio sequendos Pereria monstravit.*

Quando Febronius Tomo I. Cap. 2. §. 4. non solum expressè monet, sed probat etiam, jus & officium Capitis & Primatis Ecclesiæ intra fines *nudi directorii* NON subsistere; Jesuita Antifebronii vindicati Tomo II. pag. 19. *perspiciat*, inquit *Febronius ipse, quàm gloriosum sit homini Catholico Systema UNIUS INSPECTIONIS Pontifici adserendæ ex Marco Ant. de Dominis, Leibnizio, & damnato Dupinio hausisse.*

Si Generalis Concilii supra Pontificem à nobis statuatur auctoritas (quod innumeri Theologi faciunt, & Ecclesia Gallicana solemniter profiteretur); *inde*, ait ille cit. Tom. II. pag. 103. 108. & 160. *sequitur, quodd Episcopi suis Synodis diæcesanis, & Rex Comitibus regni subditus esse debeat.*

Gerfo, Natalis Alexander & alii Catholici Doctores, neque pauci neque incelebres, docent, *Fratris* nomine etiam Pontificem designari, qui æque circumdatus infirmitate, & peccatis obnoxius, propter certa crimina denuntiari possit ac debeat Ecclesiæ, quæ non possit esse Pontifex ipse, ne idem sit reus & iudex, corripiens & correctus. *Talia*, inquit Zaccaria eod. Tomo II.

II. pag. 148. *trahit Febronius cum Hermanno, Amefique, hæreticæ factionis Theologis.*

Dixi cum Bossueto, Natali Alexandro, Antonio Pereria, Gregorium PP. VII. in tradendis ac practicandis doctrinis de potestate Pontificis transferendi coronas & regna, quasi omnium principem & antesignanum fuisse. Quid Jesuita? Is Tom. II. p. 162. *hoc Febronii dictum magnam sui Auctoris aut in mentiendo audaciam aut inscitiam arguere.*

Auctor Præfationis Tomi II. Febroniani statuerat, condendarum universalium legum potestatem non esse penes Romanum Pontificem. In subjecta ibid. Nota meminit hujus propositionis: *Papa potest totum Jus Canonicum destruere, & novum constituere*, quam S. Facultas Parisiensis anno 1472. damnavit apud Bulaum Hist. Univerf. Paris. Tom. V. p. 754. Verum est, quod eadem Facultas hanc propositionem damnaverit ex assertis *Fratris Angeli Ordinis FF. Minorum*. Sed nec ideo minus verum est, eandem indignam esse vocem in Bulla *Eugenii Papæ*, quamvis hujus in Parisiensi censurâ non fiat mentio; quod neque factum auctor dictæ Præfationis asseruit. Huic eapropter ab Adversario Tom. I. pag. 351. valde iniquè *singularis in mentiendo impudentia* objicitur. Sanè qui in Febronii Tomo I. pag. 213. seqq. & Tomo II. pag. 398. seqq. antiquas & modernas Romanorum doctrinas expendit, talem propositionem in Bulla Eugenii IV. minimè mirabitur.

**

Dum

Dum nos ex viro æstimatissimo, clarissimo Barthelio, Canonistarum Germaniæ principe, eoque nominatim citato, occasione Romanæ Librorum Censuræ scripsissemus, vocem Pastoris & Servi fervorum Dei, à voce Despotæ & Domini Dominantium secernendam esse: ille Tomo I. pag. 23. ait, *Febronium perditissimos homines sequi: se in his audire Quesnellum.* Finaliter, (ut similia plura prætermittam) si Clerum Gallicanum, si Parisiensem Facultatem, si Bossuetum appellamus, horum doctrinam ille affirmat habere natales admodum nuperos. De Roberto Lincolnensi, Durando Mimateni, Petro de Alliaco, Gersone, Card. Cusano, Alphonso Tostato, Andrea Escobar, Panormitano, Natale Alexandro, Claudio Fleury, Antonio Pereria, novissimo, attamen gravissimo Theologo Olisiponensi, cum insigni contemptu ipse & ejus focii loquuntur & scribunt.

Quis jam ferat scriptorem toti venerandæ antiquitatis, tot Episcopis & primi subtelii Doctoribus non solum impudentissimè illudentem, sed etiam audacissimè insultantem? Quis probet hæc terculamenta puerorum, hæc spectra, ad terrendas meticulosas & imbecilles animas fallaciter inventa? Quis non damnet malignum illud invidiam creandi artificium? An tu, Christiane Lector, in his agnoscis Scriptorem veritatis seriò studiosum? Ego quidem hic video hominem cum ratione furentem, virum egregiè calumniatorem, incautos fallentem & seducentem, ne veritatem agnoscant. Video

deo virum Curiā Romanæ plus quàm decet devotum,
sed ejus causam pessimè defendentem; etenim pruden-
tiores, eisdem, quibus ille, præjudiciis haud fascinati,
judicabunt, eam similibus stratagematibus (dicamne
fraudibus?) sustineri; aliter non posse.

Observaverat paulò ante laudatus Eximius Pereria,
per Gregorium VII. in Epistola ad Herimannum Ep.
Metensem & in Cap. 4. X. de Jurejur. per Innocentium
III. in Cap. 6. de Majorit. & Obed. item in Cap. 13. de
Judiciis; demum per Bouifacium VIII. in Extravagan-
te *Unam sanctam*, locutum esse *Isidorum Mercatorem*:
Per Eugenium IV. in Bullis adversùs Basileenses, locu-
tum esse *Turrecrematam*: Per Leoæm X. in Bulla *Pa-
stor æternus*, & per Paulum IV. in Bulla *Cùm ex Epi-
stolatùs officio*, locutum esse *Cajetanum*: Per Paulum V.
in Monitorio adversùs Remp. Venetam locutum esse
Bellarminum. His addo, per Clementem XIII. in suo
adversùs Parmæ Ducem Brevi de 30. Jan. 1768. locu-
tum esse *Zaccariam & Socios ejus*. At verò per Cle-
mentis XIV. Encyclicam, incipientem *Cùm summi*, quam
in ingressu sui Pontificatùs ad omnes Episcopos orbis
Catholici dedit, non loquuntur Mercatores, Turrecre-
mata, Cajetani, Bellarmini &c. non privatus aliquis ob-
noxiusque Doctor de Schola sive Thomistica, sive Sco-
tistica, sive Jesuitica, sed (quod S. Leoni Magno accla-
matum est à Chalcedonensi generali synodo) loquitur
S. Petrus omnium Apostolorum Princeps, quem alte-
rum

rum post se fundamentum Ecclesiæ suæ Dominus noster constituit. In hac Epistola optimus Pontifex unam *Scripturam*, unamque Scripturæ interpretem *Traditionem* pro regula Fidei & Morum habendam & consulendam docet. Verba ejus pene divina huc juvat transferere: " Ad hanc in sacris Litteris acceptam normam
,, facta & consilia omnia dirigentes; præterea Patrum
,, nostrorum certissimis inhærentes vestigiis, instructif-
,, simos nos futuros putemus ad omnes vitandas offen-
,, siones, quæ Christiani Populi *fidem debilitare* possint,
,, ac infringere, atque *Ecclesiæ unitatem* ulla ex parte
,, dissolvere. *Ab his Divinæ Sapientiæ fontibus, scri-
,, ptâ scilicet traditâque doctrinâ, quæcunque sive ad
,, credendum, sive ad agendum requiruntur, TANTUM-
,, MODO hauriamus.*

Sanè hoc cum sapientissimo Pontifice putavit Febronius, hoc putamus nos: scilicet, his duobus *tantummodo* gladiis, non aliis armis, instructissimos nos esse ad vitandas omnes offensiones, quæ Christiani Populi *fidem* debilitare, quæ Ecclesiæ *Unitatem* dissolvere possent; quæque *illam* actu debilitaverunt, & *hanc* reipsâ dissolverunt; his proinde duntaxat gladiis ad farcienda hæc damna utendum esse, alia ad hunc finem arma non valere.

His gladiis pro unione Catholicæ Ecclesiæ à nobis hætenus certatum est adversus plures, tum Jesuitas, tum alios. Sed exsurgunt identidem NOVI sic dicti *Anti-
feb-*

febroniani: Petrus Ballerinius Veronenfis Presbyter; Ennodius Faventinus, sub quo nomine P. Carolus Tra-
versari ex Ordine Servorum B. M. V. latere dicitur, cu-
jus etiam operâ Faventiæ Litteraria *Academia Antife-
broniana* instituta est, quæ Iliadem sat lepidam in necem
Febronii peperit, Tomo primo versionis italicæ Episto-
larum Antifebroniarum P. Viatoris à Cocaleo præfixam.
ALII, contra quos jam à nobis pugnatum est, procufis
novis Voluminibus in arenam redeunt: hi sunt Ladis-
laus Sappel; Viator à Cocaleo; & cum quo nobis præ-
cipuè negotium est, *Franciscus Antonius Zaccaria S.*
J. Cùm postremus hic reliquorum omnium conatus
superasse, & validiora eorum arma suo armentario infe-
rens, omne illorum robur suum fecisse videatur; atque
eâ de causâ Patris Zaccaria novum Opus, id est, *Anti-
febronius Vindicatus*, Jesuitis Germaniæ adeo victorio-
sum visum fuerit, ut illud superiore anno, non Bibliopo-
larum, sed privato sumptu, Francofurti recudi fecerint,
eo fine, ut majore facilitate per omnes Imperii Germa-
nici partes divulgaretur; hinc cum eo nobis in nova
hac Defensione potissimum dimicandum fuit, attamen
cæteris, quos jam nominavimus, non penitus neglectis.
Interim (quod hic monendum duximus) nos in allega-
tione paginarum Vindiciarum Zaccarianarum italicam
editionem secuti sumus.

Quod ad pugnæ methodum attinet, hanc nobis il-
le Tomo II. pag. 472. legem scribit: " Febronius me

„ imitetur, siquando ad mei hujus Libri confutationem
„ animum adjecerit, nihilque eorum dissimulet, quæ ad
„ ejus vel profligandas sententias, vel ad argumenta
„ enervanda à me proferuntur. „ Si huic Adversarii
provocationi obtemperarem, plus profectò tædii Lectori
causarem, quàm Ecclesiæ & Publico præstarem obsequii;
desineret nostra disceptatio in privatam litem, & in eam
persæpe quæstionem, quis nostrum in hoc vel illo pun-
cto aptius locutus sit. Taceo, quòd ille disputationi plu-
rima inseruerit substantiam rei, id est, genuinum statum
Ecclesiæ, haud tangentia, quæ proinde nullo causæ præ-
judicio valent prætermitti. Ego pro meâ virili brevita-
ti studui & soliditati. Hoc volo, hoc postulo, ut æquus
Lector, comparatis invicem utriusque partis argumen-
tis, seposito omni præjudicio, *de substantia causæ, de
ejus bonitate ac justitia* ferat judicium; spero omnino,
futurum, ut illud faveat decori, libertati & unitati Ec-
clesiæ.

Interea nec illud extra conspectum positum velim,
Febronium cum suis Defensoribus *pro Reunione Eccle-
siarum* scribere ac laborare. In hoc scriptionis genere
non omnia ut jam definita asseruntur, sed nonnulla ut
utrimque *pro bono pacis* adoptanda proponuntur, seu
(ut more Ictorum loquar) alia in his sunt juris *constitu-
ti*, alia juris *constituendi*; habentia nihilominus etiam
hæc speciem veri & boni, & nihil quod veræ fidei repu-
gnet in substantialibus. Attamen hic fidem nobis suam

Zac-

Zaccaria negat, asserens Tom. I. pag. 100. 116. 117. &c. Febronium, Romanis Pontificibus infensum, illos, uti & Cardinales, Nuntios Apostolicos ac Monachos omni alio consilio studiòque tam atris coloribus pinxisse, quàm ut facilior ad componenda nos inter & Protestantes dissidia aditus patefieret. Alibi ait, Febronii declamationes eò tantùm spectare, ut Romanos Pontifices Protestantium odio ac ludibrio exponat. Linquamus, si velit, Jesuitam in hoc suo temerario iudicio, quando nobis & fortè aliis persuasum erit, Protestantes, viros doctos & perspicaces, Ecclesiam nostram unà cum inhaerentibus illi vitiis haud amplexuros. Igitur ad assequendum intentum finem oportebat illis, qui de futura reunionem laboraturi & tractaturi sunt, has odiosas & vitiosas superfluitates denuntiare, queis Protestantes à re-ditu potissimùm absterrentur. Si atris sunt colores, quibus mala Ecclesiæ pinguntur, restat, ut videatur, nium genuini sint. Quis de eo iudicabit? Orbis Christianus. Dico, & studiosè dico, *Orbis Christianus*, non solus *Clerus*; etenim hoc Reunionis negotium, saltem in præparatione, plus ab opera & à studio *Politico* participat, quàm à *Theologica* ratione.

Vidimus à nonnullis annis haud pauca ex exstantioribus illis in Ecclesia malis, de quibus nos, dolentibus & indignantibus Jesuitis, querebamur, si nondum universim, saltem in nonnullis majoribus illustrioribusque Ecclesiis sublata: per quos? non per *Clerum*, sed per

per *Catholicos Principes*. Sic horum pariter Reunionis in negotio primæ erunt partes, Clericorum secundæ: Loquor de ordine actionis seu operationis. Non moleste ferat P. Zaccaria, si huc refero verba Theologi de grege Protestantium, egregiis scriptis adversus Materialistas & Deistas non ita pridem editis clari, Abbatis Jerusalem Brunsvicensis. Is à quodam Viro illustri, eidem Reunionis negotio intento, atque de eo tum Em. D. Cardinale de la Lante acturo, consultus respondit scripto an. 1772. typis evulgato, sub titulo: *Von der Kirchen-Vereinigung, ein Bedenken des Herrn Abts Jerusalem*, id est: *de Unione Ecclesiarum Judicium Dom. Abbatis Jerusalem*. In eo, postquam Auctor rei gravitatem pro condigno expendisset, sic pag. 42. profequitur: *Solte ich das System des Febronius vorschlagen? Es ist wahr, dieses würde die Römische Kirche uns näher bringen. Aber dieses System wird und kan niemals das System des Römischen Stuhls werden, den wir doch, so lange es die Vorsehung nicht ganz anders veranstaltet, als das Centrum der Römischen Kirche ansehen müssen. Und wie wenig dieser Hof hiezu noch jetzund geneigt sey, dieses System für das seinige zu erkennen, das bezeugen dessen Bewegungen dagegen, und die Schriften, die auf dessen Veranlassung es widerlegen sollen.*

Kan ich es ohne die geringste Beleidigung sagen, und darf ich von den gegenwärtigen Bewegungen, die die Vorsehung im Christenthum entstehen läßt, auf die künf-

künftige Zeiten schliessen; so scheint es fast, daß dieses System, da es mit so grossem Beifall, und von allen, was auf Politick, Philosophie und die feinere Gelehrsamkeit Anspruch machet, aufgenommen, und von den ansehnlichsten katholischen Höfen und Universitäten unterstützt wird, so daß es auch in Wien nach einer dreymaligen Censur für unschuldig erkannt worden; so scheint es, sage ich, fast, wenn man besonders auf die übrigen außerordentlichen Bewegungen zugleich acht gibt, daß dieses das System werden mögte, welches die Vorsehung als ein Mittel, der Christenheit nach und nach die Eintracht wider zu geben, vorerst erwählen wolle. Aber Theologen können mit ihren bestgemeinten Absichten vorjetzt noch nichts dazu beytragen.

Die Vorsehung kan alles allein thun, und wird, wenn es ihr Werk ist, dasselbe durch weit sicherere, weisere und sanftere Mittel ausführen, als die menschliche Klugheit je ersinnen könnte. Die Trennung vor dritthalbhundert Jahren konnte wohl nicht anders, als durch gewaltsame Erschütterungen, geschehen; aber die Wiedervereinigung scheint sie durch sanftere Wege befördern zu wollen. Und wenn wir aus den schnellen Schritten, die sie bisher gethan hat, schliessen dürfen, so können wir ihr ruhig zusehen, und sie wird mehr thun, als menschliche Bemühungen hätten ausrichten können, und alle Vernunft hätte hoffen dürfen.

Quia hæc digna sunt, ut ab omnibus legantur, hinc
ea in gratiam & usum illorum, qui germanicum idioma
non callent, in latinum hisce transfero: " An, inquit, Fe-
bronii Systema proponam? Verum est, per illud no-
bis Romanam Ecclesiam propinquiorem futuram;
sed hoc Systema neque erit, neque poterit esse Syste-
ma sedis Romanæ, quam tamen nos, quoadusque
Providentia aliter disposuerit, tanquam Centrum Ro-
manæ Ecclesiæ debemus respicere. Porro quàm pa-
rum hæc Curia ad hoc Systema tanquam suum agno-
scendum hactenus disposita sit, evincunt ejusdem ad-
versus illud commotiones, & scripta, quæ pro susce-
pta ejus refutatione, ipsâ procurante, eduntur.

" Si tamen absque cujusquam offensione liceat di-
cere, quod ex præsentibus agitationibus, quas divina
Providentia in Christiana Rep. permittit, ad futura
tempora augurari posse putem: videtur idem illud
Systema, quod ab omnibus, qui ab eruditione sive
politica, sive philosophica, aut à cultu elegantiorum
litterarum laudem appetunt, tanto plausu recipitur;
quod à primariis Catholicis Aulis atque Universitati-
bus sustinetur, adeo, ut etiam Viennæ, post tertio re-
petitum examen, innoxium reputatum sit: sic inquam
ferè videtur (præsertim si insimul ad reliquas, quas
cernimus, extraordinarias vicissitudines animum ad-
jiciamus) hoc illud Systema futurum, quod Providen-
tia tanquam medium reuniendæ cum tempore Chri-
stiani-

„ stianitatis præ aliis velit adoptare. Verùm Theolo-
„ gi, etiam optimis consiliis suis, ad hunc finem hæcte-
„ nus nihil valent conferre. Sola Providentia hac in
„ re omnia potest. Hæc (si illud suum ipsius opus est)
„ idem per certiora, saniora & suaviora media ad suum
„ finem perducet, quàm omnis humana sagacitas va-
„ leat excogitare.

„ Divisio Religionum, quæ ante duo sæcula cum
„ dimidio contigit, non poterat aliter quàm per violen-
„ tas concussiones perfici; Reconciliatio econtra per
„ faciliores & gratiores vias procuranda videtur. Et si
„ ex citis passibus, quibus illa hæctenus profecit, ad fu-
„ tura liceat concludere, videbimus tranquillè, eam cum
„ tempore progressuram longius, quàm omnes mortali-
„ um conatus queant perficere, & humana ratio ausit
„ expectare.

Similia auguria, licèt à viris egregiis profecta, Je-
suitis displicent, nec ab eis acceptantur pro veris. At-
tamen præfagia, de quibus tacitus memorat Jerusale-
mus, vera sunt & fatis concludentia. Etenim serè à nu-
pero decennio vidimus Jesuitarum Ordinem, prima-
rium reunionis adversarium, è florentissimis regnis pro-
scribi, & eorum bona publicari. Vidimus Bullam, quæ
Cenæ dicitur, in perpetuum aboleri. Vidimus Regu-
lares legitimæ suorum Episcoporum jurisdictioni resti-
tui. Vidimus Regulas Cancellariæ abrogari, & bene-
ficiarum collationes iis reddi, quibus eæ de jure compe-
tunt.

tant. Vidimus Ecclesiasticorum cupiditati & avaritiæ, quam Stylus Curiaë & Romanæ praxes fovebant, fibulam poni. Vidimus appellationibus Romanis suos dari terminos. Vidimus Indicem Romano-Jesuiticum explodi, & Regias Curias Censorias institui. Vidimus omne commercium inter Lusitaniæ regnum & Romanam Curiam per plures annos sine detrimento Religionis interclusum; Episcopis interim nativo suo jure, plenè & citra ullam reservationem aut exceptionem gaudentibus. Vidimus denique (ut alia non memorem) à Regibus Galliaë & Utriusque Siciliaë terras Romanæ Ecclesiaë propter abusum Ecclesiasticæ potestatis occupari & detineri. Plura exspectamus. Olim in sæculis ignorantiaë, ubi sacerdotium ab Imperio dissidere contigisset, omnia tumultu, seditione, intestinis bellis & sacrilegiis complebantur; hodie pacata omnia: Ecclesiaë ejusque Ministris sua reverentia constat: Apostolica sedes honoratur: Ecclesiastica Disciplina in iis regnis ac provinciis, in quibus illa, quæ memoravimus, suum jam vigorem penitus obtinent, sanctè ab Episcopis administratur.

Ea, de quibus nobis hætenus sermo fuit, præparatoria & sub divini Spiritûs afflatu disponentia ad reunionem, *Disciplinaria* sunt, pertinentia ad forum Politicorum ac Jurisconsultorum. Cum demum ad materiam *Doctrinaë* ventum fuerit, advocabimus Theologos; sed moderatos, non calentes.

Post

Postquam hæc scripta essent, Jesuitæ ad commen-
dationem Operis Zaccariani (cùm illud ex Francofur-
tensi prælo recens privato, ut dixi, sumptu exiisset) No-
vellis publicis Coloniensibus ad diem 19. Febr. 1773.
sequentia curarunt inseri: " Le P. Zaccaria de la Com-
,, pagnie de Jesus, peut être mis *au premier rang* de
,, ceux qui ont paru pour defendre contre Justin. Fe-
,, bronius le *Système ancien* & fondé de l'Eglise Ca-
,, tholique. Il a augmenté sa reputation en rassèm-
,, blant en deux Volumes in 8vo la Quintessence de
,, son grand Ouvrage, écrit en Italien, & en le commu-
,, niquant au Public en Latin, sous le titre suivant: *An-*
,, *tifebronius vindicatus &c.* Cet Ouvrage doit faire
,, d'autant plus de sensation que l'on y trouve tous les
,, Brefs du saint Pere, & les Réponses qu'il a données
,, au sujet des Partisans & des Antagonistes du Système
,, de Febronius, & que l'auteur les a *tirés des origi-*
,, *naux.*

In his tria observo: 1.) Quòd P. Zaccaria ponatur
in prima Classe eorum, qui adversus Febronii scripta
suam locarunt operam. Non repugno: 2.) Quòd ipse
& focii ejus *antiquum Systema* Ecclesiæ defendere asse-
rantur. In hoc ægrè consentiet Febronius, qui anti-
quum & genuinum Ecclesiæ statum sustinere meliore
jure, irrefragabilibus monumentis suffulto, prætendit:
3.) Quòd Brevia Clementis PP. XIII. & quæ ad ea à
nonnullis Germaniæ Episcopis data sunt Responsa *ex*

authenticis descripserit. Huic si addimus, quod ipse Zaccaria asserit, se ejusdem Pontificis jussu suum Anti-febronium vindicatum concinnasse, idque, uti quidem videtur, in ipsa urbe Roma, non immeritò hoc Jesuitæ Opus tanquam proprium Romanæ Curiaë partum respicimus. Cum hoc Curiaë partu, obstetricante Jesuita edito, præsentem nostram Defensionem, pro Ecclesiæ libertate susceptam, ab iis, qui neutrarum partium sunt, conferri non recusamus. Quòd autem in hac causa neutrarum partium esse liceat, ex iis, quæ jam dicturi sumus, apparebit.

Scilicet pro Jesuitis & pro Curialistis scripsit Coloniensis Ephemeridum vulgator, quem jam memoravimus, ipse quondam Jesuita. Liceat igitur ad causam Febronii, seu veriùs Ecclesiæ, huc quoque referre, quæ alius Ephemeridum scriptor, Gallus, non Jesuita, vulgavit ad diem 5. Junii 1771. „ Nous avons annoncé „ dans nos Feuilles des 12. & 19. Août 1767. l'Ouvrage de Febronius, *sur le gouvernement de l'Eglise & de la puissance du Pape &c.*, comme faisant déjà (trois ans après sa publication en 1764.) la plus grande sensation dans toute l'Europe, comme capable d'y décrediter totalement l'Ultramontanisme, & d'y renouveler le bon gout & les études solides du Droit Canonique. Les faits que nous avons à rapporter aujourd'hui viennent à l'appui de ces premières conjectures. 1.) Nous apprenons qu'il s'est fait con-

secu-

„ secutivement plusieurs éditions de cet Ouvrage; nous
„ en connoissons trois données en Allemagne &
„ avouées par l'Auteur, & cinq contrefaites sous le ti-
„ tre de *Bouillon*. 2.) On a vû dans notre Feuille du
„ 13. Mars dernier, que la Cour de Portugal, non con-
„ tente de donner beaucoup d'eloges à cet Ouvrage
„ de Febronius, & de le venger des censures, par les-
„ quelles certains esprits turbulens avoient tâché de le
„ flétrir, l'a fait traduire & imprimer en portugais. 3.)
„ En Espagne, le Procureur Général de Conseil de Ca-
„ stille (*M. de Campomanés*) l'a cité avec honneur dans
„ son *Jugement impartial* sur le Bref de Rome contre le
„ Duc de Parme, comme *un savant Ouvrage, où l'on dé-*
„ *montre la forme originelle & la véritable constitution*
„ *du gouvernement de l'Eglise*, Tom. I. §. I. n. 15. 4.)
„ Nous ne parlerons pas ici de l'applaudissement, avec
„ lequel il a été reçu en France, par tout ce qu'il y a de
„ savans attachés à l'ancienne doctrine de l'Eglise Gal-
„ licane. Cela ne pouvoit être autrement, l'Ouvrage
„ de Febronius ne contenant que cette même doctri-
„ ne &c.

Itaque si Aula Imperialis, quamvis egregiè sollici-
tata, pro se & vallis augustæ Domûs Austriacæ regnis
ac provinciis Pontificia Brevia adversus Febronii Li-
brum emanata non recepit; si Gallia huic libro, doctri-
næ suæ Ecclesiæ in omnibus conformi, applaudit; si in
Hispania in Actis publicis pro auctoritate allegatur; si in
Lusi-

Lusitaniâ ipsamet Regalis Curia eum ab illegitimis cen-
suris vindicat, atque pro commodiore regnicolarum usu
in Lusitanum idioma verti curat; si tantum non eadem
eveniunt in Statu Veneto auctoritate amplissimi Sena-
tus: nemo sapiens sustinebit, me dixisse nimium, cum
dixi, in hac causa Ecclesiastico-politica licere neutrarum
esse partium, quo æquius de illa feratur iudicium.

Interim Româ nunciatur, prælum nunc quoque de-
seruisse Antifebronii Vindicati Tomos tertium & quar-
tum. Tam recens est hic nuncius, ut bini hi Tomi
novissimi necdum potuerint has in partes deportari.
Cum autem tum ex duobus prioribus, quos hic sub cen-
suram revocamus, tum etiam, & quidem amplius, ex
majore italico Zaccariæ Opere faciliè intelligamus, quæ
sit materia, quæ forma contractiorum Voluminum, quis
in eis vigor &c. Sic alteram partem hujus nostri To-
mi IV. eorum examini (cum ad manus nostras perve-
nerint) reservamus, & sub Divini Numinis
beneplacito atque adjutorio
destinamus.

V. Idus Martii MDCCLXXIII.

INDEX

I N D E X
DISSERTATIONUM ET CAPITUM.

DISSERTATIO I.
DE OPERE FEBRONIANO.

- Caput I. *De scriptoribus, quibus Febronius usus est. Eorum
justa defensio à calumniis P. Zaccariae.* pag. 1
- II. *Universum Febronii Systema P. Zaccaria maximâ
infidelitate proponit.* 21
- III. *P. Zaccaria Febronium per summam cûm inscitiam,
tum calumniam Richerismi reum statuit.* 25
- IV. *De fructu, quem ex Opere suo Febronius expecta-
vit. Novæ infidelitates Patris Zaccaria.* 35

DIS-

DISSERTATIO II.
DE FORMA REGIMINIS ECCLESIASTICI A
CHRISTO DOMINO CONSTITUTA.

- Caput I. *Status Ecclesiæ non est purè Monarchicus. P. Zaccariæ vacillationes.* pag. 51
- II. *Ecclesiæ claves à Christo immediatè datæ sunt; Ea per hoc subjectum proximum sacræ potestatis effecta est. Nova specimina Zaccariani ingenii.* 60
- III. *An doctrina de Clavibus toti Corpori Ecclesiæ datis; & de superioritate Concilii Generalis, natales suos debeat Avenionensi schismati?* 78
- IV. *Constans Ecclesiæ Gallicanæ & Academiæ Parisiensis doctrina de Generalis Concilii supra Papalem auctoritate.* 82
- V. *Hispanorum sententiæ de Generalium Conciliorum auctoritate, Papalem transcendente.* 85
- VI. *Germanorum sententiæ de Concilii Generalis potiore auctoritate.* 90

DISSERTATIO III.

DE EPISCOPATU.

- Caput I. *Episcoporum potestas, tam Jurisdictionis, quam Ordinis, non à Papa, tanquam causa proxima, sed immediatè à Deo est. Miræ P. Zaccariæ oscitationes.* pag. 97
- II. *De Episcopatu pluribus in solidum communi. Zaccariæ in hac materia novi errores.* 108
- III. *Institutio & partitio Diacesium ex factò hominum est, & absque præjudicio universalis Episcopatus. Distinctio inter potestatem Episcoporum & Presbyterorum respectu universalitatis. Novæ calumniæ P. Zaccariæ.* 119
- IV. *De æqua inter omnes Apostolos potestate, excepto Primatu Petri. Variæ in contrarium P. Zaccariæ ineptiæ.* 124
- V. *Papa non potest invadere Episcoporum jura & diæceses. Debilibus adversariorum argumentis occurratur.* 134

DISSERTATIO IV.

DE ROMANO PONTIFICIS PRIMATU.

- Caput I. *De natura Primatus ejusque affectionibus ex sententia S. Bernardi.* pag. 145
- II. *Contrarius Patris Zaccariæ argumentis & figmentis respondetur. Universalis Romani Pontificis Episcopatus expenditur.* 151
- III. *De Primatu Rom. Pontificis relative ad universale Concilium Patris Zaccariæ Systema falsum & ordini Episcoporum injuriosum.* 166

DISSERTATIO V.

DE CAUSIS MAJORIBUS PRAESERTIM FIDEI.

- Caput I. *De judicio Episcoporum in causis fidei, & in quo illud a Papali differat. Duplex P. Zaccariæ falsum & alia ejus absurda notantur.* 189
- II. *Adversus receptas in Gallicana Ecclesia sententias Zaccaria obtusis armis dimicat.* 210
- III. *De nonnullis erroribus, præcipuè in materia Fidei, Febronio à P. Zaccaria per calumniam impactis.* 227

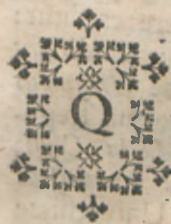

DISSERTATIO I.
DE OPERE FEBRONIANO.

CAPUT I.

*De Scriptoribus, quibus Febronius usus est. Eorum
justa Defensio a calumniis P. Zaccariæ.*

I.

Quando ex una parte video, a Patre Zaccaria in suo Antifebronio Vindicato Tomo I. pag. 3. de Febronii Libro dici, *nullum à multo tempore extitisse eo fortunatiorem, cujus multa exemplorum millia per totam latè Europam celerrimè disseminata sunt*: atque altera ex parte intueor magnas sollicitudines mundanosque motus, quos idem liber & prompta ejus grataque in omnibus Catholicis Regnis atque Provinciis receptio Romæ causavit, quorum motuum idem Auctor a pag. 25. ad pag. 56. plura documenta profert; facilè inducor, ut credam, illud systema Ecclesiastico-politicum, quo hodiernum Roma utitur, quodque Febronius dicto Libro oppugnavit, neque adeo firmum ac stabile inter ipsos Catholicos & per omnes Europæ partes

partes reputari, neque illud Nationibus peræque acceptum esse. Testatum id insuper fecere intra novissimum decennium plures potentissimorum Principum aulae, eandem regiminis formam scriptis & factis impugnantes, conformiter ad regulas à Febronio traditas. His equidem Roma opposuit primum spiritualia arma, id est, *Censuras*. Sed hæc ei tam infeliciter cesserunt, ut ipsamet non solum has (quippe quæ non ex genuino tribunali Petri prodierant) omni vigore & effectu destitutas videre, sed etiam antiquiores, quæ suum Systema per aliquot sæcula sustinere visa est (illas puto, quæ in Bulla Cæ-næ continentur) dimittere coacta fuerit. Quod amplius est, debuit Roma experiri, quæ illa in Librum Febronii vibravit fulmina, ea paucis in locis audita fuisse.

II. Dimittis itaque his armis, unica Romæ salus in *Scriptis* eruditorum ei addictorum quærenda fuit. Itaque cum, uti *cit. pag. 3.* ait Zaccaria, Justinus Febronius *tanquam præcursor quidam aut potius perfector & magister* hujus revolutionis (si ita loqui fas est) Romæ habitus sit, in hunc stringuntur calami. Insurgunt omnium Ordinum Viri: *Justinianus Frobenius*, sub quo nomine Eusebius Amort latitare creditur: *Josephus Klemer* S. J. Professor Heidelbergensis: *Ladislaus Simmoschorvinus*, hoc est Ladislaus Sappel Recollectus: *Gregorius Trautwein*, Præpositus & Abbas Collegii Canoniorum Regularium prope Ulmam Suevorum: *Raymundus Maria Corsi*, Dominicanus Florentinus: *Coloniensis Universitas*: *Franciscus Xaverius Zech* S. J. SS. Canonum Professor in Universitate Ingolstadiensi: *Julius Antonius Sangallus* Minorita Venetus: *Franciscus Antonius Zaccaria* S. J. quondam Bibliothecarius Serenissimi Ducis Mutinæ: *Ladislaus Sappel* Ord. S. Francisci Recoll. Provinciæ Alemanniæ qui supra, nunc aperto vultu: *Petrus Bullerinius*, Presbyter Veronensis: *Joan. Godefridus Kauffmans* Decanus Facultatis Theologicæ Coloniæ: *Viator à Cocalko*, Capucinatorum Provinciæ Brixienfis Provincialis: demum nonnulli *Anonymi*. Ex his aliqui bis in idem argumentum rediere, sive novos Tomos prioribus addendo, sive hos
iterata

iterata editione augendo. Huc refero P. Zaccariam, P. Sappel, P. Viatorem, D. Kauffmans.

Inter hos Febronii adversarios quatuor præcipuè Clementis PP. XIII. p. m. gratiam promeriti sunt. Patri *Sangallo* idem summus Pontifex in compensationem suscepti laboris præter encomia etiam censum annuum addidisse fertur. Doctores *Kauffmans* operam Sanctissimus singulari Brevi Apostolico compensavit, quod ille in capite secundæ editionis sui Apologetici Theologici imprimi fecit. P. *Zaccaria* in Præfatione Libri, quem hic oppugnamus, ait, eundem Papam Clementem, *de se optimè meritum*, ei in mandatis dedisse, ut diffusum Opus suum, adversus Febronium italico idiomate exaratum, contractius latinè redderet. P. *Sappel* quoque Brevis Apostolico encomiis repleto honoratus est, quod Præfationi sui Tomi II. anno 1771. editi inseruit. Tanti meriti erat unum oppugnasse Scriptorem.

III. Primum summumque horum Quatuorvirorum studium est, ut Lectoribus persuadeant, Febronii librum ex hæreticis aliisque Scriptoribus Romanæ Sedi admodum infensis compilatum esse. In hoc illi sequuntur eundem Clementem XIII., qui 14. Martii 1764. ad nonnullos Episcopos Germaniæ scripsit: *Omnia ille (Febronius) ex hæreticorum, & huic S. Sedi infensissimorum hominum libris conquisivit, & deprompta in unum congeffit.* Quantam hæc fidem mereantur, jam satis quidem apparet & legi potest *Tom. I. Febr. in Append. pag. 42. 62. 82. 84. seq. Tom. II. pag. 159. seqq. 162. seqq. Tom. III. pag. 247. seqq.* Attamen nonnulla ex his in gratiam P. Zaccariæ refricanda sunt. In illa parte Præfationis Tomi I. quæ ad Doctores Theologiæ & Juris Canonici pertinet, indicavit Febronius apertè, quibus è fontibus sua potissimum hauserit. Hi sunt *Joannes Gerson, Natalis Alexander, Benignus Bossuetus & Claudius Fleury.* Videamus, an hi fontes tam turbidi sint atque eos facit P. Zaccaria.

De GERSONE monstratum est *Tom. I. Febr. in Append. p. 45.* nec non *Tom. II. pag. 124.* eum à Petro Canisio,

sio, Antonio Possevino, Roberto Bellarmino, Jacobo Qualterio, Heriberto Rosweid, Dionysio Petavio, & Ludovico Callotio (omnes hi Jesuitæ sunt, neque ex infima Classe) haberi pro *viro ingentis doctrinæ & pietatis, eruditione & innocentia conspicuo, viro magno, toto orbe celeberrimo*. Quare ad hæc non responder Zaccaria? ipse qui aliis legem dat, ut ad singulas suas objectiones respondeatur. Vin plura? Invenies ea editionis novissimæ Operum Gersonii *Tom. I. in. Præliminar. pag. CLXXX seqq.* distributa per classes Synodorum, Episcoporum, & aliorum virorum illustrium, numero saltem XC. At opponit Jesuita noster *Tom. I. pag. 147.* saltem Parisinum Cancellarium in pluribus errasse, & *Sententias Principum non dignitati modò, sed etiam saluti maximè noxias passim profere, & in aliis etiam maximè erronea docere*. Quid tum? Ego, si postulas, pejora tibi in multis Operibus SS. Patrum monstrabo. An eapropter hi non recti Ecclesiæ Doctores, & fidi nobis in rebus fidei, morum, & disciplinæ Magistri manebunt? Utique discretionè magistrâ. Fatendum equidem est, euncta Gersonis scripta non esse ejusdem pretii, nec semper eum, in quæstionibus quas agitatur aut solvit, verum seopuni attingere. Sunt nihilominus pleraque ejus Opera optima & utilissima, præsertim ad noscendum genuinum Ecclesiæ statum. Ait Zaccaria *pag. 148. nec non pag. 465.* ipso fatente Febronio, *tanta Isidorianarum Decretalium labes est ac virulentia, ut ipsum os Constantiensis Concilii infecerit*. Quam subtiliter! Vitium hoc non hominis fuit, sed ævi.

IV. BENIGNUM BOSSUETUM (quem noster Jesuita *pag. 163. alterum Febronii heroem* appellat) non esse auctorem Libri, qui inscribitur *Defensio Declarationis Cleri Gallicani*, aut saltem hoc Opus, sub Bossueti nomine vulgatum, fuisse ab editore interpolatum, pergir ille temerè asserere. Ego imprimis, quorquor video Catalogos Operum magni hujus Meldensis Episcopi in Gallia editos, in eis dictam *Defensionem* conspicio. Eundem Librum illi Romæ non minùs tribui, nullus dubito. Em. Cardinalis Orsi, qui præclarissimi
Libri

Libri refutationem voluminoso Opere suscepit, & Clementi PP. XII. inscripsit, sic Præfationem primo Tomo præmissam orditur: *Annus ferè quinquagesimus agebatur ab edita per Cleri Gallicani Comitata celebri Declaratione de Potestate Ecclesiastica, quum illustrissimus Trecentium Episcopus è re esse Ecclesiæ judicavit, ut publicam tandem lucem aspiceret Defensio ejusdem Declarationis ab inçlyto & celeberrimo ipsius Patruo Jacobo Benigno Bossuet Meldensi olim Episcopo, speciali jussu Ludovici Magni Christianissimi Regis, elaborata. Opus, ut dicitur in Monito ad Lectorem, verè aurum, hætenus reconditum, tandiu desideratum, toties laudatum, sed præsertim hisce temporibus, propter ferventia itidem partium studia, maximè necessarium. Pergit deindè Em. Orsius: Quis ad has rationes enucleandas aptior aut magis idoneus reperiri poterat illustrissimo olim Meldensium Episcopo? qui, ut ipse testatur, Deputatis adscriptus, publicis privatisque conventibus interfuit, nec tantùm audivit religiosissimos Episcopos, sed etiam quæcunque insigniora, ac memoratu digniora dicerentur, diligenter descripsit &c. Ne verbo quidem Orsius prodit suspicionem interpolatæ Bossuetanæ Defensionis, sive in memorata sat longa Præfatione, sive in toto trium graviorum Voluminum Opere; omnia celeberrimo Meldensium Antistiti tribuit.*

Parisiensis Academiae Socius de Burigny scripsit, & anno 1761. Parisiis evulgavit Vitam nostri Meldensis Bossueti. In ea pag. 267. de Defensione Declarationis Cleri Gall. leguntur sequentia: „ Le Livre que M. de Meaux composa pour „ la justification des quatre Articles du Clergé, ne parut que „ vingt-six ans après sa mort, en 1730. Encore cette édition est-elle très imparfaite, car suivant la remarque du „ Traducteur François, elle est tellement estropiée, & remplie de fautes si grossières, qu'elle ne peut être presque „ d'aucun usage. M. Bossuet avoit d'abord fait cet Ouvrage „ tel qu'on le voit dans l'Édition de 1730. Aux fautes près de „ l'impression. Il le retoucha depuis, & il mit à la tête une „ Dissertation qu'il substitua aux trois Livres qui sont les premiers

NOVA DEFENSIO FEBR.

„ premiers de l'Édition de 1730. & il divisa le reste de
 „ l'Ouvrage en trois parties. Vingt ans avant que cette Édi-
 „ tion fautive parût, M. Bossuet Evêque de Troyes, neveu
 „ de M. l'Evêque de Meaux, *avoit remis un exemplaire Ma-*
 „ *nuscrit de cet Ouvrage entre les mains du Roi Louis XIV.*
 „ Ainsi qu'il nous l'a appris lui-même dans son Instruction
 „ Pastorale du 30. Septembre 1729. Cet exemplaire n'étoit
 „ point accompagné de la Dissertation préliminaire dont on
 „ vient de parler. M. de Troyes *peu content de l'Édition 1730.*
 „ & desirant avec ardeur qu'un Ouvrage de cette importance
 „ pût être lu de tout le monde, engagea un homme de mé-
 „ rite appelé le Pere le Roi de l'Oratoire, de le traduire en
 „ François ; & afin que cette traduction pût tenir lieu de
 „ l'Original, M. de Troyes communiqua au traducteur la
 „ Dissertation préliminaire, *que personne n'avoit jamais vûe,* &
 „ tous les papiers de M. de Meaux, qui avoient rapport à
 „ cet Ouvrage. M. le Roi s'acquitta parfaitement de la tâche
 „ dont il s'étoit chargé, & il donna au public le Livre de
 „ M. de Meaux, sous le titre : *Defense de la Declaration de*
 „ *l'Assemblée du Clergé de France de 1682. touchant la*
 „ *Puissance Ecclesiastique par Messire Jacques Benigne Bossuet*
 „ *Evêque de Meaux, traduite en françois, avec des Notes ;*
 „ à Amsterdam, aux dépens de la compagnie 1745.„

Ex brevi hac & fideli historia *Bossuetanae Defensionis* in-
 telligitur, ejusdem editionem anni 1730. (hac, non aliâ, usus
 est Febronius) esse genuinum partum ipsissimumque opus
 Meldensis Episcopi ; nihil ab editore aut quovis alio in pri-
 mæva hac editione fuisse additum, ablatum, aut alteratum.
M. Bossuet avoit d'abord fait cet Ouvrage tel qu'on le voit
dans l'Édition de 1730. ; tale fuisse Ludovico Magno ab Au-
ctoris nepote manuscriptum oblatum ; & in gallica demum
editione anni 1745., per Presbyterum le Roi procuratâ, in
nonnullis esse immutatum. Verum (sic inquit Jesuita noster
Bibliothecarius pag. 165.) Cardinalis de Tencin Monpessula-
nsium Episcopo prætensam istam Bossueti Defensionem ur-
 genti

genti respondit : Cùm Meldensis Antistes Defensionem Declarationis & alia quædam sua Opera obscura manere diligenter curaverit, jure meritoque existimamus, hæc eadem, qualia nunc prostant, ipsi visa haud fuisse suis numeris absoluta, sed talia que ultimam sibi manum imponi exigent. Permittimus hoc totum; at inde non sequitur, sæpe memoratam Defensionem Declarationis, aut minimam etiam ejus partem, Bossueto negari posse, quin potius contrarium ex eodem optimo jure colligimus. Ex eo quoque quòd Bossuetus *Lib. 3. cap. 12.* nonnulla non tam in laudem suæ personæ, quam libelli ab eo sub titulo *Expositio Doctrinæ Catholicæ* an. 1671. editi, ab Innocentio XI. miris encomiis honorati, bono fine & ad corroborandam ex ipsiusmet summi Pontificis assertis sententiam Cleri Gallicani, inseruerit (quod ill. Maffei in suis Observationibus literariis Tom. V. pag. 4. adversus authentiam Defensionis urget) nos pariter animum magni Præsulis suum opus publicæ luci haud exponendi arguimus, at nihil ultra. Postremò, quis fidem negare audeat Bossueto Trecensi, magni Meldensis Episcopi nepoti, qui in litera Pastoralis de 20. Sept. 1729. cujus pars editioni Bossuetanæ Defensionis anni 1730. præfixa est, hæc fidelibus suæ diocesis denuntiat: „ Cet illustre Evêque (*de Meaux*) entreprit par Ordre exprès du „ feu Roi LOUIS XIV. d'heureuse memoire, *la Defense* „ *de la Declaration du Clergé de France de 1682.* dont nous „ avons remis nous-même, il y a environ vingt ans, un exemplaire entre les mains de ce GRAND ROI. Cet Ouvrage, „ que l'Auteur a revu plusieurs fois, & encore peu de tems „ avant sa mort, doit être regardé &c. „ Obiit Bossuetus anno 1704. Perstat itaque, quod antè dictum fuerat, eos qui hoc Bossuetanum Opus interpolatum asserunt, aërem verberare; qui illud eidem Præsuli penitus abrogare præsumunt, à Gallis, quin & à Romanis, risum mereri. Utrumque affectat P. Zaccaria, qui pari imprudentiâ, dicam an impudentiâ, Bossuetanam Defensionem *Pseudo-Bossuetum* vocat Tom. II. p. 365.

V. Pervenimus ad NATALIS ALEXANDRI *Historiam Ecclesiasticam*, Opus ingens. Postquam illud summo Pontifici Innocentio XI. pro parte Auctoris oblatum fuisset, fecit ad eum Sanctissimus per Cardinalem Cibo 15. Julii 1682. hoc tenore rescribi: *Ed occasione ostendit Sanctitas sua, præclare se de tua pietate & Catholicæ Fidei zelo sentire, sibi que perspectum esse, non defuisse te occasionibus reipsa declarandi, quàm constanter Sanctissimi Ordinis tui placitis tum in Disciplina tum in Doctrina adhæreas, ubi præsertim de hujus Sanctæ Sedis auctoritate & dignitate agatur. Prostat hæc Epistola in Capite Tomi I. hujus Historiæ edit. Parisien. an. 1699. Hæc & alia Febonium moverunt, ut Tom. II. pag. 111. libros Natalis a soliditate, pietate & utilitate commendaret. Displicet hoc Critico nostro, qui ait, vix Tridentini Concilii Decretis Canonibusque magnificentiora clogia à quoquam esse tribuenda. Quam bellè! Interim biennio post, scilicet mense Julio an. 1684. idem Papa Innocentius splendidum hoc Natalis Opus igni addixit, ejus lectionem & usum omnibus & singulis Christi fidelibus, etiam specificâ & individuâ mentione & expressione dignis, sub pena excommunicationis ipso facto incurrenda, à qua nemo præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium valeat obtinere, interdicens. Intellego: Sed hoc (ut minimum dicam) moribus illorum temporum, quos recens illa Declaratio Cleri Gallicani & Quatuor ejus Propositiones, a Natali, utpote Sorbonæ Doctore, in suis libris strenuè defensæ, in Romana Curia excitaverant, tribuendum est. Neque puto, vel unicum Gallum (ut de aliis Nationibus jam nihil memorem) hac prohibitione (quæ ad politica Curia meritiò referri potest) excommunicationis ipso facto incurrendæ penâ vallatâ, à lectione utilissimorum librorum deterritum fuisse. Interim post obitum Innocentii XI. Româ mittitur ad Natalem à quodam Cardinale (cujus nomen ille jussus reticet) indiculus propositionum, quas Religiosi Censores in ejus Historia Ecclesiastica carpuat, quæque Pontificiæ Censuræ ansam & causam dederunt. His pari modestia*

destia ac soliditate intextis undique Scholiis ita respondet Auctor, ut ultra nihil à viris doctis, studio partium haud occupatis, desiderari valeat. Rectè verèque Doctor & Bibliothecarius Sorbonæ *Lavocat* in suo Dictionario Historico-portaili Art. *Alexandre Noel*: „Son Histoire Ecclesiastique Latine avec des „ additions & corrections in fol. est estimé principalement à „ cause des dissertations & de ses réponses modestes & judi- „ cieuses aux inquisiteurs, qui avoient censuré cet ouvrage. „ Quid aliud quàm hæc movere poterunt Benedictum PP. XIII. ut Natalis Opera Historica omnium usibus restitueret, hac declaratione: *Permittantur tamen hæc eadem Opera juxta editionem Lucensem cum notis & animadversionibus Constantini Roncaglia! sublata etiam excommunicatione lata in prædictis (Innocentii XI.) Brevibus pro quibuscunque editionibus.* Magna sibi in his verbis mysteria deprehendisse videtur P. Zaccaria in illo *Permittimus*, in singulari illa *Editione Lucensi*; demum in sublata solum *Excommunicatione* pro alia quacunque editione. Ego nihil in his deprehendo nisi pallia, quibus quodammodo involvatur & tegatur bina illa in hoc negotio seu Sedis seu Curia mutatio atque retractatio. De cetero judicent prudentiores de notis & animadversionibus Constantini Roncagliae comparativè ad ipsiusmet Natalis prælaudata Scholia.

VI. Historiam Ecclesiasticam CLAUDII FLEURII ejusque in illam Discursus dicit noster in hoc, sicut in multis aliis punctis, mendacissimè Criticus, Jesuita, *omnibus Catholicis scandalo fuisse.* Sanè non fuit scandalo paulò ante laudato Bibliothecario *Lavocat*, qui eum in suo Dictionario historico vocat *célebre Historien, & l'un des plus judicieux Critiques de son siècle* - - - - *Uniquement appliqué à remplir ses devoirs, il n'ambitionna ni les dignités ni les richesses, & préfera la gloire de servir utilement la Religion & l'Etat aux honneurs que ses talens & son mérite pouvoient lui faire obtenir. Il nous reste de lui un grand nombre d'excellens ouvrages. Les principaux sont 1.) une Histoire Ecclesiastique en 20. vol. dont le dernier finit l'an 1414. On a imprimé séparément les huit Discours*
Tom. IV. B sur

sur l'Histoire Ecclesiastique, qui sont répanlus dans cet ouvrage. Ce sont des chefs d'œuvres en ce genre. Memoratus auctoꝝ Vitæ Boslueti eum pag. 161. vocat Fleurium ab edita *Historia Ecclesiastica celeberrimum*. Plura mitto. Tota Abbatis Fleury Historia in Germania latinè reddita ibidem sub conſuetis approbationibus edita est, & plurimi æſtimatur. Idem de octo ejus Discursibus tum unà cum & in ipſo Corpore Historiæ, tum etiam ſeparatim editis & quidem iteratis intra paucos annos germanicis typis, verum est. Quod mihi argumentum est excrescentis inter Germanos boni guſtus ſolidorum ſtudiorum de rebus ad Historiam & Diſciplinam Eccleſiæ pertinentium, qui inanibus Romanorum ſtudiis non ſe ſinit deprimi aut corrumpi. Dixi octo: totidem enim, non plures Diſcurſus proſtant in editione Pariſienſi an. 1747. *Nonus*, quem adverſarius in Indicem Romanum prohibitorum librorum an. 1725. relatum dicit, neque ejusdem Auctoꝝis est, neque unquam à Febronio allegatur. Reſtat, ut videamus, quo argumento hæc, quam laudamus, Eccleſiastica Historia, & Diſcurſus in eandem, Catholicis, & quidem omnibus, ſcandalo ſint. Probat hoc noſter Jeſuita Antifebronii ſui italice *Tomo I. in Præfat. pag. CXXIII.* testimonio binorum illorum Monachorum Belgarum, de quibus actum *Tom. II. Febron. pag. 544.* & auctoꝝitate auctoꝝis *de la Bibliothéque raiſonnée*, viri Calvinianæ Sectæ addiçti, & Catholicæ Religioni admodum inſenſi, cujus hæc literariæ Ephemerides anno 1728. Amſtelodami imprimi ceperunt. Is *Tom. XVIII. Part 1. pag. 5. ſeqq.* recensens libellum *Juſtification des Diſcours & de l'Hiſtoire Eccleſi ſtique de M. l'Abbé Fleury*, ita diſerit pag. 8.
 „ C'eſt moins M. l'Abbé Fleury, que ce n'eſt ſa doctrine, que l'on
 „ y défend, & que l'on y juſtifie. Cette doctrine tire ſans doute
 „ à conſequence, ou pluſtôt, on ne peut diſconvenir que les con-
 „ ſequences n'en portent un coup terrible à l'Egliſe Romai-
 „ ne. Ubi imprimis notandum, Jeſuitam noſtrum, hominem exuberantis fidei, in translatione horum verborum omittere illud *Romaine*, contentus ſcribere: *che le ſue conſequence*

non portino un terribil colpo alla Chiesa. Sed pergamus audire Auctorem dictæ Bibliothecæ *cit. pag. 2.* „ Car enfin si cer-
 „ te Eglise est *me*, ainsi qu'on le dit, il faut de toute neces-
 „ sité qu'elle enseigne à *Paris*, ce qu'elle enseigne à *Rome*,
 „ & si l'on se trompe dans l'un ou dans l'autre de ces deux
 „ endroits, il doit être plus probable, que ce soit à *Paris*
 „ qu' à *Rome* „ Grave sanè à viro Calvinista Jesuitæ submi-
 „ nistratum argumentum ad justificatum scandalum, quod sæpe-
 „ memorata Ecclesiastica Historia & Discursus in eandem ideo
 „ in Ecclesia pepererunt, quia in illis Libertates Ecclesiæ Gal-
 „ licanæ adversus Curiam Romanam sustinentur, quod centies
 „ ab aliis ante & post Fleuryum factum est.

Sed pergit Scriptor ejusdem Bibliothecæ *Tom. XXIII. Part. II. pag. 251.* „ Croit-il même (l'Auteur de la justification de
 „ M. Fleury) de bonnefoi qu'il n'y a que le P. *Carme*, &
 „ que le P. *Augustin*, parmi les vrais *Catholiques-Romains*,
 „ à qui cette Histoire ait déplu? Je suis persuadé, moi à vue
 „ de pays, qu'il n'y a pas un seul Catholique NB. à LA
 „ ROMAINE, qui n'en ait été aussi scandalisé que ces deux
 „ Religieux. „ Hic observamus alteram priore graviolem ho-
 „ minis itali infidelitatem, qui in sua versione omisit verba à la
 „ Romaine & eis nuda puncta substituit. Pergit Auctor Biblio-
 „ thecæ: „ Je ne parle pas de ce qui devroit être, mais de ce
 „ qui est; & ce que je dis est si vrai, qu'à Paris même,
 „ c'est à dire dans le lieu du monde, où il y a le plus de
 „ *Catholiques non Romains*, l'Histoire de M. Fleury a tant
 „ assigé de bonnes ames, que ce n'a été qu'à force de car-
 „ tons que le Libraire a eu enfin la permission d'en debiter
 „ une bonne partie. „ Hæc (seu vera, seu falsa) in rem suam
 „ vertit P. Zaccaria; sed omittit vir dolosus quæ immediatè se-
 „ quuntur: *Mais tout ceci roule sur les idées que j'attache, &*
 „ *que je croi que l'on doit attacher aux termes distinctifs de CA-*
 „ *THOLIQUE, & de CATHOLIQUE-ROMAIN.* Et post
 „ hæc audet adhuc insultando subjungere: „ Legga tai cose Feb-
 „ bronio,

„ *bronio*, se può, senza confonderfi d'avere una siffatta opera
 „ presa a sua guida, e magnificata.

Si post hæc petas *judicium Authoris de la Bibliothèque
 raisonnée* super bino opere P. Carmelitæ & P. Augustiniani;
 ecce illud ex *cit. Tom. XVIII. pag. 5. seqq.* „ Un Carme
 „ & un Augustin, nommés l'un le Père *Honoré*, & l'autre
 „ le P. *Housta*, se sont depuis peu déchainés, avec le dernier
 „ emportement, contre les *Discours & l'Histoire Ecclésiastique*
 „ de Mr. l'Abbé *Fleury*, en deux Ouvrages qui ont paru
 „ successivement L'Auteur, insulté par les deux Moi-
 „ nes *Flamands*, ne pouvoit donc manquer de bons Avocats
 „ parmi les *François*. Il en a même trouvé un, comme
 „ l'on voit, parmi les *Lorrains* (*l'Auteur de la Justification*)
 „ dont la plume, adroite & savante, donne un très grand
 „ avantage à une cause, qui en elle-même est certainement
 „ la plus juste, & la plus éclairée Dein *pag. 9.* Il
 „ me semble que les deux Antagonistes de l'Historien Fran-
 „ çois n'ont pas tant de tort que l'Anonyme voudroit le
 „ persuader. Ils meritent plus de pitié que de blâme. Ils
 „ plaident pour une mauvaise Cause; & c'est en quoi je les
 „ trouve à blâmer; mais enfin cette Cause est celle de leur
 „ Religion &c. „ Hæc & similia me moverunt, ut binos
 hos viros Religiosos dicerem *Scriptores ineptissimos.*

VII. Hæc hæctenus de Quatuor-viris, quorum lumini-
 bus se profecisse, imò & doctrinis superædificasse *Febronius*
 agnoscit. Quisquis his laudem *solide pietatis, orthodoxiæ &*
eminentis scientiæ negare præsumperit, ei in faciem dici po-
 test, quòd vel non sit genuinè eruditus, vel quòd malis af-
 fectibus regatur. Interim non his solùm fulcris nititur *Febro-*
niana moles; aliorum etiam gravillimorum *Scriptorum* operi-
 bus usus est Auctor noster, licèt non adeo frequenter. Cùm
 autem Antifebroniani, maximè P. *Zaccaria*, horum etiam au-
 ctoritatem labefactare conati sint; sic præter ea, quæ de his
 jam antè sat copiosè dicta sunt, nonnulla hîc refricanda ve-
 niunt, præsertim in gratiam P. *Zaccariæ*, qui in suo *Anti-*
tife-

Febronio vindicato pauca adhuc ad fallendum ignaros, & ne cessasse videretur, in medium proferenda putavit.

Cùm Febronius *Tom. II. pag. 23.* occasione abusuum, qui in Romana Congregatione Indicis hodie committuntur, ex Dissertationibus clar. BARTHELII Universitatis Wirceburgensis Procancellarii dixisset, in Romana Librorum Censura *discernendam esse vocem Pastoris & Servi Servorum Dei à voce Despotæ & Domini Dominantium*, clamat Zaccaria *Tom. I. pag. 23. Febronium perditissimos homines sequi: se in his audire Quenellum.* Quenellum tu audis in Barthelio, Schismaticum in apprimè Catholico, perditissimum hominem in viro, cujus memoriam Germania docta semper venerabitur? His retribus ne primi quidem anni Decretistas germanos Jesuita capies. Tota Appendix prima *Tom. I. Febr.* Bartheliana est, neque ea sibi quidquam timet à vanis insultibus talium hominum. Prostat *Tom. I. Febr. Cap. VI. §. 12.* extractus sat longus ex FRANCISCI VARGAS Commentario: *Quis ordo debeat in Concilio, & quenam ibidem sint Legatorum officia.* Eo autem sine ille producebatur, ut ex eo appareret, quàm despoticè, ne dicam subdolè, in Tridentina Synodo Legati Pontificii egerint ad impediendam justam reformationem; id quod pluribus deinde confirmatum fuit *Tom. III. Febr. pag. 122. seqq.* Epistolam Vargalii eidem extractui consonam ex ipsa Synodo ad Caroli V. Administrum scriptam, eodem *Tom. I. Febr. Cap. VI. §. 15. n. 7.* editam, attentà dictâ consonantiâ, directè impugnare non ausus P. Zaccaria, *pag. 171.* dicit, eum talia scripsisse ex impotentis animi motu, & propter similitudines, quas cum Legato *Crescentio* habuit. Verùm deserbuerat à multo tempore præterita hæc ira, quando laudatum Commentarium Vargalii in Hispaniam reversus conscripsit. Ut tamen ille Vargalium Febronio qua demum cunque viâ subtrahat, à *pag. 172. ad pag. 176.* nonnulla loca ex ejus Responsione *de Episcoporum jurisdictione & Pontificis max. auctoritate* (quo Scripto illum se Pio IV., non sine intuitu proprii sui commodi, commendasse discimus ex Pallavicino *Lib. XXI.*

Cap. II. n. 3.) decerpfit, quibus pateat, eundem circa quaestionem de Monarchico Ecclesiae statu hujusque effectibus sentire cum Romanis adversus Febronium. Verum quo magis ille, dum *de jure* agit, sese pro Romanorum partibus declarat, eò minus diffidimus sinceritati & veritati eorum, quae circa facta Tridentini (licet fortè Romanæ Curiae parum placencia) cordatè refert, sive in memorata Epistola, sive in concordante ei dicto Commentario.

Opera ZEGERI VAN ESPEN cujus persona in Antifebronio Vindicato *Tom. II. pag. 448.* ex ignoto, multis falsis referto schediasmate, quod ex Vita hujus viri clarissimi anno 1767. Lovanii edita emendari mereretur dirè proscinditur, sat defensa sunt *Tom. II. Febr. pag. 234.* nec non *Tom. III. p. 248.* Ex his locis apparet 1.) qualiter Papa Benedictus XIV., tunc adhuc Bononiensis Archiepiscopus, occasione Romanæ Censuræ Librorum *Espenii* sat apertè declaraverit, hanc censuram parvi faciendam esse. 2.) Quòd Imperator Carolus VI. eadem censurà & prohibitione inattentà, non solum permiserit ejus Opera in Germania imprimi, sed & cum in finem suum augustale diploma Coloniaensi Typographo largitus sit. 3.) Quòd Coloniaensis Librorum Censor D. Godofridus Kauffmans (unus ex sociis Antifebronianis, & ille quidem, quem P. Zaccaria præ cæteris commendat) uti & alii ante ipsum Coloniaenses Librorum Censores ordinarii, tum ante tum post Romanam Espinianorum Operum proscriptionem, annis scilicet 1702. 1708. 1729. & 1755. eadem probaverint. Concludet inde prudens Lector, quòd intuitu Romanæ damnationis doctissimarum lucubrationum celeberrimi Canonistæ Lovanienfis non debuerit Febronius ab eorum prudente usu abstinere: Concludet insuper, quanti fiant in Germania, uti & alibi extra Italiam, Decreta Romanæ Congregationis, dum ea nituntur principiis Curiae, quæ non admittuntur ab omnibus Nationibus & Ecclesiis. Illud hic quoque pro risu addendum, à severo Censore Italo nostro *cit. pag. 448.* improbari, quòd Doctor Van Espen titulo *Clarissimi* à nobis
hone-

honestetur; sicut & Tomo I. pag. 162. cum stomacho viderat
Natalem Alexandrum Sorbonæ Doctorem vocari *Eximium*.

VIII. Docueram Tom. II. Febr. pag. 347. seqq. Monar-
chicam summi Pontificis potestatem, qualis Romæ traditur,
bellorum & publicorum tumultuum causam esse & occasionem.
Cum eæ res facti sint, opus utique fuit ad propositum thema
probandum monumentis & scriptis historicis. His fideliter
usus sum per seriem temporum, inde à Leone PP. IX, ad
Leonem X. id est ab anno 1049. ad annum 1513. non alia
proferendo quàm coæva. Verùm intercedit P. Zaccaria Tom. I.
pag. 393. scribens, *indignum homine Catholico esse, ea ex
omni scriptorum face studiosè corradere, quæ sedem Apostolicam
lædunt, ac dedecore afficiunt.* Paulò antè, nempe pag. 186.
dixerat: *Horret animus, Catholicum Scriptorem ea nefario au-
su potuisse non solùm ex octo sæculorum historiis decerpere, sed
aterrimis depicta coloribus exhibere, quæ ad invidiam Romani
Pontificatus, infamiamque pertinere Protestantium perditissimi
censuerunt.* Demum addit pag. 391. *Ea plerumque ex au-
thoribus hausta Romano Pontifici perquam infensis, cujusmodi
Matthæus Parisus, & Schismatici quidam Scriptores fuerunt, ac
nullius propterea auctoritatis.* Quanta in his mendacia! Per-
curramus singulos Pontifices, de quibus eâ occasione actum
est à pag. 352. ad pag. 366. & ponderemus documenta,
quæ uti fuimus ad probandum ea, quæ probanda suscepimus.
Pro Leone IX. usi sumus Gaufrido Malaterra, Eadme-
ro, & Monachis Congregationis S. Mauri in Historia Litteraria
Galliæ: pro Gregorio VII. ipsiusmet hujus Pontificis
Epistolis & Otrone Frisingensi: pro Paschali II. Hermanno
Abbate monasterii S. Martini Tornacensis: pro Innocentio III.
ejusdemmet Decretali: pro Gregorio IX. Conrado Uispergensi:
pro Innocentio IV. propriis ejusdem Epistolis: pro Alexan-
dro IV. & Clemente IV. similiter: pro Bonifacio VIII. præter
ejusdem Decretales, Fleurio, Natali Alexandro, P. Daniel
S. J. & PP. J. suis Scriptoris Historiæ Ecclesiæ Gallicanæ:
pro Joanne XXII. suismet itidem Decretalibus: pro Clemente
VI.

VI. præter proprium illius diploma, Joanne Trithemio: pro Eugenio IV. Ænea Sylvio, Gobelino, Trithemio: denique pro Julio II. Guicciardino, Annalibus Rainaldi & Spondani. Hos tu *Scriptorum facem* nominas? Hos ad Pontificatus Romani invidiam scripsisse asteris? Hos Pontificibus perquam inferos & schismaticos prædicas, proinde nullius auctoritatis? Ubi inter hos *Matthæus tuus Parisius*? Talia mendacia juvant ad fallendos paucos, certè non multos Lectores. Interim, ait P. Zaccaria, etiam Hæretici talia scribunt. Hoc verum est; siquidem non potuerint illa non videre in coævis monumentis & Catholicis Scriptoribus. Instat iterum Jesuita pag. 396 dicens, non solos Pontifices, sed ipsa etiam Concilia generalia, Lateranense III. Lateranense IV. & Constantiense tanquam rem omnino certam sumpsisse ac posuisse indirectam Ecclesiæ, atque adeo Romani Pontificis potestatem in temporalia Regum & Principum. Hæc imprimis negat Ill. Bossuetus *Defens. Declar. Cleri Gall. Lib. VIII. Cap. 1. 3. & 10.* Esto tamen; non ed minùs verum manet, communem hunc de tanta summi Pontificis potestate errorem, hodie omni jure à Gallis, Germanis aliisque abjectum, memoratis bellis ansam & nutrimentum dedisse. Hoc sanè pulcherrimum, quod in fine pag. 402. ex Thomasi Lutherani *Historia Content. inter Imp. & Sac. Cap. IV. §. 25.* adfert Zaccaria, scilicet: „Papatùs Politi-
 „ tici & Controversiæ inter Imperium & Sacerdotium, seu
 „ de terminis juris circa sacra, essentialem conceptum non in
 „ eo consistere, quòd Papa dominatum in Clerum & Laicos
 „ quæserit & exercuerit; sed quod Clerus pedetentim eri-
 „ puerit summam potestatem, adeoque Principibus nihil pro-
 „ desse, si, rejecto imperio Papæ monarchico, tamen maneant
 „ sub jugo Cleri Aristocratico.„ Videat quisque, quomodo hæc
 „ applicari possint bellis, non ab Episcopis propter suam, sed
 „ à Romanis propter excessivam Papæ auctoritatem motis &
 „ nutritis: Possunt tamen in sensu Lutherano, paulò post à
 „ Thomasio expresso, scilicet: *Si Episcopalis Hierarchia non fuisset
 „ introducta, nullam habuisset occasionem Pontifex, Aristocra-*
 „ ticum

ticum Episcoporum imperium mutandi in Monarchicum. Hæc hætenus occasione scriptorum, quorum in Febronianis operibus mentio fit, & usus factus est.

IX. Aliorum gravissimorum Auctorum, quorum ingens numerus Febroniano Operi materiam suppeditavit, quique extra omnem jactum teli Antifebronianorum Scriptorum sunt, hic singillatim meminisse superfluum foret. Unum tamen ex præcipuis non prætermittam penitus, Divum BERNARDUM puto, de quo vid. *Tom. III. Febr. pag. 242. seq.* At magna, inquit P. Zaccaria *Tom. I. Antifeb. vindic. pag. 120.* est differentia inter Mellissium hunc Doctorem & Febronium: Ille præceptum Evangelicæ correctionis servans, Eugenium Papam per suos de Consideratione Libros *privatim* convenit, suaviterque monuit: Hic libris aspero stylo exaratis, & *totâ Europâ vulgatis*, Papam apud malè sentientes diffamat. Hæc culpa (si tamen culpa est) ferit omnes Editores Operum S. Bernardi, Merlono-Horstium, Mabillonium, viros piissimos & doctissimos, imò ipsum Papam Clementem XI. Interim cum *Bernardus* & plures post eum, signanter *Durandus* Mimatensis Episcopus, Cardinales, *Contarexus*, *Sadoletus*, *Polus*, & tot alii, Pontifices ex prima, imò & ex secunda, Evangelii atque caritatis regula privatim ac studiosè, attamen sine optato fructu monuerint; nemo dubitabit, quin actu sumus, & à multo jam tempore fuerimus in tertia Evangelici præcepti periodo: *Dic Ecclesiæ.* Fuere autem, post tot tantisque infructuosas dilationes ii, ad quos hæc pertinent, quodammodo duriùs conveniendi, propter aliud Evangelii mandatum, illud nempe: *Insta opportune, importune: argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina.*

X. Quæ hætenus de merito & fide Auctorum, quæ Febronius ceu Magistris usus est, retulimus, ea illi non profuerunt, quo minus ejus opera Romæ configerentur. Quærit ille solatium in propitia Censura *Vienensi.* At reponit Zaccaria *cit. Tom. I. pag. 21.* „ Majore igitur prudentiâ atque „ æquitate actum, *Febronio* magistro, ab iis Censoribus (*Vienensi*

„ nensibus) quàm à Romano Pontifice? cui tamen uni di-
 „ ctum à Christo fuit: *pasce oves meas, pasce agnos meos.* „
 Dixit sanè Christus in Petro summo Pontifici, *Pasce oves*
meas; sed non dixit ei, *Tonde oves meas.* Tondere autem
 Christi (non suas) oves censendus est, cum aliena, id est ea
 quæ *Tom. II. Febr. 32. 33. 94. 99. 104. seq. 108. seq. 117.*
119. 125. 128. &c. memoravimus; sibi appropriat. Tonde-
 re eas censendus est, cum Libros, qui de hac illegali tonsura
 tractant eamque impedire laborant, oculis fidelium subtrahere
 nititur. Propter has similésque causas, ego, hæc studia hu-
 mano modo considerans, non dubito in hoc Scriptorum ge-
 nere, majorem æquitatem Vindobonensi Censuræ tribuere quàm
 Romanæ. Quanquam fateor, Febronium non scripsisse pro
 rudi populo, sed pro eruditioribus, pro aulis Principum, pro
 Episcopis &c. Clamet adversùm ista noster Lojolæ filius *l.*
cit. pag. 22. has esse schismaticas *Quesnelli* (quem, ut suis ad-
 versariis odia illi concitent, opportunè & importunè in ore
 habent) in Apostolicam Sedem obtreccionibus; non capient his
 reribus prudentes, qui nõrunt distinguere inter res *Fidei &*
Disciplinæ, inter *divina & humana*, inter *politica & sacra.*

Eâ occasione, & nonnunquam aliàs, P. Zaccaria multùm
 invehit in Febronianam distinctionem inter *Sedem & Curiam*
 Romanam, inter *Sedem & Sedentem.* Etenim, ait ille pag.
 121. *nibili est ejusmodi excusatio, nisi novum criminis & in*
Romanam Sedem irreverentiæ genus potius sit appellanda. Suam
 eâ de re sententiam pòst distinctiùs explicat pag. 130. ita
 differens: „ Quum de Pontificis Primatu agimus (quod dili-
 „ genter animadvertendum est) non quæ facti sunt, ac par-
 „ ticularia judicia, sed quæ juris sunt, atque ad universalem
 „ pertinent Ecclesiæ statum, quemadmodum dogmatum defi-
 „ nitiones sunt, legum latio, Canonum defensio, violatorum
 „ Ecclesiæ jurium vindicatio, idque genus alia, in considera-
 „ tionem cadunt. In his autem dicimus nihil unquam à sum-
 „ mis Pontificibus metuendum, quod aut Catholicis doctrinis
 „ adversetur, aut Ecclesiæ tranquillitatem perturbet. Hoc
 Febro-

„ *Febronius* si ob oculos, uti decuit, semper habuisset, quan-
 „ tum inaniam declamationum magno laboris compendio
 „ compressisset!

Examinemus propius virum Dictatorem & ejus discursum, apparebit illicò utriusque inanitas. Primum, quod ejus reclamationi adversus nostram multorumque distinctionem inter *Sedem & Curiam* locum atque occasionem dedit, fuit Romana censura *Libri Febroniani*. Hæc sine dubio judicium est circa *factum particulare*, consequenter, ipso fatente adversario, capax dictæ distinctionis. Si autem (quod non puto) est judicium *juris*, videt adversarius ex facto Aulæ Viennensis & tot aliarum Nationum, ab his etiam Romana *juris judicia* cautè examinari, & pro re natâ seponi. Post hæc (ut in recentioribus hætenus sistamus; antiquiora inveniens *Tomo I. p. 716. 717. 729. 742. Tom. II. p. 337. 400. 578. 584. Tom. III. p. 232. 237.*) quæro, an Breve illud Apostolicum sub rubrica: *Sanctissimi Domini nostri Clementis Papæ XIII. Litteræ in forma Brevis, quibus abrogantur & cassantur, ac nulla & irrita declarantur nonnulla Enicla in Ducatu Parmensi & Placentino edita, libertati, immunitati, & jurisdictioni Ecclesiasticæ præjudicialia, Romæ MDCCLXVIII. ex Typographia reverende Cameræ Apostolicæ*; an inquam hoc Breve non pertineat ad illorum classem, quibus violata Ecclesie jura vindicantur? At illud omnes Reges Bourbonicæ familiæ considerarunt veluti partum violentum Curialistarum Clementis Papæ. Rex Galliarum in suis ad eundem litteris ait: *des conseils trop violens & peu éclairés ont malheureusement prévalu sur les sentiments modérés & pacifiques de Votre Sainteté.* Idem Rex ad suos in diversis Principum aulis Ministros eadem occasione scripsit: *Les Clefs de St. Pierre sont entre les mains d'un Prince pieux, mais sans lumieres & sans vigueur, qui se laisse gouverner par un Neveu encore moins éclairé, & plus foible que lui, & par un Ministre altier & opiniatre, imbu de tous les préjugés fanatiques du despotisme Papal, & qui ne respecte rien, quand il s'agit des prétendus droits du saint Siege.* Epistola

Regis Hispaniæ ad Pontificem eâ de re sic sonat: *Des suggestions malignes & violentes ont triomphé. Ils sont venus à bout de leurs desseins, ces hommes qui sont les ennemis de la paix, les perturbateurs de l'univers. Denique illa Regis utriusque Siciliae: Plût à Dieu que les Conseillers & Ministres de votre Sainteté ne donnassent point aux Peuples ces motifs de scandale, qu'Elle attribue à mes Magistrats & aux personnes éclairées & pieuses qui ont proposé & agi en cette occasion! Hæc omnia prostant Tom. II. Febr. pag. 332. 453. 456. 458. Vis plura? lege & pondera Epistolam Regis Lusitaniæ de 5. Decemb. 1767. ad eundem Papam Clementem *ibid.* pag. 580. quæ novennalem rupturam inter Romam & Lusitaniam comitem habuit. Opra nunc, P. Zaccaria, an ea, quæ jam retulimus, velis facta & decreta Curie, an Papæ? Si hujus: ergo saltem in opinione & sensu omnium Catholicorum Potentatum Europæ falsum est quod dicis, *nihil unquam eorum, quæ pertinent ad violatorum Ecclesie vindicationem à summis Pontificibus metuendum quod Ecclesie tranquillitatem perturbet*: Si illius: ergo justa est distinctio inter *Sedem & Curiam*; quam etiam in prememorata Epistola Lusitaniæ Monarcha manifesto exprimit. Quod si (ut omnem tibi ad evadendum viam præcludam) fortè prætendas, binas illas famosas causas, Parmensem & Lusitanam, quæ Apostolicæ Sedi, seu si mavis, Curie, tantifiterunt, & Romanam Ecclesiam summo opere turbârunt, *ab particularia Pontificis judicium pertinere*; ergo in his & aliis multo inferioribus quotidie obvenientibus causis ac Pontificum judiciis eò frequentior erit usus nostræ distinctionis.*

Ut jam ab his revertamur ad illud, à quo parva hæc discussio coepit, nempe ad Romanam Censuram Febronii, nonne potuit Nationibus huic Auctori magis faventibus, Austriæ, Venetiæ &c. optimo jure videri, quod in præallegato rescripto visum fuit Galliarum Monarchæ, *d'un Ministre (pomme Congregationem Indicis) imbu de tous les prejugs fanatiques d'un despotisme Papal*. Cesser igitur Jesuita mirari, & indignari Canonistarum Germaniæ principi Barthelio, dum
suprà

suprà num. 7. rectè dixit, discernendam esse. vocem *Pastoris* & *Servi Servorum Dei*, à voce *Despotæ*, & *Domini Dominantium*: Cesset urgere (quod facit pag. 136. seq.) juridicam inseparabilitatem *Sedentis* seu *Præsidentis* à *Sede*. Si enim, uti *ibid.* ex *Ballerinio* memorat, & aliunde omnibus notum est. *Summi Pontifices* quoad eos actus, in quibus ex obreptione, sive ex subreptione, SIVE OPINIONUM PRÆJUDICIO, aut vitio aliquo in *Apostolicæ auctoritatis usu* errarent, uti **MULTIS IN CAPITIBUS** eos posse errare negari non potest; Licebit omnibus his casibus, præsertim si cum læsione juris tertii conjuncti sint, Regibus ac Principibus, & sub horum protectione eorundem subditis, intactis summæ *Sedis* juribus, adversùs *Sedentem* ejusque judicia uti mediis, quæ jure Canonum, subinde etiam jure Civili ac Gentium, vel usu *Ecclesiæ* probantur. Si hæc Patri *Zaccariæ* non sapiant, faciat ille (uti sæpe alibi) de totò hoc negotio *questionem de nomine*.

CAPUT II.

Universum Febronii Systema P. Zaccariæ maximè infidelitate proponit.

I.

Primo jam Capite mala *Jesuitæ* fides apparuit, præsentem eam videbimus pejorem. Destinavit ille expositioni *Febroniani Systematis* suæ *Dissertationis* primæ Caput secundum; & ut suis *Lectoribus* eò securiùs imponat, dicit in fine: *Hæc summa Febroniani systematis. Ipsissima Auctoris verba recitavimus, ne quis falsos à nobis illi errores tribui queratur.* Si verba *Auctoris* truncare; ea in sensum contrarium illi, in quem *Auctor* aperitè intendit, detorquere; substantialia studio prætermittere; cohærentia disjungere; disjuncta & disparata adunare, non est falsa illi tribuere, verum dixit ille: si autem omnium harum prævaricationum reus est, boni viri nomen

minimè tuebitur. Dispartit ille doctrinas Febronii in eas quæ ad statum Ecclesiæ, & in illas quæ ad Romani Pontificis Primatum pertinent. Hactenus rectè.

II. Ac de Statu quidem Ecclesiæ in primo sui operis volumine *Cap. II. §. 12. n. 6.* repetierat Febronius hæc Pufendorffii verba: *Absurdæ sunt quæstiones, monarchica, aristocratica, an democratica forma competat Ecclesiæ? Hæ quippe formæ cadunt IN STATUM ALIQUEM SEU CIVITATEM: Ecclesia autem Status non est.* Hæc Theologico magis quam Juridico oculo intuens Jesuita, italici sui Antifebronii *Tomo I. à pag. 3. ad 12.* magno ingenii & temporis dispendio probare suscipit, Ecclesiam non nudum esse Collegium, sed Statum. Quum verò deinde sequentia *Tomo II. Febr. pag. 381.* legisset: „ se (*Febronium*) cum Samuele Pufendorffio, adfir-
 „ mârse, nullam ex tribus formis Aristotelicis, monarchicam,
 „ aristocraticam, & democraticam, convenire statui Ecclesiæ,
 „ neque huic per rerum naturam posse applicari: siquidem
 „ hæc formæ solum cadant in Statum civilem seu politicum,
 „ qualis non est Ecclesia: „ ille Antifebronii *Vindicati Tom. I. p. 58. callidè,* inquit, *Febronius dissimulat, se, quæ statum non esse Ecclesiam commonstrant, adprobârse.* Et deinde *pag. seq. ad statum civilem ea nunc contrahi, quæ generatim de statu dicta priùs fuerant, ac porro ab eo dici debuerunt, qui Pufendorffii sententiam amplectebatur.* OMNEM ab Ecclesia STATUM RATIONEM adjudicantis, unâque illi COLLEGII formam tribuentis. Ecceur Zaccaria in Febronio hic vel invenit vel fingit mutationem seu recessum ab eo, quod Tomo primo statuerat? Fateatur id ipse *seq. pag. 59. ne scilicet oleum & operam perdidisse* judicaretur, qui, quod ille non negârset, *Capite primo Dissertationis primæ inutili labore efficere conatus sit, ECCLESIAM ESSE STATUM.* Dixi Jesuitam vel finxisse, vel imprudenter putârse, in nostro Auctore variationem. Sanè in utroque ille Tomo locutus est de Statu civili, cujus consequenter ideam & huic quodammodo proprias formas Aristotelicas ab Ecclesia exclusit. Dixerat etenim verbis Pufendorffii,

fi, *has formas cadere in STATUM ALIQUEM SEU CIVITATEM: Ecclesia autem Status non est.* Quid per verbum *Status* Pufendorfius hoc loco intellexerit, satis explicat per verbum *Civitas: Status, inquit, seu Civitas; Civitas autem civilem Statum* seu Remp. propriè significat. Neque obstat, quòd S. Augustinus Ecclesiam *Civitatem Dei* nuncupaverit; id enim non in proprietate verbi, sed comparativè dictum, nemo ambigit. Ecclesia est societas hominum per Baptismum in Christo eum in finem unitorum, ut secundùm normam in Evangelio præscriptam verum Deum colant, & æternam salutem consequantur. Est societas *inaequalis*, in quâ sunt, qui imperium sacrum exercent; alii, quorum omnis sita est in obediendo gloria, attamen simul cum illis corpus unum mysticum seu morale constituentes. De hac *sacrae* societatis, ab omni *civili* toto cælo distantis, *inaequalitate*; de his, qui in ea *regunt*, & qui *reguntur*, de Summo Pontifice, de Episcopis & Archiepiscopis, de simplicibus Presbyteris, de Regularibus, de laicis tam Principibus quam subditis, de Conciliis generalibus & particularibus, de singulorum juribus & officiis, universum Opus Febronianum à capite ad calcem plenum est. Ut quid ergo vanus ille homo, solùm ne errâsse videatur, tam in primo quàm in secundo suo Opere Lectores fatigat, pluribus foliis disputando, *Ecclesiam Statum esse*, quod à Febronio *simpliciter* negari falsissimè asserit, quandoquidem ille *civile* solùm *Imperium* unâ cum *civili Statu*, & formam utriusque horum, ab ea excludat. Si gratiam facimus homini illi, dicemus, eum hic, uti frequenter alibi, de solo nomine disputare. Adde *Tom. II. Febr. pag. 381.*

De falsis Patris Zaccariæ circa *Statum Ecclesie* plura recurrent Capite sequenti & deinceps; nunc de illis agemus, quæ ad *Primatum Rom. Pontificis* pertinent.

III. *Ajo itaque, Romani Pontificis auctoritatem eam à Febronio admitti, quæ tandem non nisi directionis sit; sunt verba Antifebronii Vindicati Tom. I. p. 75. Siccinè non nisi directionis Primatum Febronius Rom. Pontifici tribuit, quando*
Tom.

Tomo I. Cap. 2. §. 4. n. 2. expressis verbis tradit : „ Verum
 „ inter hos *nudi directorii* fines jura Primatûs non subsistunt;
 „ exigit amplius aliquid conservatio Unitatis in Ecclesiâ, non
 „ semper in Conciliis congregata, quam pro fundamento &
 „ principio Primatûs ponimus; „ quando eod. Cap. II. §. 12.
 n. 4. postquam antè plura ex singularibus Primatûs juribus
 enuntiâsset, ita concludit : „ Finaliter Systema nostrum, ab
 „ Ecclesia agnitum, tot sæculis sanctè servatum, nec ulli sæ-
 „ cularium Potestatum præjudicium aut inquietudinem gene-
 „ rans : Systema, in quo omnes hæreses feliciter suppressæ
 „ ac sublatae, leges disciplinares incomparabiliter melius ser-
 „ vatae sunt, ad hæc Capita reducitur : Incumbit Petri succes-
 „ sori sollicitudo omnium Ecclesiarum. Ideo ex omnibus pro-
 „ vinciis ad eum referenda sunt, quæ ad communem Eccle-
 „ siæ statum pertinent. Ad ipsum tanquam ad Centrum om-
 „ nia concurrunt, quo servetur unitas fidei, puritas morum,
 „ Hierarchia ecclesiastica, ritus substantiales Sacramentorum
 „ &c. Ad eum pertinet cura & defensio Canonum à gene-
 „ ralibus Conciliis sancitorum, aut aliàs ab Ecclesia accepta-
 „ torum. Hunc in finem instruit, hortatur, arguit. Adversus
 „ refractarios utitur mediis per Canones præscriptis. Demum
 „ suam & Ecclesiæ communionem negat &c. „ Anne hæc
 universalem summi Pontificis Primatum ad terminos *nudi Di-
 rectorii* redigunt? Sed de his iterum Dissert. II. Cap. 2. n. 10.
 ubi idem falsum Zaccaria repetit. Interim vide plura de ju-
 ribus Primatûs *Tom. III. Febr. p. 34. 326. 341. seqq.*

IV. Nondum desinit P. Zaccaria falsa falsis cumulare.
 Pergens pag. 78. recensere sibi displicentes Febronii doctri-
 nas ex hujus Opere hæc refert verba : *Romani Pontificis est*
jus immediatum & universale, VIGILANTIÆ, ADHORTA-
TIONIS, inind excommunicationis. Ubi imprimis observan-
 dum, quod verba *vigilantiæ & adhortationis* uncialibus impri-
 mi fecerit, *excommunicationis* autem (quæ tamen in hoc ar-
 gumento notabilior erat) minoribus litteris. Sed hic minor
 dolus est; hunc illicd major excipit, dum ita pergit : „ Ve-
 rum

rum hoc excommunicationis jus quo tandem recidit? Ex ipso Febronio discamus: *Papa citra consensum Ecclesie, sive tacitum, sive expressum, non potest ferre legem novam omnes Ecclesias obligantem. Legi novae papali apposita excommunicationis, nisi ab Ecclesiis sustineatur & probetur, robore destituit.* Præclarum sane auctoritatis genus. *Quei ergo Febronius negabit, UNUM directionis jus à se tribui Romano Pontifici? Præclarum sanè, dico ego, ratiocinii genus, Ab uno particulari concludere ad universale.* Imperator in Imperio non potest absque consensu Statuum ferre leges, ergo habet nudum jus directionis, bella consequential! Febronius *Tom. I. Cap. 5. §. 2. Tom. II. pag. 286. seqq. 425. seqq. 531. Tom. III. pag. 89. seqq. 291.* solidis munitus auctoritatibus, non aliter Pontificiis Constitutionibus vim legis attribuit, quàm cum eæ ab Ecclesiis seu Episcopis fuerint acceptatæ. Si ergo Pontificiæ Constitutioni nondum acceptatæ fuerit annexa poena excommunicationis, naturale est, quòd hæc non liget, sicuti neque lex ipsa ligat. *Vid. Tom. II. Febr. pag. 575.* Verùm inde nullâ ratione sequitur, quòd Papa, Executor Canonum, non possit, servatis à Jure præscriptis regulis, excommunicare hæreticum, schismaticum, aut alium, qui in *Legem Ecclesie* cum gravi Scandalo deliquit. Hoc jus Pontifici pluribus locis asseruit Febronius *Tom. I. pag. 145. 170. 300. seq. 442. Tom. II. pag. 573. seqq. 611. Tom. III. pag. 188. seqq.*

CAPUT III.

P. Zaccaria Febronium per summam cum inscitiam, tum calumniam Richerismi reum statuit.

I.

*P*ergo in recensendis Jesuitæ infidelitatibus. Ille *Tom. I. Febr. vindic. pag. 61.* „Claves, ait, Apostolorum Collegio „ à Christo Domino traditas Febronius disertè pronuntiat;
Tom. IV. D Disci-

„ *Discipulorum Collegio, seu universitati, inquit ille Tom. II.*
 „ *p. 87. & alio loco (ibid. p. 180.) omnibus simul Apostolis,*
 „ *id est, universæ Ecclesiæ regenti. Hic animadverten-*
 „ *dum, Febronium, ut Richerismi sibi à Kleinero, atque à*
 „ *me objecti notam declinaret, quæ antea de Clavibus uni-*
 „ *versæ Ecclesiæ, seu Universitati fidelium concreditis aperte*
 „ *docuerat, ad Hierarchicum Ordinem subdolè transtulisse.* „
 Hæc prima Adversarii fraus. Dixerat Auctor noster Tom. I. Cap. I. §. 6. p. 32. *clavium potestatem Universitati Ecclesiæ propriè & ita transcriptam esse, ut illa per ejus Ministros, pro sua cujusque porzione, ac inter hos per summum Pontificem, exerceatur.* Ab hac doctrina minimè recessit Tomo II. neque paginâ 87. neque paginâ 180. quas adversarius, verborum insidiator, citat. Dum ille ibidem ait, *claves à Christo Discipulorum Collegio, omnibus simul Apostolis, universæ Ecclesiæ regenti* datas fuisse, id tum eâ ratione dictum voluit, quòd eo tempore, quo claves primùm à Domino tradebantur, universa Ecclesia in ejus Apostolis & Discipulis consisteret: tum eo fine, ut non putaretur eas *soli Petro* datas fuisse: nullatenus autem mens Febronii fuit ab auctoritate & jure clavium excludere *Corpus morale seu mysticum Ecclesiæ*, quæ earum exercitium suis Ministris tribuit.

II. Altera fraus, aut veriùs malitia Jesuitæ est, quòd, cùm Febronius Tom. I. Cap. 1. §. 6. probare suscepisset, Clavium potestatem Universitati Ecclesiæ à Christo datam esse, quæ illam per suos Ministros exercet, atque inter alia etiam ad id probandum & ampliùs declarandum usus esset testimonio *Tostati Episcopi Abulensis, nec non Natalis Alexandri, P. Zaccaria* (ut minùs prudentes ab hac sententia, tanquam ex venenatis, ut ille ait, fontibus scaturiente, detereret) sui Antifebr. Italicæ Tom. I. pag. 43. non vereatur scribere, potuisse Febronium, nisi eam pudor retinisset, in hanc suam sententiam quoque laudare *Richerium, Quenellum, Lutherum & Calvinum.* Magnifica scilicet comparatio seu associatio cum *Alphonso Tostato*, quem Bellarminus de Scripto-
ribus

ribus Ecclesiasticis ad an. 1440. *Virum sanctitate & doctrinâ celeberrimum* vocat; & cum Natali Alexandro, uno ex celebrioribus Sorbonæ Doctoribus, *de cujus pietate & Catholicæ fidei Zelo, se præclare sentire* dixit Papa Innocentius XI.

Dixerat porro Febronius *L. cit. p. 32.* hanc suam de Clavibus Ecclesiæ sententiam esse communem Theologorum Galliæ. Ut hanc quoque gloriam ei apud incautos adimat, aut hos saltem circa id suspensos habeat, ait, *Antifeb. vindic. Tom. I. p. 62.* se, quàm id falsum sit, opportuniore loco declaraturum. Nobis, antequam ille fidem suam hæc in parte liberet, liceat ex Natali Alexandro reperere, quod *Tom. I. Feb. p. 39.* ejus verbis jam relatum est, scilicet: „in-
 „ concussum manere principium istud ex Scriptura sacra &
 „ Traditione acceptum, & à S. Augustino aperte, frequenter,
 „ perseveranter traditum & inculcatum, *Claves TOTI Eccle-*
 „ *sie à Christo datas,* immediatè *ipsi* collatam à Sponso auto-
 „ ritatem ligandi & solvendi; potestatem jurisdictionis *in to-*
 „ *ta universalitate Ecclesie* principaliter residere, ut Scholastici
 „ loquuntur. „ Non dixit Natalis *soli* Ecclesiæ regenti, sed
toti Ecclesie; & mox subjungit: *Quod unum est ex funda-*
mentis sententiæ, quam Ecclesia Gallicana & sacra Facultas Pa-
risiensis propugnant.

Verum est, quòd hæretici sano hoc principio seu fundamento subinde in rem suam abutantur; sed nec minùs apertum est, quòd iidem plures textus fundamentales sacrae Scripturæ contra genuinum & catholicum sensum suæ sectæ approprient. At sicut hoc non officit Catholicæ doctrinæ, ita nec illud obest, quominus Gallicanæ Ecclesiæ *de Clavibus* sententia sit, ut ait Natalis, conformis *Scripturæ & Traditioni.*

III. Pergit in suis cavillis Jesuita, *pag. 63.* ajens, Febronium sequi Quenelli & Quenellianorum inconstantiam, qui nunc *Regenti Ecclesiæ,* nunc *Universitati credentium* claves creditas fuisse asserunt. Si in eo consistat maximum Quenelli & discipulorum vitium sive error, absolvemus eos faciliè. Sic eâ de re differit Abulensis *Tom. I. Febr. Cap. I. §. 6. p. 34.* recita-

rus : „ Ecclesia suscipit claves à Christo, & Apostoli tanquam
 „ Ministri Ecclesiæ, & nunc Ecclesia illas habet, & Prælati
 „ etiam : sed aliter Ecclesia, aliter Prælati : nam Ecclesia illas
 „ habet *secundum originem & virtutem*, Prælati autem habent
 „ *secundum usum earum.* „ Vides hinc, qua ratione possint
 optimo jure nunc dici datæ claves *Universali Ecclesiæ*, nunc
 Prælati seu *Regenti Ecclesiæ*, sine minima inconstantia nota.

Post hæc ita Jesuita pag. 68. „ Richerius nunquam ne-
 „ gavit, Præsules esse Christi ministros; qui enim Ecclesiæ
 „ ministri sunt, & Christi esse debent: hoc ait *Richerius*,
 „ Episcopus cæterosque ad Hierarchicum ordinem pertinentes
 „ esse proximè ministros Ecclesiæ, à qua omnis in illos po-
 „ testas trajicitur exercenda. Negabitne hoc *Febronius*? atqui
 „ hæc *Abulensis* sunt ab ipso & exscripta & probata. „ Non
 negabit certè. At sic *Febronius*, *velit nolit*, in eodem cum
 illo versatus errore, *Richerista* erit: Ita ille pag. 246. idem
 iisdem verbis repetit *Tomo II. pag. 105.* non paucis *ibid.* ean-
 dem in rem subjectis extravagantibus. Scitum hercle hominem!
 Nonne rectius *Febronium Testatistam* dixisset à *Testato*, qui
 hunc prætensum errorem ducentis. ferè annis ante *Richerium*
 docuit. Jam antè, scilicet pag. 62. Jesuita scripserat: *Fe-*
bronium sensisse cum *Richerio*, tam planum est exploratumque,
 quàm manifestum est, *Richerio* præluxisse *Abulensem*. Addit
 deinde pag. 253. „ Licuit forsitan antiquioribus Theologis ita
 „ loqui, qui doctrinæ falsitatem ac perniciosissimas consecu-
 „ tiones, *Richerismo* nondum edito, minùs perspexerant; at id
 „ *Febronio* nefas erat. „ Sed quare id licuit, edito jam *Richerismo*,
Natali Alexandro, & eo teste toti sacrae *Facultati*
Parisiensi? Quare licuit *Colleto*, novissimo *Sorbonæ* Theolo-
 go, & nihil minùs quàm de *Quenellismo* suspecto, in suis
 Institutionibus Theologicis *Tom. II. Tract. de Ecclesia Quæst.*
5. p. m. 569. scribere: *S. Petro, tanquam figuram ECCLE-*
SIÆ gerenti, ac primum inter ceteros Pastores locum occupan-
ti, claves regni Cælorum & gerendas oves Christus commisit;
ut ex citatis PP. textibus constat. Quare non scripsit, *figu-*
ram

ram PASTORUM gerenti? Plura de his infra Dissert. II. Cap. 2. n. 4.

IV. Videamus demum, in quo famosus ille *Richerismus* consistat. Describit eum Zaccaria pag. 245. propriis Edmundi Richerii verbis ex eo libro, quem anno 1611. de *Ecclesiastica & politica potestate* in lucem emisit, nempe: *Christum suam fundando Ecclesiam, prius, immediatius, & essentialius claves seu jurisdictionem TOTI dedisse Ecclesiae, quam Petro & aliis Apostolis. Totam jurisdictionem Ecclesiasticam primario, proprie & essentialiter Ecclesiae convenire, Romano autem Pontifici atque aliis Episcopis instrumentaliter, ministerialiter, & quoad executionem tantum, sicut facultas videndi oculo competit. Christum non tam uni Petro, quam un. t. i. infallibilem clavium potestatem detulisse.* Pergit deinde Jesuita: „ Liber „ Richerii vix prodierat, quum anno 1612. proscriptus fuit „ in Conciliis *Senonensi* atque *Aquensi*, tanquam qui contine- „ ret propositiones, expositiones & allegationes *falsas, erro- „ neas, scandalosus, & ut sonant, haereticas, schismaticas*: Au- „ ctor verò ad palinodiam compulsus est. Nihilominus *Du- „ pinus* ac *Vanespennius*, ut erant ingenio ad novitates pro- „ clivi, animoque in Romanam Sedem insensillimo, eundem „ errorem audacter protulerunt. Eriam *Febromius*, *velit no- „ lit*, in eodem verlatus est errore. „

Quae in Richerii libello propositiones à Conciliis *Senonensi & Aquensi* (si tamen *Concilia* vocari merentur; de quo pluribus egit *Adrianus Bailletus* in *Vita Richerii*, & nos paulò inferiùs) tanquam *falsae, erroneae, scandalosae*, ut sonant, *haereticæ & schismaticæ* notatae fuerint, in actis earundem *Synodorum* non exprimitur; atque hoc *Censurae* genus sanæ doctrinae nihil afferre lucis, fraudibusque locum dare, tunc à multis observatum fuisse, refert *Bossuetus Lib. X. Cap. 25.* At has propositiones *Cardinalis Perronius* Archiepiscopus *Senonensis* (qui etiam memoratae *Senonensis Synodi* Praeses, & magna hujus *tragediae* pars fuit) notavit in *Epistola ad Ca- taubonum*, quam l. cit. *Bossuetus* edidit. Haec sunt: *Quòd!*

Presbyteri cum Episcopis, Aristocratici regiminis more, in partem Ecclesiasticae administrationis vocentur. Quod Electiones jure divino nitantur; ex quo consequatur, à Regibus, qui Antistites designent, contra jus divinum peccari. Quod regimen Aristocraticum omnium sit optimum & naturæ convenientissimum, in quo directè status Monarchicus oppugnetur. Quod omnis Principatus à subjecti populi consensu pendeat. Quod Deus influat in supposita analogicè, hoc est in civitates ac regna, ipsamque communitatem priùs & propiùs ac principalius, quàm in partes, quæ non aliter agant, quàm ut instrumenta eorum suppositorum & communitatum, quo fiat, ut Principes ac Reges non ipsi regerent, sed communitas per ipsos tanquam ministros. Ex his sanè patet, satis multa suppetuisse, quæ Aulam, quæ Clerum, quæ omnes Ordines in Richerium commoverent. At nihil, siue hic, siue alibi, de quæstione, an claves universali Ecclesiæ, an Prælati tantùm creditæ fuerint. Imo observat *ibid.* Bossuetus, neminem esse, qui dixerit, Richerium fuisse damnatum, quòd antiquam Facultatis sententiam (de superioritate Concilii præ Pontifice) tueretur; quique eà causâ maximè insectabantur eum, alia obtendebant. Addit mox illustrissimus Meldensis: Recordemur Duvallium, cum adversus Richerium infensissimo animo scriberet, hæc diligentissimè docuisse; juxta sententiam Academiæ Parisiensis, Concilii potestatem Papali anteferri, infallibilitatem ad Concilium generale solùm referri.

V. Hæc plus quàm sufficiunt ad depellendas à Gersone, Tostato, Natali Alexandro, à Parisiensi Academia, nova ac veteri, demum à Febronio, nugas Zaccariani Richerismi. Pauca tamen adhuc addimus de persona Richerii ejusque fati, ex citato Bossueti Capite XXV. scilicet: „ Richerius undique „ magnis hostibus premebatur. Magnæ illi, Facultatis ac totius „ Academiæ nomine, cum Jesuitis simulates; magno homi- „ num concursu ac studio lites agitabantur, perviceratque „ Richerius, ut Jesuitæ Senatusconsulto profiteri juberentur, „ se amplecti Scholæ Sorbonæ doctrinam, maximè in iis „ quæ ad salutem auctoritatèmque Regum atque ab antiquo
semper

„ semper custoditas & observatas Ecclesiæ Gallicanæ Liber-
 „ tates tuendas pertineret, quarum Libertatum validissimum
 „ firmamentum majores nostri in Conciliorum priori ac su-
 „ periori potestate reponebant. Hæc 22. Decembris anno
 „ 1611. ab amplissimo Ordine jussa, 22. Februarii à Jesuitis
 „ subscripta in Curiae auctoritatibus continentur; subscribere
 „ inter alios Viri ornatissimi atque omni laude cumulari,
 „ Fronto-Ducæus & Jacobus Sirmundus, quos honoris causa
 „ appellatos volo.”

„ Concitabantur interim adversus Richerium Romana
 „ Curia, Aula Regia, ipsa Facultas, ipse Clerus, Cardinalis
 „ Perronius Archiepiscopus Senonensis &c.

„ Ex regestis Parlamenti constat, Nuntii Apostolici Au-
 „ ditorem, clam conventis Doctoribus, id egisse omni ope,
 „ ut Liber (Richerii *de Ecclesiastica & politica potestate*) cen-
 „ surâ notaretur, improbaretur, que antiquorum Facultatis edi-
 „ tio Decretorum, tanquam Richerius ejus injussu, præter
 „ fas, evulgaverit, aut sacra Facultas clam habere veller, quæ
 „ à ducentis annis palàm decreta & gesta in Acta retulerit.”

„ Quid postea egerit Richerius? quid passus sit Cardina-
 „ lis Richelii tempore? quid retractaverit? quid defenderit?
 „ quomodo retractationem explicarit? quid denique scripserit?
 „ quid testamento facto Orbi Christiano testatum voluerit? qualia
 „ sint ejus scripta post mortem publicata? nostra parvi refert, qui
 „ Sacræ Facultatis atque Ecclesiæ Gallicanæ, non unius privati ho-
 „ minis, causam agimus.”

„ Hoc certè non diffitemur, cum plerique Richerium
 „ pessimè haberent, quòd antiqua Decreta coleret, multos eo
 „ exemplo fuisse deterritos, ne ea apertè tuerentur. Sed nos
 „ aulicis artibus gesta nihil moramur, Sacræ Facultatis gesta
 „ referimus.

VI. Verùm insistamus paulò amplius huic Tragœdiæ, ad
 distinctiùs noscendum, quàm factiosè adversus Richerium ejus-
 que Libellum conspiratum fuerit, tum ex parte Episcoporum,
 tum ex parte ipsorummet Academicorum, tum ab aliis, quos

jam

jam nominavimus, & postea iterum nominaturi sumus. Præ-
 stabimus hoc imprimis verbis Viri eruditi & veracis, qui
 Defensione III. Bossueti in editione Lucanensi anni 1766.
 Notas adjecit. Is ad Libri VI. Caput 25. hæc addit: „ Riche-
 „ rius in sua Defensione Lib. 1. Cap. 2. pag. 37. multum
 „ queritur, se à Perronio malignè & calumniosè impetitur
 „ apud Reginam, Magnates & Episcopos. E. G. dixerat
 „ Perronius Cancellario, Richerium tantumdem de statu Ma-
 „ trimonii Reginæ ejusque liberorum, quantum de Pontificis
 „ auctoritate, qui primum Regis Matrimonium dixerat,
 „ dubitare ----- Qua ex calumnia deliberatum est de Riche-
 „ rio compingendo in Balisticam Parisiensem: „ Rursus in
 „ illum locum Appendicis Bossuetianæ Lib. II. Cap. 11. ubi Bos-
 „ suetus scribit, *Duvallius Richerii vehementissimus insectator*, hæc
 „ addit Scholiastes: „ Et antiquæ Sorbonæ hostis infensissimus
 „ Duvallius totus in eo est, ut fraudibus & fallaciis Riche-
 „ rium & Vigorium adoriatur. Sed tam temerarius quàm
 „ acerbus accusator tot probra jacit, tot miscet falsa veris,
 „ tot dicit denique, quæ verissima non sint, ut sibi ipse de-
 „ trahat fidem &c. „ Demum in Notis ad illum locum ejus-
 „ dem Appendicis Lib. III. Cap. 1. ubi Bossuetus ex persona
 „ adversariorum ait: *At Richerius hanc Monarchiam odit*, ita
 „ disserit idem Notator: „Hoc quidem est falsissimum, & à
 „ Richerii adversariis calumniosè dictum. Nam Richerius
 „ nunquam in ea re vel tantisper dissenfit à doctrina Majoro-
 „ rum Scholæ Parisiensis, atque adeo Gersonis, qui tradi-
 „ derunt, statum Monarchicum Ecclesiæ regimine Aristocratico
 „ & Democratico temperari: quod etiam firmis rationibus
 „ comprobavit Petrus Alliaccensis ----- Quisquis attentè le-
 „ gerit hujus Doctores (*Richerii*) defensiones, virum hunc
 „ cognoscat cum præcæ doctrinæ retinentissimum, tum disse-
 „ rendi industriâ omnibus Theologis utilissimum.

In recensenda iniquitate Censuræ in Richerium ejusque
 Librum latæ adhuc curatior est nuperus Fleurii Notator ad
 ejus Dissertationem de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ, dum

pag. 119. hæc memorat: „Simplex expositio eorum, quæ in Gallia
 „ facta sunt adversus Richerii Librum, satis est ad demonstran-
 „ dam universo orbi injustitiam hujus Censuræ. Anno 1609.
 „ Opus suum *de Ecclesiastica & Politica Potestate* composuit
 „ Richerius, rogatu primi Præsidis Verdunensis, qui scire
 „ optabat, quid essent Libertates Ecclesiæ Gallicanæ. Cate-
 „ rùm ubi primum hujusmodi Liber editus est, statim, quàm
 „ sibi molestus ille esset, manifestarunt Nuntius Pontificius,
 „ Episcopi, & Doctores quidam, ultramontanis placitis om-
 „ nino addicti. Qui nulli labori parcentes, ut in Richerium
 „ multorum odia concitarent, auctores fuere, ut in gratiam
 „ Gamachæi, qui ut Richerio amicitiam conjunctissimus dere-
 „ linquere illum volebat, resignaretur Abbatia S. Juliani
 „ Turonensis. Et Nuntius quidem Gamachæum penitus cor-
 „ rupturus, pollicitus est operam se daturum, ut Bullæ gra-
 „ tis expedirentur. Antistites verò ad labefactandam Cancel-
 „ larii integritatem, bursam ei duorum millium scutorum dan-
 „ dam curarunt per Episcopum Parisiensem. Quâ acceptâ
 „ fidem suam interposuit Cancellarius, fore ut Richerius con-
 „ jiceretur in Balisticam Parisiensem. Interea Nuntii Auditor,
 „ duce Doctore Forgemontio, veteri Jesuitarum amico, suffra-
 „ gia à Doctorebus ostiatim emendicabat, pro Richerii Libro
 „ configendo. Parlamentum de iis edoctum, quæ ab Nuntio
 „ & Episcopis gesta erant, Senatusconsulto Kalendis Februa-
 „ rii an. 1612. ad Decanum & Doctores dato, jubet ab
 „ omni deliberatione abstinere eos, donec Curia certior fie-
 „ ret, quid de eo negotio placeret Regi. Nuntius & Epi-
 „ scopi cum viderent, malè sibi rem cessisse apud Facultatem,
 „ damnationem Richerii apud Reginam & Aulicos urgere cœ-
 „ perunt. Eorum studiis adsentiri abnuebat Regina, ejusmo-
 „ di negotio supersedendum rata. Sed interim sollicitata Pa-
 „ pæ litteris, animadverti in Richerium postulantis, rem Epi-
 „ scoporum arbitrio permittit. Tunc in ædes Cardinalis Per-
 „ ronii convenientes Episcopi Provinciæ Senonensis, Li-
 „ brum Richerii à se minimè lectum condemnant, tanquam
 Tom. IV. E qui

„ qui multas propositiones complecteretur falsas, erroneas,
 „ scandalosas, hæreticas & schismaticas. Addunt jussu Can-
 „ cellarii, Censuram intelligendam esse salvis Regis juribus,
 „ salvisque Ecclesiæ Gallicanæ Libertatibus. Quæ exceptio
 „ ubi Romam perlata est, Curia supra modum displicuit.
 „ Itaque Archiepiscopo Aquensi auctor est Nuntius Pontifi-
 „ cius, ut illicò in suam Provinciam itinere suscepto, Librum
 „ ibi Richerii synodicè proferendum curet, nullâ exceptio-
 „ ne additâ. Nihil ille cunctatus, acceptisque de communi
 „ Cleri thesauro, qui apud Parisiensem Episcopum servaba-
 „ tur, quatuor millibus scutorum (multo quippe ære alieno
 „ oppressus, novis impensis faciendis impar erat) Aquis in
 „ Concilio trium Suffraganeorum Richerii Librum condemna-
 „ vit absque ulla exceptione. Et ut Apostolico Nuntio gra-
 „ tior & acceptior in dies fieret, Bullam in Cæna Domini
 „ per totam diœcesim suam publicavit &c.

Quæ verè in Richerii Opusculo reprehendenda sunt, ea
 vidimus suprâ in Cardinalis Perronii Epistola ad Casaubonum
 enuntiata. Interim tota hæc causâ & in sæpe fatum Libellum
 ab Episcopis Gallia lata Censura, iis quæ jam vidimus me-
 diis procurata (quam unâ cum jurato Richerii inimico Duval-
 lio, homine verè vili & venali nobis Zaccaria & socii ejus
 ad terrorem objiciunt) non Catholicam fidem solidat, sed ca-
 tholicis dogmatibus astutè involutam Papalem Monarchiam
 intendit.

De cætero dixit in sua Apologia ad Andreæm Duvallium
 Richerius ipse, adversarios suos Monarchicam potestatem
 etiam supra Canones & generale Concilium Pontifici addice-
 re; se verò cum Patribus Concilii Constantiensis & antiquis
 Scholæ Sorbonicæ Doctoribus contendere, statum aut Princi-
 patum Ecclesiæ esse Monarchicum Aristocratico regimine ef-
 fentialiter temperatum, ita ut Primatus ad particulares Ecclesias
 disgregatas solummodò *juridicè* (sic ille loquitur) extendatur,
 minimè verò ad universalem Ecclesiam congregatam in Con-
 cilio. Si in hoc consistit *Richerismus*, non Sorbona solum,
 sed

sed tota Ecclesia Gallicana etiamnum *Richeriana* est. Sed (quod num. præced. à Bossueto jam vidimus observatum) verè ignoratur, quænam ex Richerii doctrinis in tumultuario illo processu fuerit condemnata.

CAPUT IV.

*De fructu, quem ex Opere suo Febronius exspectavit.
Novæ infidelitates Patris Zaccaria.*

I.

Fruetum, quem à suo labore Febronius desiderat, ipse sufficienter enunciat tum in Libri sui titulo, tum in ejus decursu passim; scilicet *Reunio Protestantium cum Catholicis*. Pro medio posuit *Reformationem Romanæ Curia*. Hoc medium ut justum & idoneum demonstraretur, probandum fuit, *Excessum potestatis in Romana, seu Curia, seu Ecclesia, fuisse primariam causam sive ansam separationis Protestantium à Catholicis, & adhuc esse perpetuum impedimentum Reunionis*. Hoc sparsim in suis Operibus Febronius demonstravit; & nunc iterum irrefragabilibus documentis & testimoniis, sub uno conspectu positis, evincetur.

II. Jamtum sæculo XII. divus Bernardus opportunum duxit, ut potestatis excessum, in Romana Sede vigentem, admonitionibus reprimeret in Eugenio III. Papa, suo quondam alumno, ad eum scribens Lib. II. de Considerat. Cap. 6. *Apostolis interdicitur dominatus. I ergo tu, & tibi usurpare aude aut dominans Apostolatam, aut Apostolicum dominatum. Si utrumque simul habere voles, perdes utrumque*. Eodem sensu Durandus Mimatensis Episcopus in Tractatu de Modo celebrandi Concilium, quem anno 1307. jussu Clementis Papæ V. & ad ejus nec non Patrum Concilii generalis Lugdunensis usum conscripsit, edit. Paris. an. 1671. pag. 69. dixit: *Pro-*

verbiū est : Qui totum vult, totum perdit. Ecclesia Romana sibi vindicat univēsa : unde timendum est, ne univēsa perdat. Qua autem ratione perdet univēsa? Per omnimodam jugi abjectionem. Dixerunt quidem Patres Concilii Triburienſis an. 895. C. 30. *Servanda est cum mansuetudine humilitas ; ut, licet vix ferendum ab illa Sancta Sede imponatur jugum, conferamus, & piā devotione toleremus.* Verūm imprimis non omnes capiunt verbum hoc. Deinde ab eo tempore jugum Romanum incomparabiliter gravius factum est.

Hoc jugum ævo S. Bernardi, multò magis illo Durandi Episcopi, plurimū aggravabatur per RR. Pontificum Decretales & per Decretalistas. De his ita Casparus Barthel Wirceburgensis Academiae celeberrimus Procancellarius *Dissert. III. de Concord. Germ. in Præfat. n. 18.* „ Inter reliquas diffidii inter Sacer-
 „ dotium & Imperium causas facilè palmarium fuisse constat
 „ enata illa sæculo XII. Decretalistarum principia, ex quibus,
 „ quòd avidè & passim reciperentur, atque ab ipsis (Ponti-
 „ ficibus) cum è re sua vel suæ Curia fore animadverterent,
 „ non negligenter, successivè tanquam ex equo Trojano,
 „ præter insignes illos abusus à congregatis novem illis à
 „ Paulo III. Prælatiſ satis perstrictos, proruperunt quoque
 „ excessivæ beneficiorum reservationes, expectativæ, com-
 „ mendæ & uniones in favorem personarum, taxæ pecunia-
 „ riæ, spolia, annatæ, pensiones, & innumera alia, quæ
 „ non poterant non motus undique & tumultus excitare gravif-
 „ simos, præsertim autem in nostra Germania. „

III. Enato interim Græcorum Schismate, de ejusdem causis hæc memorat Cardinalis Alliacensis in *Canonibus reformandi Ecclesiam Cap. 2.* apud von der Hardt Tom. I. Part. 8. pag. 416. „ Necessaria erit reformatio & provisio circa gra-
 „ vamina, quæ Romana Ecclesia infert aliis inferioribus Eccle-
 „ siis & Prælatiſ ; & maximè in tribus, de quibus conquere-
 „ ritur Frater Humbertus de Romanis, quondam Magister
 „ quintus Prædicatorum in dicto Tractatu suo, quem com-
 „ posuit tempore Concilii generalis Lugdunensis (an. 1274.)

„ ut in eo super his provideretur, ubi Parte II. Cap. XI.
 „ dicit, quod causa **DISPOSITIVA** schismatis Græcorum lu-
 „ ter alias una fuit propter gravamina Romanæ Ecclesiæ in
 „ exactionibus, excommunicationibus, & statutis.

Interim in Anglia & Germania pullulant hæreses Wicle-
 fistarum, Hussitarum, Valdensium &c. Quæritur anxie de
 medio eas extinguendi. Sententiam suam eâ de re hisce ape-
 rit laudatus Card. de Alliaco *Tract. de Necessitate reformatio-
 nis Ecclesiæ in Capite & in membris* Cap. 29. apud von der
 Hardt cit. Tom. I. p. 308. „ Expediret, ut hæreses istæ &
 „ auctores earum de Bohemia & Moravia eradicarentur omni
 „ modo. Sed non video, quod id unquam bono modo fie-
 „ ri possit, nisi prædicta *Romana Curia* prius ad ipsos vete-
 „ res mores & consuetudines laudabiles reducat; quia lege
 „ cavetur, quod à Capite edenda sit ratio. „ Porro tam il-
 laudabiles tunc communiter reputabantur Romani regiminis
 consuetudines, tam parum idoneæ ad reducendos hæreticos,
 ut Card. Alliaci discipulus Jo. Gerson non dubitarit scribere
 in *Tract. de Reformatione Ecclesiæ in Concilio universali* Cap.
 XXIV. „ Quis unquam audivit vel legit, olim per Petrum,
 „ aut ejus Successores in Papatu, intra mille annos aut ultra
 „ fuisse talia attentata? Quæ si quandoque tunc facta fuissent
 „ & cognita, nemo ad fidem Catholicam propterea, nisi
 „ omnino reprobis, converti verosimiliter potuisset. „ Hæc
 tempore Concilii Constantiensis.

IV. Ad Basileensem Synodum pertinent, quæ Andreas
 Magorensis in Hispania Episcopus scripsit in *Gubernaculo Con-
 ciliarum Parte III. pag. 181.* apud von der Hardt Tom.
 VI. Part. 4. scilicet: „ Illa fides Christi, illa obedientia Ro-
 „ manæ Ecclesiæ, quæ in quibusdam parvulis angulis terræ &
 „ orbis, scilicet in quinque nationibus *Italiae, Franciæ, Teutoniæ,*
 „ *Hispaniæ & Angliæ* remansit conclusa, adhuc omni die
 „ paulatim perdetur - - - Et timendum est, quod ante diem
 „ judicii, & in brevi, nisi super eam fiat reformatio & repa-
 „ ratio, desoletur & foras mittatur, & ab hominibus concu-

„ cetur ----- Adhuc dicam unum, de quo multum doleo in to-
 „ to corde meo, videlicet: si aliqui in ista Ecclesia & in ista
 „ S. Petri navicula volunt habere zelum legis Dei ----- ta-
 „ les à multis Prælatiſ superioribus & Dominis iſtius apo-
 „ ſtolicæ Sedis, iſtius Eccleſiæ Romanæ turbantur, ſuppedi-
 „ tantur, deſpiciuntur & confunduntur &c. „ Plura ex hoc
 Libro lege *Tom. I. Febr. Cap. VIII. §. 8. n. 11. 12.*

Hoc *Gubernaculum Conclliorum* Andreas Episcopus Car-
 dinali Juliano de Cæſariniſ, Concilii Baſileenſis Præſidi, obtulit
 & ad dictum Concilium tranſmiſit. Notus eſt Juliani pro
 Reformatione zelum, nota impedimenta huic ab Eugenio IV.
 & Romanâ Curiâ poſita; quid inde adverſi evenerit Eccleſiæ
 & ſanctæ noſtræ Religioni, paucis memorat Orthuinus Gra-
 tius Profeſſor Colonienſis in Epistolâ an. 1535. ad Lectorem
 Fasciculo Rerum expetendarum ac fugiendarum ſubnexâ fol.
 240. ubi: „ Cardinalis Juliani admonitionem Chriſtianam ſi
 „ Eugenius acceptâſſet, & Baſileam (uti ſponſonderat) adve-
 „ niſſet, aut populares hi tumultus modò non eſſent, aut à
 „ ſanctis illis Patribus jam diu fuiſſent conſopiti, noſtraque
 „ univerſalis Eccleſia inter Syrtim nunc & Charybdim haud
 „ ita periclitaretur ----- *Et poſtea:* Audivi ſæpenumero à
 „ doctiſſimis viris, omnique virtute præditis, *hoc ſolum* (id
 „ quod ego neque dicere neque affirmare auſus ſum) *om-*
 „ *nium malorum eſſe ſeminarium, Summum videlicet Ponti-*
 „ *ficem Concilio univerſali obedire non velle.* „ Gratjo in
 poſtremo hoc puncto concordat Dominicus Soto in IV. Sen-
 tent. Diſt. 20. Quæſt. 1. art. 4. ſcribens: „ Nihil hic dicere
 „ molimur de illa moleſta lite, utrùm Concilium ſit ſupra
 „ Papam; *quæ cauſa eſt, ut nunquam Concilia eo candore fel-*
 „ *citer celebrentur, quo antiquitus.*

V. Ardebat jam Sæculo XVI. Germania Lutheranorum
 factionibus. Quæruntur remedia ſanando malo; coguntur an.
 1522. Comitia Norimbergæ; mittit ad ea Adrianus Papa VI.
 ſuum Nuntium Franciſcum Cheregarum; dat huic inſtructio-
 nem ſcriptam, in qua cauſam mali diſerte exprimit. Ejus
 verba

verba hæc sunt: „ Scimus in hac sancta Sede aliquot jam
 „ annis multa abominanda fuisse: abusus in spiritualibus, excel-
 „ sus in mandatis, & omnia denique in perversum mutata.
 „ ----- Qua de re quod ad nos attinet, polliceberis nos
 „ omnem operam adhibituros, ut *primùm Curia hæc, unde*
 „ *fortè omne hoc malum processit, reformetur.*

Secundus post Adrianum in Cathedra Petri successor
 Paulus III. novem selectos deputavit viros, tum Cardinales,
 tum Prælatos, quos sub interminatione divini judicii iussit
 sibi fideliter aperire causas deformationis Ecclesiæ & media
 ejusdem reformandæ. Hi ei candidè dicunt: *abusibus illis &*
gravissimis morbis, quibus jam pridem Ecclesia Dei laborat,
 & PRÆSERTIM CURIA ROMANA, *effectum propè esse,*
ut paulatim ac sensim ingravescantibus his morbis, ea in mag-
nam hæc ruinam, quam videmus, tracta sit.

VI. Inter hæc pervenitur ad Concilium Tridentinum.
 Plura hic iterum de causis communis hujus incendii. Genti-
 anus Hervetus, qui in hac universali Synodo cum laude ste-
 tit, in Oratione de reparanda Ecclesiasticorum disciplina anno
 1559. habitâ, „ Si Adrianus, inquit, quidem Sextus Pont.
 „ Max. imprimis pius & doctus *Romanam Curiam malè ubi-*
 „ *que audientem reformasset, & impedimenta illa, quæ, quo-*
 „ *minus in Lutherum animadverteretur, obstant, Centum in-*
 „ *quam illa Germaniæ gravamina, quæ Pontificis Legato in*
 „ *Imperii Conventu, quem Diætam vocant, fuere exposita,*
 „ *sustulisset, pacatam hodie & tranquillam, quantum conjici*
 „ *potest, haberemus Ecclesiam.* Sed dum inter hæreticos &
 „ seditiosos homines, qui Ecclesiæ pacem perturbant, severa,
 „ ut par est, scribuntur edicta ac decreta, *de moribus verò ul-*
 „ *tima, imò verò nulla fit questio, fit, ut ex nostrorum in-*
 „ *sectatione in vulgi aures & animos se insinuantes, & dein-*
 „ *de sua perversa dogmata offerentes, facilè persuadeant.*
 „ Quo fit, ut ulque adeo crescat eorum numerus, ut iis,
 „ quorum est recta & sincera fides, incipiat jam esse formi-
 „ dandus. &c. „ Plura Herveti *Tom. III. Febr. pag. 254. seqq.*

Quæ

Quæ Rex Galliæ circa anfas hæresium & earum remedia
 in Tridentino per suum Legatum Ferrerium proponi iussit,
 ea reddimus verbis Card. Pallavicini *Lib. XIX. Cap. 3. n. 6.*
 „ Possè Regem, ubi vellet, triduo provincias suas pacare,
 „ quippe Principi suo nativo propensione addictissimas; sed
 „ ab illo non tam res suas quæri, quàm Religionis Catholicæ,
 „ summique Pontificis ----- A suo Rege non peti nisi quod à Pa-
 „ tribus Nicæni Concilii Magnus Constantinus petierat: suas om-
 „ nes petitiones contineri in sacris Litteris, *aut in ANTIQUIS*
 „ *Constitutionibus Conciliorum, Pontificum & Patrum:* harum
 „ *restitutionem in integrum,* ut loquantur Jcti, à Rege Chri-
 „ stianissimo, Ecclesiæ Primogenito, postulari apud eos, quos
 „ Deus legitimos tanquam Prætores constituerat: id ipsos à
 „ Rege flagitari non vi clausulæ universalis, sed verborum,
 „ quæ exprimentur in Edicto illo divino ac perpetuo, adver-
 „ sùs quod nec habuit, nec habitura erit locum *usucapio.*
 „ Rem illustravit ingeniosis collationibus exemplorum ex Di-
 „ vina Scriptura. Affirmavit, *nisi id persiceretur, frustra con-*
 „ *fugi ad affinitatem, ad singularem amicitiam, ad incredibili-*
 „ *lem liberalitatem maximi ac potentissimi Regis Catholici:*
 „ frustra implorari opem supremi Pontificis, Reip. Venetæ,
 „ Ducum Lotharingiæ, Sabaudix, & Etruriæ: *id nisi habere-*
 „ *tur, fallacem esse equum ad salutem.* Eos, qui perirent,
 „ propriâ quidem culpâ perituros; sed perituros Patribus, at-
 „ que è Patrum manibus rationem eorum sanguinis petiturum
 „ iri., Habemus hic originem & causam mali latè grassantis;
 „ habemus remedium morbi, illudque *unicum.* Sed quare unicum
 „ illud remedium non fuit adoptatum & adhibitum? Rationem
 „ dabunt quæ sequuntur.

Franciscus de Vargas, Regis Hispaniæ in eodem Conci-
 lio Legatus, in Commentario *Quis ordo deceat in Conciliis,*
 & *quanam ibidem sint Legatorum officia,* hæc memorat Tom. I.
Febr. Cap. VI. §. 12. „ Omne malum fatebantur (Patres Con-
 „ ciliū Trid.) è *prava consuetudine invec̃ta originem trahere.*
 „ *Esse eundem fontem hæresium* ajebant; ac certè præbere banc
 occa-

» *occafionem hereticis*, ut Indies insolentiores fiant, & audacia
 » efferantur - - - - Nihil erat, cui diligentius Legati (Pon-
 » tificis in Concilio) invigilarent, quàm ubi reformationem,
 » acriorem præsertim, sibi turbare licebat - - - - Notum est
 » orbi universo, quibus artibus instructi accesserint - - - -
 » *Tendebant omnia ad firmandos abusus &c.*

Claudius Espencæus, qui & ipse huic Concilio interfuit,
Operum pag. 480. » Certè videt (Pius IV. Papa) *propter aliquot*
 » *ejus Prædecessorum*, sua, non quæ Jesu Christi sunt, quæ-
 » *rentium avaritiam* (ut ex Scriptoribus ei licet addictissimis
 » probare possumus) *in quem statum adducta sit S. Sedes Apo-*
 » *stolica, imò tota Christi Ecclesia*, quàm multa non multis
 » abhinc annis facta sit ab ea discessio. *Metuendum, ne*
 » *major fiat*, ni vel aliquando tandem remedium adhibeat. »
 Verùm, ut dixit Vargæus, *tendebant omnia ad firmandos*
abusus.

VII. Ex iis, quæ à nobis hætenus prolata sunt, facilè
 convincimur, verissimum esse, quod scripsit Juris Canonici in
 Fuldensi Academia Professor Oberhauser, Ord. S. Benedicti
 Religiosus, in *Prælect. Juris Can. Lib. I. pag. 179.* nempe,
 id detrimenti accidisse sequioribus sæculis, ut, cùm quondam
 Primatus per Canones ordinatus Centrum unionis respiceretur,
 posthac ultra limites antiquos extensus, à Schismaticis
 & Hæreticis sumeretur in petram scandali. Ad hoc scandalum
 seu tollendum, seu minuendum, dixit in suo Edicto anni 1682.
 Ludovicus M. se sibi polliceri, futurum ut Declaratio Cleri
 Gallicani ejusd. anni (quam *moderatione temperatam* asserit)
 ejusque Quatuor Propositiones conducant. *Propositiones hæ*
Parisienses, inquit Lud. Maimburgus Lib. de Intit. & privileg.
 Ecclesiæ Rom. Epist. ad Regem, *ed spectare, ut circum-*
scriptâ minutâque Pontificis Romani potestate Protestantibus o-
siâ, tantò illi faciliùs ad Catholicam verâque Religionem per-
ducantur; sicque sperari posse, Schisma cessaturum, sublati ejus
causis. Hæc refero tanquam novum argumentum ad proban-
 dam, quam dixi, causam Schismatis & nutrimenti ejusdem;

non quasi credam, solas illas Gallicani Cleri Propositiones ad illud omninò tollendum sufficere; hunc in finem desideravit suprà laudatus Archiepiscopus Card. de Alliaco, ut *Romana Curia PRIUS ad ipsos veteres mores & laudabiles consuetudines reducatur*. Desideravit sub finem Concilii Tridentini, nullo Patrum contradicente, Carolus Cardinalis à Lotharingia, ut *Disciplina Ecclesie ad antiquos Canones, præsertim quatuor primorum Generalium Conciliorum, reducatur*. Desideravit Rex Christianissimus in mandatis, quæ dedit suis ad Tridentinam Synodum Legatis, *ut ad Ecclesie initia redeatur, ut Ecclesie status ad originis suæ puritatem quam maximè accedat*.

VIII. Cui ea, quæ de causâ hæresium & schismatum dicta sunt, non sunt satis, ei nescio quid possit sufficere; ajo de causâ *dispositiva*, uti loquitur Frater Humbertus de Romanis. Verùm hic intercedit P. Zaccaria sui Antifebronii italici Tomo I. Introduct. Cap. I. n. 3. nobis aliam causam offerens ex noto libro anno 1750. impresso sub titulo: *Memoires pour servir à l'Histoire de Brandenbourg*. Ex eo pag. 21. nobis sequentia recitat: *Si donc on veut reduire les causes DES PROGRES de la Reforme à des principes simples, on verra, qu'en Allemagne ce fut l'ouvrage de l'Interêt, en Angleterre celui de l'Amour, & en France celui de la Nouveauté, ou peutêtre d'une Chanson: o! Moines! o! Moines! il faut vous marier*. Imprimis Auctor hujus Scriptiunculæ loquitur de solo Progressu Reformationis. Deinde, si talibus armis adversùs Jesuitas pugnare liberet, producerem libellum ante non multos annos vulgatum, in quo refertur historia de quodam Indiarum Monarcha, qui satis facilem Missionariis ad se accessum permisit, atque ab his de substantialibus Catholicæ Religionis voluit informari; at cùm demum ad quæstionem de summo Pontifice ventum esset, atque hunc illi pingerent *more Romano*, Missionarios ociùs dimisit, dicens, nolle se secundum in suo regno *Monarcham*; atque ita omnis spes conversionis præcisâ fuit. Sed à ludicris revertamur ad seria.

Adfert ille tum in citata *Introductione*, tum in Antifebronio vindicato *Tom. I. pag. 87. seqq.* nonnullorum Protestantium scripta, quibus doceat, multò plura quàm Primatum, qualem *Romani* defendunt, in causa fuisse, cur Protestantes à nobis recefferint; alia item esse, quæ illos à nobis sejunctos etiamnum tenent, ac porro tenebunt; pro reunionem ab illis desiderari omnium articulorum fidei exæquationem. Eadem jam nobis opposuere Jesuitæ tres, P. Kleiner, P. Zech, & Auctor libelli *Jugement d'un Ecrivain Protestant*. Singulis responsum fuit, illi *Tom. I. in Append. pag. 52.* isti *Tom. II. p. 141.* huic *Tom. III. pag. 211.* Summa omnium hæc est: Sublatis impedimentis politicis, quæ potissimum consistunt in Primatu, *Romano more* explicato & practicato; sublatis item scandalis, quæ vigent in Ecclesiastico regimine, regressus ad avita sacra Protestantibus multò erit gravior, multò facior. Sic certè putârunt Patres nostri ante Tridentinum & in ipso adhuc Concilio. Principum Aulæ, per quas Reunio maximè procuranda est, non multùm curant Theologorum jurgia; dummodo, quæ ad rationem Statûs pertinent, ritè componantur. Primatu ad suos, id est, legitimos fines reducto, cessabit inveteratum illud odium & ferè insuperabilis dissidentia, per praxes Romanæ Curie Capiti Ecclesiæ concitata, præsertim in animis Protestantium. Vident hi, Romanam regiminis normam etiam Catholicis Principibus atque Episcopis in multis, nec immeritò, displicere; atque ideo in nullam religionis communionem cum Romanis venire volunt, proinde nullam ab his acceptare instructionem, per quam Catholicas veritates haurire valeant &c. *Conf. cit. Tom. II. Febr. p. 142.*

Regerit post omnia hæc P. Zaccaria *Tom. II. p. 280.* illud S. Cypriani Epist. 4. ad Cornelium: *Neque enim aliunde hereses obortæ sunt, aut nata sunt schismata, quàm dum Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus iudex vice Christi cogitatur.* Sed meminert Lector, nos semper locutos esse, & adhucdum loqui de causa *dispositiva* schismatis. Hoc intuitu ne in minimo

obstat memoratum Cypriani dictum, quominus perftet veritas eorum, quæ juxta præmissa seridò dixerunt Alliacensis, Gerlo, Novemviri Consiliarii Pauli III. & alii.

IX. Repetit ex socio suo Kleinero idem Pater Jesuita *cit. Tom. I. p. 91.* „ Ut sperari ac fieri possit compositio „ partium circa res fidei litigantium, opus omnino est aliquo „ judice supremo: adeoque agnoscendus Romani Pontificis „ Primatus tam ordinis quàm jurisdictionis ac magisterii; ut „ pote quem Primatum jam pridem ipsi asseruissent SS. Pa- „ tres, tanquam successori D. Petri., Egregie! Sed impri- mis verum non est, quòd ad *compositionem* partium circa res fidei *omnino* opus sit aliquo judice *supremo*; quòd si autem eo opus foret, prudentia (ut de Theologicis principiis jam nihil memorem) dictaret, talem Catholicos inter & Protestantes *Ecclesiam* potius esse quàm *Papam*. Cùm in Tridentina Synodo Legari Electoris Saxoniae Protestantium nomine peterent, ut ante omnia Patres in memoriam revocarent Constantiensis & Basileensis Concilii Decreta, quibus declaratur, Pontificem in iis, quæ ad ipsum & quæ ad fidem pertinent, Concilio subjacere; atque ita Oratores instarent, ut primo loco à Tridentinis Patribus declararetur, quemadmodum à Basileensibus in secunda Sessione factum est; ii, qui Pontificis nomine Concilio præsidebant, respondebant: *Pontificem contrarium declarasse, nec fieri posse, ut tertius in terra supremus judex inveniretur.* Pallavicinus Lib. XII. Cap. 15. n. 15. Tali responso omnem Compositionis spem pro tunc evanuisse quisque facile intelliget; sicut & nemo non primo intuitu percipiet, ad *Compositionem* nequidquam valere, quod de agnoscendo præviè illo Jurisdictionis & Magisterii, imò & InfalIBILITATIS Primatu, qualem *Romani* prætendunt, & hoc loco Patres Jesuitæ proponunt.

Æquiores his se prætat eorum in hac arena socius P. Ladislaus Sappel Recollecta in Parte secundâ sui Libri singularis de Statu Ecclesiæ adversus Just. Febronium anno 1771. editâ; in hac circa finem de Medio amicabile compositionis tractans

tractans, pag. 722. hoc medium, ut ipse quidem opinatur, unicum, in eo consistens proponit, ut una pars alteri concedat, quidquid concedere salvâ conscientia pro decore Imperii possit. E contrario, ne ulla pars ab altera exigat, quod ea sine læsione conscientie, aut Imperii damno concedere haud valet. Bene est: at non putem à Febronio aut ejus Defensoribus pro paranda concordia hætenus quidquam aut propositum aut petatum fuisse, quod sit aut juri divino, aut sacris Ecclesie Canonibus adversum, & non magis conforme votis summorum virorum, quos paulo antè num. 7. in fin. nominavimus; quod proinde neutrâ ex parte conscientias lædat, multò minùs in bonum ac decus Imperii Romano-Germanici impingat.

X. „ Quid verò (sic P. Zaccaria cit. Tom. I. p. 90.) si „ & illud addamus, *persuasissimum* esse Febronio, *numquam futurum*, ut Romani Pontifices Primatum suum iis finibus, „ quos ipse constituit, coërceri patiantur? „ Adde! Sed cave, ne etiam falsum addas, aut verum reticeas. Dixit Febronius (cujus verba ex Tom. II. pag. 153. recitas) *se non videre, quomodo graves & substantiales defectus ex conceptu Monarchico nati auferri queant, sive via judicii, sive per medium tractatum ineundorum cum Curia, quæ adoptatum suum systema SPONTE non dimittet.* Non dimittere sponte, an hoc est *numquam* dimittere? Clemens Papa XIV. gloriosissimè regnans non omisit sponte publicationem Bullæ Cœnæ, & tamen omisit. Quinimo illud suum *Persuasissimum* est altera species falsi. Pergit Jesuita subreptionem addere obreptioni: *Si Febronius, inquit, hoc sentit, actum igitur est de Protestantium ad Romana sacra accessione, quæ ipso iudice, nisi Pontifex Primatu Directionis contentus sit, sperari minimè potest. Quid ergo fructus ex sua lucubratione se percepturum confidat? Nullum profectò, qui quidem ad finem sibi propositum faciat.* Non sic de Protestantium ad Romana sacra accessione actum esse, eadem pag. 153. in qua adversarius se fundat, à Febronio demonstratur, ibi referuntur media succedanea Febroniano Systemati

mati omnino respondentia, & apta ad intentum finem consequendum. Quod hic Jesuita de nudo *Primatu directionis* interferit, repetitum falsum est, jam satis denudatum præsentis Dissert. Cap. II.

Cæterùm, non diffiteor, potuit Febronius, & prudenter debuit dubitare de prospero successu suæ molitionis, quàm diu ille ab *unius Romanæ Curie* voto & spontaneâ optione dependet. Et quis non diffidat? Verùm vel eâ ratione ille suum Opus non ad solum Rom. Pontificem direxit, sed etiam ad Reges & Principes, ad Episcopos, ad Ecclesiæ Doctores, quorum vota in hoc quoque negotio audiuntur, & sæpe decisiva sunt. Sic, quantum in ipso erat, voluit Auctor suæ lucubrationi quoquo rationabili modo vim dare & efficaciam.

Legerat ille in Edmundi Richerii *Historia Conciliorum Lib. IV. Part. II. Cap. 5. §. 1. pag. 63.* quæ sequuntur :

„ Dum apud me perpendo, Arianismum & Monotheletismum, in quo de sola doctrina, non de sanandis moribus Ecclesiæ, trecentos circiter annos continuâsse, valde quidem formidare incipio, ne Lutheri & Calvinii hæreses, quæ potissimum ex *Regiminis Ecclesiastici corruptela*, & morum bonorum tabe originem & incrementum hauriunt, multò longius latiusque pervadunt. „ Hæc, inquam, legit in *Richerio*, si ea legisset in *Quenello*, si in ipso *Luthero* vel *Calvino*, non ideo minùs vera & rationabilia credidisset, nec minùs digna, quæ cujusque pro Ecclesia Matre sua bene affecti viscera commoveant.

XI. Verùm hic rursus intercedit Jesuita Italus, *pag. 99. §. 143.* pronuntians, perridiculum & planè insanum, aut saltem summæ levitatis esse, Romanis Pontificibus eorùmque Curie tot probrorum objectione infamiam odiùmque publicum conflare, eo animo eoque fine, ut hæreticis ineundæ nobiscum pacis via sterneretur facilior. Fatebor id equidem, si Febronii animus fuisset in allegatione & probatione earum causarum, quæ hæresibus ansam dederunt, sistendi. Sed si
mens

mens ejus fuit (sicut revera est) per causas contrarias illis, quibus tunica Christi discissa fuit, eandem, quantum in ipso est, colligare; debuit ille genuinas causas fatalis hujus scissionis primum exhibere, debuit media eis contraria ostendere, debuit fidem & auctoritatem eorum, quibus jus est & facultas tantis malis medendi, interpellare.

Equidem non dissiteor, Protestantibus, antequam incusata à tot viris probis & doctis, serie vix interruptâ, vitia Romanæ Curiaë effectivè emendata sint, hanc minùs placituras. Ast primum illi videbunt, ea non esse vitia Catholicæ Ecclesiæ. Deinde in hoc Febronius aliud non egit, quàm ut in unum collecta Lectorum obtutui bono sine insimul objiceret, quæ alii sejunctim & singuli publicaverant. Demum si hæc forte aliqui, sive Catholici, sive A catholici, in alios eosque sinistros usus convertant, non ideo illa perpetuo silentio involvenda, & res in eodem statu (qui naturali suo pondere identidem in pejus declinant) relinquenda forent. Non ideo Rex & Clerus Galliaë suas Declarationes anni 1682. minùs prudenter publicarunt, quòd Ministri Ecclesiæ Anglicanaë eas in rem suam imprudentius verterent. De hoc Anglorum facto lego sequentia in Antifebronii Vindicati *Tom. II. pag. 414.* ex cujusdam Anonymi Observationibus in Maimburgum: „ Les Ministres d'Angleterre en 1682. prirent occasion de „ ce qui s'étoit passé cette année là sur ces matieres dans l'Assemblée du Clergé de France, pour empêcher la conversion de plusieurs Anglois, qui vouloient rentrer dans la „ communion de l'Eglise Romaine, ces Ministres leur faisoient „ accroire sur de faux pretextes, auxquels ils tâchoient „ de donner quelque apparence, qu'on ne reconnoissoit plus „ en France l'autorité du Pape. C'est ce qu'on en scût en „ ce tems là par des relations très-fidelles.

XII. Insuper (sic addit Auctor Antifebronii Vindicati *cit. pag. 99. & 143.*) Febronius scandalizavit pufillos Catholicos. Huic sicut & præcedenti objectionculæ jam obviam itum est *Tomo I. Febr. pag. 677. seq. Tomo II. p. 143. Tomo III. pag.*

181. § 263. Si quid ultrà desideras, accipe illud verbis Ill. Bossueti ex Oratione funebri Mariæ Austriacæ Infantis Hispaniæ Reginæ Franciæ dictâ Parisiis 1. Septembris 1683.
 „ Qu'on ne s'y trompe pas: le Saint Siège ne peut jamais
 „ oublier la France, ni la France manquer au Saint Siège,
 „ & ceux qui pour leurs interêts particuliers, couverts selon
 „ les maximes de leur politique, du pretexte de pieté, sem-
 „ blent vouloir irriter le Saint Siège contre un Royaume, qui
 „ en a toujours été le principal soutien sur la terre, doivent
 „ penser, qu'une Chaire si eminente, à qui Jesus - Christ a
 „ tant donné, *ne veut par être flattée par les hommes*, mais
 „ honorée *selon la regle* avec une soumission profonde: qu'elle
 „ est faite pour attirer tout l'univers à son unité, & y rappeler
 „ à la fin tous les Hérétiques, & *que ce qui est excessif, loin*
 „ *d'être le plus attirant, n'est pas même le plus solide, ni le*
 „ *plus durable.* „ Recueil des Oraisons funebres prononcées
 par M. Bossuet. Edition de Paris 1762. pag. 158. Saltem
 hoc non dicent adversarii desumptum ex *Pseudo-Bossueto*.

XIII. Proposuit Febronius *Tom. I. Append. IV. pag. 33.*
 pro concomitante remedio facilitandæ reunionis concessionem
 Communionis *sub utraque specie*; quod & multi alii ante ipsum
 suaserant. Proposuit item, cum Theologo Lutherano Bahrde
 agens, *ibid. pag. 146.* ut redeuntes ex Lutherano Clero cum
 suis uxoribus maneat, *adinstar Græcorum*, retentis quoque
 dignitatibus ac beneficiis. Cùm utramque hanc indulgentiam Co-
 loniænsis Universitas in Judicio suo academico (*Tom. II. Febr.*
pag. 75.) tanquam *heteroclitam* damnaret, Febronius in sub-
 jectâ *ibid.* Nota probavit, plures Imperatores ac Principes pri-
 mam harum indulgentiarum pro suis Statibus à RR. Pontifi-
 cibus petiisse & obtinuisse, nec tamen eapropter aut petentes
 aut concedentes *heteroclitos* habitos fuisse. Coloniensium cau-
 sam assumens P. Zaccaria, tam in suo Antifebronio, quàm
 in Antifebronio vindicato, in hoc ita scribit *Tom. I. pag. 96.*
 „ Non Principes illi, non Pontifices heteroclitici fuere: qui
 „ obfirmatam Protestantium pervicaciam nondum usu ac peri-
 clita-

„ citatione perceperant, *heteroclitus Febronius* est, qui post-
 „ quam experientiâ compertum est, non eam esse Protestan-
 „ tium indolem, quæ tantâ Catholicorum Principum, sum-
 „ morumque Pontificum facilitate flectatur, eandem, qua il-
 „ los maximè abusos fuisse constat, indulgentiam commen-
 „ dat. Multò autem magis heteroclitus est, quum non ani-
 „ madvertit, etsi à me commonitus, non de quacunque heic
 „ agi disciplina, sed de disciplina, quæ non suapte quidem
 „ naturâ, sed tamen propter implicatos hæreticorum errores
 „ magnam habet cum dogmate connexionem. Porro ad
 „ probandam Protestantium inflexibilitatem, non attentâ Ponti-
 „ ficum hujuscemodi indulgentiâ, producit in suo italico Anti-
 „ febronio *Tom. I. pag. X.* testimonia ex medio sæculo XVI.
 „ Cardinalis Truchsesii Episcopi Augustani, Joannis Eckii, Card.
 „ Commendonii. Ego adversùm hæc meliore jure utar ex sæ-
 „ culo XVII. declinante auctoritate Bossueti, magni illius ani-
 „ morum captatoris & conciliatoris; neque enim, ubi agitur
 „ de hominum ac religionum reunione, ab uno ævo ad aliud
 „ concludens est argumentum; præsertim si graviora illa odia,
 „ & aliunde procedentes animorum motus (de quorum causis
 „ hæctenus actum) sedari aut extirpari queant.

„ Porto in Vitâ Bossueti per D. Burigni editâ pag. 221.
 „ legitur sequens Epistola, per Bossuetum 12. Augusti 1685. ad
 „ Mabillonium scripta. „ Il me vient dans l'esprit, qu'il y
 „ auroit une chose, qui pourroit beaucoup selon toutes les
 „ nouvelles que nous recevons, faciliter le retour de l'An-
 „ gleterre & de l'Allemagne. *Ce seroit le rétablissement de la*
 „ *Coupe.* Elle fut rendue par Pie IV. dans l'Autriche & dans
 „ la Baviere; mais le remede n'eut pas grand effet, parce
 „ que les esprits étoient encore trop échauffés. La même
 „ chose accordée dans un tems plus favorable, comme ce-
 „ lui-ci, ou tout paroît ébranlé, réussiroit mieux. Ne pour-
 „ riez vous pas en jeter quelques paroles; & sonder un
 „ peu les sentiments là-dessus. Je croi pour moi, que par
 „ cette condescendance, où il n'y a nul inconvenient qu'on ne
 „ puisse

„ *puissè esperer de vaincre*, après un usage de treize cens ans,
 „ on vairoit la ruine entiere de l'hérésie. Déjà la plupart
 „ de nos Huguenots s'en expliquent hautement. „

Vides, Pater Zaccaria, qualiter Bossuetus distinguat tempora & mores; ipse, qui æque parum ac tu ignoravit connexionem, quæ hic posset, ex defectu sufficientis instructionis, intercedere inter disciplinam & dogma. Si stylo tibi multum familiari vellem uti, dicerem Bossuetum à te hic vocari *beteroclitum*. Sed hinc necdum stetit illustrissimus Episcopus Meldensis. Cùm non multò post auctoritate maximorum Principum pro Religionum concordia tractatus instituti essent, hanc ille Notam Molano & Leibnizio (qui pro Protestantium parte horum tractatum instrumenta erant) communicavit: *Sacra Eucharistia veram fidem, juxta præcedentes articulos, semel professis, nullâ novâ cautione sub utraque specie tradatur: Sacramenti reverentiæ consulatur. Superintendentibus ac Ministris in Episcopos ac Presbyteros ex hujusmodi patet formula ordinatis, quamdiu erunt superstites, sua conjugia relinquuntur, ubi decesserint, cælibes præsciuntur, multâ probatione, ætate maturâ.* Bossueti Opp. Posthum. Tom II. pag. 172. Quod hic de Ministris & Superintendentibus in Presbyteros ac Episcopos ordinandis, & tamen in suis conjugiiis relinquendis vir illustrissimus proponit, hoc æque ac præcedens adversarii observent, ut neque unam neque alteram harum indulgentiarum, eo modo quo illas Febronius proposuit, deinceps *beteroclitam* proclamant, &, quod boni Colonienſes faciunt, damnent.

DISSERTATIO II.
DE FORMA REGIMINIS ECCLESIASTICI
A CHRISTO DOMINO CONSTITUTA.

CAPUT I.

Status Ecclesie non est purè Monarchicus. P. Zaccarie vacillationes.

I.

Cum de Statu Ecclesie Justinum Febronium inter & ejus adversarios primaria & præjudicialis quaestio versetur, oportet, ut de ea primùm hic agamus; & quidem ex concordibus (quantùm per variantis humani ingenii conditionem licet) Catholicorum Theologorum votis. Inter hos primo loco Bellarminum nominamus, illum utique, ad cujus placita Romani omnes nostras de Jure Publico Ecclesiastico sententias exigere cuperent. Is Lib. I. de Rom. Pont. Cap. 5. disertè scribit: *Doctores Catholici in ea conveniunt OMNES, ut regimen Ecclesiasticum hominibus à Deo commissum, sit illud quidem Monarchicum, sed TEMPERATUM ex Aristocratia & Democratia.* Bellarmino jungimus Petrum Ballerinum Veronensem, unum ex præcipuis,

quibuscum nobis in præfenti lucubratione negotium est. Hic in Vindiciis Auctoritatis Pontificiæ contra Opus Justini Febronii Cap. III. n. 12. pag. 180. expressè tradit, *Regimen Ecclesiasticum, cui Papa & Episcopi præfident ex institutione divina, non esse merè Monarchicum, ut in Regibus sæculi, sed esse Regimen ex Monarchico & Aristocratico MIXTUM, ut Gerson aliique Galli notarunt.*

Videamus igitur, quid hanc in rem litteris consignarint Gerson aliique è Gallia viri doctissimi. Inter hos meritò primum locum damus Gersonis Magistro Petro de Alliaco, Cardinali, Episcopo Cameracensi, in Tractatu de Auctoritate Ecclesiæ, Concilii generalis & Rom. Pontificis. Part. II. Cap. 3. Tom. II. Gerson. p. 945. ubi hanc Conclusionem probandam suscipit: *Status Monarchicus Ecclesiæ regimine Aristocratico & Democratico temperatur; sic autem eam probat.* „ Pro „cujus declaratione ulterius sciendum est, quòd, licèt Papalis „dignitas à Deo sit, unde ab homine nec major nec minor „fieri potest, tamen usus plenitudinis potestatis, ad excluden- „dum abusum, potest Concilii Generalis auctoritate restrin- „gi: unde antiquo jure institutum est, quòd Papa professio- „nem faceret, ut patet ex Libro Diurno &c. Sed ad regu- „landum usum plenitudinis potestatis, & excludendum abu- „sum ejusdem, considerare convenit, quòd non expedit Ec- „clesiæ, quæ habere dicitur Regale Sacerdotium, quòd ipsa „regatur *Regimine regio puro, sed mixto cum Aristocratia &* „*Democratia &c.*„

Alliacensem sequitur fidus ejus discipulus Joannes Gerson multis locis, signanter in Tractatu de Potestate Ecclesiastica Confid. VII. Opp. Tom. II. pag. 237.; nec non Confid. XII. pag. 248. item Confid. XIII. pag. 254. porro in Sermone super processionibus pro Viagio Regis Romanorum Part. III. Directione 2. pag. 279. Denique, ut alia omittam, in Tract. de Statu Rom. Pont. Considerat. II. pag. 530. Quòd igitur Gerson quibusdam in locis Papam simpliciter *Monarcham* vocat, ac pro *Monarcha* habendum asserit: id eo sensu intel-

intelligendum est, quatenus respectu singulorum Christianorum singularumque Ecclesiarum supremus in Ecclesia Catholica Princeps, supremusque & observandorum Canonum Executor, & conservandæ unitatis Vindex est. Nihil certè in Gerlonii Libris versatum esse oportet, quisquis illum adducit pro confirmanda absoluta Papæ Monarchia: quandoquidem nihil in præcipuis ejus Scriptis est frequentius, nihil apertius, nihil inculcatius, quàm superioritas Concilii Generalis respectu Papæ ad mentem & sensum Constantiensem Decretorum, quorum ille auctoritatem identidem urget. Huc conferatur Theodorus à Palude in Floribus sparsis ad Febronium *Cap. VIII. §. 2.*, ubi pluribus memorat, quo sensu non solum Gerfo, sed & alii Galli, Natalis Alexander, Tourneilius &c. Papam *Monarcham* dicant, & Regimen Ecclesiæ *Monarchicum*.

Sanè prioribus Ecclesiæ sæculis non solum admirationi, sed etiam scandalo fuisset, summum Pontificem *Monarcham Ecclesiæ* vocari. Neque dubito, quin, si quis aureis illis temporibus *Ecclesiasticam Monarchiam* dixisset, tam profana Chrysostomo & Augustino (ne quid dicam de Cypriano) visa fuisset ejusmodi nuncupatio, quàm Gregorio Magno titulus *Episcopi Universalis*. Sed postquam Disciplinâ in pejus mutatâ Romanis auribus placere cœpit, successorem Piscatoris magnificentissimo omnium titulo decorari, & eum, qui se *servum servorum Dei* inferibit, Cæsaribus & Regibus coæquari: necesse visum est, significatum novi vocabuli ad sensum cordatiorum Theologorum sic exponere, ut, novâ voce retentâ, antiqua doctrina, eaque unice vera, oblivioni non tradere-
tur. Sed redeamus ad viam.

II. Petrus de Marca Archiep. Parisiensis de Concord. Sac. & Imp. Lib. II. Cap. 16. n. 6. *Monarchia*, inquit, *Ecclesiastica ex aristocratico regimine est COMMIXTA; contra quam accidit in plerisque regnis, quæ jure optimo à Principibus possidentur.* Idem doctissimus Præsul hanc materiam enucleatius tractat in *Dissertatione de Forma regiminis à Christo*

instituta in Ecclesia, ubi *Num. IV.* scribit in hunc modum :
 „ Quare dicendum est, ex Christi instituto regiminis Eccle-
 „ siastici formam hanc esse, ut diversis Pastoribus committat-
 „ tur, quorum unus sit Caput collegii ad tuendam unitatem :
 „ hoc est, ut Politicorum verbis explicetur, *Status Ecclesie*
 „ *est Monarchicus ex Aristocratico regimine temperatus.* Et
 „ *Num. XI.* Sed ut ad primum consilium Christi in Eccle-
 „ siæ regimine instituendo redeamus, ex superius dictis patet,
 „ collatam Collegio Apostolorum regendi auctoritatem eâ le-
 „ ge, ut Petrus præesser Ecclesie unitati, eamque custodiret.
 „ Defunctis autem Apostolis non est everfa semel constituti
 „ regiminis forma & nova substituta, præcipuè cum prior
 „ illa necessaria non esset temporibus Apostolorum, nisi qua-
 „ tenus intererat formam regiminis semel constituere, quæ
 „ in perpetuum esset observanda. Itaque in Episcopis, quos
 „ Apostoli in locum suum substituerunt, debet vigere idem
 „ administrationis & regiminis Status. *Rerum summa & in-*
 „ *fallibilis potestas erit in Collegio Episcoporum cum Præside*
 „ *unitatis.*

Illust. Bossuetus Defens. Declarat Cleri Gall. Lib. XIII.
 Cap. 15. ubi Charlasium refellit: „ Nec melioris, inquit, no-
 „ ræ illud: *In regimine monarchico supremus Princeps officia*
 „ *aliis etiam Principibus distribuit ac jurisdictionem confert.*
 „ Demonstrandum enim erat, Ecclesiasticam Monarchiam,
 „ sub Christo præcipuo Monarcha constitutam, ad formam
 „ Monarchiæ sæcularis penitus institutam esse. *Quod est falsis-*
 „ *simum:* id, inquam, Scripturis & Traditione demonst-
 „ randum, non ex proprio cerebro, vanisque ratiocinationibus,
 „ Christianæ Reipublicæ forma effingenda erat. „ Antea dix-
 „ rat Bossuetus, scilicet Lib. III. Cap. 1. „ Vis *Monarchiæ* vo-
 „ cem, nostri ultrò amplectentur, & apertè Gerson Primâ
 „ Parte Tractatus de Potest. Eccles. Confid. X. *Plenitudo pote-*
 „ *statis Ecclesiasticæ à Christo collata est supernaturaliter Petro,*
 „ *sicut Vicario suo & Monarchæ primo &c.* Quod factum
 „ esse docet, ut non schisma fieret, sed reductio ad unum supre-
 „ mum:

„ *mum*: & idem ipse nostrique semper inculcant. Neque eò
 „ fecius ipse & alii iisdem in locis Concilii superioritatem
 „ ex Constantiensibus Decretis vel maximè propugnant. Qua-
 „ re totum illud de suprema potestate, deque Monarchiæ
 „ statu extra quæstionem est.

„ Gibertus in Prolegomenis Corp. Juris Canon. Tom. I.
 „ pag. 111. „ Natura regiminis Ecclesiæ melius cognosci
 „ non potest, quàm observando considerandoque modum,
 „ quo gubernata est per Apostolos, illorum discipulos, &
 „ successores istorum, usque ad Concilia Generalia, & per
 „ novem priora sæcula, in quibus celebrata sunt octo priora
 „ hujus generis. Porro, quamdiu vixerunt Apostoli, Ecclesia
 „ gubernata non est à Petro ut Monarcha, sed ab Apostolis con-
 „ junctim cum illo, ut status partim Monarchicus, partim
 „ Aristocraticus. Actus Apostolorum id testantur, Discipuli
 „ Apostolorum illorum exemplum secuti sunt.

III. Hæc sufficiunt ad evincendum, quòd status Ecclesiæ
 ex divina institutione non sit purè Monarchicus, quòd, quis-
 quis eundem statum ex mixto plenè Monarchicum facere labo-
 rat, contra statutum Dei attentet, quòd denique adversùs ta-
 lia attentata nunquam non reclamari valeat, & res Ecclesiæ
 ad mentem divini institutoris reduci debeant. Porro statum
 Ecclesiæ purè Monarchicum faciunt, qui Romano Pontifici
 omnia & singula Monarchæ jura in Ecclesia tribuunt. Talia
 sunt, constituere Papam totius Ecclesiasticæ jurisdictionis fon-
 tem & originem; dare ei facultatem omnes Ecclesiæ Mini-
 stros deputandi & destituendi, illorùmque potestatem, prout
 sibi expedire videbitur, restringendi; agnoscere illi jus verum
 plenùmque ferendi leges, quibus universa Ecclesia & singuli
 fideles obstringentur; item jus exclusivum omnes controver-
 sias fidei finaliter decidendi, omniàque negotia Disciplinae per
 cunctas mundi partes regulandi, denique in omnibus causis
 Ecclesiasticis, etiam privatorum, in suprema instantia judicandi.
 His & illud addendum, quòd ipse Ecclesiæ Monarcha à nullo
 mortalium, ne ab ipsa quidem Ecclesiâ conciliariter congregatâ,

gatâ, judicari aut corrigi valeat. Cogita & alia, atque his-
 si potes, majora indefinitæ potestatis & Majestatis jura: hæc
 omnia & singula nonnulli summis Pontificibus tribuent; con-
 tra voluntatem Dei & Ecclesiæ.

Quid aliud quàm ejusmodi absolutam Monarchiam sapit,
 quod tradit Benedictus PP. XIV. in Opere de Synodis Lib. 1.
 Cap. 4. *Ratio Monarchici regiminis, quod Christus in sua Ec-
 clesia constituit, videtur exposcere, ut totius Ecclesiæ jurisdic-
 tionis fons & origo resideat in ejusdem visibili Capite, qui est
 Romanus Pontifex, atque ab eo prosuat in cætera membra.*
 Quid aliud quàm eandem Monarchiam exprimit, quæ docet
 Ennodius Faventinus de Romani Pontificis Primatu adversus
 Just. Febronium pag. 213. nempe: „ Si Rom. Pontifex ac-
 „ cepit à Christo Primatum jurisdictionis non modò in *sin-*
 „ *gulos* fideles & Episcopos, sed etiam in *Synodos* quamlibet
 „ *æcumenicas*, poterit profectò Episcoporum & Synodorum
 „ jura coarctare, graviores causas judicio suo reservare, inte-
 „ gros etiam Monachorum cætus immediatæ suæ jurisdic-
 „ ni subdicere, & ne singula enumerando longus sim, eam,
 „ quæ nunc obtinet in Ecclesia, disciplinam inducere.

IV. Quæ adversum hos de mixtura *Aristocratia* cum
Monarchia illi post Alliensem & Gersonem tradunt, ego
 quidem adhuc valde incompleta & insufficientia judico ad digno-
 scendum Ecclesiæ Statum; quippe qui quoad singulas suas par-
 tes, & varias suorum Ministrorum functiones diversaque
 horum jura, è sacris Canonibus, tanquam ex genuino suo
 fonte, hauriri & determinari debet, omnium autem minimè
 Philosophorum ideis atque systematibus applicari, aut ex eis-
 dem explicari valet. Attamen ea sufficiunt ad depellendam à
 Capite Ecclesiæ illam notionem *absolutæ Monarchiæ*, quam in
 suis effectibus & cum præteritis suis qualitatibus jam dedimus
 ex Benedicto XIV. & aliis noscendam. Cæterum si quis præ-
 tendat, ut *Monarcham* vocemus eum, qui Primatum inter
 alios tenet, haud dubium, quin Petrus ejusque in Romana
 Sede successores Monarchæ nominari possint. Si verò Monar-
 chia

chia sumatur pro auctoritate absoluta, cui neque Episcopi neque Concilia se possint opponere, nego Petrum in hoc sensu Ecclesiae Monarcham fuisse; hanc etenim Monarchiam à se & suis rejicit Christus, cum ait: *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic.*

V. Haecenus nihil memoravimus de P. Zaccaria, qui in suo Antifebronio Vindicato Statum Ecclesiae passim profitetur *Monarchico - Aristocraticum*; sed quomodo hujus notionem deinde explicet, seu magis eludat, accipe propriis ejus verbis. Ea haec sunt *Tom. I. pag. 354.* „ Quamquam aliquid „ Ecclesiasticam inter & civilem Monarchiam interest, ipsam „ tamen *Monarchicae auctoritatis substantiam Ecclesiastici regimi-* „ *nis forma retinere dicenda est.* Ea autem Monarchici regimi- „ *nis (de simplici ac summo loquor, non de mixto) con-* „ *stitutio est, ut unus qui praest, civibus cum universis, cum* „ *singulis imperet, ipse autem nemini subjiatur.* Neque „ *verò, quod Ecclesiasticum regimen Aristocratia temperari di-* „ *xerimus, quidquam officit.* Quum enim Monarchicum regi- „ *men ita Aristocratia temperatur, ut Princeps, qui solus,* „ *quidquid regnum, & subditorum omnium ac singulorum* „ *cura postulat, gerere per se se non potest, Optimates qui-* „ *dem creet, quibus in solidum rerum, quarum eis curam* „ *committit, administratio competat; sed hi non aliunde, quam* „ *à Principe, hanc habeant potestatem, & ab eo, si quando* „ *muneris suo desint, corrigi & in ordinem redigi possint,* „ *Aristocratia, quemadmodum secundo hujus dissertatio-* „ *nis Capite diximus, non ad ipsam regiminis potestatem,* „ *seu statum, pertinet, ut in Statu mixto, sed ad solam gu-* „ *bernandi rationem.*

Habes hic, benevole Lector, Zaccarianum Ecclesiae Statum *Monarchico - Aristocraticum*; in quo ex *Aristocratico* nihil ad ipsum regiminis statum pertinet, tota illius potestas *Monarchica* est. Etenim secundum nostrum Jesuitam a) *Monarchicae auctoritatis substantia sine mixtura in Ecclesiastico Regimine retinenda est.* b) Unus (Papa scilicet) praest cum universis,
Tom. IV. H rum

tum singulis, ipse verò nemini subicitur. c) Cùm solus omnia per se gerere non possit; hinc quidem creat optimates (Episcopos) quibus rerum, quarum eis curam committit, administratio *in solidum* competat; d) sed hi non aliunde quàm à Principe (Rom. Pontifice) hanc habent potestatem; sicque e) Aristocratica qualitas non pertinet *ad potestatem* & intrinsecam *formam regiminis*, sed tantùm *ad ejus exercitium*, seu modum gubernandi.

Hæc collata cum iis, quæ suprâ *num. 3.* relata sunt, non indigent commentario, & sat manifestant Adversarium nostrum & ingenium ejus. Illud solùm nunc addimus, quòd non noscat vim & sensum juridicæ clausulæ *in solidum*, quam hic valde ineptè applicavit. Nos de ea suo loco agemus.

Ut tamen nullus ulli de sententia Zaccariæ circa Statum Ecclesiæ locus dubitandi relinquatur, addimus, quæ ille *cit. Tom. I. p. 364.* ex Cardinale Orsio sua facit: „ Si Christum Monarchicum in Ecclesia regimen instituere debuit, quoniam optimum & præstantissimum est, & ad conservandam Reipublicæ pacem & unitatem imprimis aptum & idoneum: „ etiam talem Monarchiam instituere debuit, quæ maximè „ & excellentissimè ad hunc finem conducere videatur; cuiusmodi illa est, quæ majestatem & summum imperium „ in unum confert, qui tuendæ Societati præsit, nec ulla „ imperii vel Majestatis partes populo aut societati reservat.

VI. Superest, ut Zaccariam novi falsi incusem, quo ille *cit. Tom. II. p. 182.* ait, Febronium, postquam Tom. I. Cap. 2. §. 12. n. 6. statuisset, nullam trium formarum Aristotelicarum, in Civiles Status seu Resp. cadentium, Ecclesiæ convenire, nunc Tomo II. p. 381. sententiam mutare, imò non diffiteri, quòd eam mutaverit. Utriusque asserti falsitas manifesta est. Videantur loca ab adversario citata. Porro dixerat Febronius *Tom. I. loc. cit.* ideo non tantùm opus non esse decreto super determinata forma Ecclesiastici Regiminis, quin & absurdas esse quæstiones, Monarchia, Aristocratia, an Democratia Ecclesiæ conveniat? siquidem hæ formæ solùm

lùm cadant in *Status*, seu *Civitates*, quæ denominatio juxta Pufendorfium minimè convenit Ecclesiæ.

In his duo carpit Adversarius: primum, quòd hoc loco Febronius utatur auctoritate viri Protestantium sacris addicti, licèt cæterà celebris; non reflectens, quòd ipsèmet eodem suo Tomo primo, atque in eadem materia, pluries eundem Pufendorfium pro se citet, notanter pag. 338. pag. 355. pag. 364.

Deinde multùm ei displicet, quòd *Ecclesia* negatur esse *Status*; non advertens, deminationem *Status* propriè pertinere ad civiles Resp. earùmque territoria. Sic dicuntur *Status Imperii Germanici*; *Status Fœderati Belgii*, germanicè die *General Staaten*; imò *Status Pontificius*, der *Päpstliche Staat*. Sed de his jam actum Dissert. I. Cap. 2. n. 2.

P. Zaccaria, qui Tomo I. sui Antifebronii italici pag. 4. seqq. multo inutilis litteraturæ dispendio probaverat, *Ecclesiam* esse *Status*, sanè non *Civilem*, nolens hanc perdidisse operam, conatur lectoribus falsò persuadere, quasi Febronius, doctis suis argumentis motus, mutaverit sententiam, quã sustinuit, & etiamnum sustinet, nullam inter *Status Civilem* & *Ecclesiasticum* esse relationem quoad formam, nullam similitudinem; proinde non nisi cum absurditate formas *Statusum Civilium* seu *Rerumpublicarum*, *Regnorum* & *Imperiorum*, trahi ad *Ecclesiam*, quæ suis regitur *Canonibus*, non *Philosophorum* & *Politico- rum principis*, conformiter ad illud S. Ambrosii Lib. I. de *Fide* Cap. 13. *Credimus Piscatoribus, non Dialecticis*. Quare Lector hic iterum monendus est, quòd, dum virorum eruditorum sententias recenseo, qui Ecclesiæ formam *Monarchico-Aristocraticam* tradunt, non id eo fine ac consilio agam, quasi hanc formam approbem, sed ut Patris Zaccariæ & Sociorum ejus *absolutam regiminis monarchici potestatem* à Papatu & ejus jure excludam.

VII. Ex eo, quòd Christus suis Apostolis & Discipulis dixit, *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic*, conclusi, *Monarchiam Ecclesiæ*, si talis datur, ex Salvatoris

nostri instituto à Monarchia sæculi penitus distare, neque in ullam cum hac comparisonem venire. Hoc si negent adversarii, quaeso ex eis, an sic se habeat Papa respectu cujuslibet Clerici, quemadmodum Rex respectu cujuslibet sæcularis; an talis Papa respectu Episcoporum, qualis Rex quilibet respectu suorum Magistratum: an, sicut Rex coarctare & restringere pro libitu potest jurisdictionem Senatorum, ita penes Papam jus sit pro suo arbitrato coarctandi & restringendi jurisdictionem Episcoporum.

Cæterum quo vero sensu Monarchia in Ecclesia existat, ex Cardinale Polo dictum est *Tom. III. Febr. pag. 205.*

CAPUT II.

*Ecclesie claves à Christo immediatè datæ sunt; ea per hoc subjeetum proximum sacræ potestatis effecta est.
Nova specimina Zaccariani ingenii.*

I.

Cùm potestas Ecclesie sive Concilii Generalis cum potestate Papæ comparatur, solet à Theologis sic institui quaestio, utri proximius & immediatius potestatem à se in Evangelio institutam Christus contulerit, Ecclesiae, an uni & soli Petro? Nostra & præcipuorum Theologorum, atque communior sententia est, Christum immediatè & per se se claves toti Ecclesiae collectim sumptæ dedisse, adeoque subjeetum, ut loquuntur, immediatum Ecclesiasticæ potestatis non esse Papam, aut Prælatos, sed totam Ecclesiam; ita tamen, ut per Prælatos jus clavium exercentur.

Firma hæc fuit à sæculis doctrina, constanter defensa à *Guillelmo Durando*, ab *Alliacensi*, *Gersone*, *Almaino*, *Majore*, *Gerbasio*, *Arnaldo*, *Choiselio Tornacensi*, *Colberto Monspeliensi*, *Natali Alexandro*, *Petro de Marca*, *Jo. Petro Giberto*,

Præ-

præsertim verò à magno Bossueto Meldensi Episcopo; item ab Andrea Escobar, Joanne de Segovia, Alphonso Tostato, Dominico Soto, Martino Navarro, Didaco Payva, Petro & Alphonso Guerrerio, Didaco de Alava, Antonio Periera; à Panormitano, Card. Zabarella; à Bartholomæo Brixienti Glossatore; ab Antonio de Rosellis, Nicolao Cusano, Dionysio Carthusiano, Jacobo de Paradiso, Joanne Ekio; ab Universitatibus, Combricensi, Parisiensi, Viennensi, Erfordiensi, Coloniensi, Cracoviensi; & ut alios prætermittam, à trecentis Patribus Synodi Basileensis.

Frustra à nobis quis expectabit, ut communem hanc sententiam novis argumentis robaremus. Sufficiunt abundè, quæ à præstantissimis his Scriptoribus, quos Febronius secutus est, litteris consignata sunt; illud superest, ut satisfiat quibusdam objectionibus, quas novissimi impugnatores Febronii huic opposuere. Interim ex jam dictis sat intelligitur, summis quibusque non solum in Gallia, sed etiam in Hispania & Germania, imò & magnis in Italia viris probata esse, quæ hic de Clavibus Ecclesiæ & de subjecto proximo ac immediato Ecclesiasticæ potestatis traduntur, proindeque Josephum Kleiner Soc. J. Franciscum Antonium Zaccariam ejusd. Societ. Viatorem à Cocaleo Capucinum, Petrum Ballerinum Lectoribus egregiè imponere, dum unum Richerium Febronio hæc in parte præluxisse fabulantur.

II. Hæc dum tractant Theologi, non est quæstio, an ad Petrum proximè & immediatè dixerit Christus: *Tibi dabo claves regni caelorum; Pasce oves meas.* Nemini quippe in mentem venit dubitare de eo, quod est in Evangelio apertissimum. Sed quæstio est, an verbis illis Petrum allocutus, Petri ipsius singularem personam, an verò personam alterius, cujus Petrus typus esset, propriè respexerit Dominus. Causam definire videtur S. Augustinus pluribus locis; & imprimis quidem de Agone Christiano Cap. 30. ubi: *Non sine causa inter omnes Apostolos hujus Ecclesiæ Catholicæ personam sustinet Petrus. Huic enim Ecclesiæ claves regni caelorum date sunt, cum Petro*

datae sunt: & cum ei dicitur, Amas me, pasce oves meas. Item Sermone 145. aliàs 24. de Diversis: Petrus multis in locis Scripturarum apparet, quod personam gestet Ecclesiae, maxime in loco, ubi dictum est: Tibi trado claves regni caelorum &c. Magis adhuc decretorium est illud ejusdem Patris Tractatu 108. in Joannem: Cum omnes essent interrogati, solus respondit, Tu es Christus; Et ei dicitur, Tibi dabo &c. tanquam ligandi ac solvendi solus acceperit potestatem: Cum & illud unus pro omnibus dixerit & hoc cum omnibus, tanquam personam gerens ipsius unitatis acceperit: ideo unus pro omnibus, quia unitas est in omnibus. Hoc ipsum multis aliis in locis ita frequenter constantérque docuit Augustinus, ut illud merito tanquam Augustini certum atque indubitatum dogma adversus Ultramontanos passim Galli urgeant. In horum sequelam Patres Concilii generalis Pisani in Epistola convocatoria ad Antipapam Petrum de Luna an. 1408. apud Von der Hardt Tom. II. pag. 82. Ecclesiae unitati Claves à Christo concessae sunt. Et Card. Zabarella Tract. de Schism. p. 559. „ Id quod dicitur, quod Papa habet plenitudinem potestatis, „ debet intelligi non solus, sed tanquam apud universitatem. „ Ita quod ipsa potestas est in ipsa universitate tanquam in „ fundamento; & in Papa tanquam in principali ministro, „ per quem haec potestas explicatur.

III. Vix enuntiaripotest, quam infirma sint, quae adversum haec protrudit D. Kauffmans Colonienſis Professor in suo Apologetico adversus Just. Febronium *Dissertat. I. toto §. 6.* Imprimis enim ait a) *paradoxam* esse assertionem, quasi nostra de Clavibus Ecclesiae sententia sit communis Gallorum atque perpetua. Pari modo Ennodius Faventinus pag. 21. eam Febronii *imposturam* esse audacter pronuntiat. Veram econtra esse hanc Febronii assertionem, cumulate testantur Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. VIII. Dissert. 8. pag. 527.* Ill. Bossuetus *Lib. XIII. Cap. 14.* & alii infra num. 4. nominandi, qui omnem in praesenti causa fidem merentur. b) Citat ille adversum nos valde imprudenter ex Card. Alliacensi, (qui

(qui totus quantus pro nostra sententia militat in Tractatu de Ecclesiâ, Concilii Generalis, Rom. Pontificis & Cardinalium autoritate Tom. II. Gerson.) locum ad hanc quæstionem minimè pertinentem. c) Tostatum Abulensem Episcopum (qui propter eminentem scientiam *Stupor mundi* communiter vocatur, quémque hoc titulo omni jure dignum memorat Natalis Alexander cit. Tom. VIII. pag. 170.) ait, *quasi quendam Scholasticum minorum gentium ineptè suam sententiam involvere sermonibus imperitis.* Hoc an ita sit, judicet Lector prudentior, æquior ac doctior. Sanè Nat. Alexander eod. Tom. VIII. pag. 527. præsentem quæstionem à Tostato egregiè explicari asserit. d) Pergit Doctor Colonienſis, dicens, nemini aliorum hominum, præter Petrum, de clavibus, de officio pascendi oves, Christum esse locutum; Tertullianum dicere, *Claves Petro, & per eum Ecclesiæ à Domino relictus esse*: inde potiùs concludendum, à Petro ad multitudinem, quàm inde ad Petrum claves transisse. Sic differens Professor Ubius, *Rabula* nomen promeritus est ab Ænea Sylvio, qui in *Libro de Gestis Concilii Basileensis pag. m. 776.* post relatum locum S. Augustini, quem ex Libro de Agone Christiano paulò antè descripsimus, hæc subjungit: „ Quibus ex „ verbis *rabularum* nostrorum fundamenta concutiuntur ac pe- „ nitus enervantur; quoniam, *si personam Ecclesiæ Petrus „ ferebat*, non Petro, sed Ecclesiæ vim illorum verborum „ debemus adscribere. e) Porro quærit ille, ubi multitudo seu collectio credentium summo Pontifici & Ministris suam commisit potestatem? Respondeo: hoc facit Ecclesia per electionem, confirmationem & consecrationem Episcopi, per ordinationem Sacerdotis. Sic S. Augustinus Enarrat. in Psal. 44. *Quid est, inquit, Pro Patribus tuis nati sunt tibi filii? Patres missi sunt Apostoli, pro Apostolis filii nati sunt tibi, constituti sunt Episcopi; hodie enim Episcopi, qui sunt per totum mundum, unde nati sunt? Ipsa ECCLESIA patres illos vocat: IPSA ILLOS GENUIT* (per ordinationem Episcopalem) & ipsa illos constituit in sedibus Patrum (Apostolorum) Non ergo te putes deser-

tam,

tam, quia non vides Petrum, quia non vides Paulum, quia non vides illos, per quos nata es; de prole tua tibi crevit paternitas &c.
 f) Distinguenda, inquit, est significatio clavium, cui personale Petri privilegium innititur, & significatio accommodatitia clavium, cui cujusvis Confessarii facultas innititur; neque enim est eadem clavium significatio intenta à Christo Petrum alloquente, quæ quibuscunque sacramenti Penitentiae ministris tribuitur à Ss. Patribus & Theologis. Sanè diversi sunt in Ecclesia sicuti gradus Ordinum, ita gradus potestatum, quæ clavibus significantur; has singulis partitur & tribuit Ecclesia conformiter ad institutum Christi: aliam obtinet Pontifex quæ Primas Ecclesiae, aliam Episcopi, aliam Sacerdotes &c. Hos omnes & singulos (maximè autem Episcopos, tam respectu suarum dicecesium, quàm respectu Ecclesiae universae) Christus hominibus ad fidem vocatis proposuit, ut ab eis regerentur in Fide & Disciplina. Atque ita Communitas, Universitas, Ecclesia, nihil minus sunt (quod prærendit adversarius) quàm ideæ abstractæ, nihil indicantes visibile, accessibile.
 g) Denique frustra, ait ille, quæram, cujus sit determinare in casu particulari, an casus talem habeat hypothesin, ut Concilium Generale, vel etiam, si redivivi sederent in cathedra Petri S. Linus vel S. Leo, dispensarent. Nobis facillima est ad hanc quæstiunculam responsio, qui non ignorantes, quòd Christus Episcopos posuerit regere Ecclesiam Dei, novimus ad illorum officium pertinere, ut dispiciant, num ab ipsis dispensandum sit, vel an impetrata Romæ dispensatio sit conformis sacris Canonibus spiritu Dei conditis; ad quorum normam Generalia Concilia & primorum sæculorum sancti Pontifices suas dispensationes & reliquas actiones solebant dirigere. Vix non tædet tam futilia refutasse.

IV. Non multò validiora sunt arma, quibus à Petro Baljerinio pugnatur. Is in suis Vindiciis auctoritatis Pontificiæ contra Opus Just. Febronii pag. 1. ita disserit: „Hæc Juris-
 „ dictio Petro & Apostolis immediatè tradita fuit in ædifica-
 „ tionem & bonum Ecclesiae; at tradita antequam Christus

„ in cœlum ascenderet, & antequam ab iisdem Apostolis ipsa
 „ ædificaretur Ecclesia: ac proinde dici non potest immediatè
 „ collata eidem Ecclesiæ, quæ nondum ab illis erat ædificata;
 „ nec ita Petrus & Apostoli eam acceperunt ab Ecclesia. „
 Verùm ex Augustino sat probatum putamus, Petrum, cum
 ei claves à Christo traderentur, gessisse personam Ecclesiæ,
 quæ eo tempore in solis Apostolis & Discipulis Domini con-
 sistebat. Unde equidem neque Petrus, neque Andreas, neque
 Jacobus claves *ab Ecclesia* acceperunt; sed postquam ipsi cum
 iis, qui tunc Ecclesiam constituebant, easdem *immediatè &*
collegialiter à Christo institutore obtinuissent, illas in & cum
 Ecclesia, quæ non moritur, ad successores transmiserunt. *Si*
super unum illum Petrum tantùm existimas ædificari totam
Ecclesiam, quid dicturus es de Joanne filio tonitru, & Aposto-
lorum unoquoque? --- Quid si dictum hoc, Tibi dabo claves
regni celorum, cæteris quoque commune est, cur non simul, &
quæ priùs dicta sunt, omnium communia? Ita Origenes Tra-
 ctatu I. in Matthæi Caput XVI.

Pergit de hac Clavium materia ulteriùs differens Ballerini-
 nius pag. 165. in Febronium ita invehere: „ Hoc princi-
 „ pium de clavibus immediatè traditis ipsi Ecclesiæ eo sensu
 „ acceptum, quo *Ecclesiæ* nomine omnes non solum Clerici,
 „ sed etiam *laici* atque *mulieres* ad Ecclesiæ corpus pertinen-
 „ tes comprehendantur, omnibùsque clavium potestas imme-
 „ diatè tradita judicetur, falsissimum & damnatum ab Ecclesia,
 „ Febronius vindicare non poterit. „ His neque motus ne-
 „ que territus sustinere audeo, Ecclesiæ nomine licet Episcopi
 „ & Presbyteri *præcipuè* intelligantur, optimè tamen dici posse,
 „ imò debere, *claves ECCLESIAE UNIVERSITATI*, ut lo-
 „ quitur Augustinus, *datas esse*, quæ scilicet per ejus Ministros
 „ exercentur. Unde licet nulli præterquam Episcopi & Pres-
 „ byteri potestatem exercendi claves habeant, ea tamen in uni-
 „ versa residet Ecclesia, quo nomine, in Sacris Litteris non Sa-
 „ cerdotes soli, sed universus fidelium cœtus intelligitur. Hoc
 „ sensu Petrus de Marca Dissert. de Forma regiminis à Chri-
 „

sto instituta Num. XII. *Mibi videtur potestas data Ecclesie, id est Corpori mystico Christi, QUOD CONSTAT EX EPISCOPIS & PLEBE FIDELI.* Et longè ante illum Almainus de Auctoritate Ecclesie & Conciliorum Generalium Cap. VI. Tom. II. Gerson pag. 987. *Christus hanc potestatem immediate contulit Ecclesie, CAPIENDO ECCLESIAM PRO COLLECTIONE OMNIUM FIDELIUM.* Glossator Gratiani in Cap. *A recta.* 9. Quæst. 1. Caus. XXIV. *Quero, de qua Ecclesia intelligas, quod hic dicitur, quod Ecclesia errare non potest? IPSA CONGREGATIO FIDELIUM HIC DICITUR ECCLESIA.* An dices, hos damnatis ab Ecclesia erroribus aliis præluxisse, alios tam graviter errantes esse secutos? Confer cum his ea, quæ diximus Dissert. I. Cap. 3. n. 3.

V. Scio, Theologorum ultramontanis opinionibus additorum antiquam cantilenam esse, ut, ubi ab aliquo viderint spiritualis potestatis proximum & immediatum subjectum non in Pontifice, sed in Ecclesia collocari, statim vociferentur (uti hic facit Ballerinius) subiecti ab illo *laicorum communitati & muliercularum arbitrio* omne exercitium, omnem executionem ipsius potestatis. Sed nemo non vider, nodum in scirpo quæri, dum propositioni nostræ, *Ecclesiam, quæ in congregatione omnium fidelium consistit, potestatem clavium tenere*, hæreticus sensus adscribitur. Etenim quilibet rectè audiens facillè intelligit, sensum illius eundem omnino esse, quo Cyprianus Epist. 73. dixit: *Ecclesia est, quæ tenet & possidet omnem Sponsi sui & Domini potestatem*: Eundem omnino, quo dixit Augustinus supra Sermone 108. *Columba ligat, columba solvit; edificium supra petram ligat & solvit.* Item ibid. *Claves non homo unus, sed unitas accepit Ecclesie.* Nempe ut eo modo dicatur Congregatio omnium fidelium esse domina clavium, quo dici potest domina Sacerdotii, Episcopatus, Pontificatus, & Sacramentorum omnium. Istorum autem omnium domina eatenus dicitur Congregatio omnium fidelium, quatenus ista omnia à Christo Sponso ac Domino suo accepit, per idoneos ministros dispensanda. Si vis ad logicam simul & theologiam li-

mare

mare dictum Febronii, pone, *subjectum denominationis* quoad quamcunque sacram potestatem esse Ecclesiam communiter, *inbætionis autem subjectum* Hierarchas solos: hoc sensu ille locutus est, hoc sensu loquor ego: capiant hoc sibi, & abeant, nihil posthac de verbo hoc cavillaturi Kauffmanii, Ballerini, Ennodii, Zaccariæ.

Quæ Ennodius Faventinus in Dissertatione Critica de Romani Pontificis Primatu adversus Just. Febronium pag. 21 seqq. huic circa quæstionem de Clavibus Ecclesiæ immediatè datis opponit, ea pro parte in præcedentibus jam evacuata sunt; quod reliquum est, in sequentia redigi potest. Scilicet S. Gregorius M. *Lib. XII. Epist. 24.* nec non *Lib. II. Epist. 41. & 78.* alisque Patres affirmant, claves datas esse Petro, eique totius Ecclesiæ curam commissam. Igitur Petrus immediatè claves accepit; neque aliam ob causam Ecclesia eas accepisse dicitur, nisi quia eas accepit Petrus, Ecclesiæ Princeps & Caput, cui ipsius Ecclesiæ cura commissa est. Deinde constans Augustini dogmâ est, Petrum, quando claves accepit, gessisse figuram & personam Ecclesiæ, non ut *Minister* ab Ecclesia delegatus, sed ut Ecclesiæ *Princeps*, à Christo ipso constitutus. Hac ratione idem S. Pater in Psal. 108. n. 1. *Quædam dicuntur, inquit, quæ ad Apostolum Petrum propriè pertinere videntur, nec tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cujus ille agnoscitur in figura gessasse personam PROPTER PRIMATUM, quem in discipulis habuit, sicut est: Tibi dabo claves regni cælorum, & siqua hujusmodi.* Unde Faventinus arguit, & alii ante eum arguerunt, ex sententia Augustini, Petrum tanquam supremum Caput representasse Ecclesiam, eo modo, quo caput domûs representat familiam, & Rex representat regnum. Verùm fallaciam jam observavit Bossuetus *Lib. XIII. Cap. 19.* in eo, quod *figurandi* verbum ab Augustino perpetuò & diligenter usurpatum, adversarii pro *representando* sumant. Sanè placuit Christo Ecclesiam in Petro figurari, ut in Principe & Primatè; at eo sensu à Petro representari Ecclesiam, quo ejus

vim omnem potestatemque ut insitam sibi presentemque concludat, quod Concilio Universali proprium, non ipse Augustinus, non quispiam alius è Sanctis Patribus cogitabat.

VI. Non magis nos urget, quod ex Basileensibus Patribus P. Viator à Cocaleo *Tom. III. nel Ricchiamo contro la lettera di Giustin Febonio &c. pag. X.* opponit ex fide Tournellii: nempe protestatos illos esse in quadam Responsione sua Synodali ad objecta Archiepiscopi Tarentini: „quòd summus „ Pontifex Caput sit & Primas Ecclesiæ, Vicarius Christi, „ & à Christo, non ab hominibus vel Synodis aliis prælatus, „ & Pastor Christianorum, & ei datæ sint à Domino claves, & uni dictum: *Tu es Petrus*; & solus in plenitudinem potestatis vocatus sit, aliis in partem sollicitudinis, & multa hujusmodi; quæ cum vulgatissima sint, minimè necessarium erat recensere. Ista planè fatemur & credimus, operamque in hoc sacro Concilio dare intendimus, ut omnes in eandem sententiam credant. Hæc sub distinctione sensus *distributivi* (de qua mox) accepta nemo Catholicorum inficiatur; in sensu autem *collectivo* à Basileensibus Patribus admitta & vera credita non probabunt adversarii; nisi prius ostenderint, corundem Patrum opus non esse Decreta secundæ & decimæ sextæ Sessionis ejusdem Concilii, in quibus Constantiensia Decreta de superioritate Conciliorum Generalium apertè confirmantur: non esse item Basileensium Patrum opus Responsionem illam alteram, quæ incipit *Cogitanti* apud Harduinum *Tom. VIII. pag. 1317.* ubi hæc disertè leguatur: „ Etsi Papa major sit in Ecclesia, non tamen major „ est tota Ecclesia. Uni autem quare dictum est, *Tibi dabo „ claves regni celorum*, Sancti Doctores exponunt, ut unitatem designaret Ecclesiæ: & ideo exordium ab unitate proficiscitur, ut Ecclesia Christi una esse demonstraretur: & Petrus, quando claves accepit, ut dicit Augustinus, Ecclesiam significavit. *Ipsa enim Ecclesia unus est Princeps; & unitati fidelium, non singulis, hæc jurisdictio à Domino conceditur &c.* Hæc illi anno 1432. hoc est sub ipsa ferè initia

initia Concilii Præsede Juliano Cardinale, à Martino V. & Eugenio IV. designato.

VII. Ex Florentino Concilio nobis etiam obijciunt Sangallo Cap. IX. n. 9. & 10. Kauffmans Dissert. V. §. 4. v. 23. seqq. Romano Pontifici in B. Petro plenam potestatem traditam esse pascendi, regendi & gubernandi universalem Ecclesiam. Sed hac Florentinâ definitione nihil moveri Gallos, qui post celebratam Florentinam Synodum scripserunt, ostendit Bossuetus Lib. I. Cap. 2. & 3. Lib. X. Cap. 10. & 11. Ut nihil memorem sive de Gallis sive de Hispanis, qui doctrinam de Superioritate Concilii in Synodo Tridentina propugnâsse memorantur. Illud non omitam, quod Andreas Duvallius Parisiensis Doctor, initio superioris sæculi nominatissimus (de quo plura memoravimus Dissert. I. Cap. 3. n. 6. qui inter Theologos Parisienses antiquæ sententiæ abolendæ primus auctor extitit, & Cardinalis Perronii instinctu Pontificiam infalibilitatem & superioritatem in Libro de *suprema Rom. Pontificis Potestate* acerrimè propugnavit: ubi ad Florentinum Decretum ventum est, mentem suam hoc modo aperuerit: „Satis constat Concilium Florentinum auctoritatem Papæ supra
 „ Concilium non definivisse. Nam etsi definiat, eum esse
 „ Christi Vicarium, totius Ecclesiæ Caput, & à Christo illi
 „ traditam potestatem regendi Universalem Ecclesiam; hoc tamen nemo eorum, qui contra sentiunt, negat. Illum enim
 „ habere in Ecclesia potestatem universalem, ubique locorum
 „ diffusam admittunt, & omnium Christianorum Patrem ac
 „ Doctorem eum agnoscunt. Sed contendunt, Concilium non
 „ propterea definivisse, eum in Ecclesiam Universalem, quatenus est legitimè congregata, & est in Concilio aliquo
 „ Generali per suos Prælatos unita & consentiens, potestatem
 „ habere: tunc enim, inquirunt, Ecclesia Universalis est totum quoddam, in quamlibet sui partem etiam præcipuam,
 „ qualis est Romana Ecclesia, auctoritatem habens: ideoque,
 „ cum nomen hoc *Universalis Ecclesia* dupliciter sumatur, distributive quidem pro omnibus Ecclesiis per orbem diffusis;

„ & *collectivè*, id est, pro Concilio Generali; priori modo
 „ ajunt, Concilium Florentinum definivisse, Summum Ponti-
 „ ficem in Ecclesiam universalem habere auctoritatem, non
 „ tamen posteriori.„ Vide Bossuetum *cit. Lib. I. Cap. 3.*

Duvallio alium eumque recentiore addemus Sorbonæ
 Doctorem, Petrum Colletum, in suis Institutionibus Theolo-
 gicis ad usum Seminariorum editis *Tom. II. Tract. de Eccle-
 sia Quæst. III. p. m. § 17.* ita scribentem: „ Stat quidem apud
 „ nos Gallos firma Conciliorum Constantiensis & Basileensis
 „ autoritas; immota pariter manent eorum Decreta pro su-
 „ perioritate Concilii supra Pontificem: at cum ab omnibus
 „ pariter pro verè œcumenicis ea non habeantur, mirum ef-
 „ se non debet, si multi ab hac doctrina recedant, quos ab-
 „ sit, ut tanquam Hæreticos traducamus. Falsò supponitur à
 „ Concilio *Florentino* rejectum dogma Concilii *Constantiensis*
 „ de superioritate Concilii supra Pontificem; id equidem fe-
 „ cit *Lateranense* Concilium, at illud minimè *inter œcumenica*
 „ recensemus.„

VIII. Quibuscum nobis hætenus sermo fuit, Godefridus
 Kauffmans, Petrus Ballerinius, Ennodius Faventinus, Viator
 à Cocaleo, Jul. Antonius Sangallus, illi dubia sua & obje-
 ctiones sobriè, honestè, bono fine, videlicet ad eruendam ve-
 ritatem, quisque pro modo suo, proposuerunt. P. Zaccaria
 econtra, quod est viri ingenium, cavillis utitur, non ad
 veritatem declarandam, sed ad fallendos ignaros & mindis at-
 tentos. Prægustaverit id jamtum Lector ex iis, quæ Dissert.
 I. Cap. 3. de præsentì materia retulimus.

Præter ea, quæ ex aliis hoc Capite jam relata & refu-
 tata sunt, quæque noster Jesuita magnâ parte repetit, ille An-
 tiFeb. vindicati Tomo I. pag. 257. seqq. non exiguo labore
 conatur ostendere, Febronium in materia de Clavibus non
 convenire cum Gallis, quos tamen ille sibi Duces ac Magi-
 stros, ut ait, elegit. Differentias inter illum & hos ponit se-
 quentes:

„ Primò ait pag. 257. „ *Galli* statuunt, claves fuisse Petro
 „ *immediate* datas à Christo, non tamen *soli*, sed etiam *uni-*
 „ *tati*, Apostolis scilicet eorúmque successoribus Episcopis.
 „ *Febronius* econtra: Claves Petro promissas, deinde Discipu-
 „ lorum Collegio seu universitati traditas, spiritum veritatis
 „ neque *uni Petro* promissum neque datum, sed communica-
 „ tum omnibus simul Apostolis, id est *Ecclesiæ regenti*; cla-
 „ ves universali Ecclesiæ, seu Petro & Apostolis eorúmque
 „ successoribus à Christo *peræque* traditas fuisse --- Verum
 „ quidem est, quòd addat *salvo Prímato Petri*. Sed quid de-
 „ mum est ex ejus sententia Petri primatus? audiamus illum
 „ Tomo I. Cap. 2. §. 4. pag. 105. *Qualis in Senatu est Præ-*
 „ *ses, talis propemodum in Collegio Apostolorum Petrus &c.*
 „ --- Aliter scripsisse Gallos, atque inter hos Natal. Alexan-
 „ drum Hist. Eccles. Sæc. I. Disc. 4. §. 3. nempe: *Cæteris*
 „ *Apostolis datæ sunt claves cum dependentia à Petro, & cum*
 „ *subordinatione ad ipsum &c.* Atque hinc, ait pag. 260. al-
 „ terum animadvertatur velim *Febromianæ* doctrinæ à *Galli-*
 „ *cana* dissidium.

„ Quære ex *Febronio* (sic ille pag. 261.) cur à Christo
 „ datæ *Petro* sint claves? Respondebit cum *Gallis*, quia Ec-
 „ clesiam repræsentabat. Urge illum, quo *Petrus* nomine
 „ Ecclesiam repræsentaret? Legatine an Vicarii Ecclesiæ, an
 „ Principis? Hic *Febronius Gallos* deferit (en tertium *Febro-*
 „ *nianæ* à *Gallicana* sententia discrimen). *Galli* enim *Pe-*
 „ *trum* ut Ecclesiæ Principem, atque adeo Monarcham totius
 „ Ecclesiæ gestasse personam consentiunt ---- Quid verò
 „ *Febronius*? Quærit item, inquit ille Tom. II. p. 186. P.
 „ Sangallo, An *Petrus* Legatus, seu Vicarius Ecclesiæ fuerit,
 „ quando accipiebat claves? Audiamus responsum, Respon-
 „ deo cum eodem *Augustino* Tract. 124. in *Joh. Ecclesia,*
 „ *quæ fundatur in Christo, claves ab eo regni cælorum accepit*
 „ IN PETRO, *id est potestatem ligandi solvendique peccata.*
 „ Item Sermone 295. de diversis al. 108. Solus *Petrus to-*
 „ *tius Ecclesiæ* meruit gestare personam. Propter ipsam perso-
 „ nam,

„ nem, quam totius Ecclesiæ solus gestabat, audire meruit:
 „ Tibi dabo claves regni cælorum: Has enim claves *non*
 „ *homo unus, sed unitas accepit Ecclesiæ.* Ejusdem sententiæ
 „ sunt SS. Cyprianus, Hieronymus, Leo M., Ven. Beda, alii
 „ Patres. At hoc ipsum quærebat P. Sangallo, quæsiui &
 „ ego, iterumque quærimus, accepitne Ecclesia claves in Petro
 „ ceu *Legato* suo & *Vicario*, an in illo ut *Principe*? Gestavitne
 „ Petrus totius Ecclesiæ personam, ut *legatus*, an potius
 „ ut Ecclesiæ *Princeps*? Heic *Febronius* obmutescit. O
 „ præclarum responsum! RESPONDEO. Verebatur scilicet,
 „ ne, si *Legatum* dixisset, ab ipsis *Gallis*, quorum auctoritate
 „ se se protegit, acriter reprehenderetur, sin autem *Principem*
 „ appellasset, secum ipse pugnaret ----- En quot nomi-
 „ nibus à Gallicana sententia *Febronius* discrepet.

Pag. 268. „ Patres sæpe monent, fuisse claves *Petro*
 „ datas, ut *repræsentanti universam Ecclesiam.* Id ipsum supra
 „ audivimus *Febronium* inculcantem. At ex *Nathli* ac
 „ *Febronio* sciscitari placet, quid demum responsuri essent *Ri-*
 „ *chberianis, Quesnellianis, immo & Calvinianis,* qui univer-
 „ so fidelium cætui, *ne laicis quidem exclusis,* claves à Chri-
 „ sto creditas jactant, quod *Augustinus* aliique Patres *Petrum*
 „ ajunt tunc totius Ecclesiæ gestasse personam. Profectò si ad-
 „ nuerent; non amplius cum *Gallis*, qui etiam post declara-
 „ tionem an. 1682. se se Catholicos prædicant, sed cum dam-
 „ natorum ab ipsa Gallicana Ecclesia *Scriptorum* grege sen-
 „ tirent ---- Eatenus Ecclesiæ potestatem traditam fuisse Pa-
 „ tres intelligunt, quòd perpetuò habeat illa successores pote-
 „ statis ac dignitatis istius - - - - Accedit & alia causa, cur
 „ Patres *figuram* Ecclesiæ in *Petro* claves accipiente prædica-
 „ rint; volebant videlicet intelligi, veram Ecclesiasticam juris-
 „ dictionem non inveniri nisi in Ecclesia, & unitate cum
 „ *Petro*, quem *Christus* Ecclesiæ caput, centrùmque unitatis
 „ constituit. „ Hactenus *Zaccaria.*

IX. Jam tentaverat ille in suo *Antifebronio* *Febronium*
 cum *Gallis* committere. Quàm id ei successerit infeliciter, vi-
 deri

deri potest *Tom. II. Febr. pag. 531. seqq.* Vereor, ut nunc sit felicior in suo *Antifebronio Vindicato*. Itaque ad Primum. Doctrinam suam de *Clavibus* Febronius non involvit verbis dubiis, aut obscuris; sed, quam professus est, præfixit Tomo I. in rubrica Capitis I. §. 6. his verbis: *Potestas Clavium universitati Ecclesiæ à Christo data est; illam hæc per Ministros suos exercet, inter quos Romanus Pontifex primarius est.* Hanc esse Gallicanæ Ecclesiæ & Sacræ Facultatis Parisiensis sententiam, ibid. inter alia asseruit testimonio Natalis Alexandri; neque putem ullum Theologum Gallum esse, qui eidem sententiæ repugnet, quamvis diversimodè se se enuntient. In hac Clavium seu sacræ potestatis traditione, non est dubium, quin quisque Ministrorum Ecclesiæ acceperit partem suo ordini ac ministerio convenientem: aliam Petrus & ejus in Primatu successores; aliam Apostoli & eorum successores Episcopi; aliam Discipuli Domini, & qui in horum locum succedunt Presbyteri. Sicque verum est, omnibus *peræque* claves datas esse, quamvis non æquis portionibus. *Numquid istas claves Petrus accepit, & Paulus non accepit? Petrus accepit, & Joannes & Jacobus non accepit, & cæteri Apostoli? Aut non sunt istæ in Ecclesia claves, ubi peccata quotidie dimittuntur?* Ita S. Augustinus Serm. 26. de Diversis.

Verum est, quod scripsit item S. Pater Tract. 124. in Johan. & quod post eum docent omnes Galli: *Petrus Apostolus propter Apostolatûs sui PRIMATUM, Ecclesiæ gerebat figuratâ quâdam generalitate personam.* Sed non ideo minus verum est, quod scribit Natalis Alexander Hist. Eccles. Tom. VIII. Dissert. VIII. in Sæcul. XIV. n. 53. *Claves immediatius Ecclesiæ traditæ sunt, quàm S. Petro, illique commissæ sunt, ut Ecclesiæ personam gerenti.* Hæc non impediunt, quo minus agnoscamus aliquid in hac Petri figurata Ecclesiæ repræsentatione (id lubens profiteor, & pro bonitate unionis lætanter pronuntio) quod in hac Clavium acceptione Petrum à cæteris Apostolis distinguat. Id meliùs, quàm quidquid in hanc rem Jesuita profert, enuntiat Bossuetus in *Defens. Declar. Cler. Gall. Lib. III.*

Cap. 13. „ Neque propterea dixeris , nihil præ cæteris ac-
 „ cepisse Petrum , qui tantum cæteros figuraret ; meminisse
 „ enim oportet, quid Augustinus in Psalm. 108. dixerit, *Pe-*
 „ *trum Ecclesiæ gessisse personam*, PROPTER PRIMATUM,
 „ *quem in Discipulis habuit*. Et de Verbo Dei Serm. XIII.
 „ Cap. 2. *Petrus Ecclesiæ figuram portans, Apostolatus Prin-*
 „ *cipatum tenens* : quod assidue inculcat, & cæteri Patres uno
 „ ore prædicant. Hoc enim habuit præ cæteris, ut, cum es-
 „ set omnium Princeps, illud potestatis à Christo proximè & im-
 „ mediatè manantis depositum, principali jure & ipse acciperet,
 „ & ad successores transmitteret ; ut cæteros Episcopos meminif-
 „ se oporteat, se primùm in Petro, ut unitatis Capite, designatos,
 „ formatos, constitutos, in Petri successore colendo & obser-
 „ vando unitatem & pacem servare debere. „

Itaque, si aliqui ex Gallis dixerunt, Claves Petro *imme-*
diatè datas esse, rectius alii cum Natali Alexandro dixerunt,
 eas *immediatius* Ecclesiæ traditas fuisse. Quare ? Quia cum
 Petrus eas reciperet, Ecclesiæ gerebat personam, cujus ipse
 solum erat membrum, licèt principalius ; unde & in hac tra-
 ditione suam, quæ Caput, portionem obtinebat. Hac expli-
 catione tantum egent, ut stricturæ ex adverso tentatæ eli-
 dantur.

X. Amplior ac manifestior adversarii dolus est in præ-
 tenso altero dissidio inter doctrinam *Febronii & Gallorum*. Si,
 ait, ex illo quæras, quid *denuum* ex ejus sententia sit Prima-
 tus Petri, quem in acceptione Clavium huic Apostolo præ
 reliquis salvum voluit ? Respondet Tom. 1. Cap. 2. §. 4.
Qualis in Senatu est Præses, talis PROPEMODUM in Colle-
gio Apostolorum est Petrus. Anne hoc est illud *denuum*, seu
 finale, in quo Febronius Primatum desigit ? Perge itaque, Je-
 suita, cum rubore legere, quæ eodem, quod citas, Capite,
 eodémque §. sequuntur : „ Verùm inter hos *nudi directorii fi-*
 „ *nes jura Primatus non subsistunt* ; exigit amplius aliquid con-
 „ servatio unitatis in Ecclesiâ, non semper in Conciliis con-
 „ gregatâ, quam pro fundamento & principio Primatus po-
 nimus.

„ nimus. Qui ad genuinum sensum S. Scripturæ, Traditio-
 „ nis ac Disciplinae primorum sæculorum sapiunt, illi ----
 „ nõrunt, quòd, cùm Rom. Pontifex inter hos (Episcopos)
 „ sit *primus*, supremo ejus muneri annexa esse debeat sollici-
 „ tudo, ut per universum orbem observentur Canones; ut
 „ fides illibata custodiatur, ut iidem ritus substantiales in mini-
 „ strandis Sacramentis adhibeantur; ut denique unam omnes, eam-
 „ que sanam doctrinam moralem profiteantur. Cùm verò, qui id
 „ procurare tenetur, necessariâ auctoritate instructus esse debeat,
 „ refragantes ad id compellendi mediis systemati convenien-
 „ tibus, & per Canones eum in finem statutis, hinc minimè
 „ dubitandum, quia talis auctoritas Romano Pontifici, quâ
 „ Primati universali, competat. „ Post hæc prosequitur noster
 Auctor ex particularibus juribus Primatus, fines *nudi directorii*
 transcendentibus, plura enarrare, quorum numerus per
 totum Opus nova identidem incrementa capit. Vis interim
 nõsse, Jesuita, quando officium Primatis non *propemodum* mo-
 dò, sed *absolutè* etiam, ad terminos nudi directorii restringa-
 tur? Id obtinet, cùm Petrus Collegio Apostolorum, cùm
 Papa Collegio Episcoporum in generali Concilio præsidet,
 aut alio modo de re Ecclesiæ communi inter summum Pon-
 tificem & Episcopos, etiam dispersos, agitur.

Porro si Natalis Alexander, si alii ex Gallis scripserunt,
cæteris Apostolis datas esse Claves cum dependentia à Petro, &
cum subordinatione ad ipsum; saluum haud dubiè per hoc volue-
 re, quod & Febronius voluit, Petri & successorum ejus Pri-
 matum: at Primatum conformiter ad Declarationem anni 1682.,
 non ad sensum Romanæ Curiaë explicatum.

XI. Progrediamur ad tertium, si Diis placet, discrimen
 Galli, inquit ille, *Petrum* ut *Principem & Monarcham* Eccle-
 siæ illam in receptione Clavium repræsentasse asserunt; *Fe-*
bronius interrogatus, in qua qualitate eâ occasione Petrus Ec-
 clesiam repræsentaverit, dicit *Respondeo*, & nihil responderet.
 Quid? Nihilne est respondere, quod *Tom. II. Febr. pag. 186.*
 legitur: Si ultrâ urgeat Jesuita, & omniino postulet, ut *qua-*

litem representantis Petri explicem, sine ullâ hæsitacione cum S. Augustino, ubi suprâ, & si vis, cum Gallis, dico, *Petrum propter Apostolatûs sui PRIMATUM, figuratâ quadam qualitate, Ecclesiæ gessisse personam.* Itaque Petrus propter locum, quem tanquam dignior & primus inter Apostolos sustinuit, claves è manu Domini accepit, non suo privato nomine, sed nomine omnium Apostolorum, nomine *Ecclesiæ*, quam *figuratâ qualitate* repræsentabat, Explicent hunc ab Augustino rectè vocatum *Apostolatûs Primatum* (in qua qualitate Petrus meruit figuram Ecclesiæ portare) sub nomine ac titulo *Principis, Monarchæ &c.* (quibus verbis nonnulli, etiam Gallorum, subinde usi sunt) nihil per hoc adversarius lucrabitur; uti *Tom. II. Febr. pag. 531. seqq.* satis demonstratum est; multò minùs (quod præterdit) aliquid ex eo discriminis inter *Gallorum & Febronii* sententiam extrudet. Sed hæc jam suprâ *num. 5.* abundè elucidata sunt.

XII. Quod reliquum est ex suprâ relatis Zaccarianis objectionibus, brevius expediam, quia revera totum quantum est, non meretur, ut repetitionibus eorum, quæ satis & sæpius explicata sunt, Lectores fatigentur.

Quod de *laicis*, imò & *mulieribus*, quæ sic ex acatholicorum & aliorum damnatorum Scriptorum sententiâ partem clavium tenerent, ille cavillat, ei præsentis Capitis *num. 4. & 5.* abundè satisfactum est. Quòd perpetua successio potestatis & hierarchiæ in Ecclesia esse debeat, verissimum est; sed hoc non exhaurit totam vim Traditionis circa materiam *Clavium Ecclesiæ* à Christo concessarum, à SS. Patribus ad nos transmissæ. Vid. suprâ *num. 2.* nec non *Tom. I. Febr. Cap. 1. §. 6. n. 4.* Quòd denique vera jurisdictio Ecclesiastica sit in ea tantùm Ecclesia, quæ, præter alias insignes dotes, etiam hanc habet, ut in ea sit atque permaneat unitas inter Caput & membra, inter peripheriam & Centrum, peræque certum est; verùm hoc nihil concludit ad quæstionem, *Quodnam sit subjectum immediatum Ecclesiasticæ potestatis?*

Post hæc P. Zaccaria usque ad paginam 338. multum occupatur textibus Sacrae Scripturae, & horum interpretatione, praesertim *Matth. XVI. & Joannis XXI.* Cum idem ille jam egisset in suo italico Antifebronio, remisit eum Just. Febronius *Tom. II. pag. 345.* ad Bossuetum, Natalem Alexandrum, Colletum, & alios primae notae Theologos Gallos, ut adversum hos, quantum velit, dimiceret; eam plenam fiduciam, futurum, ut quacumque demum ratione hæc pugna terminetur, parum aut nihil ille favore immodicarum praetensionum Romanarum evincat. Ad hæc noster Jesuita sui Antifebronii Vindicati *Tomo I. pag. 305. quàm facile, ait, est Febronio adversarios suos refutare!* Sed neque modo aliud à me responsum expectet. Utar hac in parte privilegio, quod ipse sibi scripsit *Tomo II. pag. 337.* ubi occasione quaestionis de Rom. Sedis infallibilitate sic inquit: „ Quod in *Antifebronio* professus sum, „ heic rursus edico, non ita me in hanc quaestio- nem ingredi, „ ut eam pro dignitate tractare velim. Immensi id operis es- „ set, atque etiam inutilis post tot doctissimorum virorum „ hac super re Commentaria.

XIII. Ut aliis Adversariorum cavillationibus occurram, illud hic addam, quod ab hac de Clavibus quaestione tantum non omnes, quae inter nos sunt, dependeant, aut eis saltem ingens praedudicium generetur. Hoc observavit Cardinalis Orsius in Praefatione sui Operis *de Irreformabili Rom. Pontificis in definiendis fidei controversiis judicio* circa finem, ubi: „ Si Romani Pontificis Sedisque Apostolicae judicium Eccle- „ siae universae judicio subiectum est, ejusque retractandi ac „ reformandi Ecclesiae universae jus habet; planè inde conse- „ quens est, majorem esse Oecumenicae Synodi, universam „ Ecclesiam repraesentantis, quam Romani Pontificis uniusque „ Sedis Apostolicae auctoritatem: (quae altera Cleri Gallicani „ propositio est) adeoque & Apostolicae Potestatis usum mo- „ derandum per Canones Spiritu Dei conditos & totius mun- „ di reverentiam consecratos; uti tertia Gallicanae Declarationis „ propositione sancitur. At contra, si Romanus Pontifex ad

„fanciendas fidei morumque controversias summam ex se &
 „indeclinabilem, nulliusque obnoxiam iudicio, ipsius Christi
 „institutione divinoque jure, obtinet auctoritatem; profecto
 „Oecumenicæ Synodi non est, ejus, præsertim de fide, judi-
 „cia retractare; aut leges illi ac terminos constituere, quos
 „transilire non liceat, & quibus concessæ illi divinitus pote-
 „statis amplitudo coërceatur.

C A P U T III.

*An doctrina de Clavibus toti Corpori Ecclesiæ datis,
 & de superioritate Concilii Generalis, natales suos de-
 beat Avenionensi schismati?*

I.

Sic non verentur asserere Doctor Kauffmans, Petrus Ballerini-
 nius, Ennodius Faventinus, Viator à Cocaleo, Antifebroniani denique omnes, præcipuè P. Zaccaria Antifebronii Vindici-
 cati Tomo II. pag. 93. Hujus asserti falsitas Tomo II. Febro-
 niano pag. 617. partim demonstrata fuit, partim sequentibus
 confirmabitur. Notum est illud Gregorii Magni in Joannem
 Constantinopolitanum Lib. V. Epist. 18. edit. Bened. *Ego
 itaque per Responsales meos semel & bis verbis humilibus hoc,
 quod in tota Ecclesia peccatur, corripere studui: nunc per me
 ipsum scribo. Quidquid facere debui, non omisi. SED SI IN
 MEA CORREPTIONE DESPICOR, RESTAT UT EC-
 CLESIAM DEBEAM ADHIBERE.* De hoc S. Gregorii
 loco pluribus agemus infra *Dissert. IV. Cap. 3.* Nec minùs
 eruditis notum est, quod Nicolaus I. ad Regem Lotharium
 scripsit apud Harduinum Collect. Concil. Tom. V. pag. 277.
*Catarum præcave, nequando nobis, secundum Domini præceptum,
 duos*

duos aut tres testes adhibeamus: imò NE HOC ECCLESIAE SANCTÆ DICAMUS, & quod non optamus, fias cunctis sicut ethnicus & publicanus. Non possent tres gradus Evangelicæ correctionis distinctius exprimi. Illud porro notissimum est, quod Epistola 162. ad Glorium & Ecclesium scripsit Augustinus: *Ecce putemus, illos Episcopos, qui Romæ (præsidente Papa Melchiade) judicârunt, non bonos judices fuisse; RESTABAT ADHUC PLENARIUM ECCLESIAE UNIVERSÆ CONCILIUM, ut, si malè judicâsse convicti essent, eorum sententiæ solverentur.* In quem locum ita Card. Cusanus Concord. Cathol. Lib. II. Cap. 17. „*Ecce sententiam Augustini, scilicet post judicium etiam Papæ Romani, Universale Concilium totius orbis supereminere, approbatorium vel absolutorium, etiam in ipsos judices. Quam sententiam multis in locis ipse Augustinus dicit. Nec habet hoc dubium, cum Christus dicat Petro: Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus.*” Quis denique nescit illud ejusdem Augustini Lib. II. de Bapt. pro Cypriano: *Defensiones non tales afferebant, quibus illa talis anima moveretur. NONDUM PLENARIUM CONCILIUM FACTUM FUERAT. Nec nos ipsi tale aliquid audeamus asserere, QUALE STEPHANUS JUSSIT, nisi Universe Ecclesie concordissimâ auctoritate firmati; cui & ipse Cyprianus sine dubio cederet, si jam veritas eliquata & declarata PER PLENARIUM CONCILIUM solidaretur.*

II. Vir eruditus, qui ad Bossueti Lucanensem editionem scholia adjecit, Libro V. Cap. 2. pag. 314. „*Illud, ait, mirum imprimis, à viro docto (de Aguirrio loquitur) hoc asseri potuisse: ante Gersonem in Gallia neminem extitisse, qui Papæ infallibilitati adversaretur. Quasi tempore Bonifaciani dissidii non fuisset omnium Gallæ Ordinum adversus Pontificiam infallibilitatem unanimes sententia. Quasi, ut etiam vetustiora commemoremus, ambigua esset Ivonis Carnotensis, Hincmari Remensis, & aliorum Gallorum ea de re doctrina &c.*” Quæ de infallibilitate hic scripsit eruditus

eruditus Notator, ea nemo non videt propter connexionem ad superioritatem quoque potuisse non incongruè referri. Tempore Concilii generalis Viennensis, consequenter ante Avenionense schisma, Durandus Mimatensis Antistes Papam universali Synodo ejusque definitionibus subditum, diminutionem verò seu coarctationem Episcopalium jurium, tanquam à Deo immediatè emanantium, in illius potestate non esse, ipsimet Papæ Clementi V. ejus sententiam roganti in scriptis declaravit apud Febronium *Tom. II. pag. 303.* De sententia Glossatoris, qui scripsit sæculo XIII. vid. Febr. *eod. Tom. II. p. 617.* Taceo, quòd etiam appellationes à Papa ad Concilium generale annis centum & quinquaginta ante Avenionense schisma in Ecclesia frequentatas, pluribus exemplis ostenderit Febronius *Cap. IV. §. 10.* Taceo, quòd jam sæculo decimo exeunte Gerbertus, postea Silvester II. Papa ad Seguinum Archiep. Senonensem scripserit apud Bouchellum *Lib. II. Decretorum Ecclesiæ Gallicanæ pag. 319.* *Constanter dico, quod si ipse Romanus Pontifex in fratrem peccaverit, sepiùsque admonitus Ecclesiam non audierit, hic, inquam, Romanus Pontifex præcepto Dei est habendus sicut ethnicus & publicanus.*

III. Gerson Libro de Potestate Ecclesiastica Considerat. XII. *Opp. Tom. II. p. 247.* *Fallor, inquit, si non ante celebrationem sacrosanctæ hujus Constantiensis Synodi sic occupaverat mentes plurimorum ista traditio, ut oppositorum dogmatizator fuisset de hæretica pravitate vel notatus vel damnatus. Cujus rei signum accipe, quia post declarationem, & quod urgentius est, post determinationem ejusdem Sanctæ Synodi inveniuntur, qui talia passim asserere non paveant.* Ex hoc Petrus Ballerinius de Potestate Ecclesiastica summorum Pontificum contra *Opus, Just. Febronii Cap. VIII. pag. 113.* nec non Ennodius Faventinus *pag. 6.* colligunt, nuperos natales esse doctrinæ Parisiensis de superioritate Concilii. Verùm huic argumento (quod etiam Lud. Thomassinus, Romanis auribus palpaturus, proposuit) rectè opponit Antonius Pererius in Defensio-

ne Tentaminis Theologici pag. 131. Lutheranos pari jure reponere posse, nuperos esse natales ejus dogmatis, quò Catholici credimus, Libros Deutero-Canonicos esse divinos; quia ante definitionem Tridentinæ Synodi divinos esse Libros illos, multi cum Cajetano & S. Thoma vel negarunt vel dubitarunt. Aliud est, quætionem de Superioritate Universalis Concilii tempore Synodorum Pisanæ & Constantiensis propter partium studia ad magnum motum venisse: aliud, eandem Superioritatem antè fuisse ignoratam. Sanè post Constantiense Concilium non durasse in Gallia probabilitatem sententiæ oppositæ, luculentus testis est Joannes Major Parisiensis Theologus, Gersoni & Almainsi coævus, qui in Tractatu de Auctoritate Concilii supra Papam Tom. II. Gerson. pag. 355. in responsione ad octavum argumentum Cajetani: *nostra*, inquit, *facultas à diebus Concilii Constantiensis (in qua plures exercitatos habebis Theologos, quàm in duobus vel tribus regnis) sic hanc partem fovet, quòd nulli hoc licuit asserere oppositum probabile.*

Varias periodos & fata doctrinæ de Superioritate Conciliorum vix alibi inveniemus curatius expressa, quàm à Card. Cusano, tempore synodi Basileensis scribente. Is ita in Præfatione ad Libros de Catholica Concordantia: *Quis, rogo, ante hos pauculos annos ea dixisse absque nota potuisset, quæ nunc fieri conspeximus, ad manifestandam universalium Conciliorum eminentissimam potestatem, quæ DUDUM non sine maximo publicæ utilitatis ac fidei orthodoxæ dispendio DORMITAVIT! Videmus autem, per cuncta ingenia etiam studiosissimorum hominum VETERA repeti, eaque avidissimè, ac si totius revolutionis circulus proximè compleri speraretur., resumimus. Adde eundem Lib. II. Cap. 33.*

IV. Petrus, inquit, de Marca in Opere de Concordia Libr. III. Cap. 7. n. 1. negat Gallicanas Libertates superioritati Concilii Generalis innuere. Ita P. Zaccaria in suo Antifebronio italico Tom. I. pag. 142. Fateor: sed dissimulant, quid de hoc Marcæ dicto scripserit Bossuetus Lib. XI. Cap. 15. En ejus verba: „Haud me fugit, illustrissimum atque
Tom. IV. L doctif.

„ doctissimum Petrum de Marca, dum Romanis auribus par-
 „ cit, aliam ac novam de Libertatibus Gallicanis protulisse
 „ sententiam. Is enim profitetur confutari à se communem
 „ opinionem, quæ docet, præcipuam Libertatum regulam
 „ hanc esse, ut Concilium Oecumenicum superius Romano
 „ Pontifice dicatur. Quamvis tamen hæc sit Scholæ Gallica-
 „ næ sententia; non esse unam ex Libertatibus Gallicanis &c.
 „ Hæc docet vir summâ doctrinâ, summoque ingenio, at,
 „ quod nemo negat, versatili & in utramque partem æque
 „ composito. Profectò ut verum sit id quod exponit, nihil
 „ tamen vetabat Libertatem Gallicanam duplici fundamento
 „ niti: nec à Gallo Jurisconsulto ac Præsule circa Libertatem
 „ antiqua & vulgata rejici oportebat, dum ei muniendæ no-
 „ va fulcimenta quærit &c. „ Cæterùm nostra nihil interest,
 „ sententiam de auctoritate Concilii supra Papam fundamentum
 „ haberi Libertatum Gallicanarum; sufficit, Scholæ Gallicanæ
 „ sententiam eam esse, quod Marca non negat, sed planè fa-
 „ tetur & probat.

CAPUT IV.

*Constans Ecclesiæ Gallicanæ & Academiæ Parisiensis
 doctrina de Concilii Generalis supra Papalem aucto-
 ritate.*

I.

Quæ superiore Capite ex Joanne Majore, ex Petro de Mar-
 ca, & ex Scholiaste Bossuetano retulimus, ea jamtò innount,
 quæ sit, quæque constanter fuerit de eâ, quam proponimus,
 Thesi sententia Studii Generalis Parisiensis; illius inquam
 Universitatis, quæ ex elogio Urbani PP. VI. inter, imò supra
 cæteras Studentium Universitates, in quibus scientiarum gemma
 resulget, velut quoddam sidus irradiat, & pulsus procul igno-
 rant.

rantia & errorum tenebris, doctrinâ suâ eœ lumine circumducet: ex qua tanquam ex purissimo fonte semper sani verique dogmatis rivuli profluxerunt. Insignis hæc Universitas Concilii generalis superioritatem præ Papa tanquam præcipuum Ecclesiasticæ Disciplinæ caput spectavit, illudque identidem suis Declarationibus & Censuris firmavit.

Philippo Pulchro regnante sacra Facultas Parisiensis die Veneris ante Festum S. Joan. Bapt. an. 1303. ita statuit apud Bulæum in Hist. Universit. Parisien Tom. IV. pag. 46. *Nos convocationem & congregationem dicti Concilii, præmissis & aliis causis utilem & omnino necessariam reputantes, ut ipsius D. Bonifacii innocentia clareat, sicut teste innocentia exoptamus, aut de impositis sibi per Concilium discutiatur, statuatur, & fiat, quod decernunt Canonicae sanctiones &c.*

Anno 1429. eadem Universitas apud Bulæum Tom. V. pag. 387. hanc Joannis Saraceni Ordinis Prædicatorum in Theologia Licentiatii propositionem configit: *Quandocunque in aliquo Concilio aliqua instituuntur, tota authoritas dans vigorem statutis in summo solo residet Pontificio; & ex contrario Saracenum ita profiteri jubet: Quandocunque in aliquo Concilio aliqua instituuntur, tota authoritas dans vigorem statutis residet non in solo summo Pontifice, sed principaliter in Spiritu sancto & Ecclesia Catholica.*

Anno 1482. sacra Facultas Parisiensis hanc Joannis Angeli ex Ordine Fratrum Minorum propositionem damnavit tanquam falsam, scandalosam & sapientem hæresim manifestam: *Quicumque contradicit voluntati Papa, paganizat, & sententiam excommunicationis incurrit ipso facto; & à nullo Papa reprehendi potest, nisi in materia hæresis.* Bulæus cit. Tom. V. p. 754.

II. Tota Universitas anno 1491. edidit appellationis actum, exstantem *ibid.* pag. 795. ad universalis Concilii judicium, ut Ecclesiasticas immunitates servaret à denariorum exactione, quam Innocentius VIII. mandaverat. Forma appellationis hæc est pag. 803. *A sanctissimo Domino nostro Papa Innocentio VIII.*

minùs debità consulto ad se ipsum meliùs consulendum, & ad sanctam Sedem Apostolicam etiã meliùs consulendam, nec non ad Sacrosanctam Synodum universalem celebrandam, illũmque vel illos, ad quem seu ad quos de jure provocare & appellare nobis licet, provocamus & appellamus - - - - - submittentes tamen omnia iudicio Universalis Ecclesiæ.

Anno 1497. die 11. mensis Januarii Theologica Facultas almæ matris Universitatis Parisiensis congregata apud S. Mathurinum pro terminandis quibusdam Quæstionibus à Dom. Rege ad se transmissis, respondit ad primam: *Quòd summus Pontifex & Pater sanctissimus tenetur de decennio in decennium congregare Generale Concilium universalem Ecclesiam representans; & maxime nunc, cum tanta sit deordinatio in Ecclesia, tam in Capitibus quàm in membris, quæ cunctis notoria est.* Ad secundam: *Dictum est determinativè, quòd si tempore urgentis necessitatis, sicut nunc, vel post decem annos ab ultimo celebrato Concilio, dictus summus Pontifex rogatus fuerit, requisitus, summatus & monitus de sic congregando dictum Concilium, ut supra, & facere recusaverit & neglexerit, vel distulerit, tunc Principes tam Ecclesiastici quàm sæculares, & Patres Ecclesiæ notabiles possunt se congregare, sine hoc quòd per summum Pontificem congregetur dictum Concilium Ecclesiam universalem representans.* Apud Bulæum eod. Tom. V. pag. 821.

III. Cavillentur quantum velint Jesuitæ, pro contemptibili suâ arte, super singulis his Parisiensis Scholæ decretis; nunquam efficient, quin verum sit, quod è Tridentina Synodo Cardinalis Lotharingus anno 1553. XIX. Calend. Febr. ad suum tum Romæ agentem Secretarium Britonem scripsit: *Se Gallum, & in Academia Parisiensi institutum profiteri, in qua auctoritas Concilii supra Romanum Pontificem propugnatur. Gallos potiùs mortem appetituros, quàm in contrariam opinionem abeant.* Item: *Ego plus existimo reipsa prodesse Sedi Apostolicæ, si in fide & obedientia regnum Gallie perseveret, quàm si duo verba (circa auctoritatem Rom. Pontificis universalem Ecclesiam gubernandi) meo sensu attulerim, & eas disputationes excitaverim.*

verim, quæ ad subversionem tantummodo nunc præsentantur. Vid. Natal. Alexander Hist. Eccles. Tom. VIII. Dissert. XII. Art. 13. p. 655. Adde Pallavicinum Hist. Concil. Trid. Lib. XIX. Cap. 14. n. 4. Confer etiam infra Dissert. IV. Cap. 3. n. 9.

In Censura Propositionum, quæ ex P. Ludovici Celotii S. J. Libro de Hierarchia ductæ sunt, eæ inter alias proscrip-
tæ fuerunt, in quibus Auctor de Conciliorum authoritate minus rectè locutus erat; easque ipse revocare iussus est, & profiteri, Generalium Conciliorum convocationem nonnunquam necessariam esse. Quid in Parisiensi Facultate occasione libri Jacobi Vernantii anno 1664. actum sit, dicemus *Dissert. III. Cap. V. n. 6.* Paulò antè eadem Sacra Facultas suam veterem de potiore Concilii authoritate doctrinam legitimè in articulis renovaverat, quos an. 1663. Regi & Senatui exhibuit, quorum Quintus ejusmodi est: *Doctrinam Facultatis non esse, quòd summus Pontifex sit supra Concilium Oecumenicum.* Ex his prono alveo fluxit Declaratio Cleri Gallicani an. 1682. Regis authoritate vallata. Quibus omnibus nequidquam officiant, quæ in causa Richerii an. 1612. Parisiis acta sunt. Vid. *Dissert. I. Cap. 3. n. 5. & 6.*

CAPUT V.

Hispanorum sententiæ de Generalium Conciliorum authoritate Papalem transcendente.

I.

Doctrinam de Superioritate Concilii Generalis usque ad tempora Concilii Tridentini Hispanis communem ac familiarem fuisse, planè ostendunt celebriorum ex ea gente Theologorum & Canonistarum scripta. Inter hos primo loco commemorare liceat ANDREAM ESCOBAR in Tractatu de Gubernatione

zione Conciliorum, quem durante Basileensi Synodo composuit, & ejusdem Synodi Præsidi Juliano de Cæsarinis inscripsit. Ejus verba hic non repetimus, quia Tomo II. Febroniano pag. 181. 184. & 200. jam descripta sunt. Escobario jun-
gimus JOANNEM DE SEGOVIA S. Theologiæ in Salman-
ticensi Professore, qui hujus Academiæ simul & Castiliæ
Regis nomine fuit in Basileensi Synodo. Is in Tractatu *de*
Ecclesiastica Potestate, apud Febronium cit. Tom. II. pag. 202.
tam ait esse certum, quod Papæ potestas sit informabilis &
dirigibilis per regulas Ecclesiæ, ut post declarationem Con-
stantiensis Concilii nemini de eo dubitare permissum sit. AL-
PHONSI TOSTATI Abulensis Episcopi hac de re doctri-
nam omnibus notam pluribus consignavit Febronius Tomo I.
pag. 32. seqq. & Tomo II. pag. 184.

DOMINICUS SOTUS in IV. Sentent. Dist. XX. Cap. 1.
art. 4. postquam quæsisset, Utrum potestas jurisdictionis in
utroque foro fuerit collata Ecclesiæ, ita ut in uno corpore
immediatè resideat, an verò in Prælatis ejus? sic post multa
alia scribit pag. 151. „Nihil hic dicere molimur de illa mo-
„ lesta lite, utrum Concilium sit supra Papam, quæ causa est,
„ ut nunquam Concilia eo candore feliciter celebrentur, quo
„ antiquitus; sed quia rerum consequentia hoc exposcit, ne
„ Clavium Tractatus mutilus maneat, quidquid sit de illa
„ quæstione, pro nostra tenuitate *subjectum proximum Ecclesia-*
sticæ potestatis & jurisdictionis explorare debemus. Enim-
„ verò Gerson, quem imitatur Almain, atque alii fautores
„ illius opinionis, quod Concilium est supra Papam: *arbi-*
trati suam opinionem ex hoc fundamento pendere, ajunt, po-
„ testatem Ecclesiasticam jurisdictionis in utroque foro *reside-*
re in tota universalitate Ecclesiæ, hoc est, in toto Corpore
„ quod ajunt categorematicè, instar Reipublicæ civilis. „

Majori adhuc diligentia id ipsum discusserat MARTI-
NUS NAVARRUS, dum in Commentariis ad Cap. Novit.
de Judiciis anno 1548. Conimbricæ dictatis, Notabili 3.
num. 24. hæc scribit: „Decimo nono infertur, cautè posi-

„ tum in definitione potestatis Ecclesiasticæ verbum *instituta*,
 „ loco verborum *collata Apostolis &c.* positum per Joan-
 „ Gerson ubi suprâ: tum quia longè aliud est instituire ali-
 „ quam potestatem, aliud illam conferre & tradere alicui---
 „ tum ne oporteret definire, *cui principalius illa fuerit à*
 „ *Christo collata, an Ecclesiæ toti, an vero ipsi Petro?* Quod
 „ non est consilium facere in præsentia, *propter maximam*
 „ *discordiam Romanorum & Parisiensium.* Illi tenent, Petro
 „ & successoribus datam esse hanc potestatem, atque ideo
 „ Papam Concilio esse superiorem: ii verò, quibus adhæret
 „ Gerson, *totam datam esse toti Ecclesiæ*, licèt exercendam
 „ per unum; *atque adeo saltem in aliquot casibus Concilium*
 „ *esse supra Papam.* Quarum illa, scilicet Romanorum, vi-
 „ detur placuisse S. Thomæ 2. 2. q. 11. art. 2. & 3. &
 „ Thomæ à Vio in eisdem articulis, & in Apologia 2. p.
 „ Cap. 1. ubi altiùs & profundius hoc demonstrare conatur.
 „ Altera verò placuit Panormitano, qui pro Parisiensibus est,
 „ in Cap. *Significasti* de Elect. & in Tractatu super Conci-
 „ lio Basileensi, **QUEM FREQUENTIUS NOSTRI SE-**
 „ **QUUNTUR**, ut tradit Decius Consil. XV. quam mordi-
 „ cius tuetur Jacobus Almain è Sorbona Doctor, & Joannes
 „ Major, ajens, Romæ nemini permitti tenere Parisiensium &
 „ Panormitani sententiam: nec rursus Academiam illam Pari-
 „ sensem pati, ut contraria teneatur in ea.

DIDACI PAYVA Lusitani, & PETRI GUERRERII
 Hispani (qui ambo interfuere Tridentino) in idem argu-
 mentum sententias produxit Febronius: illius quidem *Tomo II.*
pag. 203. & 222. hujus verò *Tomo III. pag. 21.* Alia his
 conformia Hispanorum judicia in Tridentina Synodo ampliùs
 explicata refert Pallavicinus *Lib. XVIII. Cap. 14. & alibi.*

CAROLUS V. Imperator & Hispaniarum Monarcha in
 Epistola, quam Granatæ die 17. Septembris an. 1526. dedit
 ad Clementem Papam VII. post plura adversùs hunc deducta
 gravamina sic concludit: „ Supplices propterea Vestræ
 „ Sanctitati, illamque in Domino hortantes, quatenus pro
 suo

„ suo Pastoralis officio, proque cura & sollicitudine gregis
 „ sibi commissi, dignetur ipsum Sacrum Generale Concilium
 „ indicere, & convocare in loco tuto & congruo, cum de-
 „ bita termini præfixione. Nos enim cum ex his & aliis sa-
 „ tis notoriis causis turbari videremus universum Ecclesiæ &
 „ Christianæ religionis Statum: ut nobis, ac ipsius Reipubli-
 „ cæ saluti consulatur, pro his omnibus ad ipsum sacrum
 „ universale Concilium per præsentem recurrimus, ac à futu-
 „ ris quibuscunque gravaminibus, eorumve comminationibus
 „ provocamus, appellamus, & supplicamus à Vestra Sanctita-
 „ te ad dictum sacrum Concilium, cujus etiam officium, per
 „ viam querelæ, his de causis implorandum censemus: pe-
 „ tentes cum ea qua decet instantia, Apostolos & litteras di-
 „ missorias, semel, bis, ter, & plures nobis concedi &c. „
 Qui à Papa ad Concilium Generale provocat, suum de hu-
 jus superioritate iudicium abundè testatur. Hanc Caroli Epi-
 stolam debemus nuperrimo Auctori Operis Hispanici, cui ti-
 tulus est: *Judicium à partibus liberum de Romano Monitorio*
adversus Parmæ Ducem, Madriti annis 1768. & 1769. im-
 pressi, dein anno 1770. etiam gallicè editi sub rubrica: *Ju-*
gement impartial sur les Lettres de la Cour de Rome en forme
de Bref, tendantes à deroguer à certains Edits du Sérenissime
Infant Duc de Parme &c. Ab eodem Auctore duorum alio-
 rum in idem argumentum eandemque sententiam gravissimo-
 rum scriptorum Sæculi XVI. notitiam accipimus, nempe AL-
 PHONSI GUERRERII in Tractatu Hispanicè scripto *de mo-*
do & forma celebrandi Concilii Generalis ad Regem Carolum I.
 Januæ impresso anno 1537. & DIDACI DE ALAVA Esqui-
 bellii, Episcopi primùm Asturicensis, dein Episcopi Grana-
 tensis, in Tractatu latino *de Concilio Universali* ad Philip-
 pum II. Granatæ anno 1552.

II. Hactenus firma stetit pro Clavibus Corpori Ecclesiæ
 immediatè datis, atque ejus superioritate præ Romano Ponti-
 fice Hispanorum sententia. „ Verùm interruptam in Hispani-
 nis

„ nis Jesuitarum operâ antiquam doctrinam facilè credat,
 „ quisquis *Lainii, Salmeronis, Suarezii, Valentia, Toleti* &
 „ aliorum conatus pro tuenda Papali Monarchia considerarit.
 „ Licet enim alii etiam existerint intra illa tempora ex Domi-
 „ nicanis, Franciscanis, cæterisque Religiosis familiis, qui Ul-
 „ tramontanis quoque placitis adhæserint, nulli tamen arctius
 „ adhæserunt, nulli adhærendum ab aliis terribilius curavere,
 „ quàm Jesuitæ, quorum apud Hispanos maximè formidand-
 „ dum semper existit Magisterium. „ Ita Antonius Periera
 „ Regiæ Curia censoriæ Decemvir ordinarius Regisque Fidelif-
 „ simi ab Epistolis latinis in *Defensione Tentaminis Theologici*
 „ *de Auctoritate Episcoporum tempore scissuræ, Olispone anno*
 „ 1770. editâ. pag. 182.

Quæ autem nunc Hispanicæ nationis sententia sit, lucu-
 lenter demonstrat docta lucubratio paulò antè memorata sub
 titulo: *Judicium à partibus liberum.* Hæc tamen privati
 Scriptoris opus sit; quia tamen Catholici Regis jussu à duo-
 bus Archiepiscopis, tribusque Episcopis quàm diligentissimè
 discussa atque examinata est, & adfidente etiam Regio Procu-
 ratore JOSEPHO MONNINIO comprobata, publicum &
 authenticum instrumentum quoddam haberi debet, unde certò
 colligere possumus & judicare, quæ doctrinâ his temporibus
 vigeat in illo regno. Porro *Sectione I. numero 42. pag. 23.* in
 Hispanico autographo legimus, quæ latinè reddita ita sonant:
 „ Ex priori nostro Concilio Toletano, quarto sæculo exeun-
 „ te celebrato, planè agnoscitur, quàm ab antiquo in Ecclesia
 „ Hispanica vigerit illa sententia, quæ docet, omnibus Epi-
 „ scopis datam esse potestatem Clavium. *Vobis datæ sunt cla-*
 „ *ves regni calorum,* aiebat sanctus Episcopus Diestinius ad
 „ Collegas suos, ubi de se reconciliando, ac de damnanda
 „ Priscilliani hæresi agebatur. Si in Evangelio uni data dici-
 „ tur potestas Clavium, id ex sententia priorum Patrum eò
 „ spectavit, ut demonstrarentur Claves unitati datæ, non verò
 „ *Tom. IV.* M uni

„ uni soli data. Non uni, sed unitati. D. August. *serm.*
 „ 108. *de Diversis Cap. 2.*

Rurfus Numero 135. pag. 68. „ Doctis Scriptis magni
 „ Gersonis, Abbatis Panormitani, & Speculatoris, sic in Gal-
 „ lia præverfa sunt confilia Romanorum, ut contraria doctri-
 „ na prævocata mox in ipsis cunis viſa fuerit. Pari trium-
 „ pho in Hispania inclaruere Lucubrationes magni Megaren-
 „ ſis (*Andree Scobarii*) & doctiffimi *Alphonſi Toſtati*. Potéſt-
 „ que optimis argumentis confici, ſuperioritatem Conciliorum
 „ Generalium, ſaltem in certis caſibus, ad faſtigium rei evi-
 „ dentis perveniſſe apud antiquos Canoniftas noſtros; opinio-
 „ némque eam fuiſſe communiter receptam, antequam inun-
 „ datione factioſorum Scriptorum effectum eſt, ut illorum
 „ Lucubrationum penè obliteraretur memoria. „

CAPUT VI.

*Germanorum ſententiæ de Concilii Generalis potiore
 auctoritate.*

I.

A Gallorum & Hispanorum ſententia non recedit Germania.
 BARTHOLOMÆUS BRIXIENSIS in variis Gloſſis ad De-
 cretum Gratiani, quas deſcripſit Febronius *Tom. II. pag. 617.*
ſæculo XIII. docuit, quod Papa peccans poſſit denunciari Ec-
 cleſiæ, & ob notorium crimen apud eam accuſari; quòd Ec-
 cleſia univerſalis, non autem ſolus Papa, infallibilitate gau-
 deat; quòd denique ſtatuta Generalis Concilii prævaleant ſta-
 tuto Papæ. ANTONIUS DE ROSELLIS, Conſiliarius Sigis-
 mundi

mundi Imperatoris, apud Goldastum *de Monarch. Tom. 1. Part. 3. C. 26. pag. 432.* ita scripsit: „Christus Ecclesiam videtur constituisse non in solo Petro, sed in omnibus Apostolis, juxta verba Psalmistæ: *Fundamenta ejus in montibus sanctis.* Si igitur Ecclesia fuit constituta non in solo Petro, potius ipsam in omnibus Apostolis constituit, licet in Petro ut in uno significantivè & figurativè, quæ tamen erat in omnibus Apostolis substantialiter & effectivè, juxta illud Augustini super Joannem, *Petrus quando claves accepit, Ecclesiam Sanctam significavit.* Ex quo sequitur, quod substantialiter & effectivè potestas clavium est in Ecclesia, in Petro significantivè, & substantialiter unà cum aliis. „

Cardinalis NICOLAI CUSANI, qui circa annum 1450. floruit, repetitas de hoc argumento sententias recensuit Febronius *Tom. II. pag. 182. 184. & 201.* DIONYSII CARTHUSIANI, ejusdem sæculi XV. Scriptoris, enuntiata prostant *eod. Tom. II. pag. 185.* JACOBI DE PARADISO Erfordiensis, qui anno 1457. claruit, verba ex Tractatu de Septem Statibus Ecclesiæ dedit Febronius *Tom. II. pag. 201. & Tom. III. pag. 354.* JOANNIS ECKII, qui tempore Lutheri vixit, & adversus eum scripsit, sentimenta legi possunt *Tom. II. Febr. pag. 220.* Judicia UNIVERSITATUM COLONIENSIS, ERFORDIENSIS, & VIENNENSIS de anno 1440. circa superioritatem & potestatem, quam Ecclesia & eam repræsentans Universale Concilium immediatè à Deo obtinuit in & supra Romanum Pontificem, exhibentur *Tom. V. Historiæ Universitatis Parisiensis à pag. 460. ad pag. 517.* Nonnulla huc pertinentia ex eis decerpit Febronius *Tom. II. pag. 192. 204. 205. 618.* Quid, quod tota Natio in Concordatis Principum (quæ sunt pragmatica perpetuò valitura Imperii Germanici Sanctio) Oecumenicorum Conciliorum præ Papa superioritatem, non ipsa solum asseruerit, sed & ejusdem agnitionem à summis Pontificibus Eugenio IV. & Nicolao

lao V. præviâ matura deliberatione, per publicam & solem-
nem conventionem stipulata sit; quod Febronius pluribus in
locis demonstravit, signanter *Tom. I. Cap. VI. §. 16. n. 9.*
ead. Tom. I. Appendice I. Num. XIV. pag. 795. Tom. II. in
Præfat. Not. 7. Tom. III. pag. 136. & seqq. & pag. 275.
Quæ non nisi fide pessimâ & aperto animo publicas conven-
tiones eludendi negari, aut scholasticis cavillationibus à Ro-
manis & eorum clientibus involvi valent. De talium cavil-
lationum numero & specie sunt, quæ hic ingerit Zaccaria
Antifebronii vindicati *Tomo II. pag. 280. seqq.* nec non En-
nodius Faventinus *pag. 187.* Sed his jam obviam itum
Tom. I. cit. Cap. VI. §. 16. n. 9. & Tom. III. p. 136.

II. Quod adversum Responſa seu Judicia memoratarum
Germaniæ Universitatum injicit Zaccaria *cit. Tom. II. pag. 32.*
& iterum *pag. 227.* nimirum illas, cum anno 1440. sua Re-
sponſa darent, fuisse *Schismaticas*, manifestæ ineptiæ & le-
vitatæ est. Etenim quod speciatim Colonienſem attinet, ea
suo Responſo hanc præfixit Rubricam: *Universitas Colonienſis*
ad requestam Reverendî DD. Theodorici Archiepiscopi Colonienſis,
Dominis Universitatis Colonienſis, sicut primâ facie potuerunt,
NON AUDITIS PARTICULARIBUS MOTIVIS PAR-
TIUM SCHISMA PRÆSENS INDUENTIUM *visum est*
conveniendum in tribus propositionibus, quibus super hac requisi-
tione respondendum est. Unde satis intelligitur, Colonienſes
Academicos nihil minùs quàm schismati implicatos fuisse,
cum nudè de jure, non de factò responderent. Sed neque
Pontifices Eugenius IV. & Nicolaus V. Principes Germaniæ
(de quorum Neutralitate inter Basileensem Synodum & Eu-
genium Papam in omnibus illis Universitatum Responſis age-
batur) pro Schismaticis hæbuerunt, quando cum eis, supe-
rioritatem generalium Conciliorum defendentibus, tractarent,
nedum cum illam ipsi in Concordato agnoscerent.

III. In horum sequelam Augustissima Imperatrix Maria Theresia Regina Apostolica anno 1769. in omnibus Academiis Austriacæ ditionis propugnari iussit infallibilitatem in definiendis dogmatibus *soli* Catholicæ Ecclesiæ competentem, nec non superioritatem Generalium conciliorum etiam respectu Papæ Theses, quæ Candidatis ad supremam in Theologia lauream in dictis Academiis aspirantibus propugnandæ præscribantur, sunt sequentes: 28.) *In Fidei quæstionibus præcipuæ Summi Pontificis sunt partes; ejusque Decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinent.* 29.) *Nec tamen irreformabile est ejus judicium, nisi Ecclesiæ consensus accesserit.* 30.) *Unde etiam sententiam, quam Universitas nostra Vindobonensis NB. in Responsoria ad Consultationem Electorum Imperii an. 1440. dedit, tuendam suscipimus: nempe Concilium generale supremam habere, etiam supra Romanum Pontificem, potestatem.* Illa, de qua hic mentio fit, Universitatis Vindobonensis Responsoria, est eadem, cujus nos paulò antè meminimus, proflans in Cæsaris Egassi Bulæi *Hist. Universit. Parisien. Tom. V. pag. 471. seqq.* Simile huic Responsum Universitatis Coloniensis ejusdem anni 1440. videre est *Tomo II. Febron. pag. 79.*

IV. Si post tantorum virorum & celeberrimarum Academiarum doctissimas lucubrationes, ad reprimenda petulantia ingenia, edicto Regis Galliæ omnes tenentur superioritatem Ecclesiæ & Conciliorum Generalium respectu Papæ in rebus tam Fidei, quam Disciplinæ, agnoscere & profiteri; si in Germania idem publicis ac pragmaticis Sanctionibus stabilitur, atque has sententias in omnibus Academiis Austriacæ ditionis tueri præceptum est; si denique eadem doctrinæ in regnis Hispaniarum publicâ auctoritate sustinentur & vigent: quod judicium feremus de bono nostro Coloniensi Doctore Kauffmans, digno utique tantæ Scholæ Decano, qui, ut non teneatur fateri, his adversam sua mliorùmque doctrinam non posse practicam habere utilitatem, *Dissert. I. §. 10. n. 47. publi-*

cis sententiis dictarum Nationum (quæ maximam partem Catholicæ Ecclesiæ complectuntur) ne *probabilitatem* quidem vult agnoscere, compassione dignior quàm indignatione. Vide Febronium *Tom. II. pag. 177.*

V. Hunc superat, non docilitate, sed astutiâ & fallendi arte atque studio P. Zaccaria, quando non ausus nostræ sententiæ *probabilitatem* apertè negare (pudet me hac denominatione uti, quando agitur de doctrinâ tot Catholicis Nationibus communi, à sæculis defensâ, & publicâ auctoritate tandem firmatâ, contra quam Roma ne hiscere quidem audet) Febronio cum Eximio Colleto asserenti, adversariorum sententiam in tantâ (ut minimum dicam) Doctorum discrepantiâ, nullam in Ecclesia habere practicam utilitatem, sequentia *Tom. II. pag. 413.* objicit, aut verius declamat: „ Illud verò quod sæ-
 „ pe Febronius inculcat, nostram sententiam, ut quæ non
 „ nisi ad *opinionem scholæ* pertineat, *nullam habere in Ecclesia*
 „ *practicam utilitatem*, perridiculum est. *Opinio scholæ* est;
 „ nempe ut fidei dogma credenda Fidelibus omnibus non-
 „ dum proposita fuit; verum opinio est ex sine ac ratione
 „ Primatûs *invictâ* argumentandi ratione collecta; opinio est
 „ *certâ Christi pollicitatione* firmata; opinio est, quæ cum in-
 „ dubitata & ab ipsis adversariorum primoribus magnificen-
 „ tissimè prædicata Romanæ sedis *ασφαλεια* *necessariò* con-
 „ jungitur; opinio est, quam *Patrum tractio confirmat*, op-
 „ positæ sententiæ *novitas extollit*, dogmatum, quæ adversa-
 „ rii tradunt *conflictus commendat*; opinio est, quam sapien-
 „ tiores ex *Gallicana Ecclesia* Præsules ita venerantur, ut ad
 „ eam, quoad interpretando efficere possunt, *constantiam illam*
 „ *extortamque Cleri Gallicani Declarationem* admoveere conen-
 „ tur; quam vel ipsi Gallicani Episcopi ab exteris gentibus
 „ propè ut *revelatam veritatem* agnosci fatentur; quam deni-
 „ que credendis Fidei decretis adferri *prudens* quædam Ro-
 „ manæ Sedis *vetat æconomia*. Hanc enimverò quid *opinio-*
 „ *nem*

„ *nem* appello? Febronius hoc si lubet nomine utatur; mihi
 „ profectò non licet; sententia est quàm *certissima*, nec ullis
 „ *Febronianorum* argutiis ac fraudibus de sua umquam digni-
 „ tate dejicienda. „

Itane 1.) adeo *invicta* est pro Romana sententia argu-
 mentandi ratio, tam illa *certâ Christi pollicitatione* firmata;
 quam innumeri Catholici Doctores, & primi quidem sub-
 fellii, plures Academiae, integræ Nationes minùs firmam,
 cum Christi verbo pugnantem judicant? 2.) tam illa *certò*,
 tam *necessariò* cum Pontificis Primatu conjuncta? quando hu-
 jus natura secundum scripturam & Traditionem considerata
 ei potiùs contradicit: 3.) adeo *antiqua*? ut non adversa ma-
 gis ex generalium Conciliorum Oeconomia & perpetuo Ec-
 clesiae usù firmetur; quæ in eo sibi etiam apud omnes suos
 sectatores constat, quod in *sola universali Ecclesia* inveniatur
 & persistet infallibilitas: 4.) adeo in ipsa etiam Gallia pro ve-
 rà habita, ut contrariam illi Declarationem Ludovicus XIV.
 à Clero regni extorquere debuerit, & Ludovicus XV. in
 hunc usque diem illam Episcopis, Doctoribus & Graduatiss,
 imò omnibus Theologiæ & Juris Canonici Candidatis vel
 invitis obrudat, atque insuper sacrilego juramento firmari fa-
 ciat: 5.) sententia denique, quam profectò prudentissima Ro-
 manorum oeconomia in terminis scholasticæ probabilitatis &
 disputationis relinquit; quia nunquam suæ veræ auctoritati
 graviolem notam, gravius vulnus, inferre possent, quàm si
 hanc suam opinionem inter articulos Fidei per summam im-
 prudentiam referre tentarent.

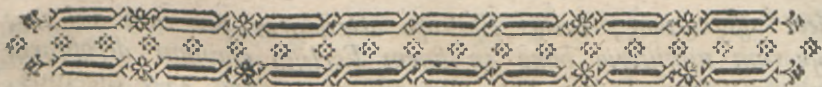
Has antitheses latius extendere, & earum soliditatem plu-
 ribus demonstrare, non est hujus loci aut temporis. Earun-
 dem *externam* auctoritatem firmant probationes & testimonia
 per singula Capita præsentis Dissertationis relata. Pro no-
 scenda *intrinseca* earum soliditate remittimus Lectorem ad
 Bossuetos, Zallweinios & alios viros Magnos.

Quid?

Quid? nullamne utilitatem practicam habet nostra sententia? Sic statim post præmissa quærit Zaccaria pag. 414. Sed mox subdolè confundit vim & auctoritatem Pontificiarum Definitionum in materiis Fidei (quæ certè magna est, & ab omnibus pro tali habetur, licèt illæ *per se* ultimatae non sint, sed pro complemento infallibilitatis accessum Corporis Episcoporum, sive expressum, sive tacitum desiderent) cum disputabili in utramque partem doctrinâ de infallibilitate *solius* definitis Romani Pontificis, cujus definitio vel ideo articulum Fidei constituere non potest, quia, ut rectè Card. Orsius, non *probabiliter*, sed *certò* constare debet, esse Petri successores ad fidei controversias dirimendas divina & infallibili præditos auctoritate, ad hoc ut eorum decreta veluti certas & irtractabiles fidei Catholicae regulas excipiamus. Vid. *Tom. I. Febr.*

Cap. 1. §. 10.

DISSERTATIO III.
DE EPISCOPATU.

CAPUT I.

Episcoporum potestas, tam Jurisdictionis, quàm Ordinis, non à Papa, tanquam causâ proximâ, sed immediate à Deo est. Miræ P. Zaccariæ oscitationes.

I.

Thesis de immediata transmissione potestatis Episcopalis, sine transitu per organum seu officium Primatis Ecclesiæ, tot & tam validis argumentis stabilita est à Febronio *Tom. I. Cap. VII. §. 1. 2. 3. Tom. II. pag. 240. seqq. pag. 480. seqq. Tom. III. pag. 150. seqq.* ut opus non foret jam dictis hîc addere quidquam, nisi adversariis, maximè Patri Zaccaria, visum fuisset aquæ limpidaæ affundere turbidam, eo potissimùm fine, ut Lectores à verò sensu & statu quæstionis abducantur. Igitur in idem redeundum est; sed paucis. Hoc agentes adversùs eum in suo Antifebronio Vindicato *Tom. I. Dissert. III. Cap. II. præsertim pag. 419.* affirmamus, *non à Papa, tanquam causâ proximâ, sed immediate à Deo esse illam potestatem, tum Ordinis, tum Jurisdictionis, ipsum hoc donum, ipsum hujus doni diffusionem ac communicationem, quæ tum in consecratione, tum in diece-*
Tom. IV. N eos

seos assignatione, cuius Episcopo attribuitur per eum vel eos, quorum ministerio hunc in finem Ecclesia clavium depositaria utitur. Non eodem jure cum adversario pag. 426. dicemus, à Deo immediatè suam accipere jurisdictionem Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Archidiaconos, Decanos rurales; quippe quorum munus humani instituti est, non habens potestatem jure divino annexam.

II. Quæstio, de qua agimus, in Synodo Tridentina sic fuit proposita: *An Episcopi Jure Divino in Ecclesia sint instituti?* Vid. Febron. cit. Cap. VII. §. 2. p. 542. Non fuisse eam de solo nomine quæstionem, Adversarius non poterit diffiteri, quandoquidem l. cit. pag. 416. ipsemet asserat: *Affentior quidem, Episcopos Romano Pontifici magis obnoxios fore, si ab illo jurisdictionem agnoscant.* Sed hoc nunquam agnoscere voluerunt Hispani & Galli. Solida eorum in contrarium argumenta vid. cit. §. 2. Causam, ob quam Itali in illorum sententiam ire detrectaverint, memorat clar. Gibert Corp. Juris Canon. Tom. I. Part. I. Tit. 20. Sect. 6. pag. 172. cujus verba descripsit Febronius Tom. I. Cap. VII. §. 3. n. 3. Pergit l. cit. P. Zaccaria: „ Ut tamen ei (Rom. Pontifici) „ subsint veluti *Ecclesiæ Monarchæ*, qualem ipsum statuimus „ (in quo Pontificiæ dignitatis vis OMNIS sita demum est, ac „ divina potestas) necesse non est à Pontifice eorum jurisdi- „ ctionem promanare. „ Verùm hanc prætensam *Monarchiam*, in qua omnis divina potestas sita sit, jam supra depulimus *Dissert. II. Cap. 1. seqq* Hic sufficit, Galliæ & Hispaniæ Episcopos in Tridentino suam à Romano Pontifice jurisdictionem haud agnovisse. Id quod illius Primatui in nullo præjudicat.

III. Tridentina Synodus Sess. XXIII. de Ordine Cap. 4. asserit, *Episcopos in locum Apostolorum successisse.* Ajunt adversarii, hoc ibidem enuntiari solum, non *definiri.* Ut quid ergo tantùm vociferantur, quando nos tantundem dicimus de loco Tridentini Sess. XIV. Cap. 7. ubi traditur, *Pontifices maximos pro suprema potestate sibi in Ecclesia universa traditâ, cau-*
sus

tas aliquas criminum graviores suo potuisse peculiari iudicio reservare.

Repugnat Tridentino Zaccaria pag. 436. scribens: „Epi-
 „ scopi dicuntur quidem Apostolorum successores, sed non
 „ verè ac propriè; sed cum Episcopalis ordinis, quem cum il-
 „ lis communem habent, ratione; tum etiam jurisdictionis
 „ potestate, quam similitudine quadam ac proportione cum
 „ universali Apostolorum facultate obtinent. Dein pag. 438.
 „ Juxta Cyprianum & Firmilianum Episcopi Apostolis *Vica-*
 „ *riâ Ordinatione* succedunt. Successores ergo sunt, sed ita,
 „ ut potius *Vicarii* dicendi sint Apostolorum, quàm *successo-*
 „ *res*; contra Romanus Pontifex, quia *verus Petri successor*
 „ est, non nisi per quendam abusum ejus *Vicarius* diceretur.
 „ Demum pag. 440. Ego verò iterum dico, ne Apostolis
 „ quidem *ut Episcopis verè ac propriè successisse*. Episcopos,
 „ nisi paucissimos illos, qui in particulari alicujus Apostoli
 „ cathedra sederunt. Cateri enim non tam illorum *successo-*
 „ *res* sunt, quàm illorum vice in Episcopali dignitate ex Chri-
 „ sti ordinatione & præcepto constituti. „

Quàm hæc sunt erudita! Episcopi non sunt *successores*
 Apostolorum, sed eorum *Vicarii*; eis non succedunt, ne *ut*
Episcopis quidem, sed habent cum eis communem potestatem
ordinis Episcopalis, exercent similem cum illis potestatem *ju-*
risdictionis; finaliter illorum vice in Episcopali dignitate ex
 Christi ordinatione & præcepto constituti sunt. Quid si tibi
 magno numero exhibeam Romanos Pontifices, qui se *Vica-*
rios S. Petri nuncupant? Ecce illos: S. Leo M. Felix III.
 Gelasius I. Symmachus, Vigilius, Gregorius M. Hadrianus I.
 Nicolaus I. Hadrianus II. Joannes VIII. Leo IX. Nicolaus II.
 Paschalis II. Hos indicavit Franciscus Hallier *de Sacris Ele-*
ctionibus & Ordinationibus Part. II. Sect. IV. Cap. 1. §. 4.
pag. 493. edit. Paris. an. 1636. Illorum verba edidit Launoïus
Lib. II. Epist. 2. additis pluribus eisdem similibus Conciliorum,
 Patrum & Scriptorum Ecclesiasticorum. His junge Sacramen-
 tum à Bonifacio Archiep. Gregorio II. præstitum, *infra num. 7.*

Quintimo Hincmarus Remensis Archiep. inter Capitula Archidiaconis data in Præfatione, *Episcopus vice beati Petri in Ecclesia fungi scribit Opp. Tom. I. pag. 738.*

IV. Jurisdictionem cujusque Episcopalis Sedis vel personæ à Romano Pontifice tanquam à proxima causa repetendam prætendit Zaccaria pag. 419. Quare? quia Optatus Lib. VII. contra Parmen. de Petro scripsit: *Præferri omnibus Apostolis meruit, & claves regni cælerum communicandas cæteris solus accepit.* Quibus paria leguntur apud Gregorium Nyssenum, Stephanum Larissæum, ac tandem S. Leonem M.

Verùm illud *Petrum claves cæteris communicandas accepisse*, quid est aliud, quàm quod vidimus suprâ Dissert. II. Cap. 2. n. 2. dicentem Augustinum: Petrum non pro se solo, sed nomine ac loco omnium Apostolorum, imò & Episcoporum, claves accepisse. Alii hi sunt modi eloquendi, eadem locutionis substantia. Etenim à nobis eodem Cap. 2. & seqq. abundè probatum esse arbitramur, Apostolis *omnibus* claves à Christo *immediatè* datas esse, nequidquam obtante illa Optati & aliorum Patrum expressione, *Cæteris communicandas*; quæ proinde etiam respectu Episcoporum, qui Apostolis succedunt, diversum non operabitur effectum. His adde *Tom. III. Febr. pag. 152. seqq.*

V. Sed eamus in rem propiùs. Quærit Zaccaria pag. 425. quandoam Episcopi à Christo jurisdictionis potestate donentur, an in electione, an in confirmatione, an in consecratione? Aperuit eâ de re mentem suam Auctor noster *Tom. II. Febr. pag. 245. & 253.* Cui addatur Van Espen *J. E. U. Part. 1. Tit. 14. Cap. 5. n. 1.* Hic tantùm dico, Papam quò talem ex genuino & originario jure neque Episcopus eligere, neque confirmare, neque consecrare, neque alio modo ad eorum *constitutionem* concurrere, sed hoc totum, postquam à Clero & Populo electi sunt, esse negotium Episcoporum Provincialium. Verum est, quòd inde à primis Ecclesiæ temporibus Episcopi utprimùm ordinati essent, de sua ordinatione ad summum Pontificem referre debuerunt, ut per *Apostolicæ*

solica Sedis communicationem Catholicæ Ecclesiæ unitatem pariter & caritatem (uti S. Cyprianus Epist. 45. ad Cornel. loquitur) habere, seu in Ecclesiæ Catholicæ unitate esse, & Episcopatus tenere unitatem probarentur; sed hæc nihil faciunt ad *constituendum* Episcopum, qui jam ante has litteras communicatorias omni potestate Episcopali pollebat.

Electio, quæ multis sæculis, præsertim in Ecclesia Latina, suffragio Cleri ac Populi fiebat, non erat ea vis sive autoritas, ut necessariò is esset ordinandus, quem populus ordinandum experiisset; sed penes Metropolitanum cum Episcopis Suffraganeis jus fuit electionem electamque personam examinandi, utrùm nimirum & illa Canonica esset, & hæc ad Ecclesiam regendam & onus Episcopale sustinendum sufficiens. Fuit insuper in Metropolitanis & Comprovincialium Episcoporum potestate electionem probare vel improbare, prout eam vel Canonicam vel minùs Canonicam judicarent. In quo hoc insuper notandum, quòd nec per ejusmodi electionem, uti hodie, jus aliquod *ad rem* ipsi electo acquireretur, antequam per Metropolitanum & Suffraganeos electio seu nominatio populi esset probata & admissa; ipsèque electus Ordinatus & in Cathedra collocatus. Hæc omnia fundantur in Canone IV. Nicæno, quo sic decernitur: „Episcopum oportet maximè quidem *ab omnibus*, qui sunt in Provincia, *constitui*, si autem sit hoc difficile, vel propter urgentem necessitatem, vel viæ longitudinem, tres omnino eundem in locum congregatos, absentibus quoque suffragium ferentibus, scriptisque assistentibus, tunc electionem fieri, eorum autem, quæ fiunt, Confirmationem in unaquaque Provincia à *Metropolitano* fieri.„ Hoc Canone non de sola ordinatione sive consecratione agi, sat innuit consensus ille absentium *in scriptis* requisitus, qui ad Confirmationem electionis, nequaquam ad ipsam formalem Ordinationem aliquid conferre potest. Unde Canone XII. Synodi Laodicenæ edicitur, ut „Episcopi iudicio Metropolitanorum & eorum, qui circumcirca sunt Episcoporum provehantur ad Ecclesia-

„ sicam dignitatem; ii videlicet, qui plurimo tempore probantur tam verbo fidei, quàm rectæ conversationis exemplo..”

Metropolitano igitur cum vicinis, id est, Comprovincialibus Episcopis defert hæc Synodus, eodem quo Nicæna celebrata sæculo, *constitutionem* sive *protectionem* Episcoporum. Nihil sive in his sive in aliis ejus ævi Canonibus de Romano Pontifice aut ejus *ad constituendos Episcopos* concursu. Eadem disciplina multis sæculis perstitit, maximè in Germania & Gallia. Hoc (ut alia sileam) ex Canonibus Synodorum Arelatensis II. Arvernæ, Aurelianensis IV. & Parisiensis V. probat Thomassinus *de Vetere & nova Ecclesiæ Disciplina Part. II. Lib. II. Cap. 18. n. 1.*

Noscimus itaque ex his Canonibus spiritu Dei conditis canalem, per quem divinæ institutionis potestas, cujus depositum *Ecclesiæ* creditum est, hæc singulis Episcopis communicat, absque quòd ea per medium Romanæ Sedis quoquo modo transeat.

VI. Quæ hætenus dicta sunt, *ad Regulam* pertinent, & universalem ac primitivam Ecclesiæ constitutionem. Inventæ quidem & deinceps introductæ sunt *declinationes ab hac Regula*, tum in gratiam & obsequium Romanæ Ecclesiæ, tum favore aliarum majorum Sedium; verùm hæc neque illam neque has causam immediatam authoritatis Episcopalis constituunt.

Concilium Toletanum XII. an. 681. omne jus confirmandi Episcopos Hispaniarum in Episcopum Toletanum transtulit. Verba ejusdem Concilii Can. 6. apud Harduinum Tom. III. col. 1722. hæc sunt: *Licetum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoscunque potestas Regalis elegerit, & jam dicti Toletani Episcopi judicium dignos esse probaverit, in quibuslibet Provinciis eligere, Episcopis decedentibus, successores. Ita tamen, ut quisquis fuerit ille ordinatus, post ordinationis suæ tempus, infra trium mensium spatium, proprii Metropolitanæ præsentiam visurus accedat, qualiter ejus authoritate vel disciplina instructus, condignè susceptæ Sedis gubernacula teneat.*

„ Qui

„ Qui Primati vel Exarcho parebant cuicumque Metro-
 „ politani, dignitatis suæ confirmationem ab eo flagitabant -
 „ --- si quibus verò Metropolitanis nullus Primas, nullus
 „ emerit Exarchus, ii à summo Pontifice confirmandi erant,
 „ ut cui immediatè subessent ----- Illis ipsis honoris insigni-
 „ bus confirmatus est ab eo Joannes Archiepiscopus, seu Pri-
 „ mas & Exarchus Justinianæ Primæ electus ---- Si tam lon-
 „ ginquas in regiones summoti Metropolitanis & Archiepiscopi,
 „ imperioque subjecti Orientali, confirmandi tamen erant à Pa-
 „ pa, quid de Italis augurandum? ----- Cùm propior esset Raven-
 „ na Civitas, electus ibi Metropolitanus Romam ordinandus ex
 „ lege & more properare cogebatur. Excusserunt hoc aliquando
 „ tandem jugum Ravennates Episcopi: at pristina sua jura rescri-
 „ ptolImperatorio recuperavit Leo II. ----- Decreto suo illigavit
 „ Gratianus 24. q. 1. C. *Pudenda* Epistolam Pelagii I. qua
 „ significat. ex ingenti locorum distantia factum esse, ut Me-
 „ diolani & Aquilejæ Metropolitanis ea facultas annueretur,
 „ sibi ut mutuo consecrationis munus impertirent, à Papa
 „ prius confirmati; ita ut neuter subesset alteri, & consecratio
 „ in ipsa consecrandi Ecclesia celebraretur, quo faciliùs digno-
 „ scere & scrutari posset Ordinator, numqua labes, Canonicis
 „ regulis inimica, vel electionem perturparet vel electum. „
 „ Ita Thomassinus *cit. Lib. II. Cap. 19. n. 3. 4. 5. 6. 7. 8.*
 „ ubi & singulas has assertiones documentis firmat.

VII. Has & similes prærogativas Apostolicæ Sedis, quan-
 tum valuit, extendit P. Zaccaria in Antifebronio italico *Part.*
II. Lib. 1. Cap. 4. Neque tamen ausus est sustinere, Roma-
 num Pontificem ad omnes Episcoporum ordinationes concur-
 rere; coactus *ibid. num. 1.* asserere, Papam ad cujusvis Episcopi
 ordinationem, si non *antè* consentiendo, saltem *post* accedere
 approbando: „ In più maniere, inquit, si può intendere che
 „ questa conferma si facesse da' Romani Pontefici, cioè o per
 „ via di consecrazione ordinando i Vescovi eletti, e così con-
 „ fermavansi i Vescovi, che il Papa alla sua ordinazione erasi
 „ riservati, o per via di consentimento alla fatta elezione, e
 questo

„ questo ora davasi prima della consecrazione, e così ne' Patri-
 „ arcati erano; dal Patriarca confermati i Vescovi, che appar-
 „ tevano per l'ordinazione a' Metropolitani; ora anche da-
 „ vasi dopo la seguita ordinatione, di modo che se questa
 „ non fosse dal Papa approvata, neppur per canonica si avea
 „ la precedente elezione. ----- E il vero checchessia se le let-
 „ tere, che i Patriarchi d'Oriente scrivevano all' Aposto-
 „ lica Sede tosto che al Patriarcato erano affunti, fossero un
 „ indizio della conferma, che demandavano, oppure, come
 „ pretende il *Tomassini*, una semplice notizia, e segno di tene-
 „ re la lor comunione; certa cosa è, che quando i Romani
 „ Pontefici rispondendo loro gli ammettevano alla lor comu-
 „ nione, s'intendevano confermati, e per l'opposito, se riget-
 „ tassero la lor comunione, pur riprovata s'intendeva la loro
 „ elezione; che però era per que' Patriarchi una cosa stessa
 „ ricevere la comunione de' Papi, e l'essere nella fatta ele-
 „ zione confermati.

Brevius meliusque hæc explicat Hallier *Part. II. Sect. V. Cap. 4. art. 3. n. 9.* quem Zaccaria l. cit. in suum adjutorium advocat, nempe: *Primis etiam Ecclesie temporibus, ut primùm Episcopi ordinati essent, de sua ordinatione ad summum Pontificem referre debbant, iique legitimi censiebantur, quibus Romanus Episcopus communicaret: e contra spurii & adulterini Pastores, quos ille respueret.* Crasse erraret, qui hanc de cujusque Episcopi promotione factam ad summum Pontificem relationem, hujusque ad illum responsionem pro Pontificia confirmatione haberet; ipse etiam Rom. Pontifex, uti eod. loco observat Hallier, recens ordinatus, similes ad Episcopos litteras communicatorias dabat, quibus Ecclesie Catholice unitatem pariter & caritatem se cum iis habere testaretur. Nemo hac de re curatius scripsit Thomassino *cit. Cap. XIX. num. 1.* ubi: *Datis ad Romanum Pontificem Epistolis omnes Patriarche primitias ordinationis sue dedicabant. --- NIHIL HOC ATTINEBAT AD ELECTIONIS VEL ORDINATIONIS CONFIRMATIONEM. Officiosa ea erat omnino humanitas, & religiose*

giſſe venerationis teſtificatio, vel mutuò ſibi inter Collegas, vel mutuò reverentiùs exhibita Vertici ſacro hujus Collegii, atque profeſſio fidiſſimæ & conſtantiſſimæ perſeverantiæ ſuæ in unione & communione primæ Sedis, atque in Decretorum Sedis Apoſtolice, Canonumque obſervatione. Dein num. 2. Ingenuè tamen fateri cogimur, geminæ hujus profeſſionis exordia non ante Hormiſdæ Pontificatum cepiſſe, cui non alia viſa ſunt opportuniora adhiberi poſſe medicamenta Acaciani furoris ſchiſmati. Antea enim initio Pontificatùs ſui Romanus Pontifex cæterique Patriarchæ ultrò citròque Epistoſas miſſitabant cum Catholice fidei & charitatis mutuæ ſignificatione: quod vix aut nec vix fieri poterat, quin aliqua exprimerentur Primatùs Petri ſupra alios vertices omnes eminentiſſimi documenta.

Quod dixit Hallerius, eos Episcopos legitimos habitos fuiſſe, quibus Romanus communicabat, ſpurios econtra, quibus ille non communicabat, nihil facit ad rem præſentem; ſed ſolum denotat obligationem omnium Episcoporum ſtandi in communione & unione cum Centro univerſalis Eccleſiæ, quod eſt ſucceſſor Petri, ſummus Pontifex.

VIII. Confirmationi ſubnectuntur ſacramenta, juramenta & promiſſiones, ſeu fidei ſeu obedientiæ, quibus Clerici Episcopis, Episcopi Metropolitanis, Primatibus, Papæ obligati fuere. Primus omnium, inquit Thomasius *Part. II. Lib. II. Cap. 44. n. 1.* videtur hæc expreſſiſſe ſacramenta Anaſtaſius Theſſalonicenſis Archiepiſcopus & Apoſtolice Sedis Vicarius in Illyrico Orientali circa annum Chriſti 450. Non eſt dubium, quin hæc ſacramenta Episcopos magis magisque adſtrinxerint Apoſtolice Sedi, præſertim ad obſervantiam Pontificorum Decretorum. Aſt ſerius adſtrictior hic nexus in Germaniam & Galliam introductus eſt. Teſtatur hoc Thomasius *l. cit. n. 9.* ſequentibus: „Bonâ fide fatendum eſt, ex
„tra Hiſpaniam ſacramenta ea, quæ vel Episcopi Metropoli-
„tano, vel Metropolitani Papæ præſtant, non antè uſurpata,
„quàm Bonifacius Germaniæ Apoſtolus ſolemne juramentum
„Gregorio II. præſtitit Papæ tempore ordinationis ſuæ. Ejuſ
Tom. IV. O hæc

„ hæc præcipua capita & verba ipsa sunt : *Promitto ego Bonifacius Dei gratiâ Episcopus , tibi , Beate Petre Apostolorum Princeps , Vicariôque tuo B. Gregorio Papæ , & successoribus ejus , me omnem fidem & puritatem sanctæ fidei Catholicæ exhibere , & in unitate ejusdem fidei persistere , &c. fidem & puritatem prædicto Vicario atque successoribus ejus per omnia exhibere &c.* Ea certè professio spiritualibus tantùm vinculis Bonifacium obligabat , fideique formulæ Catholicæ non alia ferè addebat , quàm quæ necessaria erant Legati Apostolici officia , vel Primatis & Vicarii Sanctæ Sedis , nimirum ut urgeantur Episcopi ad observantiam Canonum , Decretorumque Pontificiorum , & si quæ difficiles occurrent difficultatum moles , ut commoneatur Pontifex , qui eas auctoritate suâ amoliat - - - - Narrat idem ipse Bonifacius in Epistola ad Cutbertum Episcopum data , *Epist. 105.* eam se professionem elicuisse ab omnibus Episcopis Concilii à se coacti. *Decrevimus in nostro Synodali conventu , & confessi sumus fidem Catholicam , & unitatem & subjectionem Romanæ Ecclesiæ , finetenus vitæ nostræ velle observare ; Sancto Petro & Vicario ejus velle subjici ; Synodum per omnes annos congregare , Metropolitanos Pallia ab illa Sede quærere : & per omnia præcepta Petri sequi Canonicè desiderare. Isti confessioni universi consensimus & subscripsimus.*

Hoc Decreto duo innovari observat Thomassinus *ibid. n. 11.* Ea sunt , quòd singuli Episcopi jurent , se præcepta Romani Pontificis Canonicè secururos ; dein quòd Metropolitanani ad Pallia ab Apostolica Sede quærenda se se obligent. His certè illi constituuntur ejusdem Sedis Vicarii , eoque titulo ab Episcopis Suffraganeis suis memorata juramenta nomine & loco summi Pontificis recipiunt. Abinde ceperunt Pontifices magnum illum influxum habere in promotiones seu constitutiones Episcoporum Germaniæ atque Galliæ , quo antè gavisi minimè fuerant , quique deinceps egregia incrementa cepit. Rerum antiquarum & pristinæ Disciplinae ignari , ex posterioribus priora judicantes , se & alios in errorem inducunt.

IX. A diverticulo redeamus ad P. Zaccariam. Is solidis destitutus argumentis ad probandam proximam potestatis Episcopalis originem, quam à Romani Pontificis Primatu repetit, in admodum infirmis quærit solatium. Potestas, inquit pag. 409., *Ordinis* non nisi per Consecrationem confertur, & tamen ante eam, post Confirmationem, Episcopus potest exercere ea quæ sunt *Jurisdictionis*. Vicissim ii qui se Episcopatu abdicant, aut ab eo deponuntur, adhuc possunt agere, quæ sunt *Ordinis*, licet non possint amplius ea quæ sunt *Jurisdictionis*. Ergo hæ duæ qualitates possunt separari; *illam* confert Metropolitanus Consecrator, *hanc* summus Pontifex. Cùm (sic addit pag. 427.) Cardinales careant Pontificiâ potestate, eam nequaquam Electo communicare possunt: igitur superest, ut Christus Dominus vi verborum, *Super hanc Petram &c.* communicet immediatè potestatem Electo: nihil simile est cùm confirmantur Episcopi, quibus cùm jurisdictionem communicare Pontifex possit, *frustra de aliis figmentis cogitatur*. Denique *ibid.* ex Bellarmino subjungit: Si haberent Episcopi à Deo suam jurisdictionem, non posset Pontifex illam auferre & mutare; non enim potest Pontifex agere aliquid contra Dei ordinationem: at certum est, Pontificem id posse & sæpe fecisse &c.

Ad hæc omnia & singula sequens est adæquata & simplex responsio: Christus, qui Episcopatum cum omnibus suis dotibus & qualitatibus instituit, fecit Ecclesiam suarum Clavium depositariam; hæc primis sæculis utebatur *ministerio* Metropolitanæ & Provincialium Antistitum, ad divinum illud Episcopale munus huic vel illi subiecto applicandum; hoc illi præstabant *uno eodémque actu* Confirmationis & Ordinationis, nomine & autoritate Ecclesiæ; post, volente vel permittente Ecclesiâ, idem agebat Romanus Pontifex, etiam nomine Ecclesiæ Clavium depositariæ, & tanquam illius *Minister*. Frustra & æque parum hinc *de figmentis* cogitandum est, quàm in electione arque ordinatione summi Pontificis; hujus potestas, æque ac illa Episcoporum, in deposito Ecclesiæ est;

hæc statuit, quis illum, quis hos eligat, ordinet, instituat; hæc, salvâ Episcopatus & Pontificatus substantiâ, determinat utriusque usum; hæc (non solus Papa) indignos exauthorizari facit per eos, quibus hunc in finem suam jurisdictionem committit; hæc denique figit metam ac terminum, à quo Episcopus exercitium sui pastoralis officii, sive quoad ea quæ Ordinis sunt, sive quoad ea quæ ad jurisdictionem pertinent, inchoare debeat vel finire.

Porro illa jurisdictio episcopalis, quam ad episcopatus Electi hodie exercent post confirmationem, ante consecrationem, certi etiam ante illam post concordem electionem, non est *divinæ*, sed *canonicæ* institutionis vel collationis, nec plus quàm illa sequiori ævo enata, quæ vulgò vocatur *jurisdictio quasi-episcopalis*, exerceturque à Prælati, Clerum populùmque sibi subjectum habentibus quoad ordinationes, institutiones, destitutiones, judicia, visitationes absque dependentia ab alterius diocesi, nunquam tamen in episcopos consecrandis. Demum consecrato si auferatur jurisdictionis potestas, nihil ejus, quod characteri per consecrationem accepto proprium est, auferitur, sed subditi solummodò subtrahuntur, ut sublato termino pereat relatio; quemadmodum cum presbytero auferatur potestas remittendi peccata.

C A P U T II.

De Episcopatu pluribus in solidum communi. Zaccarie in hac materia novi errores.

I.

Febroniana omnia Kauffmanno paradoxa sunt. Tale iterum illi *Dissert. III. §. 1.* est *Unitas episcopatus pluribus in solidum communis*. Prudentioribus sufficere possent & deberent, quæ in hoc argumentum prolata sunt Operum Febronianorum *Tom.*

mo I. Cap. III. §. 1. Tomo II. pag. 383. Tomo III. pag. 18.
At quia Kauffmans & socii ejus adhuc ulteriora desiderant,
eis quoque hac in parte satisfaciendum putavi.

Imprimis ait noster Colonienſis Doctor *cit.* §. 1. n. 13.
intolerabile eſſe, quòd Febronius audeat Petrum de Marca
ſui paradoxo approbatorem dicere. Ad eum confundendum
operæ pretium eſt, ut hic exſcribamus verba doctiſſimi Archi-
præſulis in Diſſert. de *Forma regiminis à Chriſto inſtituta in*
Eccleſia. Ea quanquam diffuſiora, attamen multum convin-
centia, ſunt ſequentia. Num. 2. „ Chriſtus Dominus noſter
„ Apoſtoliſ omnibus & ſingulis *in ſolidum* Eccleſiam ſuam
„ fundandam, docendam & regendam commiſit, eâ tamen le-
„ ge adjectâ, ut Petrus inter eos Primatum gereret, & Ca-
„ put eſſet Collegii illius Apoſtoliſ; eo ſine ſcilicet, ut præ-
„ ter communem cum aliis curam, unitatis conſervandæ in
„ exercendo regimine ſollicitudo præcipuè & ſpecialiter illi
„ competeret, &c. Num. 3. Cæteri quippe Apoſtoli ſic unâ
„ poteſtate inſtructi ſunt *in ſolidum*, ut ejus inter ſe diviſio-
„ nem faciendam & verbis Domini, & ex operis mandati
„ naturâ non ignorarent. Præceperat Chriſtus, ut irent ipſi,
„ & univerſi orbis homines perſonaliter inſtituerent. Porro
„ cum ſinguli terras omnes peragrare non poſſent, executio
„ mandati diviſione Provinciarum inter ſe factâ illis aggre-
„ dienda erat. Quæ tamen partitiſ non impediabat, quin
„ *ſolidum jus* adminiſtrationis penes unumquemque *remaneret*.
„ Illo verò ſi poterant etiam in alienis Provinciis, ſi aut
„ proprii Apoſtoliſ abſentia, aut Eccleſiæ utilitas eam curam
„ expoſceret.

„ Num. 5. Antequam verò auctoritas illa ad regimen
„ Eccleſiæ perpetuum proponatur, diſtinguenda ſunt privile-
„ gia perſonalia Apoſtoliſ conceſſa, quæ illorum morte ex-
„ tinctâ ſunt, à poteſtate reali, quæ in ſucceſſores eorum
„ manavit. Hæc privilegia in eo verſabantur, quòd Apoſtoliſ
„ à Chriſto ipſo in Collegium allecti erant, excepto Matthia:
„ quòd teſtes fuerunt eorum quæ docuit, & mirabilium re-

„ rum quas paravit: quòd à Spiritu Sancto in veræ fidei
 „ professione eruditi nec fallere nec falli poterant in docendis
 „ populis tum verbo tum scripto. Quartam quæ adhiberi
 „ solet notam, de prædicando per universum orbem Evan-
 „ gelio, inferiùs discutiendam remitto. Num. 6. His demp-
 „ tis, reliqua omnis quæ Apostolis collata est à Christo aucto-
 „ ritas, ut penitus necessaria est ad Ecclesiæ continuum regi-
 „ men, ita in successores Apostolorum *universa* pertransiit.

„ Num. 9. Hic quæri potest, an saltem in mittendis
 „ Apostolis jus aliquod ex vi Primatus Petro competeret?
 „ Quod in eam incidit discussionem, quam nos facturos mo-
 „ nuimus: an jus per univèrsùm orbem prædicandi, quod
 „ Apostolis collatum fuit, sit privilegium personale, an verò
 „ sit potestas realis. Omnibus persuasum video, hanc pote-
 „ statem in Petro fuisse *ordinariam*, quæ transeat in successo-
 „ res, in aliis verò Apostolis fuisse *extraordinariam* sive *dele-*
 „ *gatam*, quæ morte illorum extincta fuerit. Quæ distinctio
 „ potestatis extraordinariæ & ordinariæ cum nullo Scripturæ
 „ fundamento nitatur, imò verò diversis illius verbis repu-
 „ gnet, quæ de omnibus in commune apostolis loquitur: nos,
 „ ut puto, veriore & faciliorem insitemus viam in hac
 „ difficultate resolvenda. Existimamus ergo, potestatem do-
 „ cendi per universum orbem toti Apostolorum Collegio
 „ concessam, & singulis è Collegio. Quatenus universitati
 „ comperit, remansit in Ecclesia penes Episcoporum Colle-
 „ gium, & præcipuè penes Collegii Præsidem: Quatenus
 „ autem singulis Apostolis erat data, eorum morte extincta
 „ fuit. Num. 24. Pares erant (Apostoli) in consortio ejus-
 „ dem potestatis, tum in fundandis Ecclesiis, tum in erudien-
 „ dis atque regendis.

Hæc non vidit D. Kauffmans; vidit autem aut videre
 potuit ejusdem Petri de Marca libros *de Concordia Sacerdotii*
 & *Imperii*, in quibus Ill. Auctor à priori doctrina nihil de-
 scivit, quinimo eandem adhuc nitidiùs expressit; sic etenim
 docet *Lib. III. Cap. 6. n. 6.* „ Sanè dissimulandum non est,
 eam

„ eam quæ jure divino Episcopis quæsitæ est Ecclesiæ admi-
 „ nistrationem, nullis Decretalibus ablatam fuisse; quamvis
 „ potestatis illius exercendæ modus variis constitutionibus va-
 „ riè pro temporum ratione præscriptus fuerit. Itaque si ea
 „ tempora incidant, ut regendæ Ecclesiæ necessitas Episco-
 „ pos à regulis recentioribus discedere cogat, nihil vetat, quo-
 „ minus jus naturale & divinum, omiſſis formulis, quæ jure
 „ novo præscriptæ sunt, locum habeat. Exempli causâ, si
 „ Sedis Romanæ vacatio per multos annos protraheretur; si
 „ hostium armis obsessæ tenerentur itinera, ita ut securè Ro-
 „ manus Pontifex adiri non posset; aut si qui alii similes aut
 „ graviores casus inciderent, jure divino aut antiquo admini-
 „ stranda esset Ecclesia.

II. Ex solidis his fundamentis, à Petro de Marca positi-
 tis, occurritur æquivocationibus & falsis ratiocinationibus Kauff-
 mani & Collegarum ejus, quibus incauti in errorem induci
 possent. Ille *num. 13. & 27.* Canon, inquit, substantialis est,
 Sacerdotium Catholicorum à Cathedra S. Petri unitatis &
 originem habere & conservationem, eique Canoni adversatur
 Febroniana assertio quòd potestas Episcopi particularis Ec-
 clesiæ tam latè se extenderit, aut extendat, quàm Episcopi
 Romani. Addit, à Thomallino & Tournelio æqualitatem &
 unitatem Episcopatus in Papa & Episcopis aliter non agno-
 ſci, quàm *sospite & intactâ inferiorum erga superiores obedientiâ.*
 Hæc si aliquid significant, nihil aliud innuunt, quàm
 eam, quæ à melioribus Scriptoribus defenditur, omnium
 Apostolorum in potestate æqualitatem, & solidarium illud jus
 plurium Episcoporum, intelligendum esse *Salvo Primatu Petri.*
 Reliqua Kauffmanniana verba sunt, ad hanc rem nihil facien-
 tia. Ait ille insuper *num. 10.* Cyprianum, Athanasium &
 alios quidem *Episcopos universales* nominatos fuisse, sed hanc
 esse *oratoriam ph. asin.* At si inspiciantur & expendantur,
 quæ *de Gestis & actionibus* Sanctorum illorum virorum in alic-
 nis & sæpe remotis districtibus à Febronio *Cap. III. §. 1.*
 pro-

prolata sunt; cuius facile apparebit, nihil minus quàm de solo nomine ibi fuisse & nunc esse quæstionem.

Ut quæ hac in parte veri *juris* & *jurisdictionis* sunt, Coloniensis Doctor ad nudos *charitatis* terminos derivet, (quod etiam facit Petrus Ballerinius pag. 174.) ait ille num. 19. neminem reprehensurum, imò quemvis laudaturum Parochum, qui ad vicinam parochiam, profugo vel fugato ejus Pastore, transit, ibi morientibus Sacramenta ministraturus; eò quòd tunc *charitas* urgeat, & necessitas *licitum* faciat, quòd aliàs per legem non licet. Verùm illud *charitatis* officium per se non redderet *validum*, quòd sic in vicina parochia præstat alienus Sacerdos, nisi ad hoc ille verum jus (regulariter quidem suspensum, attamen certis in circumstantiis in usum & praxim reducendum) haberet ac potestatem. Rem meliùs explicabimus verbis Durandi à S. Portiano Episcopi Meldensis in *IV. Sentent. Dist. XIX. Quæst. 2.* „Lo-
 „ quando absolutè de Sacramento Pœnitentiæ, circumscriben-
 „ do omnem ordinationem Ecclesiæ, quilibet Sacerdos po-
 „ test quemlibet peccatorem de quolibet peccato absolvere.
 „ Secundò tenendum est, quòd per ordinationem Ecclesiæ
 „ factum est, quòd non quilibet possit quemlibet absolvere,
 „ nec de quolibet peccato. Tertio, quòd Ecclesia hoc faciendo
 „ nihil mutat eorum, quæ sunt essentialia Sacramento.„

Adhuc explicatio in hac materia est Cardinalis Cusanus *Lib. II. de Concord. Cathol. Cap. 13.* ubi: „In principio Ec-
 „ clesiæ fuit unus tantùm Episcopatus generalis absque distin-
 „ ctione diœcesium per orbem diffusus. *Caus. VII. Quæst. 1.*
 „ *Can. 6.* Et propter hoc notatur in *Cap. 1. de Translat.*
 „ per quòd ad esse Episcopi non requiritur, quòd sit illius
 „ vel illius loci Episcopus, sed sufficit, quòd sit generalis Ec-
 „ clesiæ; sicut Paulus & Barnabas, qui dum mitterentur,
 „ generaliter missi sunt. Unde cum potestas ligandi & sol-
 „ vendi, in qua fundatur omnis Ecclesiastica jurisdictio, sit
 „ immediarè à Christo: & quia ab illa potestate ligandi &
 „ solvendi est divinæ jurisdictionis potestas: pater, omnes
 „ Epi-

„ Episcopos, & fortè etiam Presbyteros, æqualis potestatis esse
 „ quoad jurisdictionem, licèt non executionis: quandoquidem
 „ exercitium executivum sub certis positivis terminis clauditur &
 „ restringitur propter melius, & causà perducendi homines
 „ ad finem suum, scilicet Deum, ob quem finem finaliter
 „ omnis potestas & jurisdictio & statuta humana per media
 „ proportionata tempori & loco tendere debent. Unde ces-
 „ sante causà statuti illius, quæ habet distinctionem termino-
 „ rum, & quòd nullus alterius terminum ingrediatur; puta
 „ vel ob negligentiam inferiorum, vel necessitatem; tunc
 „ cessant illa positiva jura. Et hoc videmus, dum sumus
 „ extra humana positiva jura, in naturali scilicet jure, tem-
 „ pore necessitatis; quando tunc omnis Sacerdos à quocun-
 „ que delicto, etiam à Papa excommunicatum, & qualem-
 „ cunque absolvit. Unde administratio necessariò partim erit
 „ de jure positivo quoad gradus majoritatis & inferioritatis.
 „ Quod enim diœceses sint distinctæ, & unus Episcopus su-
 „ per Presbyteros ad unitatem conferendam constitutus, hoc
 „ est de positivo jure, Deo tamen inspirante &c.,

III. Scio plures Theologos, & inter hos Ballerinum
 pag. 10. 163. & 174. ratione universalis potestatis à Christo
 omnibus Apostolis concessæ discrimen statuere, quasi Petro
 eadem attributa fuisset tanquam *ordinario* Pastori; cæteris au-
 tem Apostolis tanquam Pastoribus *extraordinariis*: unde colligunt,
 universalitatem illam jurisdictionis (ad quam referunt
 jus ubique Evangelium prædicandi, ubique Ecclesias particu-
 lares & Episcopatus erigendi, consecrandi Episcopos, Presby-
 teros &c.) ad solos Petri successores divino jure fuisse trans-
 missam, perpetuò in Ecclesia duraturam: non transiisse autem
 ad successores Apostolorum. Verùm distinctio potestatis or-
 dinariæ & extraordinariæ inter Apostolos juri divino, Sacræ
 Scripturæ (uti jam ex Petro de Marca observavimus) con-
 traria, & antiquis fuit planè incognita; est ea partus junio-
 rum Theologorum, omnia ex moderno aspectu & usu Pon-
 tificiæ potestatis mensurantium. Excepto Primatu omnes

Apostoli ex æquo pares crediri: excepto Primatu omnes Episcopi Apostolorum in solidum successores: excepto Primatu omnes unius ejusdemque potestatis ac jurisdictionis consortes ex asse. Id in suis Epistolis passim docent *Clemens Romanus*, *Ignatius Antiochenus*, *Cyprianus Carthaginensis*, *Pacianus Barcinonensis*, cæteri miro consensu. Verum itaque manet, potestatem à Christo institutam & collatam, ordinariam fuisse & in Petro & in cæteris Apostolis: Verùm, ut Romanum Pontificem Petro, ita Episcopos Apostolis successisse jure divino: Verum, in utrisque universalem fuisse suo modo jurisdictionem & potestatem, tam universalitate locorum quàm rerum: Verum denique, suo modo utrosque fuisse Episcopos cæcumenicos. Scilicet ex illis verbis, *Pasce oves meas*, satis intellexit Petrus, curam Primatûs officio respondentem sibi demandatam tantum patere, quantum universus orbis. Ex illis autem verbis, *Ite in mundum univèrsam*, statim intellexerunt cæteri Apostoli, tantum orbis ad prædicandum, baptizandum & docendum sibi commissum esse, quantum quisque peragrarè posset.

IV. Minore, imò vix ullâ attentione dignum est, quod de celebri sententia S. Cypriani: *Episcopatus unus est, cujus à singulis in solidum pars tenetur*, ingerit Ennodius Faventinus pag. 51. dicens, Febronium eâ cum *Hæreticis* abuti: Ait enim ex ea sententia tantum colligi posse, quòd singuli Episcopi habeant quidquid Episcopatui essentialè est, integram scilicet Ordinis potestatem Episcopatui essentialè & intrinsecam, quæ non secus ac Episcopatus, una & indivisibilis est. Sed non attingit vir bonus sensum atque vim expressionis *in solidum*, Jurisconsultis quàm Theologis notioèrem; eam ille melius intelliget ex verbis Illustrissimi de Marca, quæ paulò antè exscripsimus. Scilicet jus quod multis *in solidum* competit, obligatio quæ plures in solidum ligat, ita illis & inter illos communis est, ut singuli totum jus exercere, singuli pro tota obligatione postulari valeant. *Leg. 2. Leg. 3. §. 1. & Leg. 8. ff. de Duobus reis constituendis.*

Enno-

Ennodii explicatione clausulæ *In Solidum* multò adhuc imperitior est Zaccariana in Antifebronio Vindicato Tom. I. ubi Auctor pag. 458. „In solidum, inquit, idem est quod „ *indivisè*, æquo scilicet Episcopalis ordinis jure, quo alter „ alteri nihilo superior est, imò omnes in magna partium „ Episcopalis jurisdictionis diversitate pares omnino sunt inter „ se Et tum pag. 459. *Quid ergo in solidum est*, „ *nisi solitariè*, & *sine alterius æqualis consortio.* „

Æque inepta est explicatio *Episcopatus unius & universalis*, quam ex Bellarmino refert noster Jesuita pag. 454. scilicet: *Quomodo multi arboris rami sunt una arbor, multi rivus una aqua, multi radii una lux; sic Ecclesia est una, & Episcopatus unus in radice.* Etenim hæc omnia neque explicant neque exhauriunt illud Cypriani à Jure Canonico adoptatum: *Episcopatus unus est, cujus A SINGULIS IN SOLIDUM pars tenetur.*

V. „ Si Febroniano more Ecclesiæ res constitueremus, „ Episcoporum quilibet universalis foret Ecclesiæ Pastor, totiusque Christiani orbis Antistes; quod ipsi Romano Pontifici Febronius omni studio negat. „ ita Zaccaria *l. cit. pag. 508.* Quàm ineptè! Nimis familiare est viro huic, res jam abundè explicatas obscurare, eo studio, ut minùs attentis nebulas objiciat. Repetemus itaque in ejus & ei adhærentium obsequium, quinimo in eorum confusionem, quæ Tomo I. Febron. Cap. VII. §. 3. pag. 550. dicta sunt.

„ Divisis diœcesibus mansit quidem *solidaria* illa primum Ecclesiæ Pastorum sollicitudo & obligatio, sed sine „ præjudicio jurium cuique Episcopo in suo districtu, id est „ diœcesi, privativè attributorum. *Singulis Pastoribus*, ait S. „ Cyprianus, *portio gregis fuit adscripta, quam regat unus-* „ *quisque & gubernet.* Fuit hæc disciplina confusioni tollendæ visa adeo necessaria, ut Ecclesia variis Canonibus eam „ stabilierit, ac frequenter severèque Episcopis interdixerit in „ aliena diœcesi quidquam agere vel ordinare. Plures anti-

„ quos Canones in hanc rem profert Gratianus *Caus. IX.*

„ *Quaest. 2.* Pertinet hæc prohibitio peræque ad Romanos
 „ Pontifices, quibus in aliorum Episcoporum diæcesibus nul-
 „ lam immediatam *Episcopalem* jurisdictionem competere tot
 „ argumentis hoc Opere probamus. Dixi *Episcopalem* jurisdi-
 „ ctionem: Cautâ siquidem discretionem fecernendum est *jus*
 „ *Episcopale* Romani Pontificis ab ejus *Primatu*: illud par est
 „ juri cæterorum Episcoporum, & iisdemmet limitibus cir-
 „ cumscriptum, hic per se non importat jus functiones Epi-
 „ scopales ordinarias in alienis diæcesibus exercendi &c. „
 Hoccine est quemlibet Episcopum constituere universalem Ec-
 clesiae Pastorem, totiusque Christiani orbis Antistitem? Hoc
 potius est negare cuivis Episcopo, & inter hos Romano
 Præsuli, universalem *Episcopatum*, sed non negare huic uni-
 versalem *Primum*; quæ duo adversarius, si non malitiosè,
 saltem valde imprudenter confundit.

Non magis exactè loquitur Zaccaria, dum pag. 455. in-
 quit: *Tenant Episcopi, tenet Romanus Pontifex magni illius*
Episcopatus partem, sed non æqualem, sed non eodem modo te-
nent. Sanè magni illius & *solidarii* illius *Episcopatus* partem
 omnes tenent æqualem, uti amplius videbimus *Cap. 4.* sed
 unus habet *Primum* inter Episcopos, qui horum jura non
 minuit, sed pro muneris sui exigentia tuetur & servat.

VI. Sequamur porro virum nostrum pag. 506. sic disse-
 rentem: „ Cæterùm ut *Febronius* intelligat, ne hilum quidem
 „ esse in sua illa assertionem veritatis, unum ferè Cyprianum
 „ advocabo. Repetamus ergo animo, quæ superiore Capite
 „ (pag. 496.) de *Arelatensi Marciano* indicavimus. *Novatia-*
 „ *norum* ille partibus se se addixerat. Quamobrem ejus cau-
 „ sa cum causâ fidei erat maximè conjuncta. Quid tamen
 „ *Cyprianus*? Quod charitatis erga *Arelatensem* Ecclesiam
 „ præstare officii & poterat & debebat, præstitit ad *Stepha-*
 „ *num Romanum* Pontificem litteris, quibus illum moneret,
 „ ut *dirigeret in Provinciam* . . . & *ad Plebem Arelate*
 „ *consistentem litteræ*, quibus *absente Marciano*, *alius in locum*
 „ *ejus substitueretur*, & *grex Christi*, qui *in hodiernum ab illo*
 „ *diffi-*

„ dissipatus & vulneratus contemnebatur, colligeretur. At
 „ quod in illam Ecclesiam jurisdictionis erat, non sibi Cy-
 „ prianus adrogavit. Cur enim, si, ubi de Religione agitur,
 „ Episcopi jus in alienas Ecclesias dicere poterant, Cyprianus
 „ ipse ad *Arelatensem* Plebem non scripsit, jussitque *Marcia-*
 „ *num* exauctorari? sed ad *Stephanum* confugit, ejus jussio-
 „ ne in ordinem optimi gregis vastator redigeretur? „

Hactenus Zaccaria. Ego autem dico, neque *Cyprianum*,
 neque *Stephanum* ullum jurisdictionis actum in *Marcianum*
 exercuisse aut exercere voluisse. Primæ vices erant Episco-
 porum Galliæ, præcipuè autem *Arelatensis* Provinciæ, corri-
 gere, ac demum servatâ Canonum formâ exauctorare Epi-
 scopum hæreseos fautorem, conformiter ad Canonem Antio-
 chenum XIV. & XV. nec non *Sardicensem* III. IV. VII. Il-
 lis id præstare negligentibus, Primatis Ecclesiæ erat officium
 eos monere, finaliter mediis ad id idoneis atque legitimis
 compellere. Primatis, inquam, hoc præcipuè erat officium.
 Etenim quisquis est primus in aliqua societate, is lege naturali
 tenetur invigilare, ut leges societatis serventur. Cum verò qui
 id procurare tenetur, necessariâ auctoritate instructus esse debeat,
 refragantes ad id compellendi mediis systemati convenientibus,
 & per Canones eum in finem statuti, hinc minimè dubitan-
 dum, quin talis auctoritas Rom. Pontifici quâ Primati univer-
 sali competat. Ita Febronius Tom. I. Cap. II. §. 4. n. 2.

Potuisset sanè Cyprianus ipse ad Episcopos Galliæ ea
 de re epistolas dare, potuisset finaliter ipse, si Galli reme-
 dium malo non tulissent, suam eis, maximè autem *Marciano*,
 communionem negare; sed maluit servare juris ordinem,
 quia commodè poterat. Cæterum *Stephanus* Papa *Marcia-*
num non deposuit, multò minùs ei successorem dedit, pro-
 inde nullum hic jurisdictionis actum exercuit. Vid. cit. Cap. II.
 §. 9. pag. 134. Quòd si Galli à Papa moniti *Marcianum*
 deponere obstinatius recusassent, potuisset *Stephanus* eis suam
 & Ecclesiæ communionem negare; habuisset certè hæc ex-

communicatio extensio-rem vim atque effectum quàm illa *Cypriani*; sed necdum fuisset actus jurisdictionis propriè talis.

Argumentum, quod adversarius pag. 507. ex S. Augustini Epist. XXXIV. Maur. edit. trahit, vel nullum est, vel ipsimet contrarium. Etenim non putavit Sanctus Pater (quod quidam ei persuadere conabantur) *Proculejanum Episcopum* in sua diœcesi alieno auxilio indigere. Quòd si tamen (sic ille modestè ait) se ad disputandum cum hæreticis imparem existimaret, cujus, inquit, voluerit Collegæ auxilium imploret. Hic certè non erat casus ille evidentis necessitatis aut utilitatis, de quo nos hic agimus, sed potiùs evidentis discretionis in S. Augustino.

VII. Cùm Febronius in Præfatione Tomi II. dixisset, S. Paulum non monuisse Episcopos, ut quisque eorum solùm attendat parti gregis, qui sibi obveniret juxta divisionem diœcesium, ex divinâ Apostolorum prudentiâ jam cœptam, sed ut universo gregi invigilent: *Attendite vobis & UNIVERSO gregi*; reponit Zaccaria pag. 519. „ Itane? Hæc Paulus? „ non veretur Febronius ipsa Apostoli, atque adeo Spiritus „ Sancti verba obtruncare? Integram Pauli sententiam reci- „ tamus: *Attendite vobis & universo gregi, IN QUO vos* „ *Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Quàm „ diversa sunt hæc! non universo gregi, seu universæ Eccle- „ siæ Spiritus Sanctus præposuit Episcopos, sed omni illi „ gregi, *in quo* Episcopatus partem nacti sunt. „ Sic declamare histrionum est; horum personam noster Jesuita agit frequenter, & dexterè admodum. Videamus interim, quis nostrum hoc loco verba Spiritus Sancti obtruncarit, conferamus eum in finem recitata verba Doctoris Gentium cum illis Christi apud Matth. Cap. XVI. *Euntes in mundum UNIVERSUM prædicate Evangelium OMNI CREATURÆ*, nec non illis Matthæi XX. *Euntes docete OMNES GENTES*; & consideret quisque prudens, an non verba Pauli *Attendite vobis & UNIVERSO GREGI* æque latam habeant significationem. Non dixit Apostolus Episcopis, *parti gregis*, sed

universo gregi dominico attendite; quantum scilicet quisque eorum prudenter valeret.

CAPUT III.

Institutio & partitio Diœcesium ex factò hominum est, & absque præjudicio universalis Episcopatus. Distinctio inter potestatem Episcoporum & Presbyterorum respectu universalitatis. Novæ calumniæ P. Zaccaria.

I.

Amplissimâ hac, universali, & illimitatâ pro toto terrarum orbe potestate donati Apostoli, nihilominus orbem ipsum de communi consilio partiti sunt inter se, tum ut Apostolatûs ministeria perfectius & facilius obirent; tum ad præcavenda & removenda in posterum semina divisionum. Itaque singuli singulas Provincias Christo debellandas & regendas susceperunt. *Jacobus minor* Jerosolymitanæ Ecclesiæ præfectus est: *Antiochenam*, *Alexandrinam* & *Romanam* fundavit *Petrus*: *Ephesinam* cum cæteris *Asianæ* Provinciæ *Joannes*: *Achaicam*, cujus Metropolis *Corinthus*, *Andreas*: *Indiam* *Thomas*: *Cretensem* & *Illyricanam* *Paulus*: & sic alii alios. Atque hæc prima origo fuit Diœcesium & Parœciarum dividendarum; quam non à divino, sed ab humano jure esse inter doctiores convenit.

II. Hac de re ita *Dominicus Soto IV. Sentent. Dist. XX. Quæst. 1. Art. 2. Concl. 4.* „Cum utraque plenissima jurisdictione de essentia sit Apostolici muneris, utramque à Christo omnes immediatè susceperunt, atque adeo unusquisque erat per Christum Episcopus universi orbis, quem ideo inter se partiti sunt, ut unusquisque ad suam plagam divideret-

„ verteret. „ Videmus hinc in Apostolis jurisdictionem in omnem locum atque ad omnes actus, proindeque supremam & absolutam, illaeso tamen Primatu Petri. Videmus item in Apostolis jurisdictionem divinam institutione universalem, atque adeo illimitatam pro toto orbe; quam tamen Apostoli de communi consensu ad certas Provincias, quoad usum & exercitium restrictam, inter se partiti sunt. Quod sic jure divino inviolato facere potuit Collegium Apostolorum, per ordinem ad universitatem locorum; facere potuit Corpus Successorum qui sunt Episcopi, per ordinem tam locorum quam rerum. Porro quod Ecclesiasticis adeoque humanis legibus, restringi ad certa loca certasque res possit auctoritas in divina institutione sua nullis circumscripta limitibus: id non majorem difficultatem præ se fert in potestate pro foro *externo*, quam in potestate pro foro *interno*; utraque enim divinæ institutionis est: utraque à Christo immediatè hausta. At quod ad forum internum attinet, legimus Capite præcedente n. 2. ex Durando in *IV. Sentent. Dist. XIX. Quæst. 2.*

Alphonfus à Castro de *Justa hæreticorum punitione Cap. 24.*
 „ Fateor, inquit, Episcopatum divisionem, qua quisque
 „ Episcopus suos habet particulares subditos, jure humano
 „ introductam esse; & merito ad evitandum confusiones &
 „ dissensiones, quæ faciliè oriri possent, nisi talis divisio facta
 „ fuisset, qua suas quisque agnosceret oves, & ab alienis ab-
 „ stineret. „ Ex eo, quod non obstante hac Ecclesiarum di-
 „ visione, Episcopus in aliena Diocesi urgente necessitate ordi-
 „ net (quod sæviente persecutione Valentis Imperatoris fecisse
 „ memoratur à Theodoro S. Eusebius Samosatensis) & extra
 „ parochiam absolvat Presbyter, quod in articulo mortis omni-
 „ bus licet: rectè concludit Cardinalis Cusanus *Lib. II. Cap. 13.*
 „ designationem terminorum & subditorum non esse à divino,
 „ sed ab humano jure institutam in Ecclesia, proinde hoc in-
 „ stituto Ecclesiastico-politico non derogari juri ordinis Episco-
 „ palis & Sacerdotalis, quæ immediatè à Deo est, sed per illud
 „ tantum temporarium impedimentum poni ordinis & jurisdic-
 „ tionis

tionis exercitio. Verba doctissimi Cusani dedimus *Cap. præced.*

III. His non obstat quod tradit Almainus in *Expositione circa Decisiones Ockami Cap. 5. Opp. Gerson. Tom. II. pag. 1027.* scilicet: „Quod sit aliquis, qui habeat regere totam Christianitatem, est ex institutione Christi: & quod aliquis regat hunc „Episcopatum, est ex institutione humana. „ Etenim hæc diversitas manat ex natura rei. Quod non plures, sed unus, tanquam Primas, pro bono unitatis, universalis Ecclesiæ sollicitudinem gerat, ex divino & providissimo Christi instituto est: quod non possunt mutare homines: Quod Mediolani, quod Parisiis, quod sexcentum aliis in locis particulares Episcopatus ad evitandas confusiones & dissensiones existant, convenienter ordinavit Ecclesia, attribuendo mediâ ordinatione cuivis tot Episcoporum eadem jura, eandem potestatem, quam ex ejusdem Salvatoris nostri dono, primùm Apostoli, & post hos pauciores, qui tunc erant, in Ecclesia Episcopi obtinuerant.

IV. Institutioni Diocesum & Episcopatum pauca addamus de institutione Primatum & Metropolitanorum, non auctoritate unius Romani Pontificis, sed Ecclesiæ factâ. Bosluetus *Lib. XIII. Cap. 15.* Antonium Charlasium omnia hæc uni Rom. Pontifici adscribentem sic retundit: „Metropolitana „nas Ecclesias, præsertim in Gallia, suam à summo Pontifice „auctoritatem traxisse narrat, quo causæ suæ emolumento? „Nempe & Paulus Titum in Creta Metropolitanum instituit, jussitque, ut per Ecclesias Episcopos constitueret: an „hic etiam necesse fuit intervenire Petrum? An Petrus Ephesinam, Cæsariensem, Heracleensem aliasque in Oriente primarias Sedes instituit, quæ non modò Episcopos, sed etiam „Metropolitanos plurimos sub se haberent? Quod verò „Episcopatum toto orbe terrarum ab uno Petro & successoribus propagatum nullâ probatione dicit, tanquam alii Apostoli

Q

„ stoli nihil egerint : quòd non nisi auctoritate Petri distribu-
 „ tas diœceses, & cuique Pastori suum assignatum gregem af-
 „ ferit : quòd quidquid cæteri Apostoli, Paulus etiam apud
 „ Cretenſes, egerint & jufferint, Petri & ſucceſſorum expreſ-
 „ ſo vel tacito conſenſu valuiſſe reſponder. Hæc contemnen-
 „ da potiùs quàm conſutanda duximus, & in tanta literarum
 „ luce ab homine gravi dici potuiſſe miramur. „

Diu ante Boſſuetum Card. Cuſanus Lib. II. Cap. 32. *To-
 ta*; inquit, *Eccleſia, ſive Apoſtoli, qui tum Eccleſiam repræſen-
 tabant, propinquius quàm ſolus Petrus Primatus inſtituerunt.*
 Diſt. XCIX. Can. Nulli.

V. Cùm ex eo, quòd extra parochiam, imò extra diœ-
 ceſin urgente neceſſitate Presbyter validè abſolvat, num. 2.
 cum Card. Cuſano concludam, designationem terminorum
 non eſſe ex jure divino; video mihi ab adverſario (quod
 jam egit *Tom. I. pag. 258. 302. 152.*) novum *Quesnellianis-
 mum* impingi, quaſi poteſtatem Presbyterorum ſecundi ordi-
 nis, quod jus & auctoritatem Clavium, auctoritati Episcoporum
 velim comparare; quod quàm à Febronii doctrinis alienum
 ſit, nemo non videt, & nemo illi niſi P. Zaccaria fingendo
 imponere audet.

Differentiam ſanè latam agnoſcimus inter miſſionem Apo-
 ſtolorum, & ſeptuaginta duorum Diſcipulorum Chriſti. Illis
 ſucceſſere Episcopi; his Presbyteri Curati. Hanc differentiam
 exprimimus verbis Franciſci de Victoria in *Relectione de Pote-
 ſtate Eccleſiæ num. 12.* ubi hanc ponit Conclusionem: „Præ-
 „ ter ſacros Apoſtolos nullus alius à Chriſto poteſtatem Ec-
 „ cleſiaſticam aliquam videtur accepiſſe. Hæc probatur etiam,
 „ quia in omnibus locis, ubi data eſt poteſtas, non erant Di-
 „ ſcipuli. Hæc probatur: nam ſi quiquam alius accepiſſet,
 „ minimè fuiſſet ex numero ſeptuaginta duorum Diſcipulo-
 „ rum; ſed illi non videntur accepiſſe: ergo de nullo eſt
 vero-

„ verosimile, quòd acceperit. De septuaginta duobus autem
 „ probatur, quia in omnibus locis ubi, data est potestas, non
 „ erant Discipuli Christi. Fuerunt enim primi & soli, qui à
 „ Christo Domino potestatem Ecclesiasticam acceperunt, duo-
 „ decim Apostoli.

Nihil apud veteres & recentiores Theologos frequen-
 tius, quàm in Episcopo totam eminentiam & plenitudinem
 spiritualis potestatis residere: esse Episcopum fontem, unde ad
 inferiores ordines potestas omnis Ecclesiastica derivatur: Epi-
 scopo propterea in Sacramentorum dispensatione omnino sub-
 ditos & obnoxios esse oportere Presbyteros, Diaconos, &
 totum Clerum. Rectè Thomassinus de Vetere & nova Disci-
 plina Tom. I. Lib. II. Cap. 24. n. 6. *Claves concessas esse*
immediatè Petro, immediatè Apostolis, hoc est Episcopis; ac
per Episcopos traditas esse Presbyteris, quos quodammodo in
sinu gerebant & complectebantur Episcopi. Nec minùs accuratè
 Petrus Aurelius Tomo II. in Apologia Censuræ Sorbonicæ
 pag. 225. „ Parochorum officium, si minùs institutionis Di-
 „ vinæ seorsum in se est, at est in Episcopo, quia in Episco-
 „ po inclusum à Christo est, ut in fonte ac plenitudine Ec-
 „ clesiasticæ ac Hierarchicæ potestatis, cujus Parochialis pote-
 „ stas est decidua pars, ab Episcopo in Parochos, ut à fonte
 „ in rivum transfusa. His adde locum Tostati Episcopi Abu-
 lensis, quem referemus infra *Cap. V. n. 2.* Confer etiam, quæ
 de hac materia ulterius dicturi sumus *Dissert. IV. Cap. 2. n. 3.*

Ex his concludimus, quòd, quanquam Parochus extra
 suam parcciam, imò extra dioccesin, ex benignæ matris Ec-
 clesiæ concessione in casu necessitatis absolvere valeat; hæc ab
 Episcopali auctoritate nudè dependens, & ex ea exiens facultas,
 quoad universalitatem juris, cum Episcopatu in nullam
 comparisonem venire queat.

CAPUT IV.

De æqua inter omnes Apostolos potestate, excepto Primatu Petri. Variæ in contrarium P. Zaccaria ineptiæ.

I.

Febronius paragraphum septimum sui Capitis I. Tom. I. sic inscripserat: *Omnium Apostolorum in Ecclesiastica potestate æqualitas (salvo Petri Primatu) ex Scriptura demonstratur &c.* Colonienſis Doctor Kauffmans suæ Dissertationis I. Spho septimo hanc præscripsit rubricam: *Refellitur paradoxon Febronii de æqualitate Apostolorum, & forma Regiminis Ecclesiastici.* Videamus, an doctrina de æquali omnium Apostolorum potestate tam sit *paradoxa*, quàm vir ille, intra angustos Theologiæ suæ Scholasticæ cancellos reclusus, sibi figurat. Sanè docent quamplurimi iique nobilissimi Theologi & Canonistæ, excepto Primatu, nullâ re aliâ cæteris Apostolis majorem fuisse Petrum.

Veræ hujus doctrinæ facilè antesignanus est S. CYPRIANUS in Libro de *Unitate Ecclesiæ*, quem Gratianus suo quoque Decreto inseruit *Dist. XXIV. Quæst. 1. Cap. 18.* „ Lo-
 „ quitur Dominus ad Petrum: *Ego dico tibi, quia tu es Pe-*
 „ *trus &c.* Et iterum eidem post resurrectionem suam dixit,
 „ *Pasce oves meas.* Super illum unum ædificat Ecclesiam
 „ suam, & illi pascendas mandat oves suas. Et quamvis Apo-
 „ stolis omnibus post resurrectionem suam PAREM POTE-
 „ STATEM tribuat & dicat, *Sicut misit me Pater, & ego*
 „ *mitto vos; accipite Spiritum Sanctum &c.* tamen ut unita-
 „ tem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno inci-
 „ pientem suâ auctoritate disposuit. Hoc erant utique &
 „ cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, PARI CONSORTIO
 „ PRÆDITI ET HONORIS ET POTESTATIS: sed
 „ exordium ab unitate proficiscitur, & Primatus Petro datur,

„ ut una Christi Ecclesia & Chathedra una monstretur. Et
 „ Pastores sunt multi, & grex unus ostenditur, qui ab Apo-
 „ stolis omnibus unanimi consensione pascatur, & Ecclesia
 „ Christi una monstretur.

Cyprianum sequitur GELASIUS PAPA Tractatu adver-
 sùs Græcos apud Sirmondum in Append. Cod. Theodof.
 pag. 184. & 187. ubi, *Numquidnam, ait, reliqui sancti &
 beati Apostoli non erant simili virtute succincti? Quis hoc au-
 deat affirmare? Sed ut, Capite constituto, schismatis tolleretur oc-
 casio, & una monstraretur compago Corporis Christi - - - Duo-
 decim certè fuerunt Apostoli, paribus meritis, parique dignitate
 suffulti, cùmque omnes æqualiter spiritali luce fulgerent, unum
 tamen Principem esse ex illis voluit Christus.* Tantis Ducibus
 hanc doctrinam miro consensu tradunt optimi quique Theo-
 logi. Inter hos JOANNES DE PARISIIS Libro de *Aucto-
 ritate Regia & Papali Cap. X.* „ in collatione, inquit, hujus-
 „ modi potestatis Christus non posuit aliquam restrictionem
 „ respectu aliorum à Petro: licèt ex modo loquendi appa-
 „ reat, quòd vellet Petrum Ecclesiæ principalem, & caput
 „ Ecclesiæ esse propter unitatem conservandam. Et intelli-
 „ gendum est ita se habere, quòd in Apostolis tunc, quid-
 „ quid potuit unus, sicut Petrus, potuit & alius.

NICOLAUS DE CUSA *Lib. II. de Concord. Cathol.*
Cap. 13. „ Scimus, quòd Petrus nihil plus potestatis à Chri-
 „ sto recepit aliis Apostolis. Nihil enim dictum est ad Pe-
 „ trum, quod etiam aliis dictum non sit. Nonne sicut Pe-
 „ tro dictum est, *Quodcunque ligaveris &c.* Et quanquam
 „ Petro dictum est, *Tu es Petrus, & super hanc petram*
 „ &c. tamen per petram Christum, quem confessus est, in-
 „ telligimus. Et si Petrus per petram tanquam lapis funda-
 „ menti Ecclesiæ intelligi deberet, tunc secundum S. Hiero-
 „ nimum ita similiter alii Apostoli fuerunt lapides funda-
 „ menti Ecclesiæ, de quibus habetur *Apocalyps. penult. &c.*
 „ Et si Petro dictum est, *Pasce oves meas;* tamen manife-
 „ stum est, quòd illa pascencia est verbo & exemplo; ita
 „ etiam

„ etiam secundum S. Augustinum omnibus idem præce-
 „ ptum est, ibi: Euntes in universum mundum &c. Nihil
 „ reperitur Petro aliud dictum, quod potestatem importet
 „ aliquam. Ideo recte dicimus omnes Apostolos in potestate
 „ cum Petro æquales. Insuper est ad memoriam reducendum,
 „ quòd in principio Ecclesiæ fuit unus tantum Episcopatus
 „ generalis, absque distinctione diæcesium per orbem diffu-
 „ sus. *Caus. VII. Quæst. 1. cap. 6.*

II. FRANCISCUS DE VICTORIA Ord. S. Dominici
 in Academia Salmanticensi Primarius Theologiæ Professor;
 de cujus laudibus plura vide in Pallavicini *Hist. Concil. Trid.*
Lib. XIX. Cap. 6. is inquam *Relectione II. de Potestate Eccle-*
sia, postquam dixisset *num. 9.* pro certo sibi videri pronun-
 tiandum & tenendum, Apostolos omnes accepisse utramque
 potestatem à Christo: hæc è vestigio scribit *num. 10.* „ Sed
 „ superest dubium, *an æqualem acceperint cum Petro?* Nam
 „ hæc etiam quæstio in utramque partem habet assertores.
 „ Sed quia ad majora festinanti non vacat utriusque partis
 „ fundamenta tradere, pro sententia, quam verioremi puto,
 „ pono conclusionem. *Apostoli omnes habuerunt æqualem pote-*
statem cum Petro. Quod sic intelligo, quòd quilibet Apo-
 „ stolorum habuit potestatem Ecclesiasticam *in toto orbe & ad*
 „ *omnes actus, ad quos Petrus habuit.* Non tamen loquor
 „ de illis actibus, qui spectant ad solum summum Pontificem,
 „ ut est Congregatio generalis Concilii ----- Hæc (pote-
 „ stas) probatur quoad primam partem ex loco jam citato
 „ Matth. ult. *Euntes in mundum universum &c.* Et sine
 „ exceptione Matth. XVIII. *Quaecumque solveritis &c.* Et
 „ Joan. XX. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Chri-
 „ stus autem missus fuerat in totum orbem: ergo & in to-
 „ tum orbem ipse misit Apostolos.

„ Secunda verò pars, quoad omnes actus, videtur pos-
 „ se probari ex eo, quòd, ut dictum est, auctoritas guber-
 „ nandi est de ratione Apostolatus: & non videtur, quòd sit
 „ limitata, quia nullâ ratione diceretur, quòd se extendat ad
 „ certos

„ certos actus, & non ad alios. Sed potius probatur ex ge-
 „ stis Apostolorum ipsorum, qui ubique terrarum constitue-
 „ bant Ecclesias & Episcopos, & leges ferebant pro pote-
 „ state: nec apparet, quid Petrus posset, dimissis iis, quæ ad
 „ solum Pontificem attinent, quod non & alii. Et Paulus ad
 „ Gal. 1. & 2. satis defendit, se parem potestatem cum Pe-
 „ tro habere. Hæc est sententia Cypriani in Epistola de Uni-
 „ tate Ecclesiæ ad Novatianum, & habetur XXIIV. Quæst. 1.
 „ *Hoc utique erant ceteri Apostoli quod Petrus, pari consortio*
 „ *prælitati honoris & potestatis.* Nec audienda est Glossa di-
 „ cens, hoc debere intelligi de ordine & dignitate consecra-
 „ tionis, non de potestatis plenitudine, uti patere potest
 „ ipsam Epistolam Cypriani legenti. „

DOMINICUS SOTUS in IV. Sentent. Dist. XX. Quæst. 1.
 art. 2. concl. 4. in hunc modum scribit: „ Cum utraque
 „ plenissima jurisdictio de essentia sit Apostolici muneris,
 „ utramque in Christo omnes Apostoli immediatè susceperunt,
 „ adeoque unusquisque erat per Christum Episcopus universi
 „ orbis - - - Omnibus amplissimam dedit jurisdictionem
 „ Matth. XVIII. Quo fit, ut in munere Apostolico omnes
 „ fuerint æquales Petro: nisi quòd Petrus tamquam Ecclesiæ
 „ Caput erat eorum Præses, ut Concilium convocaret, ut
 „ Act. XV. legitur, & alia obiret Præsidentis officia. „

III. PETRUS DE MARCA in Dissertatione de Singula-
 ri Primatu Petri (quam jussu Innocentii X. compositam, & ei-
 dem Pontifici plurimum probatam testatur Baluzius) Num. IV.
 hæc docet: „ Itaque nulla reperiri potest in Petro præ cæteris
 „ prærogativa, quod attinet ad prædicationis vel sacerdotii
 „ munus, nec etiam quoad potestatem Ecclesiarum constituen-
 „ darum, nempe præficiendo illis Episcopos & Presbyteros,
 „ vel etiam in reos monitionibus & censurâ divinâ, ut loqui-
 „ tur Tertullianus, animadvertendo. Et mox Num. V.
 „ Quod ergo jus eximium Petri? Anne ut de persona ipsa
 „ Apostolorum judicium ferat? Sed eorum status, qui summâ
 „ erant præditi potestate, & à fide deficere à Deo eruditi
 non

„ non poterant, à supremæ in Petro jurisdictionis usu eos
 „ eximebat. Attamen majestatem ejus, ut Capitis à Christo
 „ constituti, duobus præcipuè modis colere debebant. *Num. VI.*
 „ Primus modus colendæ in Petro Primatûs dignitatis versa-
 „ batur in communione cum Capite retinenda --- *Num. VII.*
 „ Secundus modus colendi Primatûs is erat, ut causas com-
 „ munes ad universalis Ecclesiæ disciplinam pertinentes, Apo-
 „ stoli ad eum tamquam ad Collegii & Disciplinæ Principem
 „ discutiendas referrent.

LUD. THOMASSINUS *de Veteri & nova Disciplina*
Lib. I. Cap. I. num. 8. „ Non erant limites præfigendi eo-
 „ rum (Apostolorum) potestati & jurisdictioni, quorum Ze-
 „ lus & caritas ultra limites efferebatur. *Num. 9.* Produxit
 „ illos ad sacræ potestatis summum fastigium & ad infinitam
 „ quandam Sacerdotalium functionum & regiminis Ecclesia-
 „ stici opulentiam *Cap. II. num. 4.* Quæ omnia ut in Pres-
 „ bytero certam & determinatam obnoxiamque potestatem
 „ denotant: ita in Episcopis absolutam penitus ostentant &
 „ interminatam. *Cap. VI. num. 9.* Convenit quippe Theo-
 „ logis & Canonistis, Apostolis infusam à Christo plenitudi-
 „ nem potestatis spiritualis, cui limites præfigere nefas sit
 „ ullos. *Num. 19.* Donatos à Christo fuisse Apostolos po-
 „ testate Sacerdotali quadam infinitâ & prorsus pari. Demum
 „ *Lib. II. Cap. 59. n. 4.* Quasi in hæreditatem & successio-
 „ nem adsciti essent Patriarchæ immensæ illius potestatis, quam
 „ commisit Christus Apostolis, ac præsertim Petro - - - -
 „ Conducibile fuit, ut aliqua superessent vestigia primigeniæ
 „ illius institutionis Christi, quæ Apostolorum tam non ullos
 „ definiebat limites potestati, quàm nec caritati.

IV. Tot Gallis & Hispanis Theologis tandem accedat
 ROB. BELLARMINUS *Lib. IV. de Rom. Pont. Cap. 23.* ubi
 „ Quòd, inquit, acceperint Apostoli à Christo immediatè
 „ suam jurisdictionem, primùm testantur verba Domini Joan-
 „ nis XX. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Quem
 „ locum sic exponunt Patres, Chrysostomus & Theophila-
 „ ctus,

„ Aus, ut apertè dicant, factos esse his verbis Apostolos Christi
 „ Vicarios, imò ipsum Christi officium & auctoritatem accepisse.
 „ Addit Cyrillus in hunc locum, his verbis propriè Apostolos
 „ creatos esse Apostolos, & orbis totius Doctores; ut intelligere-
 „ mus, in Apostolica auctoritate contineri omnem potestatem Ec-
 „ clesiasticam: ideo adjecisse Christum, *Sicut misit me Pater*; si-
 „ quidem Pater Filium misit summà potestate præditum.
 „ Cyprianus Lib. de unitate Ecclesiæ: *Loquitur, inquit, Do-*
 „ *minus ad Petrum, Tibi dabo claves regni celorum. Et ci-*
 „ *dem post resurrectionem suam dicit, Pasce oves meas. Et*
 „ *quãvis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem po-*
 „ *testatem tribuat, & dicat: Sicut misit me Pater, & ego*
 „ *mitto vos: tamen, ut unitatem manifestaret, unam Cathedram*
 „ *constituit &c.* Ubi vides idem dari Apostolis per illa ver-
 „ ba, *Ego mitto vos*, quod Petro fuerat promissum per il-
 „ lud, *Tibi dabo claves*; & postea exhibitum per illud, *Pa-*
 „ *sce oves meas.* Constat autem per illa *Tibi dabo claves*, &
 „ per illud *Pasce oves meas*, intelligi jurisdictionem plenissi-
 „ mam, etiam exteriorem. Quomodo autem hæc non im-
 „ pediant Petri Primatum, alibi satis ostendimus.

Si ergo tantorum Theologorum judicio, firmissimis ra-
 tionibus & apertis sacræ Scripturæ textibus suffulto, plenissi-
 mam & universalem pro toto orbe potestatem habere potue-
 runt, & revera habuerunt Apostoli, salvâ prærogativâ Petri:
 cur Petri successorum Primatu salvo, absolutam & illimitatam
 respectu singularium diocesum potestatem habere non po-
 tuerunt Episcopi?

V. Ex eo, quod hætenus diximus, præsertim Dominico
 Soto duce, unumquemque Apostolum fuisse cum plenissima
 jurisdictione universi orbis Episcopum, nonnemo fortè inferet,
 Apostolis omnibus & singulis communem extitisse supremam il-
 lam inspectionem generalémque superintendentiam per omnes
 Ecclesias; quo etiam videri posset spectare illud à Paulo dictum
 ad Corinthios, *Instantia mea quotidiana, sollicitudo OMNIUM*
Ecclesiarum; item illud ejusdem ad Ephesios, *Attendite vobis*

& UNIVERSO gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei. Verùm quàm certum est, singulos Apostolos fuisse Episcopos totius orbis, tam certum est, Petro præ aliis omnibus competitivisse curam & sollicitudinem universalis Ecclesiæ. Equidem singulis Apostolis in commune dictum est Matth. XVIII. *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo &c.* Singulis in commune dictum est Matth. XXVIII. *Ite in mundum universum, prædicate, baptizate, docete.* Singulis in commune dictum est Joannis XX. *Sicut misit me Pater & ego mitto vos. Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c.* Et per hoc singuli Apostoli constituti sunt Episcopi universi orbis. Attamen Petro specialiter dictum fuit Matth. XVI. *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: & tibi dabo claves regni cælorum: quodcunque ligaveris super terram erit ligatum & in cælis &c.* Petro specialiter dictum fuit Joannis XXI. *Pasce oves meas.* Et per hoc specialior quædam sollicitudo universæ Ecclesiæ ei injuncta fuit; quæ in quo consistat, suo loco dicitur. Atque his plenè satisfactum putem iis quæ nobis nostræque sententiæ objecerunt Doctor Kauffmans *Dissert. 1. §. 7.* & Petrus Ballerinius *pag. 166.*

IV. Tempus est, ut audiamus nobis etiam adversantem Ennodium Faventinum *Part. 1. Cap. 5. pag. 32.* ita discurrentem: „Duplicem nos distinguimus collatam Apostolis potestatem, alteram Apostolatui *essentialem & intrinsecam*; alteram *accidentalem & extrinsecam.* Prior est potestas evulgandi ubique terrarum Evangelium, Sacramenta conficiendi & administrandi, Episcopos aliosque inferiores Ministros consecrandi, Spiritum Sanctum dandi, Ecclesias fundandi &c. Posterior est potestas Fidelibus præsidendi, eosque regendi, in officio continendi, errantes corrigendi, uno verbo, in unitate continendi, & schismata avertendi. Jam verò priorem potestatem æqualem Apostolis omnibus à Christo collatam esse, nos quoque libenter fatemur; idque colligitur

„ tur ex iis Christi verbis *Matth. XVIII. Quæcunque ligave-*
 „ *ritis super terram &c. Euntes docete omnes gentes &c.* Po-
 „ steriorem verò potestatem æqualem omnibus Apostolis da-
 „ tam esse negamus; idque ex Scripturæ testimoniis *Matth. XVI.*
 „ & *Joan. XXI.* manifestum esse arbitror. „ Sanè Præmatum
 super cæteros Apostolos & super universam Ecclesiam, cum
 generali superintendentia pro bono unitatis, Petro & succes-
 soribus ejus fuisse reservatum & demandatum nemo dubitat;
 hoc dempto *omnem* potestatem singulis Apostolis & eorum
 successoribus datam fuisse, ex præmissis evidens est. Etenim
 quis negabit singulis Apostolis potestatem, eamque omnibus
 æqualem, fidelium congregationibus, seu magnis, seu parvis,
 præsidendi in illis provinciis ac regionibus, ad quas quisque
 eorum pervenit? quis jus & obligationem illos in officio con-
 tinendi, errantes corrigendi, in unitate continendi, tam res-
 pectu particularium Ecclesiarum, quam Ecclesiæ universalis;
 schismata avertendi &c.

Hoc sensu S. Cyprianus in Epistola ad Lapsoſ XXVII.
 ait. „ Lege divinâ fundatum est, ut Ecclesia super Episco-
 „ pos constituitur, & *omnis actus Ecclesiæ per eosdem Præ-*
 „ *positos gubernetur.* „ Itaque rectè & verissimè Lud. Tho-
 massinus *de Eccles. Discipl. Part. 1. Lib. 2. Cap. 14. n. 1.* „ Ut
 „ enim Christus ligandi solvendique potestatem iisdem admo-
 „ dum verbis contulerat Apostolis atque Petro: ita Epi-
 „ scopi in vicem & munia Apostolorum succedentes, ea po-
 „ testate usi sunt *plenissimè* plurium sæculorum tractu, nullo
 „ circumscripta limite intra suas quisque dioceses., magis ad-
 „ huc specificè Claudius Fleury *de Libertat. Eccles. Gallic.*
 pag. 423. „ Quod Sancto Petro specialiter dixit Christus,
 „ id ipsum proportionatim referri debet ad cæteros, prout
 „ omnium sæculorum constans fert traditio. Itaque in iis,
 „ quæ ad ordinarium gregis regimen spectant, *omni pote-*
 „ *state* gaudet quilibet Episcopus. Illius est fidem propo-
 „ nere, illam explicare, quæstiones decidere, Sacramenta ad-
 „ ministrare, judicare, corrigere: & ubi ille officio rectè
 R 2
 fungi:

„ fungitur, nullum Papæ jus est potestatem aliquam in pri-
 „ vatum gregem exercendi.

S. Bernardus Lib. II de Considerat. Cap. 8. n. 16.
 præcipua Romani Primatûs ejusque jura *Privilegia* vocat.
 Eo sensu Realius de *Scientia Regiminis Tom. VII. Cap. 2.*
pag. 147. „ Episcopi in regendis Ecclesiis suis nihil agnoscunt
 „ reservatum Papæ, nisi quod Canonibus & receptis consue-
 „ tudinibus ei reservatum est, *de consensu quidem ipsorum*
 „ *Episcoporum*; ita ut ejusmodi reservationes *Privilegia* quæ-
 „ dam sint Apostolicæ Sedi concessa, ut loquuntur Patres Chal-
 „ cedonenses.„

Accedamus ad P. Zaccariam, visuri, num solidiora sint,
 quæ ille nobis objicit. Imprimis autem ait *pag. 448.* Febro-
 nii conatus eò potissimum spectare, ut Episcopalem Ponti-
 ficæ potestatem exæquet; quod quàm falsum sit, ex jam di-
 ctis apertum est.

Si, *ibid.* inquit ille, absoluta & incircumscripita est Epi-
 scoporum potestas, uti cum Pereria Febronius prætendit, quo-
 modo alteri *ejusdem generis* potestati subiceretur? Illud *ejus-*
dem generis figmentum Jesuitæ est. Quis unquam sanus cogi-
 tavit Episcoporum & Papæ potestatem *ejusdem esse generis*?
 Ab eodem certè fonte eodémque principio, quod est Chri-
 stus Jesus, utraque procedit, ad eundem quoque spiritualem
 finem ambo tendunt; sed naturæ sunt diversæ. Diversa utrius-
 que indoles per decursum Operis abundè explicata est.

Pergit Zaccaria *pag. 449.* „ Episcoporum jurisdictio vel
 „ suarum dicecesium finibus concluditur, vel, quemadmodum
 „ Archiepiscoporum, Primatum, Patriarcharum potestas est,
 „ extra illos vagatur. Atque ampliorem quidem horum esse
 „ jurisdictionem quàm Episcoporum negaverit nemo, qui
 „ nominum significationes non planè pervertat.„ Quàm
 „ hæc sunt erudita! quàm valida ad evertendam omnium
 Apostolorum, omnium Episcoporum in potestate æqualita-
 tem! Hanc verborum suorum infirmitatem cum ipsemet non
 posset non sentire, mox subjungit: *Quod autem ad JURIS-*

DICTIO-

DICTIONEM attinet, quam Episcopi in singulis suis diocesisbus exercent, equalis illa origine dici equidem potest; VI QUOQUE ATQUE EFFICACIA: Tum addit: nisi à suprema potestate arctetur; arctari autem posse, quæ proximo Capite dicturi sumus, Palam facient. Episcopalem potestatem quoad exercitium à suprema potestate arctari posse, nemo dubitat, sed hoc non impedit, quominus illa suâ institutione & suâ naturâ absoluta sit & plena. Quis autem illà suprema potestate polleat, aptâ ad circumscribendum Episcopalis potestatis exercitium, an Ecclesia, an solus summus Pontifex, alia est quæstio, quam Capite sequenti examinabimus.

VIII. Cùm Tom. II. pag. 257. pro solido ac generali documento absolutæ & perfectæ jurisdictionis atque auctoritatis Episcoporum, involventis omnem potestatem necessariam pro bono regimine suarum diocesium dedissem cum gravissimis Theologis & Canonistis jus eorum ex causis Canonicis dispensandi in quacunque lege Ecclesiastica, etiam Concilii generalis, idque illustrassem exemplis Translationum, evectio- nis Neophitorum & Laicorum ad Episcopatus, Bigamorum ad Sacros Ordines &c. intercedit Zaccaria pag. 488. solito suo minùs attentos fallendi studio, sic ajens: „Febonio scilicet, ut cum Persio loquar, *turgescit pagina eruditus Pereira* „*nugis*. *Nugas* voco, quæ ad institutum non pertinent. „Quotus enim quisque est, qui nesciat, Episcopos justâ de „causâ, atque ubi præsertim manifesta Ecclesiæ utilitas aut „necessitas id postulat, *neque ad superiorem consulendum adi-* „*tus facile pateat*, dispensare in Ecclesiasticis legibus posse? „Addit deinde: Quæ necessitatis præsertim causâ egerunt Episcopi à Canonibus dissidentia, non auctoritatem in illis sumunt, aut arguunt incircumscripam, *sed tacitam saltem superioris consensionem*. Potiore jure *nugas* appellavero illas tuas, Zaccaria, in dispensationibus à me descriptis, difficultates adeundi superiorem, aut saltem tacitum ejus consensum, quorum ne vestigium quidem in illis apparet, quando ex contrario non solidum allegata dispensationum documenta juris absoluti argumenta

sunt, sed & productæ auctoritates jus illud dispensandi Episcopis *absolute* tribuunt.

Interim Fulbertus à nobis *Tom. II. pag. 259.* recitatus ad Guidonem Coëpiscopum suum scribit, nihil ipsi à summo Pontifice metuendum esse, quòd Laicum adversus Canones ad Archiepiscopatum promoverit: *Dominus Papa*, inquit *Epist. 38. non habebit, quòd tibi meritò debeat succensere, si te graviter collapsæ sanctæ Rhemensi Ecclesiæ aliquam spem resurrectionis audierit provisisse.* Sic, ait Zaccaria, *pag. 490.* totum hocce negotium in Romani Pontificis voluntatem & æquissimam ejus interpretationem refertur. Non sanè: Fecerat Guido dispensativam hanc Archiepiscopi Ordinationem jure suo: fuisset illa, semotà jam memoratà gravi causà, Sacris Canonibus adversa: Rom. Pontifex ignorans singulas facti circumstantias potuisset, quà Canonum Custos, pro jure & auctoritate suà Primatiali Guidonem tanquam violatorem Canonum reprehendere: verùm intellectà causà motivà hujus promotionis, non supererat Papæ justa ratio *succensendi* Episcopo ordinanti. Nihil hic dependet à *voluntate* Papæ, nihil ab ejus *interpretatione*, quantum ad *valorem actûs*.

Caetera præmissis leviora nullà responsione digna sunt.

CAPUT V.

Papa non potest invadere Episcoporum jura & dioceses. Debilibus adversariorum argumentis occurritur.

I.

Cùm Primatûs officium propriè aliud non sit, quàm toti Ecclesiæ invigilare, ut munia ac ministeria gradûs sui perfectè obeat unusquisque; & ut Ecclesiæ Corpus illam dispositionem harmoniàmque conseruet, qua ipsum donârunt Christus & Apostoli: spontè consequitur, munus Primatis non esse sibi

sibi proprias facere operationes cæterorum Episcoporum, sed tantum operam dare, ut unusquisque suo se contineat loco, partisque omnes muneris sui strenuè exequatur ad præscriptum juris Divini & Canonici. Huic officio rectè fungente quolibet Episcopo, nullam in illius Diocesi jurisdictionem exercere potest Romanus Pontifex. Hoc sensu S. Gregorius M. postquam *Lib. IX. Epist. 59.* Joanni Syracusano occasione Primatis Byzareni scripserat: *Si qua culpa in Episcopis invenitur, nescio quis ei (Sedi Apostolicæ) Episcopus subjectus non sit: illico subjungit: Cùm verò culpa non exigit, omnes secundum rationem humilitatis ÆQUALES sumus.*

Ad hanc harmoniam conservandam omnes Canones tendunt. Atque ita ab exequendis Canonibus & à conservatione juris singulorum, maximè autem integrorum Statuum seu Corporum, pendet, quidquid ad servandam unitatem, & ad tollenda schismata opus est. Quare plenam illam potestatem regendi Universalem Ecclesiam, in qua Primatum Romani Pontificis collocavit Synodus Florentina, *gestis Conciliorum Occumenicorum & sacris Canonibus* eadem Synodus circumscripta. Hæc fuit sententia Gregorii M. *Lib. XIII. Epist. 44.* (nunc 37.) ad Joannem Panormitanum scribentis: *Tunc status membrorum integer manet, si Caput fidei (Romanum Pontificem) nulla pulset injuria, & Canonum manet incolumis atque intemerata semper auctoritas.* Et magnus Bossuetus ad calcem Sermonis de Unitate Ecclesiæ *Tom. II. Opuscul. pag. 470.* de Apostolica Sede verba faciens, exclamat: „ Quanta ejus „ auctoritas fuit, postquam illa majestatem suam in eo maximè „ fecit consistere, ut Canonum auctoritati submitteret omnem „ creaturam! „

II. Equidem nemo nescit, omnium munerum & ministeriorum Ecclesiasticorum primum & præcipuum esse, Romanum Pontificem tanquam visibile Ecclesiæ Caput colere & revereri. Sed & nemo ignorat, conservari Ecclesiæ Corpus in illa dispositione & harmonia, qua ipsum donarunt Christus & Apostoli, nihil aliud esse, quàm subordinari cætera membra

bra Capiti, & cum cæteris membris Caput ipsum cohærerẽ.
 „ Quis autem negare aufit, (sic scribit Antonius Pereria in
 sua *Defensione Tentaminis Theologici pag. 226.*) „ nullã re
 „ magis ad scindendam unitatem accendi & stimulari homines,
 „ quàm ubi juribus suis & antiquis libertatibus spoliari se vi-
 „ dent à Romano Pontifice? Testis antiqua Græcia, testis
 „ Anglia, testis Germania, testes tot alii Septentrionales &
 „ Orientales populi; quos ex ipsis Historiis constat abusu &
 „ impotentia aliquorum Pontificum lacessitos, se se ab Apo-
 „ stolica & Romana communione avulssisse.

Porro non continet se Pontifex suo, ei jure Divino &
 Canonico præscripto loco, sed Ecclesiasticam dispositionem at-
 que harmoniam turbat, si sibi appropriet operationes Episco-
 pis proprias, immediatam in horum diocesanos jurisdictionem
 exercendo. Etenim verissimè scripsit Gerson in Epilogo Libri
de Potestate Ecclesiastica Concl. 2. Opp. Tom. II. pag. 256.
 „ Plenitudo potestatis Papalis non sic intelligenda est imme-
 „ diatè super omnes Christianos, quòd pro libitu possit imme-
 „ diatè jurisdictionem in omnes per se vel per alios extraor-
 „ dinarios passim exercere; sic enim præjudicaret Ordinariis,
 „ qui jus habent immediatius, imò immediatissimum super ple-
 „ bes eis commissas actus hierarchicos exercendi. Extenditur
 „ igitur plenitudo potestatis Papæ super omnes inferiores,
 „ solum cum subest necessitas ex defectu Ordinariorum inferio-
 „ rum, vel dum apparet evidens utilitas Ecclesiæ &c. „
 Similiter Toftatus Episcopus Abulensis *Quest. 87. in Matth.*
XVI. „ Licet Papa sit universalis Prælatas, non est tamen
 „ Prælatas propriè immediatus omnium hominum, accipien-
 „ do immediatum, id est, quòd non habeat sub se alios
 „ Prælatos directè subjectos; licet sit immediatus Prælatas,
 „ id est, potens uti clave immediatè super quemlibet homi-
 „ nem. Ideo non se habet omnino Papa ad omnes homines fide-
 „ les, sicut Episcopus ad omnes de suo Episcopatu; quia Epi-
 „ scopus sub se nullos habet habentes ordinariam jurisdic-
 „ tionem; sed Curati omnes sunt commissarii; & sic tota juris-
 dictio

„ dictio est Episcopi immediatè, & si noller ponere Curatos,
 „ sed ipse administraret, licitè faceret, si sufficeret ad hoc.
 Nec aliter Abbas Fleurius in *Dissert. de Libertatibus Ec-*
clesiæ Gall. pag. 422. „ Nos credimus Papæ principaliter
 „ demandatam esse instructionem & conductionem gregis,
 „ quia ei dictum est, *Pasce oves meas, pasce agnos meos.* Sed
 „ nos pariter credimus, omnes Episcopos à Christo imme-
 „ diatè accepisse suam potestatem, quia ipse omnibus Apосто-
 „ lis dixit, *Accipite Spiritum Sanctum* - - - - Hinc cùm qui-
 „ libet Episcopus injunctum munus plenè obit, nullum Papæ
 „ jus est potestatem aliquam exercendi in privatum gregem. „
 Et rursùm post alia *pag. 442.* „ Quod ad Disciplinam spectat,
 „ credimus, potestatem Papæ Canonibus moderandam, neque
 „ supremam illam esse, nisi quatenus pro conservandis Cano-
 „ nibus summo jure gaudet Pontifex. Hinc Ecclesiasticum
 „ regimen non esse imperium despoticum, sed paternum &
 „ caritate fundatum; in quo auctoritas Capitis cessat, ubi in-
 „ feriores officio suo rectè funguntur; emicat autem in redu-
 „ cendis rebellibus, & tuendis Canonibus. „ Adde ejusdem
 Fleury Institutiones Juris Ecclesiast. Part. III. Cap. 25. cujus
 verba *Tomo II. Febr. p. 532.* descripta sunt.

Idem Abbas *cit. Dissert. de Libertat. Eccles. Gall. p. 423.*
 „ Quod S. Petro specialiter dixit Christus, id ipsum propor-
 „ tionatim referri debet ad cæteros, prout omnium sæculo-
 „ rum constans fert traditio. Itaque in iis, quæ ad ordina-
 „ rium gregis regimen pertinent, *omni potestate* gaudet qui-
 „ libet Episcopus. Illius est fidem proponere, illam explica-
 „ re, quæstiones decidere, Sacramenta administrare, judicare,
 „ corrigere: & ubi ille officio rectè fungitur, nullum Papæ
 „ jus est potestatem aliquam in privatum gregem exercendi. „
 Eâ ratione Advocatus Regius Guilielmus Franciscus Joly de
 Fleury in Discursu occasione duorum Brevium Clementis
 PP. XI. de 18. Januarii an. 1710. habito coram Parlamento
 apud Van Espen *Tract. de Promulgatione Legum in Append.*
 Lit. MM. *Si tale, ait, attestatum autorizaretur, posset præten-*
Tom. IV. S dere

dere Pontifex exercere jurisdictionem immediatam in omni ambitu Ecclesie: prætenso, quam Sacri Canones, custoditi in tota sua puritate inter nos, perpetuò condemnarunt.

III. Solida hæc sunt Theologorum & Jctorum non Gallie solum sed & aliarum Nationum principia. Videamus, quid his objiciant Anti-Febroniani. Inter hos Petrus Ballerinius pag. 16. 23. 24. & 185. ita ratiocinatur: Episcopalis jurisdictio, licet divinæ institutionis sit, attamen in bonum Ecclesie instituta fuit. Si nunc idem Ecclesie bonum exigat, ut exercitium hujus potestatis quodammodo restringatur, hæc restrictio seu moderatio ad illos haud dubiè pertinebit, quibus ab initio jus à Christo relictum est, universalem illum & indeterminatum (qualis primitus fuit) Episcopatum ad certos populos, provincias, seu diceceses restringendi, nec non has particulares Ecclesias seu Diceceses huic vel illi Episcopo attribuendi. Hanc potestatem Apostolis hæctenus nemo negavit; proinde nec illa hodie negari poterit Petri successoribus, quippe in quos omne jus *ordinarium* Apostolorum Principis (in quo jus *extraordinarium* reliquorum Apostolorum post eorum decessum coaluit) ita translatum est, ut illi nulla humana institutio valeat prævalere. Quinimo videmus Episcoporum facultatibus per statuta Provincialium Synodorum poni modum, qui Ecclesie utilior sit, & ad ejus ædificationem conducatur; at hæc jure solum Ecclesiastico Episcopis præfunt, Papa autem Divino.

Indagemus, quantum in hoc argumento roboris sit & valoris. ECCLESIA, non solus Romanus Pontifex, Apostolorum exemplo mota, Episcopaliū functionum exercitium & usum certis locis, quæ Diceceses dicuntur, adfixit & adligavit, cum in Synodo Nicæna l. Can. 6. ita decrevit: *Antiqua consuetudo servetur per Ægyptum, Pentapolim, & Lybiam, ut Alexandrinus Episcopus horum habeat administrationem, quoniam & Romano Episcopo parilis mos est. Similiter apud Antiochiam.* Et in Synodo prima Constantinopolitana Can. 2. *Juxta Canones Alexandrinus Antistes que sunt in Ægypto*

Aegypto regat solummodo : & Orientis Episcopi Orientem tantum gubernent &c. En ergo Ecclesiae auctoritate determinatis Dicecesibus, quin & Provinciis ac Patriarchatibus, restrictum Episcopatum, cui in sua institutione, à Christo facta, nulli fuerant designati limites; & qui in certas Diceceses divisus, suam nihilominus substantiam & naturam sic integram & illibatam conservat in singulis Episcopis, quemadmodum conservaturus erat, si totum orbem pro Dicecesi singuli haberent, ut olim Apostoli. Distinctionem inter jurisdictionem Petri *ordinariam*, reliquorum verò Apostolorum *extraordinariam*, frivolum esse & omni fundamento destitutum, observavimus praesentis Dissertationis *Cap. II. n. 3.* Pariter distinctio inter Apostolatam & Episcopatum, licet ab antiquis nonnunquam adhibita, nihil hic facit ad rem. Nam patrare miracula, fugare daemones, Canonicos Libros scribere, testes esse tot divinarum rerum: eae non *jurisdictiones* fuere, sed *gratiae*. Hic autem non quaeritur, quibus donis ornati à Christo fuerint Apostoli, quando eis Christus Marci III. v. 15. *dedit potestatem curandi infirmitates & ejiciendi daemones*: Sed quali & quantà auctoritate ad regendam Ecclesiam eos munierit, quando eis dixit Matth. XVIII. *Quaecunque alligaveritis super terram &c.* Et Matth. XXVIII. *Ite in mundum universum, praedicate, baptizate, docete.* Et Joannis XX. *Ego mitto vos: accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata &c.* Ex ipsa autem verborum amplitudine & generalitate veteres Patres universè intellexerunt, talem ac tantam eis auctoritatem fuisse, ut nihil ei deesset, nihil sub illa non comprehenderetur. Hanc auctoritatem si quis putat Apostolis à Christo datam, ut cum Apostolis interiret; quid aliud restat, nisi ut cum Apostolis extinctum Episcopatum ipsum credamus, in uno Petri successore revicturum; quo nihil absurdius, nihil antiquitati magis contrarium.

IV. Atque his insuper satisfactum iis, quae Ennodius Faventinus pag. 48. & seqq. ingerit. Distinctio, quam ille proponit de differentia *Ordinis & Jurisdictionis* in Episcopali po-

testate, quarum illam ipse *essentialem & intrinsecam* vocat, hanc *accidentalem & extrinsecam*, peræque hic inapplicabilis est. Ad potestatem Jurisdictionis Episcopalis Ennodius hoc loco refert jus Ecclesiam exterius regendi, leges ferendi, causas judicandi. Quis sapiens negabit hanc potestatem pro sua Dicecesi cui demum cunq̄ue Episcoporum, & quidem tanquam ordini & characteri suo ex divina institutione propriam? Ait quidem Ennodius p. 49. utramque prædictam potestatem ad Ecclesiam optimè administrandam necessariam esse, addit autem, Christum *utramque individuo nexu conjunctam cum singulis Episcopis communicari noluisse. Alioquin, ait, earum alterâ, nempe potestate jurisdictionis, Episcoporum nemo privari posset.* Qui sic ratiocinantur, Evangelium non ex ipso Evangelio antiquorumque Patrum traditione, sed ex recentiorum Pontificum scriptis & gestis interpretantur. Vident nimirum hi Theologi, Romanos Pontifices à sæculo XI. omnia ad se trahere cœpisse: Vident, à multis sæculis non alios Episcopos Ecclesiis dari, quàm quos Romani Pontifices designent aut saltem confirmet: Vident, ubique locorum iis privilegiis à Romanis Pontificibus donari Religiosos Ordines, quibus Ordines ipsi à jurisdictione ordinariorum Pastorum eximantur: Vident, criminum quorundam atrociorum absolutionem sibi reservâsse Romanos Pontifices: Vident, pro minutissimis quibusque rebus sollicitari Romanos Pontifices ab ipsis Episcopis: Vident denique, Ecclesiastica omnia ab unius Romani Episcopi nutu & arbitrio nunc pendere. Ex recenti hac novâque Disciplinâ Evangelica testimonia interpretantes, alius alium ovium more sequentes, docent eorum permulti, fundum illum omnem spiritualium potestatum, quo ex æquo & indiscriminatim locupletatos à Christo omnes Apostolos discretè docet Evangelium, discretè clamant antiqui Patres, extinctis Apostolis in solo Petri successore conservari, tanquam in thesauro seu fonte, unde in Apostolorum successores ad unius libitum & arbitrium distribuatur.

V. Restat, ut, si quæ supersunt particularia Zaccariæ his contraria argumenta, ea ponderemus. Primum ait ille sui Antifebronii vindicati *Tomo I. pag. 466.* Florentinum Concilium definiit, *Romano Pontifici in B. Petro pascendi, regendi & gubernandi universalem Ecclesiam à Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse.* „ Quod si unus (sic „ ille sublimit) Romanus Pontifex fuit à Christo *plena* hac „ potestate donatus, quid demum restat, nisi ut Episcopi in „ partem tantummodo potestatis & sollicitudinis vocati sint? „

Ad hoc Decretum Concilii Florentini à nobis jam responsum est supra *Dissert. II. Cap. 2. n. 7.* & alibi. Porro eohaud obstante in eadem Synodo dicere non dubitavit Bessarion Metropolita Nicænus, & postea Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, quod Sessione IX. legimus: *Scimus quidem, quæ sint jura & prærogativæ Romanæ Ecclesiæ: nihilominus scimus etiam, prærogativæ ejus quos terminos babeant. Quoniam quantacunque facultate polleat Romana Ecclesia, minus tamen Synodo Oecumenica, & universali Ecclesia.* Hæc satis conveniunt alteri ejusdem Synodi Decreto, quo jura & actiones Primatis regulantur conformiter ad ea, *quæ in actis Conciliorum Oecumenicorum & in sacris Canonibus continentur.* At si Papa suas actiones ad normam Canonum dirigat, non invadet jura ullius Episcopi, suo Pastoralis muneri in sua diœcesi per se ipsum satisfaciens, sed unicè intendet gubernationi *universi*, quæ ipsi *plene*, imò *privativè* data est. Inde minimè sequitur, quod prætendit Adversarius, Episcopos *in partem* solummodo *sollicitudinis* vocatos esse; sunt etenim in suis respectivè diœcesibus *primariâ* & *plena absolutâque* sollicitudine onerati. Dico in suis *Diœcesibus*; etenim, quantum ad regimen *Universi*, dici percommode possunt in partem sollicitudinis Papalis vocati esse.

Hæc insuper serviunt explicandis & intelligendis iis, quæ in Basileensi Synodo Patres responderunt Tarentino Archiepiscopo, Eugenii IV. ad eos Oratori; de quibus Zaccaria *pag. 467.*

VI. Juxta *Febronium & Pereriam*, inquit ille pag. 474. potestas Clavium *universitati Ecclesiæ* transcripta est, ut eam per suos Ministros, pro cujusque portione, exerceat; ergo etiam illa suis Ministris pro exercitio Clavium modum & fines præscribere valet. Rectè omnino, uti diximus *Num. 3.* Pergit autem Jesuita pag. 477. „ Si Synodis licet modum pone-
 „ re Episcoporum potestati, non ergo hæc origine ac insti-
 „ tutione sua quoad suarum Ecclesiarum gubernationem abso-
 „ luta, illimitata, ac incircumscrip̄ta est - - - Ratio veri &
 „ proprii Synodorum juris alia non est, nisi quia eadem
 „ Concilia, licet particularia, non autem œcumenica fuerint,
 „ cum tamen ejusdem provinciæ vel regionis Antistitibus juris-
 „ dictione præstarent, poterant ipsis eum Episcopaliū facul-
 „ tatum usum præscribere vel mutare, qui utilior esset, & in
 „ ædificationem Ecclesiæ conferret. Hoc jus si tribuitur Con-
 „ ciliis particularibus, quæ solo jure Ecclesiastico toti provin-
 „ ciæ vel regioni, ejusque Episcopis jure divino in origine
 „ institutis præsent; quantò magis concedendum successori-
 „ bus S. Petri, qui omnibus Episcopis, ipsisque particulari-
 „ bus Synodis præfunt jure divino? „

Nos dicimus, non modò *Episcopatum*, sed & *Papatum*, licet uterque Christum pariter habeat auctorem, Canonibus ac Decretis Conciliorum Generalium coërceri posse. Hoc definivit Oecumenica Synodus Constantiensis; hoc solènni declaratione sua ratum fixumque habuit totus Clerus Gallicanus anno 1682.; hoc in hunc usque diem docent omnes Canonistæ & Theologi Galliæ.

Si jam P. Zaccaria quærat, qui fieri possit, ut potestas, quam Christus instituit absolutam & illimitatam, restringi nihilominus & coarctari ad certa loca, certosque casus valeat: respondebunt omnes, id ideo esse, quia Christus *Ecclesiæ suæ* eam auctoritatem concessit, ut posset ipsa *usum atque exercitium* potestatis divinitus institutæ, divinitusque Apostolis & successoribus collatæ, certis regulis moderari, certisque limitibus coërcere, salvâ interim naturâ & substantiâ ipsius potestatis.

Cum

Cùm Jacobus Vernantius libro Metis anno 1658. excusso docuisset, *Papam soli Deo subjici, nec nisi divinâ potestate Papalem posse restringi potestatem, eique nullis legibus modum poni*: Facultas Theologica Parisiensis anno 1664. sic censuit: *Hæc propositio intellecta de usu & exercitio potestatis Papalis falsa est, Ecclesie & Conciliorum auctoritati derogans*. Qua censurâ descriptâ hæc addit Ill. Bossuetus *Lib. X. Cap. 27.* „Diligentif-
 „ simè omnino, atque ex Majorum non modò Decretis, sed
 „ etiam verbis, Papalem potestatem utpote divinitus institutam
 „ Deo soli quoad se, quoad usum & exercitium Sacris Car-
 „ nibus Conciliisque subjiciunt. „ En ergo, magno Bossueto
 giudice, præeunteque totâ Parisiensi Facultate, certis regulis sive
 Canonibus restringi ab Ecclesia potest ipsa plenitudo Papalis
 potestatis, cui nullos limites præscripsit Christus, cùm Petro
 dixit, *Pasce oves meas*. Ita, & rectè omnino Antonius Perea,
 insignis Theologus Olisiponensis, in defensione Tentami-
 nis Theologici de Auctoritate Episcoporum tempore scissuræ
 an. 1770. editâ pag. 234. & seq.

Redeamus nunc ad Zaccarianam objectionem: Ratio veri
 & proprii juris Synodorum, etiam particularium, est, quòd
 illud habeant nec à se, nec à Rom. Pontifice, sed ab Ecclesia;
 hæc, uti jam vidimus, modum ponere potest *usui & exercitio*
 omnis Ecclesiasticæ potestatis, ne Papali quidem exceptâ, *salvâ*
ejus substantiâ. Hæc omnia pronò alveo fluunt ex sano Eccle-
 siæ Gallicanæ principio de Clavibus non uni Petro sed toti
 Ecclesiæ à Christo traditis. Si ergo hæc ex Gallorum sen-
 tentia non officiant *plenæ* potestati juxta Florentinum (quod
 ille à Gallis pro universali haberi asserit) summo Pontifici in
 persona S. Petri traditæ; neque officiant *absolutæ & plenæ*
 potestati Episcoporum in suis dioccesibus, maximè si hanc in
 sua origine spectemus, & prout à Christo exiit.

VII. Dixi suprâ Num. 1. & 2. quolibet Episcopo suo
 officio debitè fungente, Papam in ejus Diocesi nullum actum
Episcopalis jurisdictionis sive per se, sive per alium exercere
 posse. Poterit tamen ejus supplere defectum *exigente neces-
 sitate* „

fitate, idque tum virtute unius individui & universalis Episcopatus, cujus ipse primas partes tenet, tum etiam vi ipsiusmet Primatus, quem in tota gerit Ecclesia, cujus sollicitudo se ad omnia extendit; non tamen ad alium in suo munere impediendum aut turbandum, suumve illi jus præcipiendum. Illud respectu singularum Diocesum *ad regulam* pertinet, hoc *ad exceptionem*. Hoc posteriore intuitu unus ex Defensoribus Febronii scripserat, *temporum infelicitates subinde à maximorum Pontificum zelo extorsisse, ut extra ordinem ingruentibus undique malis quoquo modo, etiam extra regulam succurrerent; sed hæc ad consequentiam trahi non posse*. At hic subito intercedit Zaccaria *Tomo II. pag. 79.* exclamans: „Præclarum
 „enimverò Zelum! qui Episcoporum jura invaderet, qui
 „institutam à Christo regiminis formam perturbaret, qui
 „Romanæ Sedis supra aliarum ruinas magnitudinem evehe-
 „ret! Hæc *extra regulam* Febronius appellat, hæc zelo tri-
 „buit. Vide, quomodo Sacrorum Canonum spiritum perno-
 „scat, qui non dispensationes Canonum, sed divinæ legis, sa-
 „crorumque omnium jurium violationes tantâ facilitate excusat.

Miseret me hominis itâ differentis, non ad *regulam* reflectentis, nec ad *exceptionem*. Respondebo ei paucis, verbis doctissimi Thomassini: *Metropolitanorum, & Episcoporum, auctoritati tuendæ invigilasse Pontifices, nec eorum vices supplere, aut implere, nisi inevitabili necessitate urgente; eo prospectum à me est Pontificum majestati, æquitati, sanctitati; qui subditorum sibi Præsulum jura tueantur, non invadant unquam; muria tunc demum suppleant, cum charitas urget, cum necessitas cogit &c.* Dignus est Thomassini locus qui legatur integer; prostat *Tomo I. Febr. Cap. III.*

§. 2. 11. 4.

DISSERTATIO IV.
DE ROMANO PONTIFICIS
PRIMATU.

CAPUT I.

*De natura Primatus ejusque adfectionibus ex sententia
S. Bernardi.*

I.

Quæ præcedentis Dissertationis Capite finali dicta sunt, ea nobis viam sternunt ad noscendam universalis Primatus indolem, quæ propriè est invigilare, ut suum in Ecclesia munus quisque perfectè impleat, ipse verò Primas neminem in exercitio sui ministerii impediat aut turbet; ita ut Caput inter & membra perfectè regnet harmonia. Primatum describens S. Bernardus Lib. II. de Consid. Cap. 6. ait: *Nec locus est otio, ubi sedula urget SOLLICITUDO OMNIUM ECCLESiarUM. Nam quid tibi aliud dimisit Sanctus Apostolus? Non ille tibi dare, quod non habuit, potuit. Quod habuit, hoc dedit, SOLLICITUDINEM, ut dixi, SUPER ECCLESIAS.* Agit hic apertè Bernardus de officio Papæ, hoc est, de eo, in quo Romanus Pontifex Petro succedit; id definit Sanctus Pater nihil esse aliud, quàm sollicitudinem super omnes Ecclesias. Ejusdem Libri Capite octavo
Tom. IV. T hanc

hanc considerationem iterum resumens Mellissius Doctor, seu ut ille ait, *altius indagans, quam personam in Ecclesia Dei Papa Eugenius gereret; Romani Pontificis ab aliis Episcopis differentiam & præ cæteris excellentiam, atque adeo Primatum ipsum, disertè ponit in sollicitudine & cura omnium Christianorum. Etenim sic scribit: Sunt quidem & alii cæli janitores, & gregum Pastores: sed tu tantò gloriosius, quantò & differentius utrumque præ cæteris nomen hereditasti. Cui enim, non dico Episcoporum, sed & Apostolorum, sic absolutè & indiscretè totæ commissæ sunt oves? SI PETRE AMAS ME, PASCE OVES MEAS. Quas? illius vel istius Civitatis, aut regionis, aut regni? OVES MEAS, inquit. Cui non planum, non designasse ALIQUAS, sed designasse OMNES? Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil. Et mox: Stat ergo inconcussum PRIVILEGIUM TUUM tibi tam in datis Clavibus, quàm in Ovibus commendatis. Hic nomine privilegii ipsam Petri Primatum, ejusque prærogativam præ aliis Episcopis à Bernardo designari, nemo in Ecclesiasticis monumentis versatus non videt. At privilegium illud seu hujusmodi prærogativam hoc quoque in loco S. Bernardus collocat in universali curâ Petro & successoribus specialiter demandatâ.*

II. Itaque officium atque essentia Primatûs in eo ponenda est, quòd Papa habeat *sollicitudinem omnium Ecclesiarum.* Hanc sollicitudinem nos interpretamur SUPREMAM INSPECTIONEM GENERALEMQUE SUPERINTENDENTIAM, VI CUJUS AD PAPAM SPECTAT TOTI ECCLESIAE INVIGILARE. Singuli Episcopi capita sunt & centra unitatis in suis Diocæsibus; Singulis incumbit Ecclesiarum suarum sollicitudo, inspectio, superintendentia; sed non propterea singulis Episcopis tribuitur, quod Episcoporum Principi est proprium.

Firmum apud omnes Theologos est, verbis illis *Pasce oves meas* propriè tandem declaratum esse Petrum à Christo supremum & universalem Pastorem omnium Christianorum, atque adeo supra ipsos Apostolos Principem ac Caput constitutum.

tutum. In communem hanc omnibus nationibus sententiam sufficiat producere ex Gallis Almainum in Tractatu de Auctoritate Ecclesiæ & Concilii Generalis Cap. 6. Tom. II. Gerson. pag. 987. ubi ita: *A Christo dictum est Petro, Pasce oves meas, Pasce agnos meos Joan. ultimo. Et in hoc conveniunt satis singuli Doctores, dicentes: Christum tunc eum fecisse suum Generalem Vicarium.* Ex Hispanis Sotum, qui in IV. Sentent. Dist. XX. Q. 1. art. 2. concl. 4. sic ait: *Id quod ait Turrecremata, Petrum Joan. ult. plenissimam potestatem in utroque foro recepisse, verissimum est.* Denique ex Italis Bellarminum, qui Lib. 1. de Rom. Pontifice Cap. 12. hæc scribit: *Claves regni ut principalis & ordinarius Præfectus tunc solum accepit, cum audivit, Pasce oves meas. Tunc enim etiam Apostolorum fratrum suorum cura ei commissa est.* Ipse quinimo P. Zaccaria Tom. 1. pag. 327. agnoscit & sustinet per verba Joannis XXI. *Pasce oves meas* demum Petro Primatum fuisse collatum.

III. Quod hæc verba Christi, *Pasce oves meas*, ad alios quoque Apostolos & gregum Pastores pertineant, docemur ab Augustino, Ambrosio, Chrysostomo & Basilio, quorum sententias retulit Febronius Cap. I. §. 3. n. 1. Sed non propterea concludi potest, tot in Ecclesia esse posse supremos Pastores, quot sunt Apostoli seu Episcopi. At si à contrario ex iisdem verbis, *Pasce oves meas*, ampliorem quis materiam ampliorémque finem Primatui assignare prætendat, quam supremam illam Inspectionem & generalem Superintendentiam, in qua Primatus rationem sitam esse diximus, verbis quidem ille ludit, non rebus pugnat. Quid enim in eo, qui in altiore specula reliquos lustraturus sedet, pascere oves Christi aliud est, nisi providere & invigilare, *ut unusquisque munia & ministeria gradus sui perfecte obeat? ut Ecclesiæ corpus illam dispositionem harmoniamque conservet, qua ipsum donarunt Christus & Apostoli.* In his versari diximus supremam illam Inspectionem generalémque Superintendentiam. Neque enim ampliorem sibi finem proponere debet supremus Ecclesiæ Pastor.

Planum ergo est, supremam illam Inspectionem & Superintendentiam, in qua S. Bernardus essentiam Primatûs collocat, nihil aliud esse, quàm inter Antistites omnes sic Romanum Pontificem eminere, ut Caput primûmque Præsidentem Episcoporum: ad quem proinde ex Primatûs officio spectet toti Ecclesiæ invigilare, eo fine, ut munia ac ministeria gradûs sui perfectè obeat unusquisque. Hæc Primatûs! notio plurimùm confirmatur, ubi animum adverterimus, quo fine illum Christus instituerit. Consentiant universi Patres, finem alium non fuisse, quàm *ut vitatis divisionibus unitas servaretur.* S. Cyprianus in *Libro de unitate Ecclesiæ &c.* S. Hieronymus *Lib. I. contra Jovinianum &c.* S. Augustinus *Tract. LXVIII. in Joannem &c.* Ex sententia eorundem antiquorum Patrum ad Petrum singulariter orationem suam Christus propterea convertit, cùm ei dixit, *Pasce oves meas*, non quòd unum illum constitutum vellet Pastorem; sed ut omnes intelligeremus, tot Greges & Pastores, quot componunt Ecclesiam, sic Petro tanquam Capiti & Centro Catholicæ unitatis subdi & coherere debere, ut tam multæ Diceses, tam multi Episcopi, una illa esse Ecclesia monstraretur. At qui Petro dixit, *Tu es Petrus &c.* & *Pasce oves meas &c.* idem cæteris Apostolis dixit: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Euntes ergo docete &c.* Sicut ergo ex prioribus locis colligitur, successorem Petri esse jure divino Primatem Ecclesiæ, haberèque immediatè à Christo præfecturam & administrationem super Ecclesiam universam: ita ex locis aliis confici debet, successores Apostolorum jure divino esse Pastores & Rectores cujusque Ecclesiæ particularis.

IV. Objiciunt nobis hic iterum Balleriniûs pag. 58. seqq. & alii celebre illud Decretum Synodi Florentinæ de Primatu summi Pontificis. Nos illud non illubenter amplectimur. Postquam enim definisset, *Romanum Pontificem in toto orbe habere Primatum;* mox Synodus quasi definitura, in quo Primatus ille situs esset, subjungit: *ipsique in B. Petro plenam potestatem traditam esse pascendi, regendi & gubernandi universalem Ecclesiam*

fiam juxta eum modum, qui & in gestis Conciliorum Oecumenicorum, & in Sacris Canonibus continetur. Quod quid aliud est, quàm supremum in tota Ecclesia Inspectorem, generalémque Superintendentem declarare Romanum Pontificem? idque eo fine, ut Ecclesie Corpus eam dispositionem harmoniámque conservet, qua ipsum dondrunt Christus & Apostoli; ut cuilibet sua jura serventur illæsa; ut liberum sit cuilibet membro functiones Hierarchie suæ proprias exercere. Hoc enim est, quod & in gestis Conciliorum Oecumenicorum, & in sacris Canonibus continetur.

Nihil hæc doctrina commune habet cum doctrina *Marci Antonii de Dominis*, quam superiore sæculo meritò confixit sacra Facultas Parisiensis. Docuit ille, quòd in Ecclesia unum sit Caput visibile, omnibus auctoritate & regimine supereminens, id merum hominum inventum esse, cujus nullum fundamentum invenitur in Scripturis, vel Traditione veterum Patrum. Dogma econtra Catholicum est, Antistiti ei, cujus Episcopatus sit Primatus annexus, tanquam Capiti suo fideles jure divino debere reverentiam & obedientiam.

V. Sed revertamur ad divum Bernardum, cujus vestigia, uti in multis aliis, ita & in notione Primatûs, nos sequi profitemur. Opponit nobis hunc sanctum Doctorem Zaccaria Antifebronii vindicati *Tomo II. pag. 29. & 36.* Imprimis ex ejus Epistola 131. ubi, *Plenitudo, ait, potestatis super universas orbis Ecclesias singulari prærogativâ Apostolicæ Sedi donata est. Qui igitur huic potestati resistit, DEI ORDINATIONI resistit.* Deinde ex Libro II. de Confid. Cap. 8. *Quisque cæterorum (Episcoporum) habet suam, tibi una commissa est grandissima navis, facta ex OMNIBUS, ipsa UNIVERSALIS ECCLESIA toto orbe diffusa.* Ego quidem in his video eandem quam suprà sollicitudinem super omnes Ecclesias, video eandem ex Dei ordinatione; consequenter video universalem divinæ institutionis Primatum; video unum ex Episcopis cæteris prælatum, qui provideat & invigilet, ut unusquisque ministeria sui ordinis debite exequatur, sed non talem,

qui horum munia præripiat, & harmoniam, quam Christus & Apostoli instituerunt, quàmque Canones Spiritu Dei conditi declarant, turbet & infirmet. *Quisque cæterorum habet SUAM Ecclesiam*, inquit Sanctus; ergo & cuique Ecclesiæ, cuique Eiscopo *sua* relinquuntur jura; hæc, uti pro suo officio tenetur, servet & tueatur Caput Episcoporum.

Non aliò quàm ad sic explicatum Primum spectant illa Bernardi verba ex citato Capite octavo, quæ Zaccaria proferre quoque non omittit, dicens, Febronium audere illa citare; ea hæc sunt: „ Sunt quidem & alii cæli janitores, & gre- „ gum Pastores; sed tu tantò gloriosius, quantò & differen- „ tius utrumque præ cæteris nomen hæreditasti: Habent illi „ sibi assignatos greges, tibi universi crediti, uni unus. Non „ modo ovium, sed & Pastorum tu unus es Pastor. Huic „ loco S. Bernardi sequentem Jesuita adfuit, quem insuper suo acumine illustrat, hoc tenore: „ Aliorum potestas certis „ arctatur limitibus, tua extenditur & in ipsos, qui potesta- „ tem super alios adceperunt. Nonne, si causa extiterit, tu „ Episcopo cælum claudere, & ipsum ab Episcopatu depo- „ nere (*quod posse Pontificem Febronius pernegat*) etiam & „ tradere Satanæ potes? *Quonam ergo mens Febronii avolavit,* „ *quum Bernardum nobis opponere non extimuit?* „ Quàm acutè!

Avolavit mens Febronii ad Canones Antiochenos, Sardi-
censes, Africanos, ad quoscunque alios genuinos à Febronio
abundè explicatos *Tom. I. Cap. IV. §. 8. Tom. II. pag. 56.*
268. 310. Tom. III. pag. 65. seqq. p. 299. &c. Quòd Pri-
matus summi Pontificis *universalis* sit, proinde quoad locorum
spatia nullis arctetur limitibus, omnibus Catholicis certum est;
æque verum est, quòd ejus sollicitudo ad omnes Ecclesias,
ad Pastores perinde atque ad oves se se extendat; item quòd
ille eos, qui Ecclesiæ rebelles sunt, excommunicare, id est,
Satanæ tradere valeat, etenim absque hac potestate (quemad-
modum paulò pòst videbimus) unitatem Ecclesiæ efficaciter,
prout ex officii sui naturâ & debito obligatur, tueri non pos-
set.

fer. An (quod postremum in hac Sancti Patris Consideratione est) ad Primatus gestionem quoque desideretur, ut ille, qui in suprema Specula sedet, Episcopos etiam *per se* suis sedibus dejicere valeat, hoc Canones sinceri, *cit. Cap. IV. §. 8.* relati, negant, posteriores apocryphi ibidem quoque indicati affirmant. Hi posteriores ævo S. Bernardi adeo vigeant, ut idem Sanctus non fuerit veritus *Epist. 239.* scribere, Episcopos à solo Rom. Pontifice posse deponi. Verùm hoc vitium sæculi fuit, non officens genuinæ & generali ideæ, quam cætera Mellissus Docteur habuit deditque de Primatu. Tam parum, inquam, hoc justæ ideæ Primatus aut detrahit aut addit, quàm quod idem Vir Sanctus, vitio seu ignorantia sui ævi delusus, *Epist. 237. n. 2.* memorat, Papani de regnis & imperiis disponere.

CAPUT II.

Contrariis Patris Zaccaria argumentis & figmentis respondetur. Universalis Romani Pontificis Episcopatus expenditur.

I.

Sequamur presso pede Zaccariam. „Hoc igitur, inquit ille *pag. 20. Tom. II.* demum inquirendum, num sine cogente jurisdictione Unitas formari (id enim addendum) & servari possit. Tam *pag. 21.* Catholici jurisdictionis nomine *non nisi vim coactivam* intelligunt. Demum *pag. 22.* Si, quod à D. Nicole scriptum reperio, *juris est divini, & ex institutione Christi, ut Pontifex Romanus omni potestate & prerogativis ad unitatem EFFICACITER conservandam necessariis præditus sit*, vis coactiva, atque adeo vera propria, que jurisdictio denegari illi nullatenus poterit. „ Addit etiam

etiam pag. 35. ex Ballerinio de Potest. Eccles. Cap. IV. n. 10. „ Quum Primatus non meri honoris & ordinis, sed „ peculiaris jurisdictionis institutus fuerit à Christo in bonum „ unitatis Ecclesiæ, ut Capite constituto scissurarum & schis- „ matis tollatur occasio; *vim profectò coactivam in omnes* „ *Collectivè* debet habere, sine qua latus schismatibus & scissu- „ ris aditus pateret, unitatisque bonum obrineri non posset. „ Hinc qua ratione ea vis *in singulos* ab adversariis concedi- „ tur, causâ Primatûs, eâdem *in omnes collectivè* concedenda „ est, quum universæ Ecclesiæ unitas non ex singulis tantum, „ sed ex omnibus collectivè sumptis & in unum coactis „ redeat. „

Ærem ille verberat omnibus his discursibus. Cùm *juris-* „ *ditionis* nomen identidem inclament adversarii, videndum an- „ te omnia, *quid sit jurisdictio*. Cùm hujus nomen & qualitas „ à Jure Civili descendat, inde quoque ejus indoles desumenda „ est. Definitor autem illa in Legibus Civilibus *Publica, de* „ *causis tum Criminalibus, tum Civilibus, juris dicendi, & judi-* „ *catum exequendi potestas. Leg. 3. Cod. Leg. 2. ff. de Jurisdi-* „ *ctione. Leg. 5. princ. ff. de Re judic. Leg. 99. pr. de Verb.* „ *Signif. Leg. ult. §. 1. ff. de Off. ejus cui mand. est jurisd.* „ *Leg. un. ff. Si quis jus dic. non obt.* Conciliis Provincialibus, non „ verò Romano Pontifici, sive in communibus, sive in gravio- „ ribus causis, scilicet depositionibus Episcoporum (quas hic „ criminales possumus appellare) juris dicendi & judicatum exe- „ quendi supremam, imò omnem potestatem competere, evin- „ citur illis Canonibus & sacræ Disciplinæ monumentis, quæ „ eis locis, quæ superiore Capite num. 5. indicata sunt, Febronius „ memorat. Sed ne hodie quidem, postquam per Decretales „ Ilidori appellationes ad summi Pontificis Curiam introductæ „ sunt, ei in prima instantia judicare Concilium Tridentinum „ Sess. XXIV. Cap. 20. de Ref. permittit. Equidem ibidem Sa- „ cra Synodus addit: *Excipiuntur causæ, quas ex urgenti, ra-* „ *tionabilique causa judicaverit Summus Pontifex per speciale re-* „ *scriptum Signaturæ Sanctitatis suæ, manu propria subscriben-* „ *dum,*

dam, committere aut avocare: Verùm imprimis talis commissio aut avocatio in præjudicium primæ & aliarum instantiarum in Gallia, forè etiam alibi, non admitteretur (vide præcedentem *Dissert. III. Cap. 5. n. 2.*); deinde ea non tam foret effectus ordinariæ *Jurisdictionis*, quàm extraordinariæ *Authoritatis*, Sanctissimo pro casu inopino & gravi ab Ecclesia commissæ. Ex his & similibus colligitur, quàm circumspectè Tridentinum, de potestate Papæ loquens, eam *Authoritatem* vocaverit, non *Jurisdictionem*.

II. Quibus mediis Pontifex vi authoritatis sibi creditæ unitatem ex suo Primatis officio tueri debeat, jam dictum est *Tom. I. Febr. Cap. II. §. 4. n. 2.* & distinctiùs *Tom. III. pag. 33.* scilicet *erudiendo ignaros, & contumaces ligando*. In hac contumaces ligandi, id est, excommunicandi potestate consistit illa *vis coactiva*, de quâ, tanquam ad exercitium Primatûs necessariâ, & ad *unitatem efficaciter conservandam* requisitâ adversarius loquitur. Attamen in ligandis contumacibus Papa minimè egredi debet regulas eum in finem ab Ecclesia præscriptas, aliàs dispergit potius quàm reunit, uti pluribus demonstratum & explicatum est *Tomo I. Cap. VI. §. 9. n. 4. Cap. IX. §. 7. Tom. II. pag. 330. 354. seqq. 575. 611. Tom. III. pag. 184. seqq. 203. 216.*

Dedit Febronius *Tom. I. Cap. II. §. 4.* pro norma & principio Primatus: *Omnia illa & sola esse primigenia & essentialia jura Primatûs, sine quibus Unitas non potest servari*. Admittit hanc regulam Zaccaria *cit. Tom. II. pag. 20.* addens, insanum fore, qui eam negaverit. Itaque in illud demum impartiali studio inquirendum, quænam sint illa, sine quibus Unitas, seu ut ait ille, *ratio Centri* servari non potest. Videmus eum inter cætera, tanquam sequelam regulæ, illò referentem *jus coactivum in omnes fideles COLLECTIVE sumtos*, hoc est, in & supra Ecclesiam Universalem. Cùm plurimi hanc ei, inter plures alias, consequentiam negaturi sint, hinc quisvis facillè agnoscet, regulam, cæteroquin sanctam & fir-

firmam, in manibus hominum sic præoccupatorum, lubricam & nullius usûs evadere.

Itaque quia in applicatione hujus regulæ affectibus facilè indulgetur, Febronio visum est *cit. Cap. II. §. 4. & alibi*, alteram ei sociare, hanc nempe: *Quod per omnes ætates & ubique ad jura Primatûs pertinere agnitum est &c. & vicissim.* Sed & hoc principium Zaccaria *cit. pag. 20.* amplectitur. Qua igitur exspectatione impartialium suffragiorum ille tuebitur eam, quam præterdit eadem regulâ fulciri, Papæ præ Ecclesia universali superioritatem, si solum reflectat (ut alia prætermittam) ad tempora Constantiensis Concilii, ad Declarationem Ecclesiæ Gallicanæ anni 1682. ad noviores Christianissimi Regis constitutiones hanc doctrinam in suo regno prohibentes; ad mandatum augustissimæ Romanorum Imperatricis de anno 1769. contrariam sententiam in Academiis vasti sui domini doceri præcipientis; denique ad omnia & singula, quæ à nobis Dissertatione II. à Capite 3. usque ad finem tradita sunt.

„ Creditumne *ubique* est (sic profequitur Zaccaria *pag. 28.*)
 „ Centrum esse omnium Ecclesiarum Romanum Pontificem?
 „ an non? Creditum id fatetur *Febronius*; debuerat ergo
 „ ostendere, Centri, ad formandam servandamque *efficaciter*
 „ unitatem instituti, non esse naturam, ut *cogentem jurisdi-*
 „ *ctionem* exposcat. „ Prò quale ratiocinium! Adversarii potius
 „ fuisset probare contrariam affirmativam. Sed liberavimus
 „ eum jantum ab hoc onere, ipsimet confrentes, Pontificem,
 „ exhaustis mollioribus mediis, etiam *coactivis* ad tuendam unic-
 „ nem uti posse, sed 1.) iis quæ ab Ecclesia probantur, 2.) co-
 „ modo & forma, quæ ab Ecclesiæ Canonibus præscribuntur.

III. Zaccaria immediatam eamque ordinariam potestatem in quosvis fideles stabilire præsumens sic *pag. 57.* disserit:
 „ Hoc esset Febronio demonstrandum, Romani Pontificis or-
 „ dinariam atque immediatam in omnes fideles potestatem
 „ eam esse, ut per se se, omni abusu seposito, Episcoporum
 „ juribus adversaretur. Verùm hoc numquam evinceret, nisi
 „ antea

„ antea ostenderit, Pontificiam authoritatem aliam omnino
 „ esse ab Episcopalis indole, ut hæc etsi ordinaria est & im-
 „ mediata in singulos singularum dicecesium fideles legitima
 „ sit per se neque Parochorum juribus suapte naturâ, sed
 „ solo, qui irrepere possit, abusu contraria; Pontificia verò
 „ ex ipsa *ordinariæ & immediatæ* potestatis vi, quin aliud
 „ accedat injustitiæ vitium, cum insito Episcoporum jure
 „ confligat. At id quonam pacto comprobare poterit? „

Paginâ præcedente scripserat: „ Concurrit, ut cum Febro-
 „ nio loquar, Episcopi & Parochorum potestas. Age, dic,
 „ an ab Episcopis propterea Parochorum jura lædantur?
 „ Negas? Atqui Episcopus tamen potest non modò vigila-
 „ re, ut Parochi suis ritè fungantur officiis, sed eorum quo-
 „ que subditos ipse per se gubernare, horum confessiones
 „ vel audire ipse, vel aliis audiendas committere, Parocho-
 „ rum negligentiam supplere, omnia denique parochialia mu-
 „ nera peragere. „ Ergo idem etiam summus Pontifex in
 quorumlibet Episcoporum dicecesibus.

Quod hic Jesuita præprimis postulat, ut ostendatur, Pon-
 tificiam potestatem indole, id est, naturâ suâ, aliam esse ab
 Episcopali, de eo, nescio, an aliquis præter ipsum dubitet.
 Videtur mihi hoc abundè probatum præcedentis Dissertationis
 Capite ultimo, & præsentis Capite primo. S. Augustinus
 Lib. I. contra duas Epist. Pelag. Cap. 1. Apostolicam Sedem
 communis Pastoris *Speculam* vocat, id est, eminentem Ca-
 thedram, ex qua ordinariis Pastoribus intenditur, non ipso-
 rum officium, quando ipsi illud præstare possunt & volunt,
 intercipitur. Certè, per Canones Nicænos, non magis lice-
 bat Romano Pontifici ordinationes aut alium quemvis actum
 in dicecesi Alexandrina vel Antiochena exercere, quam Alexan-
 drino vel Antiocheno in dicecesi Romana vel in aliqua ex Ec-
 clesiis Suburbicariis. Neque in primis decem Ecclesiæ sæculis
 exemplum facilè reperietur aliquod, ubi immediatam jurisdic-
 tionem in alienis dicecesibus sibi arrogare Romanum Ponti-
 ficem paterentur alii Episcopi, nisi interveniente defectu vel
 culpâ

culpâ ipsorum Ordinariorum Episcoporum. In dicecesi E. G. Parisiensi proprius & immediatus Pastor jure divino solus est Parisiensis Archiepiscopus; nullos in illa dicecesi actus Hierarchicos exercere potest Romanus Pontifex invito Archiep. Parisiensi; nisi si ipse Archiepiscopus negligens aut culpabilis in officio Pastoralis deprehendatur. Id Gerson in Epilogo Libri *de Potestate Ecclesiastica*, id Fleurius in *Dissert. de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ*, id ex sententia recentiorum aliorum Gallorum observat Realius *Tom. VII. Cap. 2. Sect. 1.*

Comparisonem illam Episcopi ad Parochum cum potestate Papæ respectu Episcopi, in qua adversarius tibi tadeo complacet, meram illusionem esse, jam monstratum est *Dissert. III. Cap. 3. n. 5.* Ecclesia Apostolorum exemplo mota Presbyterorum ordinem sic Episcopatus subditum & obnoxium voluit, ut in Sacramentorum administratione ab Episcoporum nutu & arbitrio penitus dependerent Presbyteri. Sic enim legimus in antiquo Codice Canonum *Cap. 40. Presbyteri & Diaconi absque sententia & voluntate Episcopi nihil peragant.* Et apud Hieronymum in Dialogo adversus Luciferianos: *Inde venit, ut sine crismate, & sine Episcopi jussione neque Presbyter neque Diaconus jus habeant baptizandi.*

IV. Quod non valuit Adversarius ratione, hoc sperat se evicturum auctoritatibus. Hunc in finem *pag. 50. & seqq. item pag. 63. & seqq.* citat nonnulla loca Patrum & Conciliorum. Et imprimis quidem S. Irenæum *Lib. II. adversus hæreses Cap. 3.* Deinde S. Hieronymum *Epist. XIV. al. 55. ad Damasum.* Verùm hæc loca, ad *immediatam* in singulas oves Rom. Pontificis *jurisdictionem* nihil pertinentia ab Auctore nostro jam satis explicata sunt; ille quidem *Tom. III. pag. 47. seqq. item pag. 153.* hic verò *Tom. I. Cap. III. §. 8. num. 2.*

Post hos Jesuita S. Leonem M. inducit, *Serm. III. in Anniversario suæ assumpt. ubi: de toto mundo unus Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur: ut quævis*

*in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores; omnes tamen propriè regat Petrus, quos propriè regit & Christus. Ex his verbis ille sic subsumit. „Hoc maximè Christum in-
 „ter & Petrum interest, quòd quos ille principaliter regit,
 „hic, quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multi-
 „que Pastores, omnes propriè regat. Christi porro in om-
 „nes principalis illa potestas sanè est immediata, & Petri
 „igitur immediata est. „Qualis ista argumentatio! Divinam
 suam quà principalis Pastoris potestatem Christus *per se* in
 omnes non exercet; ipse Dominus omnium nostrùm, quem
 Deus Pater posuit Caput super omnem Ecclesiam, in ea Recto-
 res & Pastores posuit, qui illam regerent & pascerent nomi-
 ne ejus. Hi Ecclesias, hi singulos fideles, pro suà cujusque
 statione & portione, nec non acceptà commissione, docent,
 absolvent &c. Inter omnes constituitur supremus Rector ac
 Primas; de hac Petri & successorum ejus dignitate loquens
 S. Leo, præmissa sua verba paulò pòst ipse sic explicat: *Non
 frustra uni commendatur, quod omnibus intinetur. Petro enim
 ideo hoc singulariter creditur, quia cunctis Ecclesie Rectoribus*
FORMA *præponitur.* Sic ergo ex sententia Leonis M. omnes
 Pastores Petrus regit, tanquam omnium & singulorum
Forma, non qui illorum officium præripiat, & commissas
 eis divinitus oves per se & immediatè dirigat; eò enim us-
 que successorum Petri, post dicecesium divisionem, *privile-
 gium*, id est, prærogativa non extenditur; etenim hoc mini-
 mè æquum foret. *Manet ergo Petri privilegium, ubicumque
 ex ipsius fertur æquitate judicium.* Sic immediatè post præ-
 missa concludit S. Leo.*

At „ ipsa id agnovere generalia Concilia. Romana Ec-
 „clesia (ita Lateranense Oecumenicum Concilium sub Inno-
 „centio III. Cap. V.) *disponente Domino super omnes alias*
 „**ORDINARIÆ POTESTATIS** *obtinet principatum.* Quid
 „differens? Possentne *ordinaria* hæc esse potestas, quin *imme-
 „diata* esset? „ Ita Zaccaria pag. 52. Verùm lecto integro
 Synodalis Decreti contextu, securiùs de ejus sensu & mente
 V 3 judi-

judicabitur. Ecce illud: *Antiqua Patriarchalium Sedium privilegia renovantes, sacrâ universali Synodo approbante, sancimus, ut post Romanam Ecclesiam, quæ disponente Domino SUPER OMNES ALIAS ORDINARIÆ POTESTATIS obtinet Principatum, utpote Mater universorum Christi fidelium & Magistra; Constantinopolitana primum, Alexandrina secundum, Antiochena tertium, Hierosolymitana quartum locum obtineant, SERVATA CUILIBET PROPRIA DIGNITATE.* Verbum *ordinariæ potestatis* Jesuita hic Romanæ Ecclesiæ appropriat; sed perperam & contra mentem Synodi. Hujus vera mens, & genuinus Decreti sensus est, quòd Romana Ecclesia obtineat Principatum, id est, Primatum super omnes alias Ecclesias, *Ordinariâ*, hoc est, *Episcopali potestate* gaudentes. Hoc Lateranensis Synodi Decretum in Decretales Gregorii IX. *Lib. V. Tit. 33. de Privilegiis. Cap. 23.* relatum est. At ex communi Decretalium loquela *Ordinaria potestas* semper Episcopalem, numquam Papalem, Patriarchalem aut Metropolitancam designat. *Rubr. & tot. Tit. X. de officio Judicis ordinarii.*

De verbis Tridentini, quibus Sess. XIV. de Pœnit. Cap. 7. dicitur, *Pontifices Maximos, pro suprema potestate sibi in universa Ecclesia tradita, causas aliquas criminum graviore suo potuisse peculiari judicio reservare, egerat Febronius Tom. I. Cap. VII. §. 6. n. 6.* sustineus, has reservationes non nisi ex Episcoporum consensu obtinere. Hanc interpretandi methodum Jesuita noster pag. 53. dubitat, *licentiâ* an *fatuitatem* dicere debeat. Sed fortè mutabit animum, quando ex *Tom. III. Febr. pag. 291.* legerit, eam esse sententiam Corporis Episcoporum Galliæ.

„ Monendus serio heic est *Febronius*, ne *juribus exclu-*
 „ *sivis* Episcoporum adeo confidenter adscribat jus absolven-
 „ di quoscunque ritè dispositos ab omnibus reatibus. Hoc
 „ enim est Romanis Pontificibus facultatem negare cùm re-
 „ servandi sibi in alienis diœcesibus aliquorum criminum cau-
 „ sas, tum absolvendi fideles aliorum Episcoporum curæ sub-
 „ jectos.

„jectos. Nam utraque facultas jus illud sanè everteret ex-
 „clusivum absolvendi quosunque ritè dispositos ab *omnibus*
 „reatibus. At posse Romanos Pontifices pro suprema ipso-
 „rum potestate aliqua sibi reservare crimina absolvenda, à
 „Tridentino Concilio definitum est. Nec minùs Catholicae
 „Fidei adversatur, qui facultatem quorumcumque etiam in
 „alienis diœcesibus absolvendorum fidelium Pontificibus ad-
 „imit. „ Sic in Nota ad pag. 64. Zaccaria. Sed dubito
 multùm, an Febronius ab hoc viro, suis præjudiciis immer-
 so, consilia & monita admissurus sit. De reservatione Ca-
 suum Papalium jam actum est. De facultate absolvendi in
 alienis diœcesibus, quam Regularibus Papa largitur, egit Fe-
 bronius *Tom. I. Cap. VII. §. 7. n. 2. seqq.* Illud omnibus
 notum, à Tridentina Synodo statutum esse, nullum Presbyte-
 rum, *etiam Regularem*, posse sæcularium Confessiones audire,
nisi ab Episcopo approbationem obtineat, privilegiis & consue-
 tudine, etiam immemoriali, non obstantibus. Porro in hac
 Episcopi approbatione consistit ejusdem *Consensus*, sine quo,
 etsi Regularis à Papa commissionem haberet, Confessio nulla
 esset; quidquid ante Tridentinum nonnulli, falsà ideâ *Episco-*
patûs Universalis circumventi, in contrarium scripserint.

V. De hoc *universali Episcopatu* (quem S. Gregorius M.
Lib. V. Epist. 18. 20. 21. 43. Lib. VII. Epist. 31. 33. Lib. IX.
Epist. 68. adeo respuit & damnavit, tam in se quàm in Joane
 Archiepiscopo Constantinopolitano, ut illum vocaret *super-*
bum perversum, scandalosum, scelestum, nefandum ac stultum;
nomen erroris, nomen blasphemiae) egerat Febronius *Tom. I.*
Cap. II. §. 11. n. 3. 4. Cap. VII. §. 1. n. 6. Tom. II. p. 380.
 idque eo fine, ut ex ipso S. Gregorio comprobaret, neque
 Episcopo Constantinopolitano competere jus omnia Episcopa-
 lia munia per totum districtum sui Patriarchatus exercendi,
 neque Romano Episcopo in omnibus diœcesibus universi or-
 bis. Zaccaria adversum hæc Gregorianis Epistolis alium
 sensum appingit, *Tom. II. Antifebr. vind. pag. 69.* ita scri-
 bens: „Eo solùm sensu à Gregorio titulum illum *Oecumenici*
 Epi-

„ Episcopi in Joanne reprehensum, sibi que ac cæteris Roma-
 „ nis Pontificibus denegatum, eo, inquam, sensu, quo &
 „ ab Episcopo Constantinopolitano, qui sui Patriarchatûs si-
 „ nibus conclusus nec vigilantiam neque auctoritatem in cæ-
 „ teros Christiani orbis Patriarchatûs exercere poterat, alie-
 „ nus maximè erat; & à quocumque demum, etiam à Ro-
 „ manæ Ecclesiæ Præsulibus usurparetur, ita concurrentem
 „ cum Episcopali Pontificis, aut alterius cujusque auctori-
 „ tem, *ut eam ab omnibus Episcopatûs functionibus excluderet,*
 „ designasse videretur; numquam autem de ea Romanis Pon-
 „ tificibus eripienda potestate, quæ cum Episcopali concur-
 „ rat, sed eam includat, ac solummodo moderetur, & regat,
 „ Gregorium cogitasse. „ Absurdum sanè Jesuitæ figmentum
 est, quasi Joannes Constantinopolitanus fimbrias suas eousque
 prætenderit extendere, ut ei liberum fuisset, per omnes sui
 Patriarchatûs fines Episcopalia *cum exclusione propriorum Epi-
 scoporum* exercendi. Observat Guassanvillæus in Notis ad
 cit. Epist. 20. & 43. Libri V. S. Gregorii, Græcos nomen
Oecumenici suo Patriarchæ eâ tantum de causa tribuisse, quòd
 toti cuidam parti orbis præesset.

Quid ultrà? Quòd Vir noster, & Theologi, quos in
 suo Antifebronio italico Dissert. II. Cap. 3. n. 6. memorat,
 statum quæstionis, quæ fuit inter Gregorium Pont. Max. &
 Joannem Jejunatorem, assecuti non sint. Nos eam damus
 ex Oriente Christiano Michelis le Quien *Tom. I. pag. 67.*
 „ Hoc unum illis (Patriarchis Constantinopolitanis) deesse
 „ videbatur, ut speciali quodam titulo sese Romano Pontifici
 „ per omnia æquales significarent. Quocirca, quia in Chal-
 „ cedonensis Synodi actis legerant, uti antehac in Latrocinio
 „ Ephelino Dioscorum ab Evazorum Episcopo Olympio, sic
 „ & Leonem Magnum Papam ab Athanasio Alexandrinæ Ec-
 „ clesiæ Presbytero, Theodoro item & Ischyrione Diaconis,
 „ & à Sophronio laico, in Libellis ipsorum adversus eundem
 „ Dioscorum, *universalis Archiepiscopi & Patriarchæ* nuncu-
 „ patione donatum, quin etiam ab ejusdem vicariis cum sub-
 scribere

scriberent, *universalis Ecclesiæ urbis Romæ Episcopum* &
 „ *Papam* appellatum, Monachos item Syriæ eodem titulo
 „ Hormisdam Papam in suo adversus Severum supplice li-
 „ bello salutasse, *Sanctissimo & beatissimo univēse orbis terræ*
 „ *Patriarchæ Hormisdæ*; idcirco eodem honoris vocabulo Pa-
 „ triarcham suam insigniri curaverunt Byzantini. Justinianus
 „ nimirum Imperator in rescripto ad Epiphanium Constanti-
 „ nopolitanum, quod exstat in ejus Codice, tit. *de Sanctis-*
 „ *sima Trinitate*, hunc Patriarcham *œcumenicum* appellavit----
 „ Eandem variis Novellis suis vocem idem Imperator præ-
 „ fixit, quas ad Epiphanium, Anthimum, Meenam, Byzan-
 „ tinos Antistites dedit, quemadmodum & aliis quibusdam
 „ ad Agapetum Pontificem Romanum scriptis. - - - -

„ Quum igitur Constantinopolitanus Præsul multiplici
 „ Principum Lege omnibus Orientis Patriarchis prælatus es-
 „ set, ac præ illis *œcumenicus* seu *universalis* Patriarcha salu-
 „ tatus; Joannes Jejunator, qui eam Sedem sub Tiberio II.
 „ capessivit, potestatem quoque sibi arrogavit generalem Sy-
 „ nodum, totius præsertim Orientis, Constantinopolim con-
 „ vocandi - - - Inauditum hæcenus Jejunatoris ausum Illirici
 „ Præsules, ad quos ille literas istas suas tractorias mittere
 „ non dubitaverat, Pelagio II. Pontifici Romano Primati suo
 „ confestim detulerunt &c. „

Inde illæ oppositiones adversus hunc universalem Patriarcha-
 tum, imprimis quidem jam laudati Pelagii, deinde ejus successo-
 ris Gregorii M. quæ prostant in supra memoratis hujus Episto-
 lis, datis ad ipsum Joannem Patriarcham, ad Mauritium Impera-
 torem, ad Constantiam Augustam, ad Eulogium *Alexandrinum*
 & ad Anastasium *Antiochenum* (quorum, tanquam ad Orien-
 tem pertinentium, maximè intererat) denique ad omnes to-
 tius orbis Episcopos. Hi & alii Romanorum Præsulorum labores
 non impediunt, quominus Byzantini Patriarchæ *œcumenici*
 titulo frequentissimè uterentur; unde tandem, crescente idem
 æmulatione, magnum illud schisma Orientalium ab

Occidentalibus ortum & confirmatum est, non ritus aut doctrinæ alicujus causâ, sed propter Sedium prærogativas.

Porro quidquid valuit Gregorius M. hoc collegit, hoc opposuit, ut Constantinopolitanum Patriarcham ab usurpatione tituli *Universalis* retraheret, & ejus attentatum redderet odiosum. Eo fine inter cætera (ex zeli abundantia, acriori stylo, vocabulo *Universalis* materiam suppeditante) Joanni cit. Epist. 18. objecit, de quo ille verosimiliter non cogitavit: *ad hoc perductus es, ut despectis fratribus Episcopus appetas solus vocari.* Et infra rationem reddit, cur nullus Rom. Pontifex sibi titulum universalis Episcopi assumpserit: *Ne, inquit, si sibi in Pontificatus gradu gloriam singularitatis arriperet, hanc omnibus fratribus denegasse videretur.* Voluit scilicet S. Gregorius in *Constantinopolitano* reprimere, quod ne *Romanus* quidem appeteret. At nunquam ille prætendit jus *exclusivum Episcopalia* per totum Orientem exercendi, sed *Patriarchalia* tantum; hæc in quo consistant, *Tomo II. Febr. pag. 388.* dictum est. Porro ea (ne latius, atque ad Occidentem etiam, Joannis & Successorum ejus prætentio excurreret; quod deinde sub prætextu translati in Orientem Imperialis solii factum est) Pontifex, tanquam Caput & Primas Ecclesiæ, intra binos alios Orientales Patriarchatus, *Alexandrinum & Antiochenum*, utpote à *Constantinopolitano* jure & facto distinctos, adeoque per *universum Orientem* illi merito contradicebat, allegans, eo fine titulum *universalis Episcopi* à Joanne usurpatum, quo ille in despectum aliorum utens, eis dominari, & indebita in illos jura sibi asserere videretur. Faterur eâ occasione, à verbo *Universalis* arreptâ, S. Gregorius M. si Romanus Pontifex talia attentaret, eum non immeritò taxari, quasi gloriam singularitatis arripere, & despectis fratribus esse, aut saltem vocari vellet, quod ipse non est, sed quod post dicecesium divisionem quisque in sua proprie est, idque cum exclusione cujuscunque alterius. Cæterùm observat *Colletus Instit. Theol. Tom. II. pag. 585.* S. Leoni in Concilio Chalcedonensi consensu nomen Episcopi universalis datum esse, *quoniam in omnes orbis*

orbis Ecclesias IN HIS REBUS, QUÆ POLITIAM ECCLESIAE NB. TOTIUS SPECTANT, *jurisdictionem habeat*; quod planè aliud est, quàm cum singulis Episcopis in exercitio propriarum functionum concurrere. Atque ad illud aspirabat Patriarcha Constantinopolitanus.

VI. „ Hoc tempore summi Pontifices in Bullis non „ utuntur amplius titulo *Episcopi Urbis*, sed tantùm *Episcopi*, „ sine aliquo addito, scilicet *Clemens Episcopus*, ne designan- „ do specialis Urbis Episcopatum, reliquarum sedium Episco- „ patus denegetur, cùm verè Papa sit Episcopus totius Ec- „ clesiae: Ita Vitalin. in *Prooemio Clemen. ver. Joann. num. 26.* „ ibi: *Ne detur occasio curiosis & pertinacibus per expressio- „ nem certæ Sedis asserendi, eum non esse aliarum Sedium Epi- „ scopum, quod est falsum*: Nam verè Papa est Episcopus in „ plenitudinæ potestatis, reliqui verò Episcopi ad partem sol- „ litudinis vocati fuere. „ Sunt ipsissima verba Cardinalis Vincentii Petra in *Commentariis ad Constitutiones Apostolicas Tom. I. pag. 78. n. 7.*

Ex hujus Cardinalis (qui sub Clemente XI. officio Secretarii Congregationis Concilii functus est) testimonio, eoque expressè laudato, intulit Vindex Febronii *Tom. II. pag. 381.* ideo *banc mutationem Styli* factam fuisse, ne crederetur Curia agnoscere, Pontificem solius Urbis esse Episcopum. In hoc, exclamat Zaccaria pag. 80. *tanta vis est hallucinationis, atque inscitiae, quantum capere nulla mens possit.* Sic adversùs Febronium ille declamat, de Card. Petra ne hincit quidem, quasi hic non fuisset nominatus. Post hæc ex sæculis IV. V. VI. & VII. plures adducit Pontificum Epistolas, in quibus illi se simpliciter *Episcopos* scripsere. Verùm omittit vir cautus recensere eas Epistolas, in quibus Papæ iisdem sæculis se scripserunt *Episcopos Urbis Romæ.* Nos hac in parte ejus memoriam levabimus & defectum supplēbimus ex leviter decursis tribus prioribus Voluminibus Collectionis Conciliorum Harduini. In his occurrunt sequentia: TOMO I. col. 1233. *Zosimus Episcopus Urbis Romæ.* Col. 1238. *Hono-*
X 2
vius

rius Imp. sancto & venerabili Bonifacio Papæ Urbis Romæ. Col. 1778. Leo Romæ Urbis Episcopus. TOMO II. col. 11. Leo Urbis Romæ Episcopus. Col. 814. Exemplum Epistolæ Papæ Felicis Urbis Romæ. Col. 905. Gelasius Episcopus Urbis Romæ. Col. 1061. Joannes Urbis Rommæ Episcopus. TOMO III. Col. 133. Ad sanctissimum Papam antiquioris Romæ Vigilium. Col. 414. Pelagius Episcopus sanctæ Ecclesiæ catholicæ Urbis Romæ. Col. 442. Pelagius Romæ Ecclesiæ & Apostolicæ Sedis Episcopus. Col. 1861. Capitulare Gregorii Papæ Urbis Romæ. Plura inquirenti plura ejus generis obvenient.

Itaque prostant Epistolæ plurimæ, in quarum aliis Pontifices se inscripserunt *Urbis Romæ Episcopos*, in aliis simpliciter *Episcopos*. Neque tamen eapropter minus verum erit, quod testantur Petra & Vitalinus, ea in re evenisse mutationem Styli Curia; consistet illa in hoc, quòd, cùm quondam uterque stylus peræque usitatus fuisset, Romani, noscentes suo Episcopo à *curiosis & pertinacibus* (sic Vitalinus eos vocat, qui S. Gregorii M. sententiam sequebantur) universalem in Ecclesia Episcopatum negari, non voluerint amplius primâ harum formularum uti, sed penitus adoptaverint alteram, existimantes hac qualiquali praxi suam prætensionem, quæ epocham falsarum Decretalium non excedit, asserere & firmare.

VII. Superest, ut videamus, quid de hoc *titulo*, imò de *re ipsa*, in Tridentina Synodo actum fuerit. Præstabimus id relatione Historiographi Curia, Cardinalis Pallavicini. Is imprimis *Lib. XIX. Cap. 15. n. 3.* „Cuncta (ait, Gallorum „ postolata, Romæ) videbantur haud difficulter perferri posse, „ unico excepto, nimirum ne concederetur Pontifici, quod in „ Florentina Synodo ipsi tribuebatur, hoc est, illi deberi *universalis Ecclesiæ regimen*. Iniquissimè id negari, quando „ etiam ante eam Synodum in eo convenerat eandem præro- „ gativam alia Synodus Oecumenica, in Gallia Lugduni „ celebrata; & quando apparebat in vetustissimis diplomati-
bus

„ bus præfens consuetudo appellandi Romanum Pontificem
 „ *Episcopum Ecclesiæ Catholicæ*, quod tantum sonat quantum
 „ *Universalis*: quin etiam quando ritus est à Cæsare usurpa-
 „ tus, cum ad Pontificem scribit, ut apponat inscriptioni:
 „ *Ad Pontificem Ecclesiæ universalis*. Verumtamen addebatur,
 „ ne cum alieni animi duritie decertaretur, posse loco dicta-
 „ rum vocum has poni: *regere univèrsam Domini gregem*;
 „ quo pacto loquitur Innocentius IV. in *Cap. 5. de Schism.*
 „ *Lib. VI. Decretalium*; aut etiam posse illic relinqui simpli-
 „ cem vocem *Ecclesiæ Dei*, omiſſa *Universalis*, dummodo
 „ alia quæpiam vox mutuaretur ex usurpatis in Concilio Flo-
 „ rentino, nec in hac tantummodo mutatio deprehenderetur
 „ ----- Sed subdebatur (*in litteris jussu Pontificis à Card.*
 „ *Borromæo scriptis*) ubi arduitas in eo quoque offenderetur
 „ sine dissidio insuperabilis, satis futurum Pontifici, si nec
 „ de sua, nec de Episcoporum potestate quidquam exprime-
 „ retur, illis tantum editis definitionibus, in quas Patres una-
 „ nimi consensu conspirarent. Breviter, modò Sedis Aposto-
 „ licæ auctoritas haud vulneraretur, ea Præsides agerent,
 „ quæ in obsequium Dei, & in rem Christiani generis ces-
 „ sura existimarent. „

Deinde *Lib. XX. Cap. 3. n. 2.* „ Ex Card. Lotharingo,
 „ & aliunde Vicecomes elicit, Gallos numquam flexum iri
 „ ad memorata jam verba, Pontificiæ potestati faventia, nec
 „ apud ipsos auctoritatem Florentinæ Synodi valere, utpote
 „ celebratæ ad æmulationem, oppositionemque Basileensis,
 „ quæ ab Academia Parisiensi sustinebatur. ---

Dum denique *Lib. XXI. Cap. 4 n. 13.* narrat Pallavici-
 nus, qualiter adhuc multum hinc inde de titulo *Episcopi uni-*
versalis concertatum fuerit, illico subjungit *num. 14. & 15.*
 „ Dum omni studio dabatur opera, ut exemplar propositum
 „ per voces cunctis acceptas conficeretur, nuntius improvisus
 „ Lotharingi ad eos delatus ipsos ab opere distraxit: A se
 „ suam illam ideam fuisse propositam *Gallis Episcopis*; & dum
 „ confidebat eos universè illi assensuros, in pluribus repu-

„ gnantiam ineluctabilem offensam fuisse: se præstò esse ad
 „ eam per se subscribendam, sed absque spe, ut à *Synodo*
 „ comprobaretur. Hoc nuntio spes omnis in Legatis evanuit.

Ex his apparet, qualiter *Universalis Rom. Pontificis Episcopatus*, non solum à *Gallis* constanter refutatus, sed re maturius discussa, ne spes quidem superfuerit, ut à *Synodo* agnosceretur; nequidquam obstante Decreto Concilii Florentini, quod ab Ecclesia Gallicana non recipietur, quoadusque hæc Basileensem Synodum tuebitur. Eandem, quoad hoc, Florentini infirmitatem Tridentini Patres eâ occasione haud obscure fassi sunt.

Sanis his principiis inhærentes Galli, nullam *immediatam jurisdictionem Episcopalem* (quippe quæ effectus vel sequela foret prætensi illius *universalis Episcopatus*) Papæ aut illis, qui ab ipso delegantur, in hunc usque diem in suo regno agnoseunt.

C A P U T III.

De Primatu Rom. Pontificis relativè ad universale Concilium. Patris Zaccaria Systema falsum & ordini Episcoporum injuriosum.

I.

Injuriam me facturum arbitrarer Ecclesiæ & Clero Gallicano, atque summis ejusdem Nationis Theologis, si post doctissimas horum lucubrationes, superioritatem Universalis Concilii denuo probare susceperem. Nostra solum in præsens opera erit monstrare inanitates, fallacias & absurditates, quas Zaccaria proponit ad atterendam Ecclesiæ in œcumenica Synodo congregatæ autoritatem, & elevandam Episcopis votorum libertatem.

Et

Et imprimis quidem Jesuita Tomo II. *Antifebronii vindicati pag. 115.* „ Statum, inquit, quæstionis Febronius aut non intellexit, aut consultò neglexit. Infallibilitatem, quam Christus promisit Ecclesiæ, non promisit Apostolis separatis à Petro, sed unà cum Petro. Promissionem hujusmodi ad Episcopos Apostolorum successores extendi certum est, quando unà cum Petro seu Petri successoribus in unitate ejusdem fidei definiunt & judicant; atque ita infallibilitatis prærogativâ non gaudent, nisi ex consensu vel confirmatione summi Pontificis constet, ea Episcoporum judicia cum Apostolicæ Sedis fide convenire----- Dein pag. 117. Det mihi Febronius Concilium, in quo Episcoporum sententiæ cum sententia Pontificis ita conspirent, quemadmodum Apostoli in Hierosolymitana Synodo conspirârunt cum Petro: conveniet illi illud Apostolicum effatum: *Visum est Spiritui Sancto & nobis.* ----- Ipse ille Conciliorum titulus: *Sacrum Concilium in Spiritu Sancto legitime congregatum* id Febronium docere poterat; quod enim in *Spiritu Sancto* congregatur Concilium, nisi quod *legitime* cogitur? quodnam verò *legitime* cogitur, nisi quod summo aut indigente aut saltem consentiente Pontifice celebratur? „

Si Febronius (quem Jesuita pag. 114. hac occasione *inconsiderate simplicitatis sectatorem* nuncupat) statum quæstionis aut non intellexit, aut consultò neglexit, quando Concilium omnium Episcoporum, sine Papæ convocatione, præsidio & consensu (dummodo cætera non desint) congregatum, illo superiorem esse, cum tota Ecclesia Gallicana & aliis viris gravissimis asseruit, ergo statum quæstionis pariter non intellexerunt Patres Concilii Constantiensis, & Clerus Gallicanus anno 1682. Parisiis congregatus. Ita autem in eo Conventu Clerus Galliæ statum quæstionis proposuit, simul & definivit: *Sic inesse Apostolicæ Sedi ac Petri successoribus, Christi Vicariis, rerum spiritualium plenam potestatem, ut simul valeant atque immota consistant Sanctæ Oecumenicæ Synodi Constantiensis, à Sede Apostolica comprobata, ipsòque Romanorum*
Por-

Pontificum ac totius Ecclesie usu confirmata, atque ab Ecclesia Gallicana perpetuam religionem custodita Decreta de Auctoritate Conciliorum Generalium, que Sessione quarta & quinta continentur; nec probari à Gallicana Ecclesia, qui eorum Decretorum, quasi dubia sint Auctoritatis ac minus approbata, robur infringant, aut ad solum Schismatis tempus Concilii dicta detorqueant.

Ut autem status quæstionis cuique apertior fiat, dabimus eum verbis Ludovici Maimburgi, quem ipse adversarius indicat. Ita autem ille in Tractatu, quem inscripsit, *de l'établissement & des prérogatives de l'Eglise de Rome Cap. XVI.* „ Il „ s'agit de sçavoir, si depuis, qu'un Concile est legitime- „ ment assemblé, soit que le Pape, qui en est sans contredit „ le Chef, y preside par lui-même, ou par ses Legats, soit „ qu'il n'y assiste, & n'y préside ni en l'une ni en l'autre „ maniere, comme il est arrivé plus d'une fois, ainsi qu'on „ le vit au second Concile Oecumenique de cent cinquante „ Evesques, & au cinquieme de plus de cent soixante; si, „ dis-je, ce Concile considéré dans ses membres unis, ou „ sous le Pape, qui a droit de les présider, ou à son défaut „ sous un autre Président, est pardessus le Pape, & a sur „ luy l'autorité souveraine, de sorte qu'il soit obligé de se „ soumettre à ses decrets & à ses definitions, de les approu- „ ver, & d'y consentir comme tous les autres, encore qu'il „ soit d'un avis contraire en son particulier, ou si le Pape „ est tellement par dessus tous les autres membres de ce „ Concile unis ensemble, soit qu'il s'y trouve ou ne s'y „ trouve pas, que s'il n'approuve ou ne confirme par son „ suffrage & par son autorité ces decrets & ces definitions, „ ce Concile n'ait nulle autorité ni sur luy ni sur les Fideles. „ Sub hoc aspectu hanc quæstionem tractarunt Bossuetus, Tour- „ nelius, Colletus, & centum alii; sub eodem aspectu acceptum volumus, quidquid eâ de materiâ in Operibus Febronii tractatum est.

II. Transeamus hinc ad vim & robur suffragii Episcoporum, quando hi non sine Pontifice, sed cum eo statuunt de

de rebus, seu Fidei, seu Disciplinæ, tum in Concilio, tum extra illud. Primum autem dispiciamus de extra-conciliari Episcoporum examine Pontificiorum Decretorum; hoc nos perducet ad auctoritatem votorum Episcopaliū in Synodis. Porro de priore illa specie examinis ac iudicii ita P. Zaccaria pag. 133. seqq. „ Duplex est examinis genus, *auctoritatis* „ alterum, alterum *instructionis & confirmationis*. Illud etiam „ *juridicum* vocant, hoc *iudicium simplicis adhesionis*, seu „ *prudenticæ*. Primum in eo situm est, quod quis in Ponti- „ ficis definitionem pro sua auctoritate dubius inquirat, sã- „ crisne Scripturis ac Traditioni consentanea sit, an dissen- „ tanea. Alterum sæpe solã Romani Pontificis definitione, „ cui assensum præbet, contentum est. . . . Si quis Ponti- „ ficia decreta cum Scripturæ sacræ ac Traditionis monumen- „ tis conferre voluerit, non planè repugnabimus, *modò ne id* „ *faciat, ut definitionis inde veritatem, de qua antea dubita-* „ *ret, eliciat*, sed ut vel firmum quoque rationibus teneamus, „ quod unã definiētis auctoritate certum habeatur „ Pag. 136. Porro Ecclesiæ dispersæ Præsules de rebus an- „ tea à Romano Pontifice definitis iudicare, etiamsi illo au- „ ctoritatis examine perpendere illas non possint, testatissima „ res est post ea, quæ de Constitutione *Unigenitus Galliarum* „ Episcopi tot editis libris prodidere. Palam enim professi „ sunt, illos ipsos Episcopos, qui in *Italia, Polonia, Hispa-* „ *niis, Dalmatia* Pontificiæ in fidei definitionibus potestati ma- „ ximè favent, eam tamen Constitutionem examini subjecisse, „ non certè *auctoritatis*, quæ dubitans veritatem pernoscere „ cuperet; qui enim Romanum Pontificem errare in ejusmodi „ definitionibus non posse firmiter crederent, iine fluctuanti „ circa veritatem animo in illam Constitutionem inquirere „ adgressi fuissent? Pugnancia hæc sunt. „

Ego quidem nullus dubito, quin possint ii etiam Episcopi, qui inerrantiæ summorum Pontificum subscribunt, nihilominus eorum Constitutiones debito studio & ita ponderare, ut independenter à prætenso illo inerrantiæ privilegio,

etiam convincantur de intrinseca earum bonitate & justitia. Hoc, & nihil aliud, intenderunt Præsules Galliae in Pastoralibus suis Documentis, quorum Adversarius meminit pag. 136. seqq. relativè ad acceptationem memoratae Bullae *Unigenitus*. Quid singuli eo in negotio præstiterint, quis indaget? Nobis illud certum est, legem publicam & legitimam auctoritate constitutam, firmam ex se ac inconcussam esse debere, nec privato cuicunque, ut eam infirmet, fas esse inquirere in examen, modum & motivum quo lata est. *Si semel*, ait Melchior Canus Loc. Theol. Lib. V. Cap. 5. *novatoribus hanc licentiam permittimus, ut in questionem vocent, num Ecclesie judices eam diligentiam & curam exhibuerint, qua opus erat ut quaestio finiretur, ecquis adeo caecus est, qui non videat omnia mox Pontificum Conciliorumque judicia labefactari.*

III. Hinc (sic prosequitur Zaccaria pag. 138.) magnus ille Cameracensis Archiep. Fenelonius de suo ipsius Libro, *Maximes des Saints* inscripto, atque ab Apostolica Sede damnato, declaravit, non posse Episcopos suae Provinciae aliud de eo edere iudicium, quam simplicis adhaesionis & acceptationis. *Memoires du Clergé Tom. I. pag. 461.* Duo hic observo: Primum, tanquam certum, Fenelonium in Parisiensi schola educatum, principiis suae Ecclesiae semper fidelem, non credidisse Rom. Pontificem in definitionibus fidei infallibilem: Alterum, admodum verosimile, quod idem illustrissimus & modestissimus Praesul causas *singulares* habuerit Romano iudicio in hac sua propria causa adquiescendi: *dans les circonstances de ce cas particulier*: sic loquuntur memorata Acta Cleri Gallicani: Hæc conjectura plurimum firmatur sequenti Epistolâ: „ Rome condamna la doctrine de M. de Cambrai: Il „ se soumit. Je me trouvai dans un autre embarras: pouvois-je „ croire cette soumission sincere, tant que je ne voyois pas „ le Prélat devenir, comme S. Paul le prédicateur de la foi „ qu'il avoit combattue. Je ne croirai qu'on est detrompé „ d'une erreur, que je la verrai attaquer avec autant de force qu'on

„ qu'on en a eu pour la soutenir. „ *Lettres de Madame de Maintenon Tom. III. pag. 159.*

Imò, inquit noster Jesuita *pag. 139.*, ut *Illust. de Salcon Ruthenensis Episcopus* rectè monet, Episcopi omnes, dum cujusque Concilii Oecumenici, cui interesse non potuerunt, decisionem acceptant, judicant ac decidunt, quod à Concilio jam definitum ac judicatum fuit: *Les Evêques, qui acceptent la decision d'un Concile Oecumenique, jugent & decident ce qui a déjà été jugé & décidé par le Concile.* Hæc verissima sunt; sed ane hi Episcopi seriùs subscribentes aliquid ponderis addent decisioni Concilii Oecumenici, quod quâ tale ab Ecclesia jam agnitum erat, antequam illi judicantes subscriberent? Nihil sanè. Tantùmne dicent Galli (quorum auctoritatem Jesuita hic inlclamat) de judicio Synodi Universalis Papalem definitionem subsequētis?

IV. Pergit ille, & nos cum eo, ad Episcoporum suffragia in Synodo. „ Si, inquit *pag. 148.* in Conciliis judicant „ Episcopi, tunc etiam, quum *obedientes* subscribunt definitioni, *quam sequi debent*; quidni eadem judicii ratio habebitur, quum in iisdem Conciliis Patres definiunt, quod „ antea definivit summus Pontifex, *quamvis sequi debeant ejus „ judicium*? Post hæc dicetne amplius Febronius, *ad has „ condiciones restringere qualitatem judicis & voti decisivi Episcoporum esse veram lusionem in verbis*? Si in sententia periter, frustra est ad ejus excitandum veterum omnis argumentantis industria. „ Dixit illud utique *Tom. II. Febr. pag. 462.* & dicet semper. Sed audiamus porro Zaccariam.

Ille jam antè, *sc. pag. 144.* scripserat: „ At si ita res se „ haber, Pontificiæ definitioni Concilii Patres liberè dissentire non possent. **ITA OMNINO EST.** Sed hi falluntur, qui judicis rationem in illa libertate dissentiendi collocant, ut cum assentiendi obligatione stare non possit. --- „ Nonne judices haud dubiè fuerunt Apostoli & Seniores in „ Hierosolymitano Concilio, quum omnes in S. Petri sententiam transferunt, *etiam si idem S. Petrus Spiritu Sancto*

„ certissimè afflatus, controversiam ante omnes definierit,
 „ contra quam licitè nemo Catholicus poterat reluctari.
 „ Nonne in ipso Tridentino Concilio veri iudices fuerunt
 „ Episcopi, quoad ea quoque fidei decreta, quibus damnarunt
 „ hæreses à novatoribus repetitas, & pluries etiam antè da-
 „ mnatas, etiamsi nemo de justa illarum condemnatione posset
 „ ambigere? „

Non potuisset, me quidem iudice, noster Lainezii disci-
 pulus aptius invenire medium, se cum integra sua Societate
 toti Episcoporum Ordini odiosum reddendi, seu, ut ipse in
 Tridentino agebat Lainez, *in vituperationem assentatorum Pon-*
tificiorum cadendi, (vid. Pallavicin. *Lib. XVIII. Cap. 15. n. 2.*)
 imò A catholicis ingens creandi scandalum, quàm Episcopis
 eam imponendo servitutem, ut in Synodis à Papa non va-
 leant dissentire. Liceat mihi hic repetere, quod in Tridentina
 hac de re dixit Georgius Zischouid Hungarus, Ordinis Mi-
 norum S. Francisci de Observantia, Episcopus Signiensis in
 Croatia, nempe: Se à quinque jam mensibus Tridenti sub-
 sistere, ea persuasione, quòd sacra Synodus immediatè à Deo,
 non à Papa, suam auctoritatem obtineat. Si contrarium sus-
 tineatur, delusum ergo hætenus & se & universum orbem
 Christianum, qui amplius aliquid ab immediata Spiritus San-
 cti influxu exspectabat, quàm necessitatem sequendi volunta-
 tem Papæ; hanc circa materias fidei populis jam ante Syno-
 dum innotuisse. Protestantes, in omnem occasionem Syno-
 dum calumniandi intentos, nunquam ampliorem & suo inge-
 nio magis faventem campum inventuros &c. Continuator
 Fleury *Hist. Eccles. Lib. CLX. n. 110.*

Asserit quidem Adversarius pag. 145. Episcopos posse,
 imò debere à Pontificis definitione dissentire, si eam doctri-
 næ fidei contrariam cognoscerent. Verùm hanc hypothesim
 omnino falsam esse sustinens, mox cum suo Ballerinio subjicit,
Romanos Pontifices ex Christi pollicitatione Petro factâ ita à
Deo dirigi, ut ipsorum iudicia pro sancienda regula fidei divinâ
æque ac summâ auctoritate nitantur, cui Christiani omnes ipsius
 quo-

quoque mentis obsequium præstare tenentur. Hoc quid est aliud, quam pro fundamento ponere, quod maximè est in quæstione, & ex principio tam fluxo, quod omnis Gallia respuit, ejusque infirmitatem tot viri magni demonstrarunt, exuere Episcopos suâ *naturali*, imò *divinâ libertate* votandi in Conciliis. Cæterùm nemo dubitat, quin Episcopi obligentur conformare sua judicia in materiis fidei menti summi Pontificis, ubi illam cognoverint anterioribus Ecclesiæ & Conciliorum definitionibus conformem. Quid denique & quo modo ab Apostolis & Discipulis Domini in celebri illa Synodo Hierosolymitana actum fuerit, *Tomo I. Febron. Cap. I. §. 7. n. 3.* satis explicatum est. Inde adversariis nostris plus pendij quam subsidij.

V. Nulla doctrina cum absoluta Papæ Monarchia, quam Romani omnium suarum prætensionum basim & fundamentum ponunt, magis pugnat, quam ea quæ Synodum Ecclesiæ universalis Pontifici præfert. Ea de causa illi à temporibus Basileensis Concilii nullum non movent lapidem, ut, si possent, Constantiensium Decretorum auctoritatem labefactarent. Hoc per vices fecerunt *Turrecremata, Cajetanus, Jacobatus, Bellarminus, Duvallius, Sponderatus, Sebelestratus, Rocabertus, Charlasius, Card. Orsi*, & multi alii, quos nuncplaudente Rom. Curia, excipit *P. Zaccaria*, qui in suo Antifebronio vindic. *Tom. II. Dissert. IV. Cap. 8. & 9.* hanc iterum chordam oberrat, in qua eum haud sequemur, illum (quod jam antè statueramus) ad *Bossuetos, Natales Alexandros, Zallweinius, Colletos*, aliósque primi ordinis Theologos Gallos præsertim, remittentes. Si quæ ab his doctissimè elucubrata sunt, ex quibus non pauca in prioribus *Tomis Febronianis* relata fuerunt, morosis & obstinatis hominibus non sufficiunt, neque plura sufficient.

Interim non cessant illi nostræ doctrinæ, licèt inani conatu, insidiari. Sic *Zaccaria cit. Tom. II. pag. 103. & 160.* si, inquit, Romani Pontifices Generalium Conciliorum vi subjiciantur ac sanctionibus, singuli etiam Episcopi dicecesanarum

rum Synodorum decretis subjicientur. Sanè juxta illud Matthæi XVIII. *Si te non audierit, Dic Ecclesiæ*, quilibet, sive magnus, sive parvus, in spiritualibus illi Ecclesiæ, quæ ejus Superior est, denuntiandus & ab ea judicandus venit. Huic divinæ ordinationi innixi celeberrimi Theologi Galliæ, Gerson *Tractatu de Potestate Eccles. Confid. IV. Opp. Tom. II. col. 231.* Jacobus Almainus *de Auctoritate Ecclesiæ & Concilii generalis Cap. VI. Tom. II. Gerson. col. 987.* Joannes Major in *Disputatione de Auctoritate Concilii supra Pont. Max. Tom. II. Gerson. col. 1133.* Natalis Alexander *Dissert. IV. in Hist. Eccles. sæculi XV. & XVI. Tom. VIII. pag. 372.* sustinent, Papam deviantem & incorrigibilem universali Ecclesiæ (quæ sola ex sanis principiis Ecclesiæ Gallicanæ, decretis Conciliorum Constantiensis & Basileensis innixæ, Romano Pontifice immediatè superior est) in *Generali Concilio* congregatæ denuntiari & ab ea judicari debere. At nemo hæctenus dixit *Synodum diæcesanam* esse suo Episcopo superiorem. Ecclesia, sapiens & provida mater, per suos Canones, signanter per Antiochenos XIV. & XV. per Sardicenses III. IV. & VII. & alios plures declaravit, *provincialem Synodum* esse cujusque Episcopi immediatum superiorem ac judicem. Sola ignorantia Canonum nonnullos Theologos ad tam abnormes consequentias deducit.

VI. Eodem spiritu, eadèmq; prudentiâ profequitur Zaccaria pag. 108. inquiens: Ea est supremorum Principum conditio, ut sui regni comitiis minimè subsint; si tamen Pontificem generali Concilio subjicimus, quid erit in Regibus, quominus regni Comitia judicare de illis possint? Audiamus, quid de hac etiam illatione doctiores, prudentiores & æquiores sentiant. Inter hos imprimis Bossuetus in *Defensione Declar. Cleri Gall. Lib. X. Cap. 28.* Objiunt, inquit, regnis ac Regibus periculosam esse nostram sententiam. Si enim Spiritualis primus Pontifex Ecclesiæ & Concilio subfit, subesse multò magis regno ac generalibus regnorum. *Conventibus temporales Reges.* Quo maximè argumento
in

in antiquam sententiam Reges incitare conati sunt. Sed Thomas Corcellæus id ab Eugenii Legatis objectum responso edito coram regni Principibus, ipsoque Carolo VII. Rege sic solvit: „Nec ullatenus audiendi, qui ad alliciendos Reges & Principes in contrarium auctoritatis Conciliorum dicunt, quòd si Concilia generalia possent corrigere & deponere summos Pontifices, pari ratione, quòd populi haberent corrigere & deponere Principes sæculares. Qui enim talia dicunt, manifestè auctoritatem Conciliorum, & declarationem fidei super hoc (*in Constantiensi Concilio*) factam destruunt, non plus tribuentes auctoritatis ipsi Congregationi Ecclesiæ, quàm uni Communitati sæculari, quæ non habet auctoritatem à Christo corrigendi aut puniendi Principem suum. Sed bene conspiciant definitionem Concilii Constantiensis: reperient in hoc magnam differentiam. Nam ipsum Concilium Constantiense reprobavit illum articulum decimum septimum inter articulos Joannis Hussi contentum, *quòd Principes debeant puniri ad arbitrium populi: & tamen alterum probavit, quòd Concilium generale habet potestatem immediatè à Christo &c.* Et hoc etiam apparet ex Sacris Scripturis, cùm Christus ipse assignans differentiam inter hoc & illud dicat: *Reges gentium dominantur eis, vos autem non sic.* Et B. Petrus in Canonica dicit de Pastoribus, *non ut dominantes in Cleris, sed forma facti gregis.* Doctores quoque lucidè declarant, quomodo Papa non est dominus rerum Ecclesiæ, sed Minister. Valde quoque extraneum est & à veritate alienum dicere, quòd non plus spiritualitatis reperiat in Congregatione legitima Ecclesiæ, quàm in una Communitate sæculari &c.

Pergit illustrissimus Bossuetus: Quòd autem quidam etiam Parisienses aliud docuerunt, dum totus ferè orbis in summa Juris Publici ignorantia versaretur. Nego omnes; nego hoc fulcimento nixos tribuisse Conciliis potiolem potestatem, nego Facultatem, nego Constantiense Concilium p. ssimis argumentis usum. Nego, his detractis, sententiæ veritati ac similitudini

dini detractum esse quidquam. Quid, quòd alia suppetebant, quæ Thomas Corcellæus optimè enarravit, imò ut idem Corcellæus demonstravit, Sacrum illud Concilium, quo maxime supra Pontificem Conciliorum evecta est auctoritas, damnavit insanam sententiam, quæ Reges regnis subjiceret, non regna Regibus. Adeo constabat ratione diversissimâ constitutas humanam ac divinam Civitatem. Itaque hæc, quæ creandæ invidiæ obijciuntur, omittamus. Ecclesiæ à Deo constitutæ regimen non ex mundani regni ratione, sed ex Dei revelatione, atque ipsius Ecclesiæ Decretis ex Patrum traditione æstimemus.

Plura jam & convincentia in præcedentibus Tomis Febro-
nianis allata sunt ad illustrandam hac in parte differentiam inter
statum Civilem & Ecclesiasticum. Juvat nihilominus jam dictis
adhuc subjungere observationes Claudii Fleury in Dissert. *de*
Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ pag. 440. ita differentis: „Ali-
„ qui Politici voluerunt infamiâ aspergere hanc doctrinam de
„ superioritate Concilii, comparantes Concilium cum genera-
„ libus regni Conventibus, quorum prætensiones notum est
„ eò spectasse, ut sibi gubernandi auctoritatem minimè con-
„ venientem adrogarent. Et hinc potissimum conflata invi-
„ dia est *Doctori Richerio*, qui Ligæ impensius faverat, qui-
„ que revera longius provexerat prætensam Aristocraticam
„ in Ecclesia. Sed debentne ex simplici comparatione tanta
„ tamque gravia decretoriè judicari? Ubi, quæso, invenitur,
„ Ecclesiam & Rempubicam regulis eisdem esse regendam?
„ Quo in loco veteris aut novi Testamenti id Deus revela-
„ vit? Aliunde verò similitudo inter Concilium Generale &
„ Generales regni Conventus omnino in principio peccat:
„ cum regni Conventus nihil aliud umquam legitimè præ se
„ tulerint, quàm modum quendam repræsentationis immediatè
„ post Regem: contra Concilium Generale in spiritalibus
„ auctoritate gaudeat legitimâ in omnes fideles.

Atque ex his colligitur, quàm insipida, quàm futilia sint,
quæ scribit Zaccaria pag. 163. scilicet: Ergo *sub Fratris nomi-*

ne Matthæi verbis indicati non continentur Reges, æque licet circumdati infirmitate, & peccato obnoxii; neque id absolum Febronio videtur. Et mirabitur à nobis omnium Christianorum Patrem & Doctorem, Romanum Pontificem correctionis præcepto subtrahi? At Reges superiorem non habent, nisi Deum. Ita sit, nec enim heic omnia expendere vacat. Sed nec Pontifex certè habet, vel si Pontifici superiorem quempiam esse debere aī, quia sub fratris nomine continetur, uti æque circumdatus infirmitate, & peccato obnoxius, dabis hanc mihi veniam, ut, quoniam Reges æque circumdati infirmitate, & peccatis obnoxii sunt, ad eos quoque Evangelicæ correctionis præceptum pertinere affirmem.

VII. Ut ingenium hominis intimiùs noscatur, unum non prætermittam. Scripseram Tomo II. in *Addendis* pag. 618. adversùs Coloniensem Doctorem Kauffmans (qui argumentum illud à verbo Christi ad Petrum, DIC ECCLESIAE, de quo jam actum est, novitatis, & quidem hæreticæ, arguerat) jam sæculo X. exeunte Silvestrum P. P. II. eo usum esse in Epistola ad Seguinum Archiepiscopum Senonensem apud Bouchellum *Lib. II. Decretorum Ecclesie Gallicanæ* pag. 319. Quid ad hæc Zaccaria pag. 160.? Accipe ejus verba. „ Quod „ ad Silvestrum attinet, ægrè adducor, ut de illo sermonem „ instituam; id enim absque Febronii dedecore me facere „ minimè posse intelligo. Deum bonum! *Silvestrum* appel- „ lare audet. ----- Quid magis ridiculum, quàm veluti *Sil- „ vestri II. Romani Pontificis* epistolam in medium adferre, „ quæ & à Gerberto nondum Pontifice, & iniquo aut potiùs „ furente in Joannem XV. animo perscripta sit? ----- Quæso „ ab *Addendis* deinceps Febronius abstineat. Dissertatione „ prima, ubi de Cardinalis Cæsarini Palinodia agebamus, vi- „ dimus, quàm ineptè *Pii II.* verba in *Addendis* intellecta ab „ eo fuerint; heic Archiepiscopum, imò verò Pseudo-Archi- „ episcopum Remensem in iisdem *Addendis* habemus Romanæ „ Ecclesie Pontificatu decoratum quinque ferè aut sex annis, „ antequam non Joanne solùm, à quo anno 995. fuerat deje-
Tom. IV. Z Etus,

„ Etus, sed etiam Gregorio V. hujus successore defuncto,
 „ summus Pontifex renuntiaretur. Iterum rogo, si nomini suo
 „ consultum velit, deinceps ab *Addendis* abstineat. „

Quis unquam vidit mimum in foro magis comicè suas
 merces vendentem? Scripsit Febronius *pro viris*, qui nõrunt Ger-
 bertum Archiepiscopum, nõrunt Papam, utrumque suo ævo
 doctissimum. Agebatur in illo *Febronii Addendo* non de statu
 & qualitate scribentis, sed de sæculo, in quo ille argumento
 à præcepto Domini, DIC ECCLESIAE, adversus Rom. Pon-
 tificem usus esset. Zaccaria econtra Dictatorem agens *inter*
pueros, hos suâ fistulâ à vero objecto dimovere, & per hoc
 in suos laqueos, id est, in sua præjudicia deducere studet.
 Quis mihi vertat malè, si Prosperum Lambertinum citans,
 sive in suo Opere *de Synodo diocesana*, sive in Libris *de Ser-*
vorum Dei Beatificatione, eum *Benedictum XIV. Pont. Max.*
 nomino, licèt hos ante Pontificatum jamtum edidisset, illud antè
 adornatum, in Pontificatu *furtim*, ut ipse ait, absolvisset.

Personam *Aeneæ Sylvii* ab illa *Pii II.* Febronius solli-
 citè distinxit duobus integris § §. *Tomo II. pag. 463. seqq. &*
Tomo III. pag. 143. seqq. Hunc ampliorem tractatum vide-
 batur exigere prætenâ illa mutatio animi *Aeneæ*, circa Con-
 ciliî generalis superioritatem, de qua porro legi meretur Ill.
 Bossuetus *Lib. X. Cap. 17.* Similem mutationem in Gerberto
 quoad vim sacrorum verborum, *Dic Ecclesie*, nemo hæctenus
 allegavit, & illi soli divinare possunt, quibus persuasum est
 à tiarâ capiti hominis impositâ ejus ingenium perverti.

Priusquam hunc Evangelii locum dimittam, illud paucis
 repetam, quod *Tomo II. Febr. pag. 226.* ex Gregorii M.
 Epist. 18. Lib. V. ad Joannem Constantinopolitanum Sanctus
 Pontifex scripserat: *Ego quidquid facere humiliter debui, non*
omisi; sed si in mea correptione despicior, restat, ut Ecclesiam
DEBEAM *adhibere.* Unde inferebatur (& rectè quidem, ut
 opinor) aliud esse tribunal *Papæ*, aliud *Ecclesie*, & hoc qui-
 dem illo superius atque ultimum. Quid ad hæc Jesuita
pag. 167.? Accipe: „ Quid heic *Ecclesiam* *adhibere*, nisi ipsa
 illius,

„ illius, quam ad eum (Joannem) dabat, epistolæ scriptio, post-
 „ quam per responsales illum quasi privatim ex Christi præ-
 „ cepto semel atque iterum monuisset? Ubi nempe primò
 „ per unum ex suis responsalibus corripuerat, illud Christi
 „ impleverat: *Vade & corripe eum inter te & ipsum solum.*
 „ Nihil corruptio profecit? secundò per alios responsales ad-
 „ monuit, illud Christi ob oculos habens: *adhibe tecum adhuc unum*
 „ *vel duos &c.* Ne hoc quidem frangendæ Joannis temeri-
 „ tati satis fuit. *nunc*, inquit, *per me ipsum scribo*, idque eâ
 „ de causa se facere ait, quòd, *quia in mea correptione de-*
 „ *spicior, restat ut Ecclesiam debeam adhibere*; ex Evangelico
 „ igitur oraculo: *quòd si non audierit eos, dic Ecclesiæ*, adhi-
 „ bebat Ecclesiam, dum per se ipsum scribebat ----- En
 „ quòd suprâ aiebam, Pontifices posse *dicere Ecclesiæ*, quin
 „ tribunal à se distinctum, atque adeo superius in Ecclesia esse
 „ fateantur. „ Quàm acutè, quàm fideliter! scribit in me-
 „ morata Epistola Gregorius a) *per decessorem suum Pelagium*
 „ *gravia jantum eâ de re ad Joannem scripta transmissa esse.*
 „ Addit b) se ipsum & *antè per alios Responsales suos* (id est
 „ Nuntios) & *nunc c) per communem filium Sabinianum Diaconum*
 „ Joannem alloqui, *ut à tali se præsumptione compesceret,*
 „ *non equidem scripto, sed nudo sermone curasse.* Dein d) ego
 „ itaque, ait, *per Responsales meos semel & bis verbis humilibus*
 „ *hoc, quod in tota Ecclesia peccatur, corripere studui: nunc per*
 „ *me ipsum scribo. Quidquid facere humiliter debui, non omisi.*
 „ Postremo e) *Si in mea correptione despicio, RESTAT, ut*
 „ *Ecclesiam DEBEAM adhibere.* Si igitur, postquam Pontifex
 „ binis imò ternis & quaternis admonitionibus, tum per Epi-
 „ stolas, tum per Nuntios factis, quæ sui erant officii, suæ
 „ auctoritatis, præstiterat, ita ut in veritate dicere potuerit,
 „ **QUIDQUID** *facere debui, non omisi*; nihilominus aliud adhuc
 „ restabat: manifestum est, eum de alia, post exhaustam
 „ suam, jurisdictione & tribunali locutum esse: & quodnam
 „ illud? *Ecclesiæ*, inquit ipse. Adhibuit certè Ecclesiam, quan-
 „ do Episcopis Constantinopolim ad Synodum, ad quam eos

Imperator convocaverat, profecturis *Epist. 68. Lib. IX.* in mandatis dedit, ut integros se ab hujusmodi venenata infectione custodiant; ut pro æterni judicii consideratione adversus prava Joannis desideria salubriter atque unanimiter se exhibeant, & pastorali constantiâ atque apostolicâ auctoritate suffulti prædonem irruentemque lupum excludant, & in discissionem Ecclesiæ se-
vient non cedant. Inscriptio Epistolæ est: „Gregorius Euse-
 „ bio Thesselanensi, Urbico Dirachino, Andreae Nicapoli-
 „ tano, Johanni Corinthio, Joanni primæ Justinianæ, Jo-
 „ hanni Cretensi, Johanni Larissimo & Scodritano, aliisque com-
 „ pluribus Episcopis.„

VIII. Ad rememorandum Ecclesiæ usum *refricandi* in Conciliis summorum Pontificum Acta & Decreta, Febronius recensuit, non latius deduxit, nonnulla hujus Disciplinæ exem-
 pla. Scilicet 1.) Epistolam S. Leonis, quæ nonnisi facta in generali Synodo serio examine approbata est. 2.) Concilium Constantinopolitanum II. in quo Vigilii Papæ *Constitutum* re-
 futatum fuit. 3.) Aliud Concilium Constantinopolitanum, Generale VI., quo inter hæreticos *Honorius* anathematizatus est. 4.) Concilium Lateranense anni 1112. quod ratione *Episcopalis Investituræ* Paschalem II. emendavit. 5.) Concilium Romanum anni 963. in quo Papa Joannes XII. fuit depositus. Demum 6.) Concilium Tridentinum, quod suam in Roma-
 num Pontificem superioritatem constanter sustinuit. His P. Zaccaria Cap. 7. Dissertationis IV. conatur respondere, ingenio & more suo, id est, *calumniis & injuriis*. Nos eum non sequemur neque in re, neque in modo; illud unum volumus, suppositis etiam veris ejusdem adversus præmissa excep-
 tionibus, nihilominus constantem manere in Ecclesia disciplinam *refricandi* in Conciliis decreta Pontificum. Scilicet ad 1.) agnoscit *pag. 193.* à Leone Concilium postulatum fuisse; ut, ait, solemnioris & efficacioris judicio Eutychetis socio-
 rumque pervicacia frangeretur. Ad 2.) fatetur *pag. 173.* Patres V. Synodi Vigilii *Constitutum* improbasse? sed id illos non jure fecisse prætendit. Ad 3.) *pag. 179.* Honorium,
 ait;

ait, jam defunctum, adeoque, dum non amplius Pontifex esset, fuisse damnatum. Sed & vivum Papam propter hæresim postulari posse. Ad 4.) pag. 185. dicit annitente & volente Papâ Paschali à Concilio emendatum esse, de quohic cum Rege Henrico accedente juramento convenerat. Ad 5.) pag. 182. Synodum illam Romanam non fuisse generalem, proinde etiam ex illo capite Joannis depositionem non posse sustineri tanquam legitimam asserit. Ad 6.) pag. 186. quæ Concilium Tridentinum circa Curiam Romanam reformavit, ea consentiente & cooperante Papâ tanquam Capite Synodi constituta fuisse.

Dixi, *subsistentibus omnibus his assertionibus* adhuc promittere Conciliorum suprematum. Etenim illa etiam Concilia, quæ illegitimè & nulliter inquirunt & statuunt de persona, actis, doctrina, constitutionibus Romani Pontificis, documentis sunt, fidelibus fuisse & esse persuasum, Synodo quandam in illum superioritatem inesse & potestatem. Idem multò magis obtinet in legitimis Conciliis, quibus ipsimet Pontifices assistunt & præsent; quandoquidem eo etiam casu sit & maneat distinctio inter Papam & Concilium, inter hujus & illius auctoritatem, quæ non à solo Pontifice est.

Interea multùm abest, ut viri doctissimi in sententias, nostris jam memoratis, adversas cum Zaccaria concedant. Nobiscum sentiunt I. quoad Epistolam S. Leonis in Chalcedonensi Synodo, non aliter quàm facto examine, comprobata; & quòd ipso Leone fatente Decretum Apostolicæ Sedis non nisi consensione Ecclesiarum irtractabile fiat, Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. V. Sac. V. art. 13. pag. 74. seqq.* Bossuetus *Lib. XII. Cap. 17. 18.* II. quoad Constitutum Vigilli Papæ in Synodo generali quinta rigorosè & ipso absente examinatum, Baronius *ad an. 553.* Petrus de Marca *de C. S. & Imp. Lib. V. Cap. 12. n. 10.* Bossuetus *cit. Lib. XII. Cap. 20.* III. circa damnationem Honorii in Synodo generali sexta, quæ est Constantinopolitana tertia, Natalis *Tom. V. Diss. 2. in H. E. Seculi VII.* Bossuetus *cod. Lib. XII. Cap.*

21-28. IV. de negotio Investiturarum, Acta Conciliorum Tom. X. pag. 767. edit. Labb. Natalis Tom. VI. Dissert. 4. in sæculum XI. & XII. art. 18. V. Depositionem Joannis XM. nulliter factam fuisse nemo negat, attamen vel ipsa satis demonstrat, communem tunc opinionem fuisse, Papam propter malos mores deponi posse. VI. Concilium Tridentinum specialem considerationem postulat. Videatur interim de eo Bossuetus Lib. X. Cap. 18.

IX. Vidimus Capite præcedente num. fin. qualiter Tridentini Patres Romano Pontifici nomen & qualitatem *universalis Episcopi* negaverint. Hoc respiciebat præensum jus illius Episcopale in *singulas Dioceses*. Nunc indagabimus, quæ fuerit ejusdem Oecumenicæ Synodi sententia de jure & habitu Pontificis relativè ad *universam Ecclesiam*, spectatam ut Corpus. Hæc quæstio cum illa non modicam habens affinitatem, cum eadem plerumque communiter in Synodo agitata simulque terminata fuit.

Refert Pallavicinus Lib. XIX. Cap. 12. n. 10. qualiter Româ Tridentum mandata ad Legatos Pontificis venerint, eò tendentia: „ Cùm admota esset manus ad formandos Canones de Hierarchia, cùmque à Lotharingo præter septem „ jam paratos octavus fuisset propositus, quo declararetur, ut „ rationi consentaneum videbatur, Pontificis prærogativa; necessarium censeretur, ut adderentur verba aliàs memorata, pene ad verbum exscripta ex iis, quæ Florentina Synodus definierat, sine quibus sententia manca & ambigua remansisset. „ Curarunt idcirco Legati, ut Canon eo modo conficeretur. „ Et quamquam credendum esset, eos in tam æquâ petitione obstaculum non offensuros; tamen si fortè illud offenderent, ne propterea desisterent, sed conatum omnem exercerent ad illud superandum, consideratâ intentionis æquitate, atque honestâ specie, quam excipiebat ab auctoritate „ tam sancti venerandique Concilii cujusmodi fuerat Florentinum. „ Porro in Canone illo octavo, cujus modulum Roma miserat, dicebatur, *Petri successores ad hoc usque tempus habuisse*

babuisse jus Principatûs in Ecclesia, eos fuisse Patres, Pastores, & Doctores omnium Christianorum, ipsis fuisse traditum à Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem pascendi, regendi & gubernandi ECCLESIAM UNIVERSALEM.

Verùm multùm abfuit, ut Tridentini Patres, præsertim Galli, consiliis Romanorum, tum juribus Ordinis Episcopalis, tum universalis, Ecclesiæ noxiis obsecundarent. „ Lotharingus (sic Pallav. l. cit. Cap. 14. n. 2.) ægro animo propter contradicentium duritiam quam offenderat, in atrocissimas querimonias prorupit adversus nonnullos Patres generatim, velle illos ob rationes humanas Religionem, Ecclesiam, & summum Pontificatum perdere, cum in causa essent, ut à Romano Pontifice secederet Gallia, & fortasse cum Gallia, reliquæ Catholicorum Provinciæ: ex eo sibi extremum dolorem infligi, quando jam animadvertibat, infructuosos effluere labores immensos à se suisque fratribus susceptos ad regnum illud in obsequio Romanæ sedis retinendum - - - - Num. 4. Tum Fererius (Orator Regis Galliæ) quasi pro certissimo posuit, Concilium supra Romanum Pontificem esse: Religionem & Ecclesiam Gallicanam non modò id sentire, sed profiteri, & jurejurando affirmare tamquam articulum necessarium; idque jure optimo ex Constantiensis Concilii auctoritate. Præscribi quidem sibi in mandatis regiis, ne hujusmodi controversiam excitarent; sed simul, ne liberum sinerent aditum cuilibet verbo, quod illi ipsorum religioni opponeretur - - - - Num. 5. Ad hæc primus Legatorum - - - - Si Oratores studebant suam opinionem tueri, Præfides studere veritatem propugnare, hoc est, Pontificem superiorem esse Concilio &c. „

Pergit Pallavicinus eod. Lib. XIX. Cap. 16. n. 10. negotii decursum sequentibus memorare: „ Præfides in his, quæ Oratores, & quæ antè Lotharingus significarant, conspiciti numquam flexibilem Gallorum repugnantiam recedendi ab illa, prout ipsi appellabant, religione, acceptisque antea mandatis, quæ diximus, à Pontifice, ut ad tot mala evi-

tanda

„ tãda & concordiam componendam, mutationi illarum vo-
 „ cum in alias universaliore affentirentur, aut etiam argu-
 „ mentum illud omnino prætermitterent, non mediocriter
 „ animis fluctuarunt ac vacillarunt. Tandem magis honoris
 „ studiosi, quàm quietis avidi, Romam rescripserunt: Se qui-
 „ dem jussis obtemperaturos: ita tamen, ut, quoniam res
 „ agebatur magni momenti, & contraria consilio majoris par-
 „ tis Canonum Consultorum, quippe quòd negabatur Ro-
 „ mano Pontifici, *post diuturnam ac publicam litem*, id quod
 „ jure ipsi debebatur, quòdque præcipuè tribuebatur à Syno-
 „ do Florentina; unde fieri poterat, ut decursu temporis ea
 „ de re Præsides insimularentur, orarent Pontificem, ne gra-
 „ varetur id ipsis per diploma disertè imperare, in quo ap-
 „ poneretur, id fieri pacis & concordiaè causâ. „ Ast hoc
 „ peticum diploma non solum à Pontifice Præsibus negatum
 „ restatur Pallavicinus *Lib. XX. Cap. 3. n. 2.* sed ex contrario
 „ renovato jussu præscriptum, ut de Pontificia auctoritate nihil
 „ minus aut minus clarè diceretur, quàm dicunt Synodus Flo-
 „ rentina, Concilia & Patres antiquiores. Quinimo adjecerat
 „ Papa, se præstò esse ad tuendas sui profusione sanguinis eas
 „ prærogativas Apostolicæ sedis, quæ non doctrinâ solum, sed
 „ complurium Sanctorum sanguine firmatæ fuerant.

Post hæc rursus inter Theologos & Canonistas, à
 Pontificiis Legatis eum in finem convocatis, deliberatum ac
 laboratum fuit, ut inveniretur terminus medius, quo utrique
 partium satisfaceret. Refert id Pallavicinus *Lib. XXI. Cap. 4.*
n. 12. 13. ac dein *num. 14. & 15.* subjungit, qua ratione
 totum hoc negotium terminatum fuerit: eo scilicet modo,
 quem hujus Dissertationis IV. Capite 2. num. 7. ubi de titulo,
Episcopus universalis, agebatur, annuntiatum vidimus: hoc est,
 præcisâ omni spe, futurum, ut à Concilio in Papa agnosca-
 tur prætenfa illa qualitas *Rectoris Ecclesie universalis*. Et sic
post diuturnam ac publicam litem (utî ad Pontificem Legati
 perscripserant) strepitosa hæc causa peremptoriè exiit.

X. Post hanc declarationem Patrum ac Synodi, qua no-
luerunt Papam recognoscere neque ut *Episcopum universalem*,
neque ut *Rectorem Ecclesie universalis*; id est, nec eum ha-
bere tanquam obtinentem jurisdictionem *Episcopalem* in sin-
gulis dioccesibus; nec ut superiorem *Corporis Ecclesie*, seu in
generali Concilio unitæ; naturaliter sequitur, illam expressio-
nem Tridentini, quâ *Sess. XIV. de Pœnit. Cap. 7.* asseritur-
Pontifices max. *pro supremâ potestate sibi in universa Ecclesia*
traditâ potuisse aliquas causas graviorum criminum suo parti-
culari iudicio reservare, & si quæ alia similis fortè occurrat,
non posse, inquam, vel debere has expressiones neque ad
unam neque ad alteram harum qualitatatum, à Concilio ex-
pressè negatarum, referri. Potest nihilominus illis Tridenti-
ni verbis, scitâ præjudicium eorum, quæ jam probata sunt,
iusta significatio assignari, etiamsi Papæ reservatio in aliorum
Dioccesibus sine consensu priorum Episcoporum effectu
destituatur. Etenim vel ad hoc ipsum etiam nihil minùs
quàm status & auctoritas *Primatis universalis* requirebarur,
ut *ad universas Ecclesias* hæ reservationes pertinerent, quod
nulli alteri, etiamsi potentissimo Patriarchæ, potuisset conve-
nire.

XI. Non putabam me dicturum quidquam de jure sum-
mi Pontificis in temporalia Regum, cujus doctrinæ Romanos
pudere incipit. Non possum tamen silentio premere petulan-
tiam nostri Jesuitæ Tomo II. sui Antifebronii vindicati pag. 162.
de Febronio scribentis: *Is ille est, qui omni Romanos Ponti-
fices in temporalia Regum potestate spoliât.* Illo adhuc insolent-
ior est Nota, quam paginæ 387. Tom. I. subjungit. In ea,
cùm Auctor noster Tomo II. pag. 350. asseruisset, Gregorium
VII. quasi omnium principem & antesignanum fuisse in tra-
dendis & practicandis doctrinis de potestate Papæ transfe-
rendi regna & coronas, ille in hæc verba replicat: *Hoc Fe-
bronii dictum magnam sui auctoris aut in mentiendo audaciam,*
Tom. IV. A a aut

aut inscitiam arguit. Si illud mendacii aut inscitiae argumentum est, ergo mendaces aut ignorantes sunt Natalis Alexander, Bossuetus, Auctor Operis de Potestate Ecclesiastica & temporali anno 1768. sub consuetis censuris Venetiis editi, Antonius Pereria, & complures alii viri cæterà doctissimi. Inter hos Natalis Tom. VI. Dissert. II. in Hist. sæculi XI. & XII. hanc rubricam Articulo IX. præfigit: *Gregorius VII. Romanorum primus Pontificum sibi Regum exauctoratorum tribuit potestatem, contra Patrum doctrinam, immo contra verbum Dei. Hæcque privati Doctoris opinio, non Apostolicæ Sedis definitio.* In Scholio eidem Articulo subjuncto Natalis addit: „ Quòd Romanorum primus Pontificum hanc auctoritatem sibi tribuerit Gregorius VII. testantur Otto Frisingensis, Sigebertus, Gotfridus Viterbiensis, Trithemius, Vincentius Bellovacensis, Onuphrius Panvinus, quorum verba descripsi. Hæc mera facti quæstio. „ In eandem rem ita scribit Bossuetus Lib. VII. Cap. 3. *Cùm secutæ de Regibus deponendis sententiæ ab eo Gregorii VII. decreto & exemplo tanquam ex fonte prodeant, de tota ejus decreti ratione quærendum est. Et quidem ab ipso disputationis initio præstruximus ipsam rei novitatem, nullum exemplum, auctoritatem nullam hujus rei aggrediundæ præcessisse &c.* Auctor Operis novissimi de Potestate Ecclesiastica & temporali pag. 73. *Jam eo temporis tandem devenimus, quo Reges & Imperatores deponere Romani Pontifices aggressi sunt. Gregorium VII. primum fuisse, qui id se facere posse contenderit, ejusque facinus tanquam omnino novum, & adhuc exemplo carens, spectatum fuisse, supra ostendimus.* In eodem argumento probando totus est Antonius Pereria Olisiponensis Theologus in erudita *Dissertatione historica & theologica de Gestis ac scriptis Gregorii Papæ VII. adversus Henricum IV. Imp. an. 1769. Olisipone.*

XII. Sed neque minùs displicet Zaccariæ Tom. I. pag. 388. quod scriptum legitur Tomo II. Febr. pag. 350. nempe historiam

riam Pontificatus Gregorii VII. agrè conciliari posse cum idea sanctitatis ad normam & spiritum Evangelii conformata. Sanè si Lectioes secundi Nocturni, quas pro festo hujus sancti Pontificis Benedictus XIII. præscripsit, conformes sunt Gestis ejusdem sancti, manifestum est, compluribus Monarchis, Episcopis, Magistratibus ac populis visum fuisse, hæc cum lege Evangelii acerrimè pugnare. Ut de hujus rei veritate convincamur, juvabit hic apponere brevi recitatione fata officii Canonici Gregorii VII. idque non nostro stylo, sed Antonii Pereræ *in cit. Dissert. pag. 115.* „ Gregorium „ VII. Sanctorum factis in Martyrologio Romano primus ad „ scripsit Gregorius XIII. anno 1584. cùm jam de excluden- „ do è Gallici regni successione Henrico Borbonico agere- „ tur. Deinde Paulus V. famoso cum Venetis dissidio no- „ tissimus Pontifex, anno 1609. Salernitano Clero concessit „ proprio officio S. Gregorii memoriam celebrare. Centum „ ferè post annis, hoc est anno 1705. Monachis Cisterciensibus; anno verò 1710. Benedictinis idem indulgit Clemens XI. rogatu Cardinalis Gabrielii, qui antea *Regaliæ* „ jura acerrimè impugnârat. Denique anno 1728., cùm „ Gregorium Papam VII. pro tota Ecclesia colendum decre- „ visset Benedictus XIII. ejus jussu Officium, quale nunc „ recitamus composuit Pater Tedeschius Benedictinus, sacrae „ Congregationis Rituum à Secretis, is qui ortâ discordiâ „ inter Papam & Imperatorem de Siciliae Monarchia, ut Pa- „ pæ causam securiùs propugnaret, Romam se ex patria sua „ Sicilia proripuerat.

„ Ubi primùm in Galliam accessit hoc Officium, incre- „ dibile dictu est, quantas ibi turbas dederit, quiritantibus „ Gallis, Sanctorum etiam Canonizatione abuti Romanos ad „ novas & immodicas prætensiones suas confirmandas, ac „ religionis obtentu jura regia oppugnari. Illud inter cæ- „ tera prorsus intolerandum videbatur, quod in fine Lectio-
 A 2 2 nis

„ nis secundæ habetur: *Contra Henrici Imperatoris impios*
 „ *coratus fortis per omnia athleta impavidus permansit, sæpe*
 „ *pro muro domui Israel ponere non timuit, ac eundem Hen-*
 „ *ricum in profundum malorum prolapsum fidelium communi-*
 „ *ne regnoque privavit, atque subditos populos fide ei datâ li-*
 „ *beravit.* Anno 1729. & sequenti severissimis Senatus-
 „ consultis in Officium illud, veluti in clandestinam & sedi-
 „ tiosam schedulam animadverterunt regii in Gallia Magi-
 „ stratus Parisiis, Metis, Redonibus & Burdigalæ. Nec
 „ minùs strenuè Episcopi Antissidiorensis, Montispelliensis,
 „ Metensis, Nemauscensis & Trecentis. Pari indignatione
 „ & stomacho idem officium exceptum est in Neapolitano
 „ regno, utpote quod anno 1729. Caroli VI. Imperatoris
 „ jussu, anno verò 1741. Catholici Regis Decreto
 „ confixum fuit.

DISSERTATIO V.
DE CAUSIS MAJORIBUS PRÆSER-
TIM FIDEI.

CAPUT I.

De judicio Episcoporum in causis Fidei; & in quo illud à Papali differat. Duplex P. Zaccariæ falsum, & alia ejus absurda notantur.

I.

De Causis Majoribus univèrsim egit Febronius *Tom. I. Cap. IV. §. 1. nec non Tom. III. pag. 81. seqq.* Ab eo argumento Dissertationem quintam sui Antifebronii Vindicati inchoat Zaccaria *Tom. II. pag. 288.* De illis prima nobis & generalior observatio est cum Joanne Gerbasio *Dissert. de Caus. Maj. Art. I. n. 1.* frequentem de iis sermonem haberi, tum à doctis, tum ab indoctis hominibus, vix tamen aliquos reperiri, qui satis capiant, quid Majorum Causarum nomen sibi velit, vel certè qui illud satis explicant. Ipse Papa Innocentius I. Majorum Causarum primus nomenclator, dum circa annum Christi 404. in celebri illa Epistola ad Victricium Rothomagensem sic scribit: *Si autem Majoress cause in medium fuerint devolutæ, ad Sedem*

Apostolicam (sicut Synodus statuit) post Episcopale iudicium referantur, imprimis non aperit, cujus generis sint illæ causæ quas majores vocat; deinde non profert nomen illius Synodi, quam laudat, quæ ex eruditorum mente verosimillimè Sardicensis est; postremò non præten dit eas *immediatè* ad Sedem Apostolicam deferri, sed demum *post Episcopale iudicium*.

Altera observatio est, quòd qui ab Innocentio usque ad Leonem IX. sedere Pontifices nonnullas etiam causas tanquam majores, ob rerum nempe vel difficultatem vel præstantiam, Apostolicæ Sedi vindicarint, maximè vero Nicolaus I. qui fictis veterum Pontificum Epistolis, quæ paulò antè vulgatæ erant, imbutus fuit: Sed neque omnes æque disertè locuti sunt, neque singuli easdem causas, eisdémque notis designarunt.

Post hæc Leo IX. ab antiqua Majorum Causarum notitia apertiùs recedens, fictarúmque Decretalium jam tunc invalescentium secutus fidem de Majoribus Causis sic sentire visus est, ut ab unius summi Pontificis arbitrio pendere illas existimet; inprimis autem Episcoporum iudicia. Sic quoque sensit Gregorius VII. Innocentius III. receptis eousque Majorum Causarum speciebus Episcoporum Translationes superaddidit. Alexander VI. Innocentio IV. duce Majoribus Causis etiam illas accensuit, quæ in Episcoporum electionibus oriuntur. Bonifacius VIII. superaddidit dationem Coadjutorum Episcoporum & superiorum Prælatorum. Hæc omnia latiùs profecutus est & convenientibus probationibus munivit Gerbasius *cit. Dissert. toto Art. 1.*

Ex his apparet, *Tomo I. Febr. Cap. IV. §. 4.* bono jure traditum fuisse, quòd materia majorum Causarum à falsis Decretalibus plurimùm participet. Cùm verò etiam *Tomo II. pag. 261.* assereretur, Gregorii IV. Epistolam ad Galliæ & Germaniæ Episcopos de anno 835. fœtidas illas Isidori merces non minùs *olere*; triumphans intercedit Jesuita, nos *pag. 290.* docens, Isidorianas Epistolas jam ante illum annum proculas fuisse. Ast non advertit ille, quod Febronius sæpius

monuit, & hic quoque Gerbasius, quod denique eruditorum nullus ignorat, nempe, spiritum harum Epistolarum, postquam eæ semel tanquam genuinæ in Ecclesiam admittæ fuerant, subsequens ævum, ac præcipuè Pontificum Litteras adeo infecisse, ut vel hodie haud pauca Romæ prodeant, quæ Isidori ingenium *sapiunt*. Tædet talia memorare; oportet tamen propter juniores, ne decipiantur.

Ex brevi hac Causarum Majorum historia, & successivo singularum ortu, planè humano, manifestum est, eas per se & propriâ indole ad Apostolicam Sedem jure originario divino non pertinere. Obvenerunt eæ huic Sedi, seriùs, citiùs, prout hominum ingenia & rerum circumstantiæ ferebant, tum ex causis laudabilibus, tum ex aliis minùs probandis. Ad has refero genium falsarum Decretalium, spiritum in Ecclesia dominandi, finaliter nudum summi Pontificis arbitrium, subinde Canonibus generalium Conciliorum adversum, plerumque juribus Provincialium Synodorum, imò & singulorum Episcoporum derogans.

II. Officium & jus Primatis universalis Ecclesiæ regulari debet juxta illud, quod Viennensis in Gallia Archiepiscopus scripsit Epist. 36. *Scitis Synodaliùm legum esse, ut de rebus, QUÆ AD ECCLESIAE STATUM PERTINENT, si quid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Ecclesiæ maximum Sacerdotem, quasi ad Caput nostrum, membra sequentia recurramus.* Adde suprâ *Dissert. IV. Cap. 2. n. 5.* Hoc juris divini est; non verò ut ad Rom. Pontificem deferantur judicia de particularibus causis Episcoporum; eorum Confirmationes, Depositiones, Translationes, Coadjutoria, quæ omnia & plura alia vigore antiquorum & sincerorum Canonum, per plura sæcula sanctè servatorum, ad ipsorummet Episcoporum in Synodo congregatorum jurisdictionem spectant, nec dici possunt *ad universalis Ecclesiæ STATUM pertinere*; atque demum seriùs ex nudo plerumque arbitrio Pontificum non sine aliorum præjudicio illis reservata fuerunt.

Hæc

Hæc nos rectâ viâ ducunt ad graviores fidei quæstiones & controversias, præsertim si eæ non unius diceceseos finibus circumscribantur, sed magnam Ecclesiæ partem concutere valeant. Has de genere earum rerum esse, quæ ad Ecclesiæ statum pertinent, nemo dubitat. Qualiter in iis procedi debeat, accuratè definit S. Gregorius M. Lib. V. Epist. 53. nempe: *Si qua inquisitio de fide vel fortasse aliarum rerum inter Episcopos causa emerferit, quæ discerni difficilius possit, collectis duodecim Episcopis ventiletur atque DECIDATUR. Si autem decidi nequiverit, discussâ veritate ad nostram judicium deferatur.* Huic loco sequentem Notam subjiciunt eruditi Editores San-Mauritani: „Causas fidei majores appellat, easque summo Pontifici reservandas contendunt nonnulli. Non ita censuit S. Gregorius, nisi fortasse in partibus decidi nequiverint præ nimia difficultate. Certè non nisi prius inquisitione factâ, & in partibus ventilatâ discussâ, que veritate, ad Sedem Apostolicam referuntur. „ In sequenti Epistola 54. Sanctus Pontifex eadem de re ad universos Episcopos Galliarum sub regno Childeberti scribens his utitur vocibus: *Cujus vehemens fortasse sit dubietas ----- examinatâ diligentius veritate.* Gregorio per omnia consentit Vigilii PP. Epistola ad Auxanium Arelatensem Episcopum apud Baronium ad an. 545. n. 4.

Secundùm hæc Febronius tradidit sequentia, quæ nos contra adversarium Jesuitam ejusque fallacias sustinemus. 1.) judicium de Causis Fidei, etiam difficilioribus & vehementius agitis, non est reservatum summo Pontifici. 2.) Si tamen eæ Causæ absolutè in partibus decidi non possint, ad Pontificem referendæ sunt. 3.) Attamen eo etiam casu coram Episcopis ventilandæ, & ab iis veritas diligentius examinanda est, priusquam Romam mittendas statuatur. 4.) Quòd si etiam Causa in partibus decidatur, nihilominus, si talis sit, ut aliis etiam Ecclesiis prodesse valeat, ad Papam tanquam ad Caput & Centrum unitatis dirigenda erit.

III. Primam harum propositionum, etsi deforent alia, satis probat, uti jam vidimus, S. Gregorii M. auctoritas. Si enim Episcopi etiam possunt & debent difficiliores Fidei Causas suo iudicio *definire*, non possunt illæ dici summo Pontifici esse reservatæ. At enimverò non desunt alia, eaque gravissima fundamenta, quibus hoc Episcoporum jus solidatur. Exposita ea fuerunt à Febronio *Tom. I. Cap. 4. §. 2. Tom. II. pag. 262. seqq. pag. 401. seqq. Tom. III. pag. 60. seqq.* neque ea hic repetam.

Cùm ille *cit. Tom. II. pag. 401.* memorâisset, non unum *Petrum*, sed omnes Apostolos à Christo ad prædicandum Evangelium missos, id juris & potestatis accepisse, ut veram fidem docerent, errores rejicerent, adeoque de sana doctrina iudicarent; atque hunc in finem ad SS. *Pauli, Petri & Joannis* Epistolas provocasset: *Zaccaria pag. 297.* nihil valens in contrarium proferre melius, usus est verbis sui Collegæ Doctoris Kauffmans, dicens: „ Singuli Diaconi Apostolici damnabant errores Evangelio & libertati Christianæ contrarios, *nemo poterat resistere sapientiæ & spiritui*, qui per eos *plenos spiritu S. & sapientiâ* loquebatur ----- Ut juris & potestatis exercitio differunt Diaconi nostri temporis à Diaconis Apostolicis, ita Episcopi ab Apostolis differunt. „ Addit his arroganter Jesuita: *Habétne Febronius quidquam quo se defendat?* Habet certè. Distinguenda omnino sunt dona & privilegia *personalia* Apostolis & Apostolicis Diaconis concessa, à potestate *reali* eorum officio in hærente, quæ in successores manavit, uti jam alibi à nobis observatum est. Ille Apostolicorum Diaconorum *spiritus sapientiæ*, cui *nemo resistere poterat*, personalissimus erat, neque unà cum facultate prædicandi & baptizandi ad nostros Diaconos transit. Sed nec quisquam hætenus dixit, primis etiam Diaconis jus fuisse de dubiis & controversis quæstionibus fidei *definiendi*; hoc Apostolorum erat, & qui eis successerunt, Episcoporum. Sanè manifestum est, *Episcopalem* ordinem esse *Apostolicum*, & Episcopos Apostolis primis sive adlectos sive succedentes *vi ipsiusmet Episcopatus* Apostolorum

Tom. IV. B b primo-

primorum habitos esse Collegas & Successores. Sic Actor. XIV. *ψ.* 13. Paulus & Barnabas Apostoli dicuntur. Epaphroditus Apostolus Philippensium dicitur ad Philip. II. *ψ.* 25. Andronicus & Junias insignes inter Apostolos ad Rom. XVI. *ψ.* 7.

Sed inquit bini illi ex uno ore loquentes Adversarii, verum non esse, quòd errores à singulis Apostolis scorsim fuerint damnati. Sic errabant Antiocheni, qui cum Christiana lege Mosaicam tentabant componere; non tamen à duobus illis, quos mox nominabamus Apostolis Paulo & Barnaba, qui apud illos erant, damnati sunt. Bene est: sed nec à solo Petro damnati fuerunt; Hierosolymam itum est, ubi Synodale iudicium causam terminavit.

IV. Altera & Tertia propositio, quòd nempe eæ causæ Fidei, quæ ab Episcopis decidi non possunt, *discussa sed non eliquatâ ab illis veritate*, ad Rom. Pontificem referendæ sint, iterum per omnia conformis est Decreto Gregorii M. Verùm illud hic inquirendum, an hæ Relationes tales & tam simplices sint, ut Episcopos à vero iudicio & iudicandi facultate excludant. Zaccaria *Tom. II. pag. 302.* Episcopis de *apertis* solum & jam ante damnatis hæresibus facultatem iudicandi, id est, nudam Canonum adversus hæreticos executionem concedit, in *dubiis* & controversis Fidei quæstionibus nudam eis ad Pontificem Relationem permittens. Et cum Febionius *Tom. II. pag. 403.* pro asserendâ suâ & Ecclesiæ Gallicanæ sententiâ usus fuisset exemplo eorum, quæ in negotio Jansenii à Clero Gallicano anno 1660. in comitis generalibus Lutetiæ habitis acta sunt; Jesuita illum falli insinuat, tanquam qui partem Actorum substantialem transiisset. Nos, quid toto hoc in negotio gestum sit, referemus & explicabimus ad confusionem Adversarii verbis Jo. Gerbasii *de Causis Majoribus pag. 105. seqq.* Hic, postquam integram Cleri hac de re Relationem seu Declarationem, cujus partem essentialem Zaccaria prætermittit, edidisset, sic prosequitur: „Postquam sic effata sunt Ecclesiæ Gallicanæ oracula, nihil mihi nisi tacendum superest. Nam paucis

„ paucis illis verbis omnia comprehensa sunt, quæ sive ad
 „ thesim, sive ad hypothese[m] attinebant.

„ Quæ ad Thesim quidem: significatur enim ibi, Episcopis
 „ datam à Deo esse potestatem judicandi fidei causas: *ils sça-*
 „ *voient que comme leur charge Pastorale les engageoit à ce de-*
 „ *voir, le S. Esprit leur avoit donné le pouvoir sur les matie-*
 „ *res de Foy.* Tum explicantur fidei Causæ, quæ ab Episco-
 „ pis judicari possunt, citra conscientiam summi Pontificis,
 „ nempe quæ vel apertam hæresim continent, vel certe de
 „ quibus periti & sapientes ambigunt: *qui sont ou manifeste-*
 „ *ment herétiques, ou mises en doute parmy les sçavants.* Ter-
 „ tiò prioris generis causæ, utpote ad solam executionem spe-
 „ ctantes, juris esse censentur singulorum Episcoporum: po-
 „ sterioris verò in Conciliis provincialibus aut Nationalibus
 „ dicuntur agitandæ: *Celles du premier genre ne consistent qu'en*
 „ *l'exécution & au châtement de ceux qui enseignent ces doctri-*
 „ *nes, qui ont déjà été condamnées, & partant ils sçavoient*
 „ *que chaque Evêque peut l'ordonner dans son Diocese contre les*
 „ *coupables. Mais pour le regard des jugemens qu'il faut don-*
 „ *ner SUR UNE MATIERE MISE EN DISPUTE PAR-*
 „ *MY LES SCAVANTS, pour parler avec les anciens Theo-*
 „ *logiens, ils n'ignoroient pas qu'afin que ces jugemens fussent*
 „ *authorisez, il étoit nécessaire de les donner dans une Assem-*
 „ *blée Canonique, soit d'un Concile Provincial, ou d'un Natio-*
 „ *nal, ou bien dans une autre Assemblée composée d'un grand*
 „ *nombre d'Evêques.* Quartò denique à Conciliis Provinciali-
 „ bus aut Nationalibus relatio facienda edicitur ad summum
 „ Pontificem, ut Apostolicæ Sedis autoritate error quoque
 „ condemnetur: *d'où la relation étant envoyée ensuite au S.*
 „ *Pere, l'erreur fut condamnée dans toute l'Eglise par l'autorité*
 „ *du S. Siege Apostolique, ainsi que les Conciles d'Afrique l'a-*
 „ *voient pratiqué contre l'heresie de Pelagius.* Quatuor istis Capiti-
 „ bus quatuor veluti regulas generales tradit Clerus Gallicanus,
 „ quæ usurpari vulgò debeant in finiendis fidei controversiis;
 „ extra tamen Conciliorum Oecumenicorum necessitatem.

„ Quorum autem in Jansenii causa viam aliam inive-
 „ rint Episcopi Gallicani (quæ nostra est hypothesis) in ea-
 „ dem quoque narratione patescit: primò quidem, quòd, ob
 „ diffidia quæ in multis Galliarum Provinciis tum exarserant,
 „ libera non erat Synodorum convocatio: *Les desordres qui*
 „ *étoient survenus en ce temps-là dans diverses Provinces de la*
 „ *France, ôtèrent le moyen aux Prelats de pouvoir tenir com-*
 „ *modement les Conciles ou Assemblées de cette sorte & l'espe-*
 „ *rance de remedier aux maux par cette voye: hinc enim ve-*
 „ *ritatis defendendæ studium viam Episcopis aliam aperuit,*
 „ *quæ juxta antiquas Ecclesiarum tum Orientis, tum Occi-*
 „ *dentis consuetudines iniri debet temporibus difficilioribus.*
 „ *Consuluerunt nempe Innocentium X. per Epistolam, ro-*
 „ *garuntque simul, ut sigillatim de quinque propositionibus,*
 „ *quæ Jansenii doctrinam veluti compendio continere vide-*
 „ *bantur, sententiam ferret: Leur zele leur en couvrit une autre,*
 „ *conforme à l'ancien usage des Eglises d'Occident & d'Orient;*
 „ *laquelle est necessaire dans les temps difficiles, qui troublent*
 „ *la liberté de l'assemblée des Conciles dans les Provinces. Ces*
 „ *Prelats dressèrent une lettre de consultation adressée au Pa-*
 „ *pe &c. Secundò ita præsertim agendum censuerunt hac in*
 „ *specie Galliarum Episcopi, quia in dubium vocabatur sen-*
 „ *sus Decretorum quorundam Concilii Tridentini: quorum*
 „ *quidem interpretatio Apostolicæ Sedi reservata est: Ils ju-*
 „ *gerent que cette pratique devoit être particulièrement observée*
 „ *en cette matière, où il s'agissoit de l'interpretation des De-*
 „ *crets du Concile de Trente qui l'a reservée au S. Siege. Ter-*
 „ *tiam quoque rationem afferunt Gallix Episcopi ea in Epi-*
 „ *stola, qua Innocentium X. consuluere, scilicet quòd Apo-*
 „ *stolicæ Sedi Reverendus ipse Jansenius morti proximus opus*
 „ *suum subjecerat.*

Totam hanc hypothesim, quæ totidem verbis in eadem
 Gallica Relatione, *Relation des deliberations du Clergé de France*
 &c. qua Zaccaria usus est, cuiusque ille pag. 305. tale, quale
 ipsi

ipſi viſum eſt, fragmentum dedit, continetur, quæque exceptionem à regula format, dolofus Jeſuita ſilentio preſſit.

Sed pergamus cum Gerbaſio pag. 108. „ Ne Romani „ forſan ex hoc factò jus ſibi aliquod arrogarent, ſtatutum „ eſt ab Episcopis Gallicanis, ut in Epistola, quæ ad Inno- „ centium de accepta ejus Conſtitutione ſcriberetur, appone- „ retur clauſula, quæ Episcoporum jurisdictionem in fidei „ rebus cognoscendis integram præſtaret. *Il fut auſſi arrêté „ que l'on mettroit dans la lettre une clause qui conſervât aux „ Evêques de France le droit de juger en premiere instance des „ matieres de foy, lorsqu'il leur ſembleroit utile pour la Reli- „ gion, ſoit en executant les peines de Droit contre les hereti- „ ques manifestes, ſoit en decidable dans une Aſſemblée LES „ CHOSES DOUTEUSES.* Ita enim legitur in relatione, „ quæ à Clero Gallicano hac de re composita eſt. In ipſa „ tamen Epistola, postquam ſignificarunt Episcopi, agnoscere „ ſe lata judicia à ſummis Pontificibus ſuper conſultationibus „ Episcoporum, clauſula hæc adhibita eſt: *sive ſuam in actis „ relationis ſententiam ponant, ſive omittant, prout illis colli- „ buerit.*

„ Obſervo præterea, cùm Episcopi Gallicani reveren- „ tiam ſuam erga Sedem Apoſtolicam teſtati ſunt in acce- „ ptanda Innocentii X. Conſtitutione, id non cæca aut ſervili „ quadam ratione factitatum; ſed ne tum quidem depositam „ ab eis fuiſſe judicium perſonam, ac dignitatem. Sic enim „ habet laudata narratio: *L'affaire miſe en deliberation, il fut „ arrêté que l'on déclaroit PAR VOYE DE JUGEMENT, „ ſur les pieces produites de part & d'autre, que la Conſtitution „ avoit condanné les cinq propositions, comme étant de Janſe- „ ſenius, & que le Pape ſeroit informé de ce JUGEMENT de „ l'Aſſemblée par la lettre qu'elle écrivoit à ſa Sainteté.*

„ Concludere itaque jam licet (*ita pergit Gerbaſius*) & „ multiplicibus illis factis, quæ hætenus retulimus, retentam „ eſſe ſemper ab Episcopis Gallicanis vim ac poteſtatem juris „ dicendi in fidei controverſis; eâ verò uſos eſſe, modò qui-

„ dem judicando ante relationem ullam ad Summum Ponti-
 „ ficem; modò referendo ad Sedem Apostolicam ante judi-
 „ cium; modò denique post judicium latum referendo; uti
 „ nempe rerum vel etiam temporum conditio varia aut fere-
 „ bat, aut postulabat.

Vides hinc, quid in causa particulari Janseniana ex specia-
 libus motivis, cum expressa reservatione juris Episcoporum,
 egerint Episcopi Gallia. Vides, qualiter hi non sinant sibi
 eripi cognitionem & decisionem in iis etiam fidei dubiis, de
 quibus inter se Theologi contendunt. Vides, quomodo jux-
 ta decretum S. Gregorii M. si causa intricatior sit, ad illius
 discussionem & ferendum de ea judicium, plures in Synodo
 congregentur. Vides denique, quòd sibi liberum putent, vel
 pro illà vice juri suo primæ instantiæ gravibus de causis re-
 nuntiare & rem simpliciter ad cognitionem summi Pontificis
 remittere, vel post suam Episcopalem decisionem eam ad Pa-
 pam dirigere, ut hic Apostolicæ Sedis auctoritate errorem jam
 proscriptum quoque condemnet, aut condemnatum aliis etiam
 Ecclesiis vel omnibus denuntiet.

V. Tradit Gerson Tractatu de Examinatione doctrinarum
Opp. Tom. I. col. 10. „ quòd doctrinæ habentes pro se Do-
 „ ctiores cum rationibus ad utramque partem probabilibus,
 „ nec in una tantùm dicecesi, vel paucis, sed *apud omnes*
 „ *Christianos, aut longè plurimos*, meritò dicantur Majores
 „ Cause fidei *propter difficultatem decisionis cum periculo scan-*
 „ *dali*: ideo illas esse ad Sedem Ecclesiæ, vel ad Sedentem
 „ in ea referendas. „ Hoc totum verum est, sed extra casus
 hætenus propositos. Sanè ubi *apud omnes* Christianos, aut
longè plurimos quæstio in utramque partem probabilis venti-
 laretur, temerarium foret, & propter metum scissionis à pe-
 riculo scandali minimè vacuum, si unius Provinciæ Episcopi,
 cum aliorum præteritione, talem quæstionem decidere præ-
 sumerent. Itaque eo casu judex omnium communis adeun-
 dus est; qui tamen nihil temerè statuet, sed saltem iis mediis
 utetur, quæ *Tom. II. Febr. Cap. III. §. 10. n. 3.* suggesta sunt.

Hunc

Hunc Gersonianum casum *necessariò* ad Sedem Apostolicam referri debere, nemo prudens dubitabit. Sed cum eo minime confundi debet ille frequentior, de quo supra *num. 2.* cum S. Gregorio M. locuti sumus: quando scilicet duodecim Episcopi congregati de decisione quæstionis fidei in Provincia enatæ inter se convenire non possunt; hoc casu causa jam ab Episcopis discussa est, & si ii inter se potuissent convenire, eam quoque decidissent; secùs ac in priore, ubi causa immediatè ad Papam deferenda, omni titulo à Gersone *Causa Major* nominatur, tanquam revera tangens *Statum Ecclesiæ*.

Verùm quid faciet Papa tam in una quàm in altera harum occurrentiarum? An solus de ea pronuntiabit veritate, quam duodecim Episcopi præviâ ventilatione ac discussione non potuerunt invenire? At hoc non omni præsumptione ac temeritate vacare videretur. Rectius igitur Pontifex, cum tales causæ ad ipsum delatæ fuerint, probè ac mature dispiciet, num de controversia ita à se edici valeat, ut assensum Ecclesiæ sibi possit appromittere; an verò magis pro finali definitione totius Ecclesiæ Synodum debeat convocare. Vid. *Tom. III. Febr. pag. 343.*

VI. Post hæc disquirendum, quæ vis, quis effectus utriusque iudicii *Papalis & Episcopalis* in Causa Fidei. Dixit Febronius *Tom. I. Cap. II. §. 4. n. 4.* quòd, quamquam Pontificis definitiones de fide ac moribus non sint omnino irrefragabiles, sint tamen magni apud omnes momenti, soleantque singulæ privatim Ecclesiæ singularem eis reverentiam præstare, adeo ut *provisoriè* illis obsequendum sit, saltem, ut ait Gerfo, *ad non dogmatizandum contrarium*, quamdiu Ecclesia non reclamat.

Cavillatur iterum Zaccaria *Tom. II. pag. 386.* ajens, Febronium videri contentum *obsequio illo externo*, quod impediatur, ne dogmatizetur contrarium; hic eum non solum à Gallicanis Præsulibus, qui *obsequium interius, captivatùmque intellectum in obsequium Christi* requirunt, recedere, sed præterea ad *Fansenianos obsequiosi silentii adsertores* proximè accedere. Demum inquit: Si nemini particulari liceat dogma-

dogmatizare contra definitiones Apostolicas, *quamdiu Ecclesia non reclamatur*, adeo ut *provisorie* illis *obsequendum* sit; quomodo fieri potest, ut aliquando reclamet Ecclesia? Numquam, ait, id eveniet, nisi quidam in particulari ante contradictionem Ecclesiae incipiat se se opponere, & contra editam definitionem aliquid *declarare* contra Superioris sententiam, quod particularibus saltem illicitum esse adversarii negare non possunt.

Quàm hæc sunt infirma! Galliae Præsules captivatum in obsequium fidei intellectum meritò postulant, cumprimùm ad declarationem Pontificis Ecclesiae consensus accesserit; tunc etenim obsequiosum silentium minimè sufficit. At in eo casu modò non sumus. Damnationem quinque propositionum Jansenianarum Ecclesia receperat, cum quidam prætenso illo obsequioso silentio suam erga Ecclesiam rebellionem tegere prætendebant. Cæterùm aliud est adversus editam Pontificis definitionem se se loco & tempore opportuno *declarare*, quod Episcoporum est pro suis respectivè Ecclesiis loquentium, & de rebus Fidei cum suis Collegiis correferentium; aliud Gersonianum illud *dogmatizare*, quod fit ad populum.

Interim *provisoria* illa Pontificiae definitionis *vis*, acceptionem Ecclesiae præcedens, per omnes Ecclesias protenditur, tanquam procedens ab eo, qui habet vigore sui Primatus jus universale, quanquam non ultimum, de rebus fidei cognoscendi. Hoc est quod Episcopi Galliae in solemnibus conventu an. 1682. declararunt: *In fidei quæstionibus PRÆCIPUAS summi Pontificis esse PARTES, ejusque Decreta ad OMNES & singulas Ecclesias pertinere, nec tamen IRREFORMABILE esse judicium, nisi Ecclesiae consensus accesserit.* In eo autem à Pontificio fidei Decreto differt *Episcopale*, quòd hoc *per se* ad *particulares* tantùm Ecclesias pertineat, & solos definientis Episcopi diocesanos liget.

VII. Attamen, si Historiam & Disciplinam Ecclesiae propius spectemus, videbimus Episcopatum judiciorum fructum communiter se ad alias quoque, imò omnes Ecclesias diffundentem. Si qua hæresis vel suspecta doctrina emergeret, Epi-

Episcopi erant, qui suis in Synodis & hæresim condemnabant, & hæreticos ad palinodiam compellebant. Ita cum Sabellio & Ario egere Episcopi Aegyptii: ita cum Eutyche & Severo Thracii: ita cum Priscilliano Hispani. Notum est illud S. Augustini Lib. IV. ad Bonifacium Cap. 12. *Numquid Congregatione Synodi opus erat, ut aperta perniciēs damnaretur? quasi nulla hæresis aliquando, nisi Synodi congregatione damnata sit; cum potius rarissimæ inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit, multoque sint incomparabiliter plures, quæ ubi extiterunt, illic improbari damnarique meruerunt, atque inde per cæteras terras evitandæ innotescere potuerunt.* In hunc Augustini locum Magnus ille Bossuetus Lib. XIV. Cap. 1. „ Perpendant, inquit, illud: „ *ubi exierunt, illic &c.* atque illud: *illic evitandæ &c.* nullâ „ gravioris à Romana Sede censuræ mentione. Neque enim „ Ecclesiæ talem sententiam exspectârunt, ut Manichæos, „ Ophitas, Collyrdianos, Tertullianistas, aliâsque Sectas aut „ horrerent, aut contemnerent. „ Et hoc idem est, quod idem Bossuetus paulò antè monuerat: „ Ut sine Conciliis „ œcumenicis, ita sine speciali Romani Pontificis definitione „ damnatas atque extinctas fuisse has & alias hæreses. - - - - „ Ergone, addit, singulares Ecclesiæ, à quibus statim reje- „ ctæ aut etiam oppressæ sunt, ineluctabili auctoritate gaude- „ bant? Minimè. „ Sanè prioribus illis sæculis nemo ausus fuit declinare vel eludere vim horum judiciorum Episcopaliū eo solo prætextu, quòd iudicia illa non essent infallibilia.

Digna sunt, quæ ad confirmandum jam dicta & ea illustrandum huc referantur verba Lud. Thomassini in *Dissert. in Synodum Gangrensem ad calcem Tomi III. Theol. Dogm. pag. 33.* „ Quis umquam hæreticorum Concilia Episcopalia hoc solo „ nomine elusit, quòd diceret, non esse infallibilis auctorita- „ tis? Quando ita argumentati sunt Novatus, Pelagius, Arius, „ & tot alii hæretici, quos Episcopi in provinciis damnâ- „ runt? Nemo hoc effugio usus est. Omnes vel obreptum „ Episcopis, vel sibi calumnias inflictas, vel alias causationes, „ Tom. IV. C c qui-

„ quibus non particulares solum, sed Generales etiam Synodos
 „ iudicari solebant, protulerunt, vel exerto ore & hæreticâ
 „ petulantia reclamârunt. Non quærebatur illis temporibus,
 „ quænam Episcoporum Concilia errori obnoxia, quænam
 „ certæ veritatis essent. Omnes omnia colebant, omnia ve-
 „ nerabantur, ut Pastorum vocem; ut Magistrorum Eccle-
 „ siæ doctrinam; ut eorum quibus dictum esset, Qui vos
 „ audit me audit. Itaque Priscillianam doctrinam, postquam
 „ à Synodo Cæsaraugustana damnata est; Origenistarum,
 „ postquam ab Alexandrina; Eutychianam, postquam à Con-
 „ stantinopolitana sub Flaviano habitâ; Arianam, postquam
 „ ab Alexandrina, ut alias præteream; nemo Catholicus hæ-
 „ reses esse negavit. earumque susceptores hæreticos, etiam
 „ si solis Episcoporum Provincialium iudiciis damnati essent.
 „ Quod egregiè confirmat Hieronymus in Epist. ad Pamma-
 „ chium &c. „

VIII. Quantum ab his distat doctrina Zaccariæ! Is post-
 quam ei objectum fuisset, quasi tradidisset, iudicium Episcopi
 circa res fidei nec in foro interno, nec in externo obligare,
 sic se purgat pag. 276. „ Ubinam generatim dixi, *iudicium Epi-*
 „ *scopi circa res fidei nec in int. vno, nec in externo foro obli-*
 „ *gare?* Hoc ego adserui de iudicio Episcopi circa eas *tan-*
 „ *tummodo* res fidei, de quibus inter doctos viros, num hæ-
 „ resis aut erroris notam mererentur, controversia esset, an-
 „ tequam Romanus Pontifex, ad quem Episcopus de subor-
 „ ta fidei quæstione retulisset, sententiam ferret. Ac de foro
 „ quidem *interno* res est explorata; numquid enim adsentiri
 „ cogerer Episcopi iudicio, ut, nisi facerem, peccati reus es-
 „ sem?

Ne verò à statu quæstionis aberremus, sollicitè monet
 iterum ille pag. 299. „ Quid verò si detecti errores gravi-
 „ bus videantur rationibus fulciri, atque inter Doctores, sint-
 „ ne damnandi, magna inter utramque partem contentione
 „ disputetur? Hoc (rectè teneat *Febronius*) hoc unum est,
 „ quod in controversiam cadit.

Longius in hac materia progrediens Jesuita sic scribit pag. 302. „Exempla, quæ Febronius Tom. II. pag. 401. seqq. „ profert, ad rem non faciunt. Nam vel judiciorum sunt, „ quibus Episcopi apertas atque adeo jam reprobata hæreses „ proscripserunt, vel judiciorum, quorum relatio STATIM „ ad ipsam Romanam Sedem missa est, ut ab ea confirma- „ rentur, vel etiam judiciorum, quæ Apostolicâ auctoritate „ (quod tamen Febronius dissimulat) edita omnino fuerunt. „

Conferant hæc viri docti & æqui cum illis hæresibus, quas num. præced. solo *Episcopali* *judicio* suppressas vidimus ex Bossueto & Thomasiuo, & statuunt, an omnes & singulæ ad aliquam earum specierum, quas Zaccaria enumerat, referri debeant; an non omnes hæc damnationes plus participent ab auctoritate *Episcopali*, quàm *Papali*.

Illud amplius & intolerabilius est, quòd Jesuita ad hoc, ut *Episcopalis* censura de nova hæresi liget in foro, sive interno, sive externo, postulet, ut relatio de hoc Episcopi *judicio* STATIM mittatur Romam, & pro ejus confirmatione instetur; hoc si *statim* non fiat, concidit obligatio, si qua fuit, se in uno & altero foro submittendi decreto Episcopi. Quis Episcoporum jam nominatas damnans hæreses, *statim* scripsit Romam, ut sui *judicii* inde confirmationem obtineret? Finaliter quis Episcoporum in sua diœcesi ferat homines se non submittentes ei, qui à Deo accepit potestatem *arguendi eos, qui contradicunt, depositum custodiendi, & profanas vocum novitates proferentem corrigendi, demum hæreticum hominem post unum alteramve correctionem devitandi?*

IX. Ut absurdum talium profanarum novitatum oculis Lectorum distinctius objiciatur, damus hic Catalogum, non quidem completum, atamen satis amplum, *Episcopali* *Mandatorum*, quibus hoc & superiore sæculo doctrinæ *Jesuitarum* (cum quibus nobis principaliter negotium est, de aliis nunc non loquor) præcipuè in materia morum damnatæ sunt, cui in fine paucas reflexiones subjiciemus.

Decretum Henrici Ludovici Castagnier de la Rochepozay
Episcopi Pictaviensis de 23. Maji 1620.

Comitia Cleri Gallicani Parisiis congregata 10. Febr.
1631. damnant Libros Jesuitarum Anglorum, ut qui propo-
sitiones à recta fide alienas contineant.

Censura Joannis Francisci de Gondi Archiepiscopi Pari-
siensis & ejus Mandatum de 30. Jan. 1631.

Decretum Ludovici Henrici de Gondrin Archiepiscopi
Senonensis de 4. Maji an. 1650.

Censura Concilii Provincialis Senonensis de moribus &
doctrina Jesuitarum de 7. Maji 1650.

Responsa Episcoporum Sagiensis, Grassensis, Lemovicen-
sis, S. Flori, Aquensis, & Cabillonensis de annis respectivè
1650. & 1651. ad Epistolam Circularem Conventus Cleri
Gallicani.

Censura Joannis Francisci de Gondi archiep. Parisiensis
de 29. Decembris 1651.

Littera Pastoralis Archiep. Senonensis de 8. Febr. 1652.
& ejusdem Mandatum de 25. Jan. 1653.

Decretum Alphonsi del Bene Ep. Aurelianensis de 9.
Septembris 1656.

Censura Ludovici de Rechignevoisin de Guron Episcopi
Tutelensis de 18. Aprilis 1658.

Censura Alphonsi Ep. Aurelianensis de 4. Junii 1658.

Censura & Mandatum Vicariorum Generalium Card. de
Retz Archiepiscopi Parisien. de 23. Aug. & 27. Novemb. 1658.

Mandatum & Censura Ludovici Henrici Archiep. Seno-
nensis de 3. & 4. Septembris ejusd. anni.

Censura Eustachii de Chery Episcopi Nivernensis de 8.
Novemb. 1658.

Plures aliæ similes Censuræ & Ordinata ejusdem & Se-
quentis anni Archi- & Episcoporum Andegavensis, Bellova-
censis, Cadurcensis, Rothomagensis, Eburovicensis, Bituri-
censis, Lexovicensis, Catalaunensis, Venciensis, Dinien-
sis, Sueslionensis & Senonensis.

Censura doctrinæ Jesuitarum in Synodis Provincialibus Rothomagensi & Senonensi de 15. Aprilis & 11. Maji 1660.

Epistola circularis Francisci Stephani de Caulet Episcopi Apamiensis de 21. Febr. 1668.

Censura Guidonis de Rochechouart Episcopi Atrebatensis de 7. Novembr. 1675.

Epistola Caroli Bruslart de Senlis Archiepiscopi Ebrodunensis de 28. Junii 1686.

Mandatum Caroli Mauricii le Tellier Archiepiscopi Remensis de 15. Julii 1695. cum secuto ejusdem Archiep. Postulato ad Parlamentum Parisiense de 10. Jan. 1698. & actu submissionis & satisfactionis de 23. ejusdem mensis, signato à Provinciali & Rectoribus trium domuum Jesuitarum Parisiis.

Instructio Pastoralis Guidonis Episcopi Atrebatensis de 5. Aug. 1695.

Littera Pastoralis Jacobi Nicolai Colbert Archiepiscopi Rothomagensis de 28. Martii 1697. cum subsequuta pro parte Jesuitarum, & 21. Aug. 1698. ab eis signata revocatione propositionum, quas publicè sustinuerant.

Duæ Litteræ Pastorales supramemorati Episcopi Atrebatensis de 5. Maji & 7. Augusti 1703.

Mandatum Vicariorum Generalium Archidiecepsis Turonensis Sede vacante de 8. Augusti 1716. Aliud eorundem Mandatum de 5. Junii 1717.

Bina Mandata Joannis Armandi de la Vove de Tourouvre Episcopi Ruthenensis de 15. Martii & 19. Octobris 1722.

Instructiones Pastorales Jacobi Benigni Bossuet Episcopi Trecentis de 1. Julii 1733. & 1. Febr. 1734.

Scriptum Joannis Josephi Languet Archiepiscopi Senonensis sub titulo, *Remarques sur le Livre de Jean Picbon*, de mense Junii 1747.

Litteræ Pastorales Ludovici Jacobi de Chapt de Rastignac Turonensis Archiepiscopi de 15. Decembris 1747. & 30. Januarii 1748.

Instructio Pastoralis Armandi Bazin de Bezons, Episcopi Carcassonenfis de 3. Februarii 1748.

Epistola Christophori de Beaumont Archiepiscopi Parisiensis ad Parochos & Confessarios Sæculares & Regulares suæ diœcesis de 8. Februarii 1748.

Epistola Petri de Guerin de Tencin, Cardinalis Archiepiscopi Lugdunensis ad Curatos & Confessarios Sæculares & Regulares suæ diœcesis de 11. Febr. d. an.

Instructio Pastoralis Ludovici Jacobi Archiep. Turonensis de 18. Febr. 1748.

Epistola Petri Mauclerc de la Musanchere Episcopi Nannetensis de 22. Februarii 1748. ad Curatos & Confessarios Sæculares & Regulares suæ diœcesis.

Mandatum Scipionis Hieronymi Begon Episcopi Tullensis de 17. Aprilis 1748.

Pastoralis Instructio Armandi Gastonis Cardinalis de Rohan Episcopi Argentoratensis de 10. Junii 1748.

Instructiones Pastorales & Mandata Ludovici Antonii Archiep. Turonensis de 23. Febr. & 15. Novemb. 1749.

Littera Pastoralis Joannis Francisci de Montillet Archiepiscopi Ausciensis de 12. Febr. 1754.

Ordinata Samuelis Guilliemi de Verthamon Episcopi Lucionensis de 5. Febr. & 21. Octobris 1756.

Mandatum Josephi Cardinalis de Atalaya Patriarchæ Ulisipponensis de 7. Junii 1758.

Mandatum Francisci Alexii de Miranda Henriquez Episcopi de Miranda in Lusitania de 26. Februarii 1759.

Decretum cum Instrukione Pastoralis Francisci Ducis de Fitz-james Suetlionensis Episcopi de 1. Augusti 1759. contra libros PP. Harduini & Berruyer S. J.

Littera Pastoralis Francisci de Saldanha Cardinalis Patriarchæ Ulisipponensis de 5. Octobris 1759. &c.

Post hæc ex P. Zaccaria quæro sequentia: 1.) An apertam semper hæresim tradiderint Jesuitæ, quorum doctrinæ sic ab Episcopis damnatæ sunt. 2.) An Episcopi, & quinam

ex

ex eis, iudicii sui damnatorii confirmationem *statim* à Romana sede petierint. 3.) Quid Episcopi, quid quilibet prudens cogitare de viris illis debeat, qui in neutro foro velent, ne *provisoriè* quidem, se submittere iudicio & censuræ Episcopali, nisi insimul causa Romam mittatur, & ibidem pro approbatione ejusdem instetur, & inde finalis decisio expectetur. 4.) An non, sicut antiquioribus exemplis probatur jus Episcoporum de causis fidei cognoscendi, ita & his recentioribus, quæ modò memoravimus, firmetur constans in hanc usque diem ejusdem juris possessio & semper continuatum exercitium.

X. In confirmationem eorum, quæ hætenus dicta sunt, & ad eorundem amplio rem declarationem, ac eleuterationem subjungimus quædam ex Epistola Archiepiscoporum & Episcoporum, scilicet Bituricensis, Narbonnensis, Senonensis, Auxitanensis, Arelatensis, Nannetensis, Albienensis, Sagiensis, Lingonensis, Lexoviensis, Claromontani, Altissiodorensis, Bellovacensis, Digniensis, Abrincensis, Ambianensis, Carnotensis, Leonensis, Dardaniensis, Lucionensis, Suessionensis, Noviomensis, Adurensis, Lemovicensis, Mimatensis, Metensis, Regiensis, Gracensis, Constantiensis, Aurelianensis, Vasa tensis, Agennensis, Bononiensis & Xanctonen sis ex Comitibus Parisiis die 10. Febr. 1631. ad universos Archi- & Episcopos per Galliam constitutos scriptâ, scilicet: „ Limites „ habet jurisdictio Episcoporum, non habet Caritas: omnes „ illud Apostoli usurpare & possumus, & debemus, *Instantia mea quotidiana sollicitudo omnium Ecclesiarum; quis infirmatur & ego non infirmor? quis scandalizatur & ego non uror?* Itaque veteri atque Apostolico instituto, si qua in nostris Paræciis schismata oriuntur aut hæreses, auctoritate compefcimus, si alibi, medemur amore, qui tum demum Christo dignus est animarum nostrarum Episcopo, cùm omnes complectitur, sicut pro omnibus ille mortuus est. Huc accedit, quòd ubi de errore agitur, qui spectat Ecclesiam, sibi prospicit, qui aliena curat: serpit enim ut cancer

er-

„ error istiusmodi, & meritò, cùm unum inficit, omnes
 „ terret. His de causis factum est, Fratres Reverendissimi,
 „ ut nostra fuerimus arbitrati, quæ essent Anglorum, nec
 „ minùs miserandæ istius Ecclesiæ vulnera senserimus, quàm
 „ si nobis ipsis essent inflicta. Cùm enim accepissemus alla-
 „ tos ex ea Insula libellos duos, quos linguæ periti dicerent
 „ pestilentis doctrinæ esse plenissimos, concurrimus velut ad
 „ sedandum domesticum incendium, quotquot in hoc orbis
 „ theatro versabamur Episcopi, & donatos latinitate excussi-
 „ mus diligentissimè, ac recensuimus, iisque tandem inuissimus
 „ stigmatis, quibus facilè à scriptis probæ ac sanæ doctrinæ
 „ discernentur. Atque hoc iudicium nostrum ad vos mitte-
 „ re visum est, Fratres Reverendissimi, ut, quorum una est
 „ causa, unus spiritus, una charitas, unus quoque sermo sit
 „ ac sententia. Neque enim ullo modo dubitamus, quin ea,
 „ quæ damnanda censuimus, sitis damnaturi, & eandem fidem,
 „ eadem doctrinâ totis animis professuri &c.

Hinc vides, qualiter Episcopi in & pro suis respectivè
 dicecesibus, suâ pro veteri atque Apostolico instituto utentes
 jurisdictione, de Jesuitarum doctrinis iudicent, eas pro re na-
 ta ipsimet damnent, & charitate moti suos in Episcopali mu-
 nere Confratres moneant, ut tandundem in suis faciant Ec-
 clesiis. Suos inquam Collegas ad idem Pastoralis officii exer-
 citium excitant, Romam non sollicitant. Sed qua demum in
 causâ illi hæc agunt? quorum doctrinas damnant? Jesuitarum:
 & qualium Jesuitarum? Eorum, qui in suâ adversùs idem hoc
 Episcoporum Galliæ iudicium prætensâ defensione atque op-
 positione in publicum datâ de se asserunt, *non esse credibile,
 contra tot fidei articulos homines errare sedè crassèque potuisse,
 Theologiæ professione claros, aut spontè, perfidèque voluisse, pro
 vera fide usque ad vincula laborantes.* Deinde: *Propositiones à
 Catholicis & talibus viris assertæ, quo magis tetra, fædæ, ab-
 ominabiles videbantur, ed erant curiosius examinandæ, ne fortè
 contra authoris mentem aut verba malitiosè improbéque exceptæ
 fuissent.* Petri Aurelii Opp. Tom. I. pag. 91.

Verùm hanc objectionem ita depellit *ibid.* Aurelius, ut ejus responsio Zaccariæ & ejusdem *viris doctis, qui sibi videntur gravibus rationibus fulciri*, perinde applicari valeat. Ita autem ille: „Superbiæ ista est responsio, non innocentia, „ non judicii, non veræ Christianæque sanitatis. Quasi verò „ isti *Theologiæ scilicet professione clari homines* clariores sint, „ illustriores, eruditiores Origene tot portentosorum dogma- „ tum inventore, Tertulliano, Didymo, Apollinari, Eusta- „ chio; Nestorio, Eutyche Archimandrita, aliisque innumeris, „ qui isto genere gloriationis, ingeniique, eruditionis, libro- „ rumque editorum, famæ ac nominis magnitudine non so- „ lum Jesuitas, sed pene omnes orthodoxos Scriptores supe- „ rare potuerunt. Si verò de vitæ integritate fideique con- „ stantia & susceptis pro ea laboribus ac periculis contentio „ fiat, scilicet comparandi erunt cum iisdem istis Origeni, „ Tertulliano, tam strenuis ejus signiferis, vitæque inculpa- „ tissimæ ad nimium usque vitiorum odium cultoribus, Nesto- „ rioque potissimum, de quo miranda est illa Cælestini Papæ „ ad eum ipsum scribentis testificatio: *Tantâ opinione vixisti,* „ *ut tuis te aliena civitas invideret; tanto nunc horrore vita-* „ *ris, ut tui in aliis videant, qualiter fuerint liberati.* - - - - „ Creduntne (Jesuitæ) malas cupidines obcæcare, ambitionem „ subvertere, scientiam instare? Illam præcipuè Scholarum „ suarum vernaculam scientiam, totam humanæ contentionis, „ opinabilem, volaticam, parum Scripturæ, Patrum, Tradi- „ tionis antiquæ, ubi Christianæ Doctrinæ veræque Theo- „ logiæ prora & puppis est, sollicitam, suis inventis, ingenii „ conatibus, novitatibus, & immani cuidam licentiæ indul- „ gentem - - - - . Quid proclivius ad lapsum, quid adversus „ illecebrarum animi perturbationumque majorum turbines „ imbellius ac mobilius, quam mens ei doctrinæ immerfa, „ quæ, ommissa divinorum fundamentorum stabilitate, tota in „ humani ingenii scopulis hæret ac fluctuat, tota humanæ „ ventositatis caligine circumfusa est? Mirari interdum soleo, „ non plura ab illis peccari &c.

CAPUT II.

*Adversus receptas in Gallicana Ecclesia sententias Zac-
caria obtusifis armis dimicat.*

I.

Nescio, an in hoc devio Adversarium sequar. Habet Gal-
lia suos Bossuetos, aliosque magni nominis Theologos atque
Canonistas, habet sanam firmamque doctrinam, ex sententiis
Patrum & actis Conciliorum depromptam, solemnibus
Cleri Cœtibus examinatum, probatum, Regis auctoritate mu-
nitam, quam Itali vanis ratiociniis ex inani Philosophia ac-
ceptis non vincunt. Hanc Magistram sequenti, & cum illa
privilegium inerrantiæ Rom. Pontifici neganti Febronio, Zac-
caria sui Antifebronii Vindicati *Tomus II. pag. 338.* audet obji-
cere, „ cum Christiana ac literaria Republica nimis au-
„ dacter egisse, quasi unâ sui ipsius auctoritate in re tam
„ gravi imponere, ne dicam illi illudere se posse confideret. „
Quasi verò soli suæ auctoritati inniteretur, qui illam Galli-
canæ & aliarum Ecclesiarum continuò inelamat.

Pergit deinde non tam mihi quàm ipsi Gallicanæ Ec-
clesiæ insultare *pag. 376.* scribens: „ Quid porro si adver-
„ santis sententiæ difficultates & incommoda perpendantur?
„ Nemo illa meliùs novit, quàm *Gallicana* Ecclesia ob maxi-
„ mas turbas, quas factio *Quesnelliana* adversus Constitutionem
„ nem *Unigenitus* excitavit. Fac omnibus ratum in *Galliis*
„ firmumque, ut ante annum 1682. (*hoc falsissimum est*)
„ fuisset, Romanos Pontifices, ut aliquid definiunt, infallibi-
„ les esse; nullus certè iis cavillationibus locus fuisset, quas
„ dum rebelles ac pugnaces vitiligatores adripuere, Ecclesiæ
„ damnationi se se subducere conati sunt. At quoniam res
„ ad Ecclesiæ consensionem devoluta est, quot captionibus,
„ ac subdolis artibus Pontificiam Constitutionem, sin minùs
infrin-

„ infringere, eludere certè studuerunt. „ Fac tu omnibus non in sola *Gallia*, sed *universo orbe*, ratum firmumque stare, Romanos Pontifices, cum definiunt, esse infallibiles, tunc non modò in *Gallia*, sed nec in ulla alia Christiani orbis parte fuissent, essent, aut deinceps forent hæreses aut turbæ circa res sacras. Sed quoniam hoc nullo sæculo populis persuasum fuit, hinc aliis canonicis mediis adversum hæc mala opus esse, perpetuò in Ecclesia creditum est. Si optare liceat, ego quidem vellem, ut Papa ex speciali divini Numinis privilegio non solum in *Dogmate*, sed etiam in *Disciplina* omni errore & sinistra passione vacuus foret; quàm tunc beatam haberemus omni ex parte Ecclesiam! Quære jam, cur divinus Ecclesiæ nostræ fundator nos tam felices esse noluerit.

II. Nunc ex ipso Bossueto nos damnare adversarius nititur pag. 365., quippe qui in Defensione Declarationis Cleri Gall. disertissimè profiteatur: *Cathedra Petri si CONCIDERE posset, fieretque jam Cathedra non veritatis sed erroris & pestilentia, Ecclesia ipsa Catholica non haberet societatis vinculum, sed schismatica & dissipata esset, quod non est possibile.* Verùm advertat Jesuita ad illud, *Si concidere posset Cathedra Petri*, id est, si Primatus interire, & per hoc vinculum Ecclesiasticæ societatis dissolvi posset. Itaque explicemus Bossuetum ex ipso Bossueto, ita scribente *Lib. XV. Cap. 5.* „ Neque objiciant, *Sedem à sedente Pontifice* minimè distinguendam; hunc enim errorem multis jam veterum testimoniis sublatum esse credimus: vel S. Leonem audiant *Epist. 53. ad Anast.* de sede Antiochena dicentem: *Aliud sunt Sedes, aliud præsidentes.* Neque propterea dicimus, ipsam *Sedem* aliquid exercere posse potestatis aut jurisdictionis, aliter quàm per ipsum *præsidentem*: Sed si præsiciens erraverit, errorem eum statim repellendum, neque coaliturum. Neque verò distinguimus à Romanorum Pontificum fide Romanæ Ecclesiæ fidem; quam scilicet non aliter quàm à Petro primo atque à Petri successoribus Romani didicerint.

„ Neque huic fidei oberit, si aliquot Pontifices officio
 „ defuerint, atque à vera fide, eique conjuncta fidei professione
 „ ac prædicatione aliquando aberrarint. Stat enim Romana
 „ fides ab eorum antecessoribus stabilita, ab eorum successio-
 „ ribus statim vindicanda; ut factum in Liberio, Honorio,
 „ aliisque vidimus, nullo Romanæ fidei, aut Romani Prima-
 „ rûs detrimento. *Etsi enim*, inquit Leo Epist. 62. ad Ma-
 „ xim. *diversa nonnunquam sunt merita Præsulum, tamen jura*
 „ *permanent Sedium*: quantò magis permanent jura in Sedem
 „ Apostolicam per Petrum, auctore Christo, collata. - - -

Et post pauca: „ Neque illa vacat Ecclesiæ oratio Domi-
 „ num deprecantis: *Ut gregem tuum Pastor æternæ non dese-*
 „ *ras; sed per beatos Apostolos tuos continuâ protectione custo-*
 „ *dias*. Cerrùmque est id, quod subditur: *iis Rectoribus Ec-*
 „ *clesiam gubernari*; quantò magis Petrus, omnium Princeps,
 „ *in propria Sede vivit ac præsidet*; ut & S. Leo Serm. III.
 „ *in Anniv. assump.* egregiè docet, & univèrsa Ecclesia in
 „ œcumenicis etiam Conciliis sæpe confitetur.

His demum subjungit: „ Quibus hæc magna & præcla-
 „ ra Sedisque Apostolicæ majestatis digna non sufficiunt, ii
 „ ut se in minuta atque oppidò absurda ac falsa conjiciant,
 „ non ratiociniis, sed jam experimentis vidimus.

II. Quod Zaccaria adversùs constantem Ecclesiæ Gallica-
 „ næ sententiam, nimirum ut eam hac in parte vacillantem af-
 „ fereret, aliis mediis non valuit, hoc recentioribus quorundam
 „ Episcoporum Documentis Pastoralibus, præcipuè occasione
 „ Constitutionis *Unigenitus* editis, scilicet Masiliensis, Catalau-
 „ nensis, Bellicensis, Ruthenensis, Cameracensis, Arelatensis,
 „ Atrebacensis &c. efficere se posse gloriatur. Ex his unus se
 „ ita enuntiat: *Si le jugement de l'Eglise de Rome me condamne,*
 „ *vous m'y verrez soumis dans l'instant à l'exemple de feu M. de*
 „ *Fenelon Archevêque de Cambrai, & être le premier à reconnoi-*
 „ *tre & à publier hautement que je me suis trompé*: alius sic:
 „ *Nous nous sentons également pressé d'acquitter la promesse, que*
 „ *vous avons faite d'être les premiers à abandonner ce livre de*
 „ Quesnel,

Quesnel, dès que le Pape le condamneroit, & de satisfaire à l'obligation, où nous sommes par toutes sortes de raisons, de témoigner notre respect & notre soumission pour le Chef visible de l'Eglise: alius: Fenseigne à soumettre humblement ses lumières à celles du Vicaire de J. C. notre Pere & notre Supérieur commun - - - - Voila le fond de ma doctrine & l'abrégé de mes principes: alius: Que la presumption humaine se taise, après que l'auctorité de St. Pierre Chef des Apôtres, confirmé par l'oracle divin, a parlé: que non seulement elle se taise; mais encore qu'elle reduise son entendement en captivité pour le soumettre à Jesus-Christ, que le Pontife Romain représente; alius: Il ne nous est pas permis de rien écouter, qui soit contraire aux décisions du souverain Pontife: alius: Qu'il ne prétend pas ici agir comme juge. A Dieu ne plaise qu'il croit l'être d'une chose décidée par le saint Siège; mais déclarer ses sentimens, s'unir au S. Pere, adhérent à ce qu'il a si sagement & judicieusement condamné.

Anne prætendit, aut ex his concludere noster Jesuita præsumit, omnes hos Episcopos juramenti, quo ad defendendas notas quatuor Cleri propositiones se se adstrinxerant, adeo fuisse oblitos, ut in conspectu totius Galliæ voluerint vel asserere Romani Pontificis infallibilitatem, vel negare Concilii generalis præ illo superioritatem, vel denique diffiteri libertatem suorum votorum decisivorum in judiciis causarum fidei? Imprimis vel ex ipso Florentino Concilio noscimus, regulas & principia, ad quæ Papæ & sanctæ Sedis privilegia exigenda sunt, non ex aliquibus honorificis & ad observantiam compositis elocationibus, quibus Patres & Antistites, cum ad summos Pontifices scribunt, aut de eis verba faciunt, usi sunt, sed ex sacra Scriptura, ex actis Conciliorum & sacris Canonibus desumenda esse. Aptè in hanc rem dixit Bossuetus Lib. XV. Cap. 15. „ aliud est quod pia fiducia præsumimus, aliud quod certâ „ fide credimus. Cum Episcopi ac Synodi particulares de Fide „ judicant, hos vera judicasse pia fiducia suadet: succurrit enim „ illud Matth. XVIII. v. 20. *Ubi sunt duo vel tres congregati*

„ in nomine meo, ibi sum in medio eorum; meritoque præsu-
 „ mitur, tanto præsidio fultos officio non defuturos, neque
 „ aberraturos ab antiqua Ecclesiarum suarum traditione, cujus
 „ custodes sunt. Jam si ad Romanum Antistitem quæstio de-
 „ volvitur; atque is Ecclesiarum omnium communione vi-
 „ gens, ad quem proinde omnia referuntur, promittit judi-
 „ cium ex illa Petri Sede, quæ est ædificata in generationem &
 „ generationem, ubi stabiliendæ Fidei tanta constantia & adver-
 „ sùs hæreses atque novitates tanta cautela esse solet; multò ma-
 „ gis præsumitur, judicium ex Petri æquitate ac prædicatione &
 „ communi Ecclesiarum traditione esse depromptum. Cùm verò
 „ Ecclesia Catholica ipsa decernit, *aut ipsa verè consentit*, non
 „ præsumptio, sed ipsa res, nec jam pia illa fiducia, sed
 „ *πληροφορία*, quam Paulus appellat, ac plenæ fidei certitudo.

Inter ipsos illos Galliæ Episcopos, quorum verba adversa-
 rius pag. 382. & 383. recitat, nonnulli se se ita enuntiant, ut
 aperte significant, se juri & libertati Episcoporum, sive ante,
 sive post Decretum Pontificis, sive demum unà cum eo de
 quæstionibus fidei judicandi nequidquam derogatum velle.
 Ita enim Ruthenensis Antistes D. de Saleon: *Les Evêques
 sont par leur caractère, non seulement dans les Conciles, en tous
 tems, & en tous lieux, les juges de la Foi, & lorsqu'il s'agit
 d'accepter une décision du Pape, & même celle d'un Concile œcu-
 menique, loin de se depouiller de cette qualité de Juge, ils en
 exercent, comme nous l'avons dit ailleurs, la fonction.* Neque
 aliter Episcopus Cabilonensis hæc scribens: *Il vint enfin le
 Jugement (Constitutio Unigenitus), les Evêques, à quelques-
 uns près, y joignirent le leur, & de la décision du Chef ils en
 firent par une adhesion unanime leur propre décision, comme il
 s'est toujours pratiqué.* Sic ex fallibili decisis Pontificis per
 unanimem adhæSIONEM Episcoporum sit infallibile decisis Ec-
 clesie; juxta illud quod paulò antè ex Bossuero dictum est:
Cùm Ecclesia Catholica verè consentit.

IV. Ex his temperanda, explicanda & emendanda illa,
 quæ porro Zaccaria ad probandum Clerum Gallicanum à
 Decla-

Declaratione anni 1682. recessisse, inani conatu profert. Sic autem ille in imaginarium hunc finem *cit. pag. 383.* „ Pro-
 „ dierat Romæ XVI. Julii an. 1705. Clementis XI. Constitu-
 „ tio: *Vineam Domini*: Clerus tamen Gallicanus in generali
 „ Parisiensi Conventu, qui mense Augusto celebratus est,
 „ non solum illam communi consilio promulgandam, in suis-
 „ que Ecclesiis & Dicecesibus executioni mandandam cen-
 „ suit, præscriptis in rebelles atque inobedientes penis cen-
 „ suisque Canonicis, sed excitatos in Gallia tumultus Roma-
 „ ni Pontificis auctoritate jam fuisse compressos pronuntiavit;
 „ ----- atque in solemnî Clementis Decreto Petri judicium
 „ ipsius ore loquentis venerabatur. Enimvero Clero Gal-
 „ licano, dum hæc 22. Augusti profitebatur, exploratumne
 „ esse poterat, Constitutionem editam 16. superioris Julii fuisse
 „ ab universâ Ecclesia, aut etiam à majore Episcoporum nu-
 „ mero susceptam? ----- Univerſa hæc, quam à Gallicanis
 „ Episcopis hætenus adcepimus, dogmatum collectio cum
 „ eâ, quæ tamen post Cleri Declarationem an. 1682. in
 „ Gallis obtinent, de fallibili ante Ecclesiæ consensum Roma-
 „ ni Pontificis judicio sententiâ manifestè confligunt.

Verùm egregiè se Jesuita fallit, aut potius alios callidè fallere laborat, dum gesta Cleri de 22. Augusti anni 1705. cum actis & Declaratione anni 1682. confligere somniat. Imprimis enim sæpelaudatus Clerus in memorato Conventu an. 1705. antequam Bullam *Vineam Domini* reciperet, sibi de tribus expressè cavit his verbis: 1. *Que les Evêques ont droit, par institution divine, de juger des matieres de Doctrine.* 2. *Que les Constitutions des Papes obligent toute l'Eglise, lors qu'elles ont été acceptées par le corps des Pasteurs.* 3. *Que cette acceptation de la part des Evêques se fait toujours par voie de jugement.* Equidem multùm dupliciuræ præviæ hæc reservationes Clementi Papæ, tanquam præjudiciales prætensæ Pontificis infallibilitati in judiciis fidei; significavit etiam Papa suam eâ de re displicentiam duobus Brevibus, altero ad Regem, altero ad Clerum dato, sed inani successu. Deinde postquam hoc Pontificiale

fiale Decretum (quo respectuosum silentium *in materia fidei* iustissimè damnatur) ab Episcopis suo jure examinis & judicii utentibus acceptatum esset, poterant illi non solum collegialiter, sed & singuli, illud comminatione pœnarum Ecclesiasticarum & Censurarum eò magis munire, cum etiam quisque Episcopus id pro sua dicecesi valeat in particularibus suis Documentis Pastoralibus, quæ *Episcopales* constitutiones seu prohibitiones in materia fidei continent.

V. Fatigat se deinde Zaccaria inutilibus assertionibus, quibus sæpefatam Cleri Gallicani Declarationem revocatam esse contendit. Ac primùm quidem *pag.* 398. narrat, qualiter Alexander PP. VIII. lethali morbo correptus, & morti proximus (obiit enim ipsis Kalendis Februarii) duodecim ad se Cardinales, duosque Protonotarios advocari, ac coram his quandam Constitutionem legi & publicari fecerit, qua Comitiorum Gallicanorum acta irrita ac nulla declarantur. Deinde *pag.* 400. qualiter sub Innocentio XII. qui in Alexandri locum successus fuit, res tandem compositæ fuerint, eâ tamen lege, ut qui Episcopi Comitibus interfuerant, ubi vel ad alias essent Ecclesias transferendi, vel illas ipsas, quarum fuerant à Rege designati Præsules, adire vellent, scriptâ ad Pontificem epistolâ illorum Comitiorum acta recantarent. Tertio ait *pag.* 403. ipse Rex Ludovicus XIV. 24. Sept. 1693. in ea quam ad Innocentium XII. dedit epistolâ declarat, se mandata dedisse, ut regium edictum de 2. Martii 1682, quo Declaratio Cleri ejusdem anni roborata fuit, effectu careat.

Verùm hæc, & siqua sunt ejusdem generis alia, hodie non sunt ampliùs de tempore, postquam iteratis Edictis Regiis omnibus regni Academiis mandatum est, ut quovis anno celebres illi Quatuor Articuli in publicis scholis tradantur & defendantur; postquam ex jussu Regis nullus ad supremos gradus academicos admittitur, nisi antè in eosdem Articulos juraverit, omnes autem ad Episcopatus promovendi in Jure vel Theologia graduati esse debent; postquam denique Papa hæc omnia non ignorat, & nihilominus illis, qui à Rege ad
Abba-

Abbatias & Episcopatus nominantur, sine ulla contradictione aut quacunque reservatione bullas confirmationis largitur. Temerarius itaque sit & talis meritò nuncupetur, qui quatuor illis articulis doctrinam Ecclesiæ Gallicanæ contineri negaverit. Plus autem quàm temerarius, imò insanus sit, qui cum Coloniensi Kauffmanno & nostro Jesuita Italo huic Gallicanæ sententiæ maximam suam probabilitatem, ne quid dicam amplius, negare præsumeret. Eant viri illi in Galliam, & ibi prædicent *Evangelium suum Romanum*. Non indignentur, quæso, huic expressioni, quod enim tam verum est, ut ejus contrarium ne probabile quidem sit, hoc propè ad certitudinem Evangelicam accedit; una dicentis *divina* auctoritas deficit. Videntur viri ex eadem schola (Romana scilicet) prodiisse, ex qua sæculo superiore exeunte prodiit *Nicolaus Cevolus*, qui Episcopis Galliæ invidiam creaturus asserere non dubitavit, *Propositiones Cleri Gallicani ad unum omnes ex Institutionibus Calvinii esse desumptas, ac plærè hereticales*. Porro quàm falsum sit, quod ex quadam Epistola Pastoralis Meldensis Episcopi Card. de Bissy de an. 1722. Zaccaria pag. 411. refert, scilicet omnes alias gentes Pontificiam infallibilitatem constantissimè agnoscere, suo loco ostendimus.

Quod de libellis, qui ab Universitate Lovaniensi adversus Declarationem Cleri Gallicani anni 1682. prodierunt, noster Jesuita pag. 391. memorat, & deinde pag. 396. de nationali illo Conventu Hungarico sub præsidio Archiepiscopi Strigoniensis, illis jam respondit ipse Bossuetus Capite II. Dissertationis præliminaris, quæ editioni gallicæ egregii sui Operis an. 1745. demum præfixa est.

VI. Cùm Galli & nos cum eis totam vim infallibilitatis statuamus in Ecclesia tanquam *Columna veritatis*: interrogat ille pag. 472. quænam Ecclesia sit *Columna veritatis*? num ea, quæ sejuncta est à suo Capite? an ea solùm, quæ cum suo Capite prorsus conspirat? Debilis instantia! Diximus alibi quantum satis, Ecclesiam debere suo adhærere Capiti, sicut Caput Ecclesiæ; atque in eo, uti communiter sit, nul-

lam esse difficultatem. Sed quid si Caput se à Corpore separet? si primus in ordine hierarchico schisma faciat? num eo casu columna decideret? Fatentur certè Galli, fatetur Bosfuetus ipse, *ex antiquissimis regulis Synodos generales absque Romano Pontifice nullas esse & irritas.* Verùm hoc non impedit, quominus idem vir Illustrissimus Lib. III. Cap. 1. suæ Defensionis sic rectè scribat: „ Sanè apud omnes constat, „ certis quidem *casibus extraordinariis* Concilium absque „ Papa congregari posse; idque non modò in schismatis „ casu, si Papa sit dubius: sed etiam si sit hæreticus, si de- „ tentus, si mente captus, si apertè simoniacus, si ea molia- „ tur, quibus universam pessundet Ecclesiam, in aliis deni- „ que casibus, qui dilationem remedii non paterentur; quos „ casus evenire posse Theologi Canonistæque omnes agno- „ scunt; atque iis in casibus Papæ Concilium anteponi oportere nemo diffitetur. Quorsum enim attineret, Concilium „ absque Papa fieri, nisi autoritas Concilii prævaleret?

Gerson pluribus locis, signanter Tomo II. col. 135. 172. 205. & 344. inculcat, *Ecclesiam vel Generale Concilium potuisse & posse congregari sine expresso consensu vel mandato Papæ etiam videlicet electi & viventis in multis casibus.* Hos casus ipse diligenter enumerat, cum in Sermone *Ambulate dum lucem habetis*, tum in aliis Sermonibus & Tractatibus: præsertim verò in Libro de Potestate Ecclesiastica Confid. XI. ubi sic scribit: *Concilium Generale in sua ratione formali includit de necessitate Papalem auctoritatem, SIVE PAPA SIT, SIVE NON SIT.*

Ipsi (ut hoc addam) adversarii saltem fatentur, Papam propter crimen hæresis à Concilio judicari posse. Quare? quia, ut inquirunt, hæreticus ipso facto à Papatu decedit. Sed numquid Ecclesia vel Synodus, quando ille de hæresi postulatur, & antequam convictus damnetur, in ipso inquisitionis seu accusationis processu in eum jam exercet jurisdictionem & actus superioritatis?

Ut autem quod diximus de congregatione generalis Concilii sine consensu Papæ in certis casibus, non solum firmemus auctoritate Gersonis famosi Theologi tempore Concilii *Constantiensis*, addimus ei unum ex insignioribus Theologis ex ævo *Tridentinæ* Synodi, Franciscum de Victoralis in *Relectione II. de Potestate Ecclesiæ Num. 24. pag. 162.* ita: „Propter injustas dispensationes, vel mandata insolentia,

„ quæ in perniciem Ecclesiæ procedunt, posset convocari &

„ congregari Concilium *contra voluntatem Papæ*, ut, si resisteret, obviaret ejus insolentiæ. Hoc expressè tenet Sylvester

„ verb. *Papa* §. 4. Hoc expressè tenet Turrecremata assertor vehementissimus Pontificiæ dignitatis Lib. III. Cap. 10.

VII. Dixerat Febronius *Tom. I. Cap. VI. §. 8. n. 13.* qualiter per *Concilia Occumenica*, qualiter per *universalem Ecclesiæ Observantiam*, articuli Fidei proponantur credendi: scilicet ibi *definiendo*, hinc *tradendo*. Addit, in eo tamen majus esse privilegium universalis Observantiæ in rebus fidei, quod hæc sit *absolutè* infallibilis, Concilium Generale *conditionatè*: si nempe Patres legitime convocati in eo ita se gesserint, ut dici debeant repræsentasse totam Ecclesiam; quod, an ita de facto sit, declarat *aguitio seu receptio Ecclesiæ*.

Adversus hæc Ladislaus Sappel in suo, quem Febronio opposuit, Libro singulari *Part. I. pag. 133.* „Ex eo, inquit, sequitur, quod Ecclesia dispersa pro statuenda infallibili fidei Regula ordinetur ad Concilium generale; & hoc ipsum Concilium, cum tantum *sub conditione* infallibilem fidei regulam statuere valeat, denuo & vicissim ordinetur ad Ecclesiam dispersam, experiendi gratiâ, *an hæc Ecclesia dispersa generale Concilium ut legitime celebratum recognoscat.* - - - Hæc ipsa Ecclesia dispersa ad generale Concilium ordinari jam amplius *absque manifesto processu in infinitum* haud poterit, adeoque expectandum erit longissimo tempore, usque dum diuturna Ecclesiæ dispersæ observantia Concilii definitionem consolidet: quod est contra ipsissimam diuturnam ac æviternam Ecclesiæ observantiam.

Applaudit huic argumento Zaccaria, pag. 480. exclamans: *Ingeniosè & verè dictum!* Ego interim hæc *ingeniosas nugæ* appello. Attamen sic Jesuita instando prosequitur: „Nunc „illud solum mihi à Febronio explicari velim, quomodo „Ecclesia in Concilio congregata *Columna sit veritatis*, egeat- „que tamen sui ipsius dispersæ confirmatione; quomodo „Pontificis decisiones à corpore Episcoporum in Concilio pro- „deutes vim Divinam obtineant immediatè emanantem à „Christo, si dispersæ Ecclesiæ agnitionem seu receptionem „præstolari debent? Quomodo ante omnem Pontificis con- „firmationem ejusmodi vim divinam obtineant, quum sal- „tem ut dispersæ Ecclesiæ Capiti & cum illa junctim „Romano Pontifici in hac *agnitione seu receptione* suæ esse par- „tes possent ac debeant?

Satisficiamus utrique adversario. Numerat Bellarminus *Tract. de Conciliis Lib. I. Cap. 5. & 6.* octodecim Concilia generalia *approbata*, & octo, quæ vocat *reprobata*. An hic calculus sit omnino justus, non attinet modò disquirere. Inde illud saltem concluditur, nec *nomen* generalis Concilii, nec *numerum* Episcoporum, qui in eo sederunt, illi sufficienter assurecurare jus & qualitatem legitimi Concilii *generalis*. Etenim Concilio Mediolanensi reprobato anni 354. assederant Episcopi plus quàm trecenti: Ariminensi an. 363. Episcopi sexcenti: Constantinopolitano anni 755. Episcopi trecenti triginta octo &c. Ideo autem posteriora hæc Concilia pro generalibus non habentur, quia ab Ecclesia recepta non sunt; priora autem generalia veraque censentur, quia Ecclesia ea pro talibus agnovit & etiamnum agnoscit. Bellarminus de hac materia tractans *cit. Lib. I. Cap. 9.* & Nicænum Concilium pro exemplo ponens, sic se explicat: *Nicænum Concilium fuisse legitimum, non solum unus vel alter Historicus testatur, sed multi & varii Scriptores ejus temporis & temporum consequentium, & ECCLESIA quæ nunc est, idipsum asserit.* Distinctiùs hæc explicat Melchior Canus *Tract. de Locis Theol. Lib. VI. Cap. 8. Resp. ad decimum*, ad quem se etiam refert Bellarminus.

Sed

Sed magis ad rem nostram Eximius Collet Theologiæ Tournelianæ Abbreviator & Continuator *Tom. 1. in Appendice de Locis Theologicis p. m. 36.* ubi: „Si illustriores ali-
 „ quæ Ecclesiæ Decretis alicujus Concilii, quod pro œcume-
 „ nico habetur, nollent acquiescere, quomodo Concilio ge-
 „ nerali V. Ecclesiæ nonnullæ, imprimis Gallicana, diu ob-
 „ stiterunt; nonne tunc subsequens Ecclesiarum illarum ap-
 „ probatio necessaria foret, ut definitio vim & auctoritatem
 „ assequeretur? *R.* vel indubitatum esse apud Catholicos œcu-
 „ menicitatem, & tunc pro hæreticis ac schismaticis habendæ
 „ sunt, quotquot particulares Ecclesiæ Decretis Concilii non
 „ acquiescunt. Ita quotquot fidei à Concilio Tridentino con-
 „ tra Novatores sancitæ non acquièvere Ecclesiæ, ut vocant
 „ reformatæ, pro hæreticis ac schismaticis habentur. Si ve-
 „ rò de œcumenitate Concilii dubium sit ac disputatio inter
 „ Catholicos, tunc exspectandum, donec planè rata sit Conci-
 „ lii œcumenicitas: ac prudenti œconomia agendum cum iis,
 „ qui contradicunt. Ita olim factitatum occasione dicti Con-
 „ cilio V. cujus auctoritas aliquando in dubium vocata fuit:
 „ non quidem ex dubio *juris*, quasi dubium foret, an infal-
 „ libilis esset auctoritas Concilii verè œcumenici; sed ex dubio
 „ *facti*, quia tunc dubium erat, an Concilium V. reverà fo-
 „ ret œcumenicum, propter diversam de illo Vigilii summi
 „ Pontificis & Occidentalium sententiam.

Concilium Lateranense anno 1512. à Julio II. inchoatum, & deinde sub Leone X. continuatum, à Romanis pro generali habetur, ab aliis non; idque non obstante Romani Pontificis confirmatione. De eo ita scribunt Religiosi Benedictini Congregationis S. Mauri in Libro, cui titulus, *L'Art de verifier les Dates*, edit. an. 1750. pag. 339. *Plusieurs Théologiens ne reconnoissent point ce Concile comme Général, & le Cardinal Bellarmin permet d'en douter.* Quare autem his de ejus œcumenicitate dubitare permittitur, quando illud tot alii, & Papa ipse, pro universalis agnoscunt? Haud dubiè quia nondum *ab universa Ecclesia dispersa* pro tali habitum fuit;

hoc etenim si foret, æque illi hæretici essent ac schismatici, atque ii, qui Tridentinum pro generali non acceptant, quippe quod tanquam tale à tota Ecclesia Catholica honoratur.

Ubi hinc prætenfus ille à Sappelio *processus in infinitum*? Est & manebit Ecclesia in Concilio unita *Columna veritatis*; sed tum quando constat Concilium verè fuisse Oecumenicum; hoc demum præstat agnitio Ecclesiæ tum actualis, tum subsequens; hac seclusâ nobis obrudi posset Conciliabulum pro Concilio, latrocinium pro sacro - sancta Synodo, Synodus particularis pro universali. Porro Decreta fidei, quæ à Concilio prodeunt, de cujus legitimitate & œcumenicitate non dubitatur, divinam illam vim statim obtinent, citra omnem Pontificis confirmationem. Hoc novimus ex Tridentino, à quo multa similia Decreta obligatoria emanarunt pluribus annis antè quàm munirentur Pontificiâ confirmatione, quæ demum Synodo absolutâ accessit. Denique nullum est dubium, quin in extraconciliari illa agnitione & receptione, suæ quoque Romano Pontifici partes sint; sed non tantæ ut, Ecclesiam vincant; uti jam vidimus in receptione seu agnitione Concilii Lateranensis ultimi à Summo Pontifice *pro Universali* habiti & approbati.

VIII. Utrimùm Romano Pontifici negamus privilegium inerrantiæ, imò præferentiæ præ Concilio, clamitant viri illi, omnia esse in incerto: uti, inquiunt, Ecclesia non potest esse sine Capite, ita illa nec in Concilio congregata sine Papa, hoc seposito nullum dari, saltem certum, generale Concilium, nullam proinde certam fidei definitionem: Ecclesiam dispersam non habere in promptu, quo errorem damnet. &c. Vellem, ut hominibus illis daretur animo à præjudiciis libero legere ac ponderare, quæ adversùm hæc transcribimus ex Bossueto *Lib. XV. Cap. 36.* Sic autem ibid. Illustrissimus Antistes:

„ Instant: at saltem in gravi dissensione aut incerta erunt
 „ omnia, aut periculum schismatis imminebit, neque quid-
 „ quam remedii est. Neutrum: nam & eruditiores traditione
 tene-

„ tenebuntur, ut factum sub Stephano Augustinus docet; &
 „ imperitiores, siquidem sunt Ecclesiae veri filii, piæ Matris
 „ iudicium obedientissimè expectabunt. At enim repugna-
 „ bunt Romano Pontifici, quod per seipsum grave est ma-
 „ lum, grave quidem illud in quocumque negotio; esset
 „ autem pestiferum, si id sine ordine & sine modo fiat. Sed
 „ ut non ita fiat, ille Ecclesiae pacificus ac temperatissimus
 „ Spiritus prohibet. Quid autem laboremus in quærendis iis,
 „ quæ cum facto opus sit? Sunt quidem eâ de re à Gersone
 „ *Lib. de Examine doct. &c.* non incommodè scripta;
 „ verùm id sufficiat, infinita esse, quæ ille Spiritus, in se
 „ unus ac simplex, in donis varius, Ecclesiae suggerat. Id
 „ quidem certâ fide credere nos oportet, non remedia, non
 „ auctoritatem defuturam, cùm Ecclesia Catholica dispersa
 „ & adunata tanta possit.

„ Hinc existit argumentum: id tantùm in Ecclesia ha-
 „ bendum est pro impossibili, quo facto nullum superest
 „ veritati præsidium: at in casu, quem dicimus, tutum super-
 „ est in Ecclesiae Catholicae auctoritate præsidium; non ergo
 „ ille casus est impossibilis. Quæ cùm ita sint, Ecclesia
 „ Catholica sola est, quæ nunquam deficere, nunquam erra-
 „ re possit ac ne momento quidem: Unde enim revictura?
 „ Pontifex mortuus in alio revicturus: vis enim illa creatrix
 „ Ecclesiae inest. Quod idem fieret, si fidei defectu moreretur.
 „ At non ut Pontificem, si fortè aberrantem Ecclesia
 „ Catholica; ita aberrantem Ecclesiam Catholicam, alia Ec-
 „ clesia Catholica corrigeret, coerceret, amoveret, tamen
 „ labasceret ea, quâ omnium animos teneri ac niti oportet,
 „ auctoritas; nullumque omninò remedium superesset, si
 „ Ecclesia Catholica dispersa, adunatave, semel à vero de-
 „ flexisset; quare ipsam primitus & radicibus immoram esse
 „ oportet.

IX. Non sequar Zaccariam in iis, quæ *Dissert. V. Cap. 7.*
 & *alibi* adversus sententias in Gallia probatas & receptas pro
 infallibilitate Rom. Pontificis, pro necessitate Papalis confir-
 matio-

mationis ad dandum Conciliaribus Decretis robur &c. ille recoquit. Illud tamen non prætermittam, ut viri character & ingenium, etiamsi aliàs & pluries jam detectum, hic iterum manifestetur. Scilicet ad probandum, quod assensu Summi Pontificis maximè opus sit, ut, quæ à Concilio gesta sunt, digna columnâ veritatis haberi & prædicari possint, utitur ille pag. 473. testimonio Damasi Papæ de Ariminensi Synodo ita (juxta Zaccariam) scribentis: *Neque enim præjudicium aliquod nasci potuit ex numero eorum, qui apud Ariminum convenerunt: quum constet neque Romanum Episcopum, cujus ante omnes fuit expetenda sententia----- hujusmodi statuti consensum aliquem commodasse.* Videamus jam Epistolam ipsam apud Constantium colum. 487. & Harduinum Tom. I. col. 772. *Damasus, Valerianus, Vitalianus, Ausidius, Pacianus, Victor, Priscus, Innocentius, Abundius, Theodulus, & cæteri qui ad audiendam causam Auxentii, EXPONENDAMQUE FIDEM, in urbe Roma convenerunt, Episcopis Catholicis per Orientem constitutis.* Post alia: *Neque enim præjudicium aliquod nasci potuit ex numero eorum, qui apud Ariminum convenerunt: cum constet, neque Romanum Episcopum, cujus ante omnes fuit expetenda sententia, NEQUE VICENTIUM, QUI TOT ANNOS SACERDOTIUM ILLIBATE SERVAVIT, NEQUE ALIOS hujusmodi statuti consensum aliquem commodasse: CUM PRÆSERTIM, UT DIXIMUS, IDEM IPSI, QUI PER IMPRESSIONEM (hoc est, per vim potestatis sæcularis, vel alterius majorem. Vid. Barnabas Briffonius hac voce) SUCCUBUISSE VIDEBANTUR, IDEM CONSILIO MELIORE DISPLICERE SIBI FUERINT PROTESTATI.* Quæ hic majusculis expressa sunt, ea Jesuita, truncator, non sine fraude prætermisit, Lectoribus per ea quæ edidit persuasurus, per Pontificis assensum gesta Conciliorum ad gradum seu columnam veritatis perducere. Imprimis non solus in hac Epistola loquitur Damasus, sed plures alii cum eo Episcopi, qui ad resuendam causam Auxentii Mediolanensis de mandato Imperatoris Romæ convenerant. Dico de mandato Imperatoris: ita enim

enim inscribitur Epistola: *Exemplum Synodi habitæ Romæ Episcoporum XCIII. ex rescripto imperiali.* Deinde ajunt hi, non solum Romanum Pontificem, sed & alios Episcopos damnationi Auxentii (cujus causa cum quæstione fidei in Concilio Nicæno stabilitæ connexionem habebat) consensum negasse. Igitur totum, quod ex hac Epistola favore Romanæ Sedis erui potest, eò recidit: *in causis fidei Romani Episcopi autem omnes expetendam esse sententiam;* quod nihil minùs significat, quàm Concilia generalia illius *Confirmatione* egere.

Porro in illa, de qua agimus, Damasi & aliorum nonaginta duorum Episcoporum Epistolâ Synodali ad Orientales datâ, hæc legimus ad Auxentium Mediolanensem relativa: *Neque enim hæresis malum cadere in Dei Antistites potest.* Ea nos spontè ducunt ad illam observationem Bossueti, qua *Lib. XV. Cap. 15.* ait, à Patribus & aliis Tractatoribus Ecclesiasticis equidem haud rarò asseri, Rom. Pontificem in fide non errare (quarum etiam assertionum plures Zaccaria *Dissert. V. Cap. 3.* collegit); at tantundem de fide aliorum Episcoporum in Synodis & à Patribus prædicari, quorum etiam elogia hunc in finem recitat: non quasi aut illius aut horum fides nunquam deficeret, sed quòd id futurum non facilè præsumatur.

X. Dixit Zaccaria *Tom. II. pag. 128.* numquam evenisse, neque unquam futurum, ut generalis Concilii Patres aliter de fide definiant, aliter Papa; proinde de hac hypothese, & generatim de respectiva prærogativa seu majoritate alterius præ altero non esse laborandum. Aliter certe de hac quæstione, à qua totum Jus Publicum Ecclesiasticum dependet, in Tridentino censuere Patres, qui Romanorum hac in parte prætensionibus tam fortiter obstiterunt, ut eos tandem ad silentium cogèrent. Vide de hac disceptatione multis locis tractantem Card. Pallavicinum *Hist. Concil. Trid. Lib. XIX. Cap. 6. n. 4. 5. Cap. 12. n. 10. & seqq. Cap. 13. n. 2. & seq. Cap. 15. n. 3. Cap. 16. n. 2. 5. 9. 10. 11. Lib. XX. Cap. 3. Tom. IV.* F f n. 2.

n. 2. Cap. 9. n. 11. Lib. XXI. Cap. 4. n. 5. 8. 12. & seq. Cap. 11. n. 12. & 13. Cap. 13. n. 4.

Sanè quæstio, an Concilium sit supra Pontificem, an Pontifex supra Concilium, plures includit utilissimas quæstiones circa Fidem & Disciplinam: 1) An Concilium legitime adunatum, cui Papa assistit, vel cui legitime vocatus assistere recusat, plus habeat auctoritatis, quam Pontifex solus & absque Concilio. 2) An RR. Pontifices teneantur legibus Conciliorum. 3) An Concilium possit judicare personam Papæ, eumque damnare & deponere ob causam hæresis vel alterius gravis criminis. Galli sustinent & probant, Ecclesiæ semper persuasum fuisse, quod Generalium Conciliorum auctoritas major sit auctoritate Papæ; quod Concilium Generale nunquam non habitum sit pro supremo tribunali Ecclesiæ ad decidendum quæstiones fidei, & ferendum leges universales; quod omnes fideles, cujuscunque dignitatis, etiam Papalis, teneantur se ejus decisionibus & constitutionibus submittere; quod opinio contraria nova sit, nata circa tempus Concilii Pisani; quod fuerit condemnata, quamprimum prodiit; quod denique contrarium sit decisum per Concilia universalia, quorum decisiones ab Ecclesia receptæ, approbatæ, & in praxim deductæ sunt. Quibus addimus 4), in Concilio Episcopis ex toto orbe collectis, factâ inter se collatione, magis meliusque apertum ac cognitum esse debere, quâ formâ, quibusque terminis, omnibus Christiani orbis partibus accommodis, certæ sententiæ damnandæ, & respectivè certæ Regulæ fidei proponendæ sint, quam Pontifici sibi soli relicto; proinde conformia horum vota hoc etiam casu atque hoc capite opinioni seu dictato Summi Pontificis prævalere.

CAPUT III.

De nonnullis erroribus, præcipuè in materia Fidei,
Febronio à P. Zaccaria per calumniam impactis.

I.

Maximum Zaccariæ studium est, ut Febronii labores Catholicis suspectos reddat & odiosos. Hoc ut obtineat, non ut veritatem populos doceat, nullum non movet lapidem; sed quibus mediis? falsis verborum sui adversarii interpretationibus, perperam inde deductis sequelis, dolosis imputationibus, arrogato contemptu sententiarum Cleri & Ecclesiæ Gallicanæ, & similibus machinis, quibus si ei (quod non speramus) succederet, ut Auctorem ipsum nonnullis ex superficie judicantibus invisum reddat, tamen non efficiet, ut ejus Systema destruat. Finaliter verbis insidiatur captiosus Disputator, volens *me capere in sermone*, ut Pharisæi olim Christum.

Et imprimis quidem *Tom. II. pag. 329.* ait: „Febro-
„ nius non contentus tacito Episcoporum Ecclesiæ consensu
„ & accessu ad definitionem summi Pontificis ad *ultimatum*
„ & *conclusum*, ut agebat *Cap. VI. §. 8. n. 1.*, atque infalli-
„ bile judicium in materia fidei exegit in primo sui Operis
„ Volumine *expressam & concinentem generalis Concilii senten-*
„ *tiam*, qua solùm fidei definitiones *peremptorias* esse com-
„ miniscebatur. In novo tamen suarum Defensionum Volu-
„ mine primum suum apud *Quesnellianos* celeberrimum do-
„ gma, quo Ecclesiæ dispersæ consensioni finiendarum contro-
„ versiarum auctoritas adimebatur, cautè, ne palinodiam
„ canere videretur, dissimulans ad Gallos adcessit. „ Evidens
hæc calumnia jam *Tomo II. Feb. pag. 540. seq.* depulsa est,
Sed quia ille (quod Jesuitarum ferè proprium est) non vult
errasse; sic eam hîc recoquit. Relegat hac occasione benevo-
lus Lector *Cap. VI. §. 8. Tomi I. Febr.* & judicet, an noster

Auctor (quod adversarius summâ infidelitate affirmat) pro constituendo Fidei articulo *absolutè* requirat *expressam & continentem* cum Summi Pontificis Decreto *Generalis Concilii sententiam*; quasi verò ille non admitteret aliud medium aliâque viam finiendarum controversiarum fidei. Verùm de hac quæstione pluribus agemus infra *Num. 8.*

Illud non negaverim, Febronium, quoties tales circa quæstiones de fide contentiones oriuntur, quæ Ecclesias, quæ Nationes concutere possunt, *optare*, ut ad imitationem primorum Ecclesiæ Sæculorum, illæ in œcumenicis Synodis cum in finem adunandis decendantur, & non remittantur ad incertam *disparatarum* Ecclesiarum consensionem, pluribus sæpe difficultatibus expositam, quàm sit ipsa universalis Concilii congregatio. Secutus in hoc ille est sententiam ac consilium, quod Theodosio Imperatori dedit Leo M. Epist. XXXIX. Cap. 2. 3. *Major ex toto orbe Sacerdotum numerus congregatur: generalisque Synodus celebretur, quæ omnes offensiones ita aut repellat, aut mitiget, ne ultrâ aliquid sit vel in fide dubium, vel in charitate divisum.*

II. Post ea, quæ jam retulimus ex Zaccaria, ille sic prosequitur *pag. 332.* „ Duo hic Febronius tradit & falsa & „ cum Ecclesiæ Gallicanæ decretis pugnantia. Primum est, „ Episcopos de summi Pontificis Constitutionibus judicare „ non posse, nisi cum deliberatione & maturitate id faciant; „ nisi scilicet, ut alibi docuerat, Pontificis definitionem cum „ verbo Dei scripto & tradito conferant, ad dispiciendum, „ an huic illa sit per omnia conformis. At hoc *toti Ecclesiæ* „ *sive antiquitati & Gallicanæ Ecclesiæ* adversatur. „

Quid? ipsi Infallibilistæ, nullo excepto, ad hoc, ut definitio Pontificis in materia fidei inerrantiæ privilegio in eorum opinione gaudeat, postulant, ut Papa non temerè, non præcipitanter, sed cum deliberatione, maturitate & iudicio procedat. Hoc idem requirunt Theologi à Patribus in generali Concilio definientibus. Et nos non tantundem postulabimus ab Episcopis, quorum accessus ad Decretum Pontificis illud

illud debeat elevare ad *definitionem Ecclesie*, qualis antè non fuerat?

Videamus post hæc, num verum sit, quod Jesuita scribit, hoc etiam *Gallicane Ecclesie* adversari. Consulamus eo fine Epistolam, quam occasione Constitutionis *Unigenitus* Cardinales, Archiepiscopi & Episcopi Galliarum anno 1728. ad Christianissimum Regem perscripserunt, quàmque adversarius noster ipse pag. 314. allegat. In ea ita viri illustrissimi:
 „ Nous bien éloignés de penser & de dire, que pour por-
 „ ter, ou pour accepter un jugement de la foi, nous n'avons
 „ betoin ni d'examen, ni de discussion, ni de *liberté*; mais
 „ nous disons, en nous appuyant sur la promesse de Jesus-
 „ Christ, que quand *le Corps des Pasteurs* a prononcé, il
 „ n'est jamais permis aux fideles de refuser la soumission, ni
 „ d'hésiter à la donner.

III. „ Assumat Febronius (& hoc alterum est, quod eo
 „ loco docet) quotquot existimant Papam infallibilem, non
 „ posse de summi Pontificis decretis *cum deliberatione, matu-
 „ ritate & judicio* sententiam ferre; quin etiam pronuntiat,
 „ neque *Protestantes* neque *alios*, quum ad ipsum Concilium
 „ universale ventum fuerit, multum fiduciae posituros in Con-
 „ ciliaribus votis aut judiciis eorum, qui jam antè declarassent,
 „ se non posse recedere à deciso, quod Pontifex, ab eis in-
 „ fallibilis habitus, de quæstionibus & materiis in Synodo
 „ ventilatis jam fortè dedisset. Ita Zaccaria *l. cit. pag. 334.*

Imprimis nullibi dicit Febronius, quòd, qui Rom. Pon-
 tificem pro infallibili agnoscunt, non possint cum *deliberatione,
 maturitate & judicio* de illius decretis Fidei ferre iudicium;
 hoc voluit, eos non posse cum *libertate* ferre iudicium. Pos-
 sunt sanè illi *maturè deliberare* de tali Pontificis decreto; pos-
 sunt in eo conformitatem cum verbo Dei scripto & tradito (si
 revera ea illi insit) perspicere; sed cum ab illo ipsis in eorum
 sensu recedere non liceat, quis dicet, eos hìc cum *libertate* ju-
 dicare? Ad moralem libertatem requiritur facultas in unam vel
 alteram partem, prout melius visum fuerit, declinandi. Di-

cant illi, desideratam inter verbum Dei & Papæ conformitatem semper inveniri; ast hoc ipsum est, de quo quæritur.

Quòd *Protestantes* in talibus votis non multum posituri sint fiducia, hoc illi satis demonstrârunt in Tridentino. Refert Pallavicinus *Lib. XII. Cap. 15. n. 12. seqq.* Mauritium Ducem & Electorem Saxonæ, Protestantium Caput, suo & suorum nomine per Legatos à Synodo petiisse, ut, quemadmodum in Basileensi factum, ita & in hac præviè declararetur, Pontificem ejusque sententias Concilio subijci. Huic petito cum Præsides reposuissent, *Pontificem contrarium declarasse, nec fieri posse, ut tertius in terra supremus iudex inveniretur*, non solum omnis in animis Protestantium confidentia evanuit, sed & spes ipsâ reunionis. Applicet hoc Jesuita ad vota illorum Patrum, quibus intimè persuasum est, se à sententia Papæ discedere non posse.

Quantum ad *Alios*, recolat ille, quod paulò antè in Epistola ad Regem Christianissimum dixerunt Galliæ Præsules, scilicet plurimum se abesse ab eo animo, quasi ad ferendum iudicium fidei eis opus non esset nec examine seu trutina, nec *judicandi libertate*. Quod sic Galliæ sapientibus ita persuasum fuit, ut ejus contrarium illis ferè absurdum visum sit, illud nec aliarum gentium sagacitatem effugiet: nempe sicut ex una parte ad libertatem iudicii requiritur facultas optandi inter duas sententias, quod intellectui melius veriùsque videtur, ita ex altera quemvis prudentem parum fiducia positurum in ejus voto decisivo, quem sciunt, sine libero proprii iudicii usu, debuisse cæcè amplecti sententiam ejus, quem plurimi prudentes agnoscunt non vacare periculo erroris.

Quod ad *Portus - Regii* Sanctimonialia scripsit Bossuetus, nimirum duplicem esse, qua Episcopi Ecclesiasticis iudiciis subscribant, rationem, interdum nempe pro auctoritate iudicando, interdum adsentiendo & obediendo: *quelquesfois ils souscrivoient en désinissant, & quelquesfois en obeissant*, hoc nemo prudens accipiet, quasi Magnus ille Præsul notæ atque firmæ suæ sententiæ de absoluta libertate Episcopaliū votorum in *decidendis*
fidei

fidei quaestionibus hac Epistolâ præjudicium ferre voluisset; etenim quod in ea de *obedientiali subscriptione* dicitur, in eis solum locum obtinet, quæ ab Ecclesia jam *decisa* sunt.

Interim hæc *ex alio capite* non præjudicant infallibilitati eorum, quæ in universalibus Conciliis deciduntur, sed semper habebit locum, quod legitur in Documento Pastoralis Cameraensis Archiepiscopi de an. 1729. ab adversario pag. 333. allegato, scilicet: „ Soit que les Evêques souscrivent en *definis-*
 „ *sunt*, soit qu'ils souscrivent en *obéissant*, Jesus - Christ ne
 „ permettra jamais, qu'ils se trompent *dans leur commune pre-*
 „ *dication*, parce qu'il leur a promis d'être avec eux tous
 „ les jours jusqu'à la consommation des siècles. „ Conf.
 Tom. I. Febr. Cap. VI. §. 8.

IV. Dictum fuerat Tomo II. Febr. pag. 196. in illud temporis punctum indagare, quo *Quesnellus*, anno 1719. defunctus, aut ejus discipuli in bona fide esse desierint, & inde ad malam fidem transferint, non est hujus loci aut operæ. Sed mox intercedit Zaccaria pag. 419. quærens. „ Tantine laboris id erat inquirere, quo primum tempore universæ Ecclesiæ judicium rebelles homines protrivissent? Anno jam tum 1714. Clemens XI. ab Ecclesia suam ipsius vocem secuta Constitutionem illam (*Unigenitus*) adceptam scripserat in brevibus ad Christianissimum Regem litteris, id que anno 1718. toti Ecclesiæ in altera Constitutione, cujus initium *Pastoralis officii* declaraverat. „ Non modici certè laboris ante annum 1718. erat novisse, an Constitutionem *Unigenitus* universa probasset & acceptasset Ecclesia, cum eò usque circa hanc acceptationem graves, præsertim in Gallia, motus perdurarent. Sed nec hic privatorum labor erat & operæ. Fatetur etiam adversarius, dicto demum anno Pontificem universalis Ecclesiæ acceptationem separatâ Bullâ *toti Ecclesiæ* denunciâsse; hæc Bulla an tam citò & ubique publicata fuerit, fortè adhuc quæri posset.

Non eâ hæc intentione eòve fine memoro, quasi de universali acceptatione sæpefatae Constitutionis velim contendere,

dere, sed ut temperem certorum hominum insignem pruritus alios hæreticandi, quos putant non citò satis defensionem Ecclesiæ se se submisisse. Hæc quoad quæstionem, *An & Quando* Constitutio fuerit acceptata; de *Modo & sub qua Qualitate* illa in Gallia admittenda sit, num. seq. differemus.

Prius tamen depellamus à Febronio aliam molestiam, quam ei Jesuita irrogare intendit. Dixerat ille *l. cit. p. 195.* dogmaticam Rom. Pontificis Constitutionem, cui pars Ecclesiarum notabilis *expressè* adhæret, cæteris per orbem Ecclesiis *tacitè* consentientibus, censeri & reipsa esse *universalis* Ecclesiæ *judicium*. Hoc ut exemplo declararet, *pag. seq.* addidit. Quesnellum, si bulla unigenitus in eo, quem jam diximus, casu & sub ea regula fuerit, non debere dici *prudenter* obstitisse Clementi XI. imò veriùs *universali* Ecclesiæ. Dolet hic Zaccaria 1.) quod Febronius adversus Quesnellum tam *frigide* scripserit. Ast suo intempestivo zelo ille abreptus, minimè attendit, Auctori nostro non fuisse animum, neque ibi locum, Quesnellianum negotium, quod paucis verbis *pro exemplo* adducit, pluribus prosequendi. Queritur 2.) quod ille, non *absolute* sed *conditionatè* scripserit: *Si* bulla fuerit acceptata. Imprudenter sane egisset Auctor positive affirmando, Bullam *eo jam tempore* fuisse ab Ecclesia & universim acceptatam, quo Quesnellus appellavit. Suppone tamen 3.) illam in primis his circa hanc acceptationem adhuc obscuris & turbidis temporibus revera & effectivè acceptatam fuisse; ego hanc facti, sive ignorantiam, sive errorem, fortè culpabilem, ex Christiana charitate (quidni ex justitia? quæ nec Hæreticis neganda est) *imprudentiæ* magis, quàm *studioso animo* agnito Ecclesiæ Decreto resistendi vel ideo tribuendum putarem, quod ad certum usque diem, mensem vel annum, vix determinabilem, saltem publica *communis Definitionis Ecclesiæ* notorietas deficeret. Inde 4.) magno saltu transit Jesuita ad Tomi II. Febroniani *pag. 266.* ubi Auctor dixit, neminem Quesnellistas *precisè* propter Bullam Clementis XI. & virtute ejus *pro hæreticis* habuisse, ne ipsum quidem Rom.

Pon-

Pontificem; tum addidit: *Hoc justius nunc faciunt ii, qui eandem ab universis Ecclesiis postmodum acceptatam affirmant.* Hic imprimis ille multum carpit adverbium JUSTIUS, loco cujus optasset dictum *necessario*. Sed de eo Num. seq. agemus, an nimirum *necessario* pro hæreticis haberi debeant, qui Constitutioni post ejus acceptationem ab Ecclesiis factam se non submitunt, & an non per illud *justius* noster Auctor dixerit, quantum satis, aut fortasse nimium. Displicet ei denique 5) præmemoratum Febronii dictum, seu ambigua hujus (ut ipsi quidem videtur) loquendi ratio: *Qui eandem Bullam ab Ecclesia POSTMODUM acceptatam affirmant;* quasi ille per hoc de universali Bullæ *Unigenitus* receptione dubitare videatur. Sed vana est ejus religio, vana crisis. Affirmant certè *hodie* omnes factam ab Ecclesia receptionem; sed non omnes *vivente Quesnello*, aut saltem *ante annum 1718.* idem affirmabant; multò minùs *hodie* omnes Catholici affirmant, eos, qui *Constitutionem* quoad quædam puncta incertam & indeterminatam asserunt, debere inter *Hæreticos* reputari.

V. His omnibus gravior Zaccariæ dolor est, dum *Tom. II. Febr. pag. 72.* propriis Regis Christianissimi verbis in Edicto anni 1766. legit, *Constitutioni Unigenitus non esse attribuendam denominationem, qualitatem & effectus Regulæ Fidei, quippe quæ Ecclesia ei non dedit.* Ad hæc Jesuita *pag. 429.* „Imponit Febronius Christianissimo Regi, neque „ ejus mentem allequitur. Regulam esse Fidei Constitutio- „ nem *Unigenitus* plerique Galliarum Christi fideles vel ab „ initio agnoverunt. Multi deinde etiam eodem illam nomi- „ ne donarunt, immo donandam esse exquisitissimis argu- „ mentis comprobarunt. Nec verò, quei aliter fieri possit, „ video, postquam in Concilio Romano Benedicti XIII. Pa- „ tres omnino centum in authentico decreto *Tit. I. Cap. 2.* „ se Bullam *Unigenitus* suæ uti ejusdem *Fidei regulam* agno- „ scere professi sunt. Nihil enim hoc testimonio luculentius „ non solum ad revincendos *Jansenianos*, qui susceptam non „ *Tom. IV.* G g „ suis-

„ fuisse Constitutionem in ullo Concilio causabantur, sed
 „ etiam ad *Regulæ fidei* nomen auctoritatẽque illi asseren-
 „ dam. Si enim adversarii ipsi (Catholicos intelligo) falli
 „ nesciam *Romanam* Ecclesiam prædicant, utique in Consti-
 „ tutionis explicanda natura ac vi non poterit errare. Unde
 „ autem apertius tutiusque, quàm ex *Romano* centum Patrum
 „ Concilio, quæ *Romanæ* Ecclesiæ hac in re doctrina sit,
 „ colligitur?

Egregiè omnino Pater Zaccaria! egregiè! Ergo 1.) *particularis* Romana Synodus anni 1725. nobis irrefragabiliter definivit, quòd Ecclesia *universalis* Constitutioni *Unigenitus* vim & naturam *Regulæ fidei* tribuat, quia ipsi Romanorum adversarii (Catholicos intelligit) *Romanam* Ecclesiam falli nesciam prædicant! Ergo 2.) Jansenistæ per os Regis Christianissimi loquuntur, dum ille palam edicit, eidem *Constitutioni* qualitatem & effectus *Regulæ fidei* ab Ecclesia non esse attributos. Repetamus pro rei claritate verba Regionum Edictorum. In illo de 10. Decembris 1756. hæc leguntur: *Que tous nos sujets aient pour la ditte Constitution (Unigenitus) le respect, & la soumission qui lui sont dûs, sans neanmoins qu'on puisse lui attribuer la denomination, le caractere, & les effets DE REGLE DE FOI: In Edicto de 24. Maji 1766. declaratur: Sa Majesté s'est toujours occupée à empêcher, par l'exécution des Loix de son Royaume, qu'un zele indiscret ne se portat à abuser de la Constitution Unigenitus, en lui attribuant la denomination, le caractere, & les effets de Regle de foi, QUE L'EGLISE NE LUI A PAS DONNES.* Ergone 3.) cum veritate dici potest, Febronium Regi Christianissimo imposuisse, quando illum inducit edicentem, quòd Ecclesia *sapessitæ* Constitutioni non dederit denominationem, caracterem, & effectus *Regulæ fidei*?

Habemus utique plurium Archi- & Episcoporum Gallicæ Documenta Pastoralia, quibus Bulla *Unigenitus* proponitur

tur tanquam *dogmaticum Universalis Ecclesiae Judicium*; sed nullo eorum, quæ hæctenus vidimus, illi asseritur qualitas *Regulæ fidei*, quam ei tribuit Clemens XIII. quamque illi *ab Ecclesia* datam negat Rex Christianissimus. Quare hoc? Quia nulli Judicio, etiam *dogmatico*, nomen, qualitas & effectus *Regulæ fidei* agnosci potest, nisi *revelatum aliquod dogma nominatim & distinctè proponat*, quod sæpenominata Bulla non præstat, contenta sub variis & indeterminatis qualificationibus in globo damnare 101. propositiones ex Libro Quesnelli extractas. Ait Zaccaria pag. 433. Regem, cum Constitutionem *Regulam fidei* haberi ac nominari vetat, *id unum cavisse*, ne hoc nomine, de quo inter ipsos orthodoxos aliqua esset disceptatio, Janseniani veluti face & flabello ad seditiones excitandas abuterentur. Vertamus telum, & dicamus verius, Regem sapientissimo suo Edicto cavisse, ne Jesuitæ & similes importuni caloribus homines turbas facerent, alios divexando sub prætextu *Regulæ fidei*, id est qualitatis, quam *Papa* Constitutioni dedit, non *Ecclesia*.

VI. „ Finge tamen (sic pergit Zaccaria pag. 436.) à „ Clemente XIII. Christianissimum Regem discrepasse. Er- „ gône dubio erit locus, utri credendum foret? . . . Princi- „ pum igitur erit definire, num aliquid haberi debeat Eccle- „ siæ universæ Decretum, atque adeo dogma; non ejus, „ quem universæ Ecclesiæ Pastorem, Caput, Magistrum con- „ stituit? „ . . . Lentè, Pater Jesuita! Nihil præcipitur. Habet utique Ecclesia, habet Pontifex, habent Episcopi (quis- que suo modo) jus & auctoritatem dogmata definiendi. Verum ex altera parte habent Principes sæculi jus impediendi in suis territoriis publicationem etiam *dogmaticarum* Constitutionum, antequam eæ à supremis suis senatibus visæ & Regio Placito munitæ fuerint. Hoc jus Placiti in *Dogmatibus* inde ab antiquis temporibus ad hunc usque diem in Gallia, Belgio, & alibi sanctè servatum est. Innititur illud juri & officio Principis paci & tranquillitati suorum subditorum

consulendi, eaque omnia, quæ illam turbare possent, præveniendi, in quantum ipsa Fides & Religio Christiana sinit; nec non impediendi, ne forsan sub prætextu Religionis jura & privilegia Provinciarum cum notabili populi perturbatione & publicis incommodis invertantur. Non ignoro Regis Christianissimi Placitum, quo primùm anno 1714. permisit Bullam *Unigenitus* in suo regno publicari; sed tum non erat quæstio de privilegio *Regule fidei* illi attribuendo. Posterius hoc Romanæ Curiae inventum Rex tanquam suorum subditorum tranquillitati noxium à suis ditionibus exclusit.

Verùm amplius aliquid in ea, de qua nunc agimus, ditione considerandum est. Decreta, quibus interdum pro locorum & temporum conditione vetatur, ne quis in hac vel illa materia *dogmatica* utatur certis terminis vel expressionibus, eò quòd hoc vel illo tempore & loco termini illi vel expressiones facillè nata sint inducere in errorem, schisma, aut alia gravia incommoda; ubi alio tempore & loco à similibus terminis & locutionibus nullum metuendum esset spiritualis mali periculum: tales inquam termini, sive in jam descripto casu *probibeantur*, sive in contrariis circumstantiis *præcipiantur*, ad Disciplinam pertinent, proinde mutationibus obnoxii esse possunt. Van Espen *Tract. de Promulgat. Legum Eccles. Part. V. Cap. 1. §. 1.*

Interim quidquid sit de nomine & qualitate *Regule fidei*, quam Clemens XIII. & fortè quidem alii Constitutioni *Unigenitus*, sive rectè, sive minùs, sive propriè, sive impropriè tribuerunt, illud certum est, plures Galliæ Antistites in suis Pastoralibus Documentis, plures Universitates, Parisinam præsertim, ipsum demum Regem Christianissimum in suis Edictis, in illa agnovisse *Judicium universalis Ecclesiæ in materia doctrinæ*. At si ex altera parte considerem a) Augustissimam Belgii Catholici Dominam, Reginam Apostolicam, plures alios Catholicos Principes, suis hac de re subditis, imò Epi-

Episcopis & Universitatibus silentium imponere; cum tamen verbum Domini alligari non debeat: *b)* in Gallia, vigore Edicti regii de 10. Decembris 1756. & aliorum anteriorum, itidem omnibus & singulis circa hanc Bullam, tot contentionum & motuum matrem *absolutum silentium* imperari, salvo *de cetero* jure Episcoporum fideles suæ curæ commissos instruendi; atque in horum sequelam in eos, qui eandem Bullam sub præfata qualitate non admittentibus sacramenta negant, à Curiiis regiis, tanquam in schismatis auctores ac fautores severè animadverti; quando nemo nescit, sancta canibus dari non debere: *c)* Papam hæc minimè ignorare; & tamen easdem Curias seu Parlamenta pro hæreticis & schismaticis non habere: *d)* ex tali silentio tacitum Ecclesiæ consensum communiter elici, juxta illud S. Augustini Epist. 55. ad Januar. *Ecclesia Dei, quæ sunt contra fidem vel bonam vitam, nec approbat, nec TACET, nec facit;* nec non illud Felicis III. Dist. 83. Cap. 3. *Error, cui non resistitur, approbatur:* Si, inquam, omnia hæc & singula considerem, nescio, an cum Zaccaria pag. 426. adeo commoveri debeam in eum, qui Notas criticas in Judicium Academicum Colonienſe scribens, *Tom. II. Febr. pag. 72.* in tanta rerum & factorum oppositione, quandam in re ipsa ambiguitatem, quoddam ænigma invenit, quod aliis resolvendum malo relinquere, quàm ipse enodare. Conf. interim *Tom. I. Febr. Cap. 6. §. 8. n. 2. §. 7. 11. 13. §. ad 3. 14. 17. seqq.*

VII. Magis adhuc stomachatur Jesuita pag. 444. *seqq.* quando videt memoratum Notarum criticarum auctorem pag. 70. aliqua proferentem, quibus Episcopos fœderati Belgii cum sede Romana pro bono Ecclesiæ & Religionis Catholicæ reuniri posse putavit. Carpit primùm, quod ab eodem Auctore dictum legit, sibi videri in Ultrajectina Synodo anni 1763. (*abstrahendo à Constitutione Unigenitus*) quæstionem de Gratia satis catholicè explicari. Ubi „*abstrahine,* „ inquit, ab ea Constitutione potest, orthodoxâ fide salvâ?

„ & in ea quidem quæstione, quæ *de Gratia* est. Sectam
 „ sic, ait, fulciri, quæ, ubi libera est, ad schisma per se pro-
 „ ruit, quaque in Hollandia tanquam schismatica habetur, &
 „ à multis annis secessionem fecit à Romano - Catholicis.
 „ Demum addit, causam potiore[m] dissidii esse, quòd illi
 „ Formulæ Alexandri VII. subscribere recusaverint, & quòd
 „ Bullam *Unigenitus* acceptare renuant. Post hæc, suggerat
 „ ergo, inquit, Febronius, quei tandem cum Ecclesia Ca-
 „ tholica sint perditii illi homines conciliandi. Si fortasse ve-
 „ lit, ut Pontifices ejus exemplo abstrahant à sæpius memo-
 „ rata Constitutione & Formulario Alexandrino, in re tam
 „ seria nugabitur, & pessimè de universa Ecclesia merebi-
 „ tur.

Cùm consilium meum adversarius in re tam seria petat
 (si tamen seriò expetat) repetam illud, quod jam seriò datum,
 & optato cum fructu practicum est; scilicet, ut ab Alexan-
 dri VII. Formulario & Clementis XI. Constitutione *abstraba-*
tur. Si Rex Galliæ, si Augustissima Romanorum Imperatrix
 hoc medio prospero cum successu usi sunt, absque quòd in
 re tam seria nugari, aut de universa Ecclesia pessimè mereri
 visi fuerint, idque ad sedandos motus & dissidia, tum civi-
 lia, tum Ecclesiastica; quantò magis id poterit, imò debet
 communis Ecclesiæ Pater & Pastor, tot oves perditas quæsi-
 turus; & eas quidem, quæ à Catholicis hæctenus separatæ
 non dignoscuntur, separatas ecclesias, sacra, mystasque habendo,
 sed quantùm ad ipsas, degunt in unitate Corporis mystici.
 Foret hoc meræ *Disciplinæ*, non *Dogmatis* negotium.
 Si tamen verum est (quod ego quidem arbitror), quòd eorum
 professio *de Gratia* catholica sit. Qui sicut in Gallia, ita
 in Belgio *Austriaco*, sub imperato à pia Principe *Silentio* boni
 Catholici reputantur & sunt; quare in *Fæderato* per negatam
 durè *abstractionem* in schismate linquentur? Finaliter
 imperandi *Gloriam* vincere debet imperantis, præsertim sacri,
Charitas.

Optimus rerum magister Tempus est. Nemò nescit motus, quos Roma post Gallicanam quatuor articulorum Declarationem anni 1682. protrusit; adeo ut in decimum usque annum illis, qui Cœtui interfuerant, & deinde à Rege ad Episcopatus nominati sunt, constanter bullas Confirmationis negaverit; Hodie omnes qui ad Galliæ Cathedras promoventur, non *silent*, non *abstrabunt*, sed directè jurant in veritatem & pro defensione eorundem Articulorum; & Roma illis bullas largitur sine ulla obmurmuratione. Quis nobis dicet, non aliquando futurum Pontificem, qui veri Pastoris & Patris viscera gerens, medium in proprio suo corde inveniat sibi Episcopos Hollandiæ conciliandi, sive per *abstractionem*, sive per *silentium*, sive alio quovis modo; dummodo, uti dixi, eorum sententiæ de cætero sanæ sint & catholicæ. Animorum motus cum tempore sedantur, & tandem subsident; utinam hi non accendantur per homines sua magis quærentes quàm quæ Dei sunt. Contra hos Ultrajectinæ Provinciæ Clerus palam protestatus est, *se omnes damnare errores, ac sigillatim etiam eos, qui in quinque famosis propositionibus Formularii Alexandrini continentur, solam se pati difficultatem circa factum, scilicet an damnati isti errores in Libro Jansenii contineantur, ideoque propositiones istas secundùm Formularii istius verba non posse damnare in sensu ab Authore intento.* Vide Appendicem ad Tract. histor. de reb. Eccles. Ultraject. de an. 1761. Cap. 8. Hæc publica declaratio an non mereatur saltem abstinentiam à nigro *Hereticorum* seu *Schismaticorum* commate, prudentiores æstiment.

Ignoscet æquus Lector scriptori pro reunionem Ultrajectinorum, non minùs quàm Protestantium, pauca verba facienti, nil statuendo, sed nudè proponendo.

VIII. Tantis denique concertando cavillationibus Zaccaria utitur in suo Antifebronio vindicato *Dissert. V. Cap. 7.* ad probandum, quòd absoluta generalium Conciliorum necessitas

stas à Febronio sustineatur, ut ille si aliunde quis esset non
 sciretur, vel ex hoc solo *Jesuita* nosceretur. Audiamus eum
 sic differentem pag. 460. „ Inquit (*Febronius Tom. II.*
 „ p. 540) se cum Bossuetio *divinum humanorum cordium*
 „ *motum* admisisse, quo fiat, ut in *visibili & perpetua Episco-*
 „ *porum communione sana doctrina semper obtineat*, de eoque
 „ sic pronuntiasse: *neque necessum est, ut divinus ille motus*
 „ *semper fiat per medium Generalium Conciliorum; eundem*
 „ *enim per constantem & uniformem Ecclesie observantiam*
 „ (*quæ nec falli nec fallere potest*) non minus fieri observavimus
 „ Cap. I. §. 9. Quid tum? Fac ista ejusmodi esse, ut abso-
 „ lutam generalium Conciliorum necessitatem excludant. Er-
 „ go non istam Febronius adseruit, dum probandum septimo
 „ ejusdem Capituli sexti paragrapho sumpsit, *Concilia genera-*
 „ *lia absolute necessaria esse?* Id solummodo argumento est,
 „ aut Febronium prioris sui dogmatis absurditatem his vo-
 „ luisse obtegere, aut pugnantia heic etiam, uti sæpe aliàs,
 „ docuisse quadam erroris necessitate, qui suos adsertores in
 „ dissonas, secumque confligentes opiniones veluti in syrtes
 „ scopulosque ferè semper abducit. Universalis Ecclesie ob-
 „ servantia infallibilis est, & ad continendos in officio fideles
 „ plurimum valet; sed ad dirimendas tamen *ultimo judicio*
 „ Fidei controversias Concilio opus esse, ipse Febronius eo-
 „ dem illo paragrapho septimo disertè tradit. „

Vidimus accusationem; audiamus probationes. Ecce eas
 ex citato Adversarii Capite septimo. 1) Febroniani Capituli VI.
 §phi 7. hic titulus est: *Concilia generalia ABSOLUTE neces-*
saria esse Ecclesia sæpius agnovit. Ea frequentius haberi optat
Ecclesia, & Canones præcipiunt. Propositio, ait, clara, ut
 quisque videt, & generalis est. Sic autem paragraphum Au-
 ctor inchoat: *Sed instemus paulò amplius necessitati cogendorum*
universalium Conciliorum, propter indeclinabilem in materiis
fidei auctoritatem ILLIS SOLIS inherentem. Quid, inquit,
 ad idem significandum apertius? Nam *absolute necessaria est*

in Ecclesia *indeclinabilis in materiis fidei auctoritas*; si ergo hæc auctoritas SOLIS generalibus Conciliis inhaeret, hæc absolute necessaria dicenda est. 2) Objicit sibi Febronius l. cir. n. 2. pag. 418: *ergo quis, nullus hæreticorum existimabit se ultimatò & infallibiliter damnatum, nisi per universale Concilium.* Responder autem: *ita sanè ex nostra sententia omnibus illis casibus, & in eis circumstantiis, quibus tu confirmem Episcoporum cum Papa sententiam desulas.* Similia sunt, quæ deinde tradit n. 13. pag. 427. *accedens omnium Ecclesiarum extraconciliaris consensus juxta probata non est ejusdem indolis nec IN VIA UNIVERSALIS JUDICII habet eandem vim, quam obtinet definitio earundem Ecclesiarum in Oecumenica Synodo congregatarum & collegialiter statuentium.* Arguo jam (sic subsumit Jesuita pag. 456.) *absolute necessarium est in Ecclesia tribunal, à quo Hæretici existiment se ultimatò & infallibiliter damnatos, quòdque habeat in via universalis judicii vim supremam;* si igitur Febronius solis generalibus Conciliis hoc tribuit, ea absolute necessaria esse existimavit. 3) sed quis (sic Febronius pag. 426. n. 11.) *ultimatò decider, cum prudenter dubitatur, aut controversitur, num constans illa & universalis Ecclesiae observantia pro hoc illòve articulo habeatur, sive, ut cum Vincentii Lavinensis Commonitorio Cap. 3. & 4. loquar, an revera adsit illud Quod ubique, quod semper, quod ab omnibus? Haud dubiè Concilium.* Unde Adversarius pag. 461 concludit: *Absolute igitur necessarium est Concilium, quoties, quod à Novatoribus semper fit, universalis Ecclesiae observantia ac traditio in dubium vocatur: Quòd ergo Febronius hanc Ecclesiae observantiam veluti certissimam confirmandæ veritatis regulam indicarit, non cum à traditæ Conciliorum generalium absolute necessitatis absurditate absolvit.*

Hæc omnia *Tricas* ipse vocat Zaccaria pag. 457 scribens: *Miraberis lector, cur hisce te tricis detineam?* Sed illico causam subdit; quia Febronius in suis defensionibus Tom. II. p. 476. negare audeat, quod Jesuita asseruerat, nimirum se
 Tom. IV. H h abs-

absolutam Conciliorum generalium necessitatem statuisse, imò pag. 540. hanc vocat iniquitatem imputationis. Hæc quia repugnant privilegio inerrantiæ Jesuiticæ, ideo Jesuita tricas facere debuit. Expendamus nunc singulas has Jesuitæ tricas.

Ad primam: dixit sanè Auctor noster, & Tom. I. Cap. VI. §. 7. probavit, Concilia generalia *absolutè* necessaria esse, sed anne dixit illud *pro omni casu*? Dixit ibidem in ingressu paragraphi, *solis* Conciliis generalibus inhærere infallibilitatem, sed apertum est, eum hoc enuntiasse unicè in comparatione & respectu ad Rom. Pontificem; etenim immediatè post hanc propositionem & ad ejus confirmationem sequitur prima illius probatio, his Ill. Bossueti verbis: *Quorsum attinebat, ab ultimis orbis partibus cieri Episcopos, tantis laboribus, tantisque sumptibus, & Ecclesias Pastoribus viduare, SI TOTUM ERAT IN ROMANO PONTIFICE? &c.*

Altera trica nec obolo plus valet quàm prima. Depulimus jam eam Tom. II. pag. 541. ubi ex traditis Tomi primi exposuimus differentiam inter Ecclesiam *definientem & tradentem*. In Conciliis Ecclesia congregata *definit, judicat*, extra ea Ecclesiarum consensus argumentum & probatio *traditionis* est. Hic posterior, ut diximus, non operatur *per modum judicii*, sed per divinum humanorum cordium motum, quo fit, *ut in visibili & perpetuâ Episcoporum communionem sana doctrina semper obtineat*. Hoc est, quod suprâ Num. 3. diximus ex Pastoralis Documenti Archiepiscopi Cameracensis de an. 1729. „ *Jesus - Christ ne permettra jamais, que les*
 „ *Evêques se trompent dans leur commune predication, parce*
 „ *qu'il leur a promis d'être avec eux tous les jours jusqu' à*
 „ *la consommation des siècles.* „ In hac *communi Ecclesiarum doctrina*, ut Meldensis Episcopus loquitur, seu in *communè hæc Episcoporum predicatione*, ut ait Cameracensis, constituitur infallibilitatem doctrinæ & Catholicæ fidei inerrantiam, magis quàm in subscriptione Bullæ Pontificiæ, sive *authorita-*

tivâ, sive *obedientiali*, ut laudatus Cameracensis Archiepiscopus loquitur.

At sic non habebimus in Ecclesia promptum paratumque tribunal, à quo Hæretici existiment se *ultimatò & infallibiliter* damnatos, quòdque in via universalis judicii vim supremam obtineat; attamen hoc juxta Zaccariam *absolutè* necessarium est. Certum & *securum* adversùs hæreticos præsidium est in memorato Ecclesiarum consensu, *promptius* quàm generale Concilium, in Ecclesia neque necessarium neque usui esse, neque tamen eapropter hæresibus apertum campum relinqui, satis demonstratum est *Tom. I. Febr. Cap. VI. §. 8. à n. 14. ad finem, & tor. §. 9.*

Pro responsione ad tertiam adversarii tricam, ex eo quæremus: Si dubium sit & controversatur, an habeatur sufficiens *numerus* Episcoporum Summo Pontifici in decisione fidei adhærentium: an debita inter illos adsit in substantialibus *sententiarum conformitas*: & si quidem ea inter illos esse mox creditum fuerit, pòst autem ex *multorum* prædicatione, seu *scriptâ*, seu *orali*, variare observentur: si inquam quæramus, quodnam omnibus & singulis his casibus sit evadendi medium & fidem asserendi? respondemus cum S. Augustino *Lib. de unico Baptismo adversùs Petilianum Cap. 14.* item *Lib. II. contra Donatistas Cap. 8.* denique *Lib. II. contra Cresconium Cap. 3. & 4.* non superesse aliud quàm auctoritatem Concilii generalis. Vid. *Tom. I. Febr. Cap. VI. §. 9.* Anne hoc est Concilia generalia tam *absolutè & pro omni casu & causa* finiendæ quæstionis fidei necessaria asserere, ut (quod Febronio Jesuita *pag. 451.* iterum affingit) nulla sine ejusmodi conventibus extinguì hæresis debeat? Anne hoc est dissonas secumque confligentes opiniones obtendere, ut prioris dogmatis absurditas obtegatur? Anne hoc est Tomo Defensionum id est secundo, mutare, aut, ut ille *pag. 461.* catiosè loquitur, *fere*, sive ut ante *pag. 330.* dixerat, *cautè*, mutare.

opinionem vel doctrinam Tomi primi? *Cautè*, inquit, recessit? a quo autem recessit? à celeberrimo apud Quesnellianos dogmate, quo Ecclesiæ dispersæ consensio finendarum controversiarum auctoritas adimebatur. Sic calumniator ille cit. pag. 330. Majore adhuc temeritate, aut verius impietate, scribit pag. 480. *Febronius nunc pedem retrahit, & oretenus saltem (corda enim unus scrutatur Deus) dispersam quoque Ecclesiam controversiarum infallibilem judicem profitetur.*

Vis post hæc demum nôsse, in quo sententia Febronii distet (si tamen distat) ab illa nonnullorum, certè non omnium, Gallorum, minimè autem ab illa primarii horum luminis Bossueti? In eo, quòd hi infallibilitatem extra - *Conciliarem* videantur statuere in solo accessu Episcoporum, ad mentem & decretum Pontificis; ille *magis in conformi Ecclesiarum doctrina*; quæ tantùm abest ut Papam & Episcopos excludat, ut à contrario potissimam illis hac in re partem debeat.

F I N I S.

